Wisbech's illustrerede Almanak

Udkom fra 1852-1939 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p104813.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Wisbech's

illustrerede Almanak.

37te Aargang.

1889.

Med Bidrag af de bedste danske Forfattere

THALDTAP
UNIVERSITETET

Almanak

for det Aar efter Christi Fødsel

1889,

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

C. F. Pechüle.

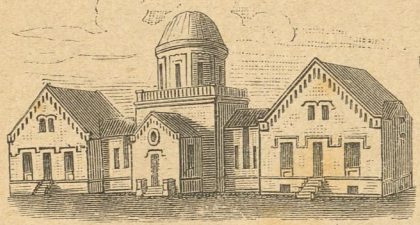

Kjøbenhavn.
Wm. F. Wulffs Almanakforlag.
Skindergade 29.

Festkalender

for Aarene 1889—1900.

Paaskedag:

1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
21. April.	6. April.	29. Marts.	17. April.	2. April.
1894.	**1895.**	**1896.**	**1897.**	**1898.**
25. Marts.	14. April.	5. April.	18. April.	10. April.
		1899.	**1900.**	
		2. April.	15. April.	

Bededag:

1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
17. Maj.	2. Maj.	24. April.	13. Maj.	28. April.
1894.	**1895.**	**1896.**	**1897.**	**1898.**
20. April.	10. Maj.	1. Maj.	14. Maj.	6. Maj.
		1899.	**1900.**	
		28. April.	11. Maj.	

Chr. Himmelfartsdag:

1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
30. Maj.	15. Maj.	7. Maj.	26. Maj.	11. Maj.
1894.	**1895.**	**1896.**	**1897.**	**1898.**
3 Maj.	23. Maj.	14. Maj.	27. Maj.	19. Maj.
		1899.	**1900.**	
		11. Maj.	24. Maj.	

Pinsedag:

1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
9. Juni.	25 Maj.	17. Maj.	5. Juni.	21. Maj.
1894.	**1895.**	**1896.**	**1897.**	**1898.**
13. Maj.	2. Juni.	24. Maj.	6. Juni.	29 Maj.
		1899.	**1900.**	
		21. Maj.	3. Juni.	

Nærværende Aar regnes efter Christi Fødsel 1889.

Efter Verdens Skabelse	5856.
Siden Reformationen	372.
Siden den Oldenborgske Stammes Regerings Beg. i dette Rige	441.
Siden Kong Christian IX.s Fødsel	71.
Fra Kong Christian den Femtes danske Lov	206.
Fra Danmarks Grundlov	40.
Siden Stavnsbaandets Løsning	101.

Imellem Jul og Fastelavn er 9 Uger og 5 Dage.

Aaret 1889 er det 6602de i den julianske Periode.

Mosaiske Festdage 1889.

Purimfest	17	Marts.
* 1ste Paaskedag	16	April.
* 2den —	17	—
* 7de —	22	—
* Paaskens Ende	23	—
* Ugefest (Pinse)	5	Juni.
* Sammes 2den Festdag	6	—
Fastedag, Templets Ødelæggelse	6	Avgust
* Nytaarsfest (5650)	26	Septbr.
* Sammes 2den Dag	27	—
* Store Forsoningsfest	5	Oktbr.
* Løvsalsfest	10	—
* Sammes 2den Festdag	11	—
* Sammes Slutningsfest	17	—
* Thorah-Glædesfest	18	—
Templets Indvielsesfest (Jul), som fejres i 8 Dage	18	Decbr.

Enhver Festdag begynder den foregaaende Aften og de med * betegnede fejres strængt.

Formørkelser.

I Aaret 1889 indtræffer følgende Formørkelser:

1) En Solformørkelse Natten mellem den 1ste og 2den Januar. Den er derfor usynlig i Europa. I det vestlige Nordamerika bliver den total.
2) En partiel Maaneformørkelse den 17de Januar Formiddag. Den varer fra Kl. 4. 49′ til 7. 51′ og er synlig hos os i hele sit Forløb. Kl. 6. 20′ er Formørkelsen størst og omfatter $^2/_3$ af Maanens Diameter.
3) En Solformørkelse den 28de Juni Formiddag, usynlig hos os, synlig i det sydligste Asien og i den sydligere Halvdel af Afrika. I Sydafrika bliver den tillige ringformig.
4) En partiel Maaneformørkelse den 12te Juli Eftermiddag. Den varer fra Kl. 8. 33′ til 10. 55′. Da Maanen i Kjøbenhavn staar op kun et Par Minutter efter at Formørkelsen er begyndt, er denne synlig hos os næsten i hele sit Forløb. Kl. 9. 44′ er den størst og omfatter $^1/_2$ Maanediameter.
5) En Solformørkelse den 22de December Eftermiddag, usynlig i Europa, synlig i Afrika og Sydamerika. Den bliver total paa en Linie, der gaar langs Sydamerikas Nordostkyst over Atlanterhavet gjennem Sydafrika.

Det danske Kongehus.

Kong **Christian IX.** til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 8 April 1818, sukcederede 15 November 1863, formælet 26 Maj 1842 med Dronning **Louise** Vilhelmine Frederikke Caroline Auguste Julie, Prinsesse af Hessen-Cassel, født 7 Septbr. 1817.

Børn:

1) Kronprins Christian **Frederik** Vilhelm Carl, født 3 Juni 1843, formælet 28 Juli 1869 med
Kronprinsesse **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverig og Norge, født 31 Oktbr. 1851.
Børn:
1) Christian **Carl** Frederik Albert Alexander Vilhelm, født 26 Sept. 1870.
2) Christian Frederik **Carl** Georg Valdemar Axel, født 3 August 1872.
3) **Louise** Caroline Josephine Sophie Thyra Olga, født 17 Februar 1875.
4) **Harald** Christian Frederik, født 8 Oktbr. 1876.
5) **Ingeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, født 2 August 1878
6) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, født 14 Marts 1880.
7) Christian Frederik Vilhelm Valdemar **Gustav**, født 4 Marts 1887.
2) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1 Decbr. 1844, formælet 10 Marts 1863 med **Albert Edward**, Prins af Wales, Hertug af Cornwall, født 9 Novbr. 1841.
3) **Georg** I., Hellenernes Konge, (Christian **Vilhelm** Ferdinand Adolph Georg), født 24 Decbr. 1845, formælet 27 Oktober 1867 med **Olga** Constantinowna, Storfyrstinde af Rusland, født 3 Septbr. 1851.
4) **Maria** Feodorowna (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26 Novbr. 1847, formælet 9 Novbr. 1866 med Keiser **Alexander** III. af Rusland, født 10 Marts 1845.
5) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29 Septbr. 1853, formælet 21 Decbr. 1878 med **Ernst August** Vilhelm Adolf Georg Frederik, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, født 21 Septbr. 1845.
6) **Valdemar**, født 27 Oktbr. 1858, formælet 22 Oktbr. 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13 Januar 1865
Søn:
Aage Christian Alexander Robert, født 10 Juni 1887.

Oldefaders Sønnesøns Kong Frederik VI's Datter:
Vilhelmine Marie, født 18 Januar 1808, formælet 19 Mai 1838 med **Carl**, Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg, Enke 24 Oktbr. 1878.

Ministeriet,

som det var sammensat d. 1. Juli 1888.

Konseilspræsident og **Finansminister**: Godsejer J. B. S. Estrup til Kongsdal og Skafføgaard.
Udenrigsminister: Baron Kmhr. O. D. Rosenørn-Lehn til Guldborgland og Lehn.
Indenrigsminister: Godsejer H. P. Ingerslev til Marselisborg.
Justitsminister samt **Min. f. Island**: Extraordinær Assessor i Højesteret J. M. B. Nellemann.
Min. f. Kirke- og Undervisningsvæsenet: Kmhr. J. F. Scavenius til Gjorslev.
Krigsminister: Oberst J. J. Bahnson.
Marineminister: Kontreadmiral N. F. Ravn.

I nærværende Almanak antages Dagen overensstemmende med almindelig Vedtægt at begynde ved Midnat og regnes indtil næste Midnat, saa at de 12 Timer, der gaar foran den mellemliggende Middag, benævnes Formiddagstimer, de 12 efterfølgende derimod Eftermiddagstimer. Ethvert Klokkeslæt er angivet i den saa kaldte Middeltid eller den Tidsart, som stedse bruges i det daglige Liv, og som derfor alle Ure er indrettede til at vise. Da denne imidlertid er forskjellig fra den Tid, som Solskiven angiver, bliver det nødvendigt for enhver, som vil stille sit Ur efter Solskiven, at kjende den Forskjel, som finder Sted mellem Uret og Solskiven. Herom erholdes Underretning ved Hjælp af de Tal, som findes paa følgende Tabel, og som angiver, hvad et Ur paa de forskjellige Dage af Aaret bør vise i samme Øjeblik, som det efter Solskiven er Middag. Saaledes betegner f. Ex. 12. 4', som findes ved den 1. Januar, at paa denne Dag skal et rigtigt Ur vise tolv og fire Minutter i det Øjeblik, da Solen angiver Middag. Disse Tal kan anvendes uden Forandring over hele Landet.

Tabel, som viser, hvad Klokken er efter Middeltid, naar Solskiven viser 12.

Jan.	1	12	4'	Marts	27	12	5'	Avgust	8	12	5'
„	3	12	5'	„	30	12	4'	„	14	12	4'
„	5	12	6'	April	3	12	3'	„	19	12	3'
„	7	12	7'	„	6	12	2'	„	23	12	2'
„	9	12	8'	„	10	12	1'	„	27	12	1'
„	12	12	9'	„	13	12	0'	„	30	12	0'
„	15	12	10'	„	17	11	59'	Septbr.	2	11	59'
„	18	12	11'	„	22	11	58'	„	5	11	58'
„	21	12	12'	„	28	11	57'	„	8	11	57'
„	25	12	13'	Maj	6	11	56'	„	11	11	56'
„	30	12	14'	„	23	11	57'	„	14	11	55'
Febr.	11	12	14'	Juni	1	11	58'	„	17	11	54'
„	13	12	14'	„	7	11	59'	„	20	11	53'
„	24	12	13'	„	12	12	0'	„	23	11	52'
Marts	1	12	12'	„	17	12	1'	„	26	11	51'
„	6	12	11'	„	21	12	2'	„	29	11	50'
„	10	12	10'	„	26	12	3'	Oktbr.	2	11	49'
„	14	12	9'	Juli	1	12	4'	„	5	11	48'
„	17	12	8'	„	7	12	5'	„	8	11	47'
„	21	12	7'	„	14	12	6'	„	12	11	46'
„	24	12	6'	Avgust	1	12	6'	„	17	11	45'

Oktbr.	22	11	44'				
Novbr.	1	11	44'				
„	14	11	45'				
„	19	11	46'				
„	23	11	47'				
„	26	11	48'				
„	29	11	49'				
Decbr.	2	11	50'				
„	4	11	51'				
„	7	11	52'				
„	9	11	53'				
„	11	11	54'				
„	13	11	55'				
„	16	11	56'				
„	18	11	57'				
„	20	11	58'				
„	22	11	59'				
„	24	12	0'				
„	26	12	1'				
„	28	12	2'				
„	30	12	3'				

Den tredje Række paa enhver Side indeholder Angivelsen af Klokkeslættet for Maanens Op- eller Nedgang, for saa vidt som Kundskab derom kan have Vigtighed i det daglige Liv. Maanens Opgang er betegnet med Op F. eller Op E., efter som den indtræffer paa en Formiddags- eller Eftermiddagstime. Ligeledes betegnes Nedgangen med Ned F. eller Ned E.

Den sidste Talrække paa enhver Side betegner Angivelsen af Klokkeslættet for Højvande paa Jyllands fri Vestkyst, hvormed maa sammenholdes den Forklaring over Beregningen af Tiden for Flod og Ebbe, som er meddelt efter Tabellen for Tidsforskjellen.

De, der vil benytte Solcentrets Op- eller Nedgang til derefter at stille deres Ure, kan, naar de befinder sig paa et Sted i Danmark, der

ligger lige vest for Kjøbenhavn, betjene sig af de i Almanakken anførte Klokkeslæt. For de Steder derimod, som ligger nordligere eller sydligere, er beregnet den vedføjede Tabel, der viser, hvor mange Minutter man skal lægge til eller trække fra de i Almanakken anførte Klokkeslæt for at erfare, hvad Uret bør vise ved Solens Op- eller Nedgang. De anførte Tal gjælder imidlertid ogsaa for dem, der ligger omtrent lige øst eller vest; derfor anføres her saa vel disse som ogsaa de, der kan rette sig efter Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn = Roskilde, Holbæk, Kallundborg, Vejle, Varde.

A. Helsingør, Hillerød, Nyekjøbing, Skanderborg.
B. Randers, Viborg, Grenaa.
C. Aalborg, Nibe, Løgstør, Thisted.
D. Skagen.
E. Nibe, Aasens, Odense, Nyborg, Korsør, Slagelse, Storeheddinge, Christiansø.
F. Nakskov, Maribo, Saxkjøbing, Stubbekjøbing, Nykjøbing.

	Læg til Opg. Træk fra Nedg.			Træk fra Opgangen. Læg til Nedgangen.									Læg til Opg. Træk fra Nedg.											
	Jan.		Febr.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		August		Septbr.		Oktbr.		Nvbr.		Decbr.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
A.	2	2	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	
B.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6
C.	9	8	6	4	2	1	1	3	5	6	8	10	10	9	8	6	4	3	1	1	2	4	6	8	9	10
D.	14	12	9	6	3	1	2	3	7	10	13	15	16	15	13	10	7	4	2	1	4	6	7	12	15	16

	Træk fra Opg. Læg til Nedg.			Læg til Opgangen. Træk fra Nedgangen.									Træk fra Opg. Læg til Nedg.											
	Jan.		Febr.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		August		Septbr.		Oktbr.		Nvbr.		Decbr.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
E.	2	2	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	
F.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6

Loven af 6te Februar 1880, ved hvilken Kjøbenhavns Middeltid er indført som fælles Tid for hele Kongeriget, medfører, at Urene, som er stillede efter Stedtid, maa for Steder, der ligger vestlig for Kjøbenhavn, stilles saameget frem, som Længdeforskjellen beløber sig til i Tid, hvorimod de maa stilles tilbage for østlige Steder. Tidsforskjellen kan udmaales paa Danmarkskortet, i det man erindrer, at 15 Bueminutter svare til 1 Tidsminut.

Exempelvis anføres paa nærmeste Minut Klokkeslætsforskjellen for nogle vestlige Steder: Hillerød 1′, Roskilde 2′, Ringsted 3′, Sorø 4′, Skjelskør 5′, Kallundborg 6′, Nyborg 7′, Skagen 8′, Odense 8¾′, Aarhus 9½′, Horsens 11′, Kolding 12½′, Ribe 15¼′, Holstebro 16′, Hjerting 17′, Ringkjøbing 17½′, Blaavandshuk 18′. Af østlige Steder nævnes blot Ronne 8½′, Nexø 10′.

Bestemmelse af Middagslinjen.

Paa en vandret plan Flade, som er fast opstillet saaledes, at den kan beskinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret opreises en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinjen er da den rette Linje, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afskaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 17de og 24de Juni eller imellem den 18de og 23de December.

Hvergang Stiftens Skygge falder i Middagslinjen er det sand Middag (jfr. forrige Side).

Januar

eller Slugmaaned. 31 Dage. 1889.

Christi Omskjærelse, Luc. 2, 21. 2' Række, Matth. 6, 5—13.

				Høiv.
		O. F.		
Ti. 1	Nytaar	7 52	● n. M. 9. 58' Eftm.	11 21
O. 2	Abel	N. E.	Sol. op 8. 32' n. 3. 37'	12 9
T. 3	Enoch	5 42	Tusmørket varer 52'	0 32
F. 4	Methusalem	7 5		1 14
L. 5	Simeon	8 27		1 55

Da Herodes var død, Matth. 2, 19 til Enden. 2' Række, Matth. 2, 13—18.

S. 6	Hell. 3 Kong.	9 45		2 35
M. 7	Knud Hertug	11 0		3 13
Ti. 8	Erhardt	N. F.	◐ f. Kv. 1. 31' Form.	3 55
O. 9	Julianus	12 12	Sol. op 8. 28' n. 3. 47'	4 43
T. 10	Paul Eremit	1 23	Tusmørket varer 51'	5 40
F. 11	Hyginus	2 33		6 45
L. 12	Reinhold	3 42	☾ fjerneſt Jorden	7 55

Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2, 42 til Enden. 2' Række, Marc. 10, 13—16.

S. 13	1 S. e. H. 3 K.	4 50	Prindſ. Marie. Hilarius	9 1
M. 14	Felix	5 55		9 55
Ti. 15	Maurus	6 55		10 42
O. 16	Marcellus	7 47	Sol. op 8. 21' n. 3. 59'	11 24
			Tusmørket varer 50'	
T. 17	Antonius	O. E.	○ f. M. 6. 27' Form.	12 2
			Maaneform. 4. 49' Form.	
F. 18	Hert. V. Marie	5 29	Prisca	0 20
L. 19	Pontianus	6 43		0 56

Bryllupet i Kana, Joh. 2, 1—11. 2' Række, Luc. 19, 1—10.

S. 20	2 S. e. H. 3 K.	7 59	Fab. Sebaſt.	1 31
M. 21	Agnes	9 16		2 6
Ti. 22	Vincentius	10 36		2 41
O. 23	Emerentius	11 57	Sol. op 8. 11' n. 4. 14'	3 19
			Tusmørket varer 48'	
T. 24	Timotheus	O. F.	◑ f. Kv. 4. 48' Eftm.	4 3
F. 25	Pauli Omv.	1 20		4 57
L. 26	Polycarpus	2 45		6 9

Jesus gik ned af Bjerget, Matth. 8, 1—13. 2' Række, Luc. 17, 5—10

S. 27	3 S. e. H. 3 K.	4 10	Chryſoſtom.	7 39
M. 28	Fred. 6 Fødſ.	5 29	Carolus Magnus	9 7
			☾ nærmeſt Jorden.	
Ti. 29	Chr. 7 Fødſ.	6 39	Valerius	10 17
			Adelg. Merkur ſtørſt ø. Elong.	
O. 30	Loviſe.	7 35	Sol. op 8. 0' n. 4. 28'	11 12
			Tusmørket varer 47'	
T. 31	Vigilius	N. E.	● n. M. 10. 0' Form.	11 59

Februar

eller Blidemaaned. 28 Dage. 1889.

				Høiv
		N. E.		
F. 1	Brigida	5 57		0 20
L. 2	Kyndelmisse	7 18		1 0
	Jesus traadte i Skibet, Matth. 8, 23—27. 2' Række, Matth. 14, 22—33.			
S. 3	4. S. e. H. 3. K.	8 37	Blasius	1 35
M. 4	Veronica	9 53		2 11
Ti. 5	Agathe	11 6	Saturn i Opposition m. Solen	2 45
O. 6	Dorothea	N. F.	Sol. op 7. 46' n. 4. 43' Tusmørket varer 46'	3 20
T. 7	Richard	12 17	◐ f. Kv. 9. 48' Eftm.	3 59
F. 8	Corintha	1 28		4 46
L. 9	Apollonia	2 37	☾ fjerneſt Jorden	5 43
	Klinten iblandt Hveden, Matth. 13, 24—30. 2' Række, Matth. 13, 44—52.			
S. 10	5. S. e. H. 3. K.	3 44	Scholastica	6 57
M. 11	Euphrosyne	4 45		8 10
Ti. 12	Eulalia	5 40		9 20
O. 13	Benignus	6 27	Sol. op 7. 31' n. 4. 58' Tusmørket varer 44'	10 17
T. 14	Valentinus	7 5		11 2
F. 15	Faustinus	O. E.	○ f. M. 11. 7' Eftm.	11 42
L. 16	Juliane	5 44		0 1
	Arbeiderne i Vingaarden, Matth. 20, 1—16. 2' Række, Matth. 25, 14—30.			
S. 17	Septuagesima	7 3	Finbannus	0 38
M. 18	Jul. Sophie	8 24	Concordia. Venus ſtørſt ø. Elongat.	1 12
Ti. 19	Ammon	9 45		1 46
O. 20	Eucharias	11 8	Sol. op 7. 15' n. 5. 13' Tusmørket varer 43'	2 21
T. 21	Samuel	O. F.		2 59
F. 22	Peders Stol	12 32		3 42
L. 23	Papias	1 56	◑ ſ. Kv. 12. 45' Form.	4 36
	De fire Slags Sædejord, Luc. 8, 4—15. 2' Række, Marc. 4, 26—32.			
S. 24	Sexagesima	3 16	Matthias. ☾ nærmeſt Jorden	5 49
M. 25	Victorinus	4 28		7 21
Ti. 26	Inger	5 28		8 53
O. 27	Leander	6 13	Sol. op 6. 58' n. 5. 28' Tusmørket varer 43'	10 6
T. 28	Ollegaard	6 48		11 0

Marts
eller Tordmaaned. 31 Dage. 1889.

		N. E.		Høiv.
F. 1	Albinus	4 52	● n. M. 10. 51′ Eftm.	11 41
L. 2	Simplicius	6 12		0 2

Christi Daab, Matth. 3, 13 til Enden. 2′ Række, Luc. 18, 31 til Enden.

S. 3	Fastelavn	7 31	Quinquagesima. Esto mihi.	0 37
M. 4	Adrianus	8 46	Kunigunde	1 11
Ti. 5	Hvide Tirsdag	9 59	Theophilus	1 41
O. 6	Aske Onsdag	11 11	Sol. op 6. 40′ n. 5. 43′	2 14
T. 7	Perpetua	N. F.	Tusmørket varer 42′	2 47
F. 8	Beata	12 21	Gotfred	3 22
L. 9	40 Riddere	1 29	◐ f. Kv. 6. 50′ Eftm.	4 5
			☾ fjerneſt Jorden	

Jesus friſtes af Djævelen, Matth. 4, 1—11. 2′ Række, Luc. 22, 24—32.

S. 10	1 S. i Fasten	2 33	Quadragesima. Invocavit. Aedel	4 57
M. 11	Thala	3 30		6 3
Ti. 12	Gregorius	4 20	Macedonius	7 24
O. 13	Tamperdag	5 1	Sol. op 6. 22′ n. 5. 57′	8 41
T. 14	Eutychius	5 31	Tusmørket varer 42′	9 45
F. 15	Zacharias	6 1	Merkur størſt v. Elongat.	10 36
L. 16	Gudmund	6 22		11 19

Den kananæiſke Kvinde, Matth. 15, 21—28. 2′ Række, Marc. 9, 17—29.

S. 17	2 S. i Fasten	O. E.	Reminiscere. Gjertrud	11 56
M. 18	Alexander	7 27	○ f. M. 12. 38′ Eftm.	0 14
Ti. 19	Joseph	8 52	Jevndøgn, Foraar begynder	0 49
O. 20	Gordius	10 18	Sol. op 6. 4′ n. 6. 11′	1 24
			Tusmørket varer 42′	
T. 21	Benedictus	11 45	☾ nærmeſt Jorden	2 2
F. 22	Paulus	O. F.		2 42
L. 23	Fidelis	1 8		3 28

Jesus drev en Djævel ud, Luc. 11, 14—28. 2′ Række, Joh. 8, 42—51.

S. 24	3 S. i Fasten	2 23	Oculi. Ulrica	4 26
M. 25	Mariæ Bebud.	3 25	◑ f. Kv. 7. 45′ Form.	5 42
Ti. 26	Gabriel	4 14		7 16
O. 27	Castor	4 51	Sol. op 5. 45′ n. 6. 25′	8 43
T. 28	Eustachius	5 17	Tusmørket varer 42′	9 50
F. 29	Jonas	5 39		10 39
L. 30	Quirinus	5 56		11 19

Jesus beſpiſer 5000 Mand, Joh. 6, 1—15. 2′ Række, Joh. 6, 35—51.

S. 31	Midfaste	6 11	Lætare. Fred. 5. Fødſ. Balbina	11 54
			● n. M. 12. 27′ Eftm.	

April

eller **Faaremaaned.** 30 Dage. 1889.

		N. E.		Høiv.
M. 1	Hugo	7 41		0 10
Ti. 2	Theodosius	8 54		0 42
O. 3	Nicætas	10 6	☉ op 5. 27′ n. 6. 39′ Tusmørket varer 43′	1 12
T. 4	Ambrosius	11 16		1 44
F. 5	Irene	N. F.		2 17
L. 6	Sixtus	12 22	☾ fjernest Jorden	2 53
	Gabriel Engel udsendes, Luc. 1, 26—38. 2′ Række, Luc. 1, 46—56.			
S. 7	5 S. i Fasten	1 22	Judica. Egesippus	3 33
M. 8	Chr. 9 Født.	2 16	Janus ◐ f. Kv. 2. 37′ Eftm.	4 23
Ti. 9	Procopius	3 0	Uranus i Oppos. m. Solen	5 26
O. 10	Ezechiel	3 35	☉ op 5. 9′ n. 6. 53′ Tusmørket varer 44′	6 43
T. 11	Leo	4 2		8 3
F. 12	Julius	4 26		9 11
L. 13	Justinus	4 46		10 6
	Christi Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2′ Række, Marc. 14, 3—9.			
S. 14	Palmesøndag	5 3	Tiburtius	10 49
M. 15	Chr. 5 Født.	O. E.	Olympia	11 29
Ti. 16	Mariane	7 53	○ f. M. 11. 9′ Eftm.	12 7
O. 17	Anicetus	9 23	☉ op 4. 52′ n. 7. 7′ Tusmørket varer 46′	0 26
T. 18	Skjærtorsdag	10 51	Eleutherius. ☾ nærmest Jorden	1 5
F. 19	Langfredag	O. F.	Daniel	1 45
L. 20	Sulpicius	12 13		2 30
	Christi Opstandelse, Marc. 16, 1—7. 2′ Række, Matth. 28, 1—8.			
S. 21	Paaskedag	1 22	Florentius	3 19
M. 22	2 Paaskedag	2 16	Cajus ◑ f. Kv. 2. 46′ Eftm.	4 19
Ti. 23	Georgius	2 56		5 34
O. 24	Albertus	3 25	☉ op 4. 35′ n. 7. 21′ Tusmørket varer 48′	7 0
T. 25	Flyttedag	3 47	Marc. Evang.	8 21
F. 26	Cletus	4 4		9 23
L. 27	Charl. Amal.	4 20	Ananias	10 12
	Jesus kom ind ad lukte Døre, Joh. 20, 19 til Enden. 2′ Række, Joh. 21, 15—19.			
S. 28	1 S. e. Paaske	4 34	Quasimodo. Vitalis	10 51
M. 29	Peter Martyr	N. E.		11 25
T. 30	Severus	7 52	● n. M. 2. 55′ Form.	11 59

Mai

eller Maimaaned. 31 Dage. 1889.

		N. E.		Høiv.
			Voldermisse	
O. 1	Phil. Jacob	9 3	Sol. op 4. 19′ n. 7. 35′	0 14
			Tusmørket varer 50′	
T. 2	Athanasius	10 11		0 46
F. 3	Korsmisse	11 14	☾ fjerneſt Jorden	1 17
L. 4	Florian	N. F.		1 51
	Jeſus er en god Hyrde, Joh. 10, 11—16. 2′ Række, Joh. 10, 22—30.			
S. 5	2 S. e. Paaſke	12 12	Miseric. Dom. Gothard	2 28
M. 6	Joh. a. Port.	12 59	De lyſe Nætter begynde	3 7
Ti. 7	Flavia	1 36	Sol. op 4. 4′ n. 7. 49′	3 53
O. 8	Stanislaus	2 7	Tusmørket varer 53′	4 48
T. 9	Caspar	2 31	◐ ſ. Kv. 7. 33′ Form.	5 56
F. 10	Gordianus	2 50		7 15
L. 11	Mamertus	3 8		8 28
	Chriſti Bortgang til Faderen, Joh. 16, 16—22. 2′ Række, Joh. 14, 1—11.			
S. 12	3 S. e. Paaſke	3 24	Jubilate. Pancratius	9 29
M. 13	Ingenuus	3 40		10 20
Ti. 14	Chriſtian	3 58	Sol. op 3. 51′ n. 8. 2′	11 5
O. 15	Sophie	O. E.	Tusmørket varer 56′	11 47
			○ ſ. M. 7. 33′ Form.	
T. 16	Sara	9 50	☾ nærmeſt Jorden	0 8
F. 17	Bededag	11 9	Bruno	0 50
L. 18	Erik	O. F.		1 34
	Den Helligaands Sendelſe, Joh. 16, 5—15. 2′ Række, Joh. 8, 21—36.			
S. 19	4 S. e. Paaſke	12 12	Cantate. Potentiana	2 20
M. 20	Angelica	12 58		3 10
Ti. 21	Helene	1 31	◑ ſ. Kv. 10. 43′ Eftm.	4 5
O. 22	Caſtus	1 55	Sol. op 3. 39′ n. 8. 14′	5 11
T. 23	Deſiderius	2 14	Tusmørket varer 60′	6 27
F. 24	Eſther	2 29	Merkur ſtørſt ø. Elongat.	7 42
L. 25	Urbanus	2 43		8 46
	Beder i Jeſu Navn, Joh. 16, 23—28. 2′ Række, Joh. 17, 1—19.			
S. 26	5 S. e. Paaſke	2 57	Rogate. Beda	9 38
M. 27	Lucian	3 12		10 21
Ti. 28	Vilhelm	3 28	Sol. op 3. 30′ n. 8. 25′	10 59
O. 29	Maximinus	N. E.	Tusmørket varer 64′	11 33
			● n. M. 6. 10′ Eftm.	
T. 30	Chr. Himmelf.	9 6	Vigand	12 8
F. 31	Petronella	10 6	☾ fjerneſt Jorden	0 24

Juni
eller Skjærsommer. 30 Dage. 1889.

		N. E.		Høiv.
L. 1	Nikomedes	10 57		0 58
	Naar Trøsteren kommer, Joh. 15, 26—16, 4. 2' Række, Joh. 17, 20 til Enden.			
S. 2	6 S. e. Paaske	11 38	Exaudi. Marcellinus	1 33
M. 3	Krpr. Frederik	N. F.	Erasmus	2 8
Ti. 4	Optatus	12 11	Bonifacius	2 47
O. 5	Grundlovsdag	12 36	Sol. op 3. 23' n. 8. 34' Tusmørket varer 67'	3 27
T. 6	Norbertus	12 57	◐ f. Kv. 8. 52' Eftm.	4 13
F. 7	Jeremias	1 15		5 10
L. 8	Medardus	1 30		6 20
	Hvo mig elsker, Joh. 14, 23 til Enden. 2' Række, Joh. 14, 15—21.			
S. 9	Pintsedag	1 45	Primus	7 37
M. 10	2 Pintsedag	2 1	Onuphrius	8 51
Ti. 11	Barnab. Apost.	2 21	Basilius	9 52
O. 12	Tamperdag	2 44	Sol. op 3. 19' n. 8. 41' Tusmørket varer 69'	10 44
T. 13	Cyrillus	O. E.	○ f. M. 2. 49' Eftm.	11 31
F. 14	Rufinus	9 56	☾ nærmest Jorden	12 19
L. 15	Vitus	10 51		0 42
	Christus og Nikodemus, Joh. 3, 1—15. 2' Række, Matth. 28, 18 til Enden.			
S. 16	Trinitatis	11 30	Tycho	1 27
M. 17	Botolphus	11 59		2 12
Ti. 18	Leontius	O. F.		2 57
O. 19	Gervasius	12 20	Sol. op 3. 18' n. 8. 44' Tusmørket varer 70'	3 42
T. 20	Sylverius	12 37	◑ f. Kv. 8. 25' Form.	4 35
F. 21	Albanus	12 52	Solhverv, længste Dag	5 36
L. 22	10000 Mart.	1 6	Sommer begynder	6 44
	Den rige Mand, Luc. 16, 19 til Enden. 2' Række, Luc. 12, 13—21.			
S. 23	1 S. e. Trin.	1 20	Paulinus	7 54
M. 24	St. Hansdag	1 36	Jupiter i Oppos. med Solen	8 57
Ti. 25	Prosper	1 55		9 49
O. 26	Pelagius	2 17	Sol. op 3. 20' n. 8. 45' Tusmørket varer 70'	10 33
T. 27	7 Sovere	2 46	☾ fjerneſt Jorden	11 12
F. 28	Carol. Amalie	N. E.	Eleonora	11 49
L. 29	Petr. Paulus	9 39	● n. M. 9. 44' Form.	0 8
	Den store Nadvære, Luc. 14, 16—24. 2' Række, Luc. 14, 25 til Enden.			
S. 30	2 S. e. Trin.	10 14	Lucina	0 42

Ellen Ulle

Juli

eller **Ormemaaned.** 31 Dage. 1889.

				Høiv.
M. 1	Theobaldus	N. E. 10 41	Solen fjerneſt Jorden	1 17
Ti. 2	Mariæ Beſøg.	11 3		1 51
O. 3	Cornelius	11 21	Sol. op 3. 25′ n. 8. 43′	2 26
T. 4	Ulricus	11 38	Tusmørket varer 68′	3 3
F. 5	Anshelmus	11 53		3 42
L. 6	Dion	N. F.	◐ f. Kv. 6. 49′ Form.	4 30

Det fortabte Faar, Luc. 15, 1—10. 2′ Række, Luc. 15, 11 til Enden.

S. 7	3 S. e. Trin.	12 8	Lov. Aug. Villebaldus	5 30
M. 8	Kjeld	12 24		6 46
Ti. 9	Soſtrata	12 44	Knud Konge	8 10
O. 10	Vilh. Carol.	1 11	Sol. op 3. 33′ n. 8. 37′	9 25
			Tusmørket varer 65′	
			Venus ſtørſt v. Elongat.	
T. 11	Joſva	1 50	○ f. M. 9. 52′ Eftm.	10 29
F. 12	Henrik	O. E.	Maaneform. 8. 33′ Eftm.	11 22
L. 13	Margarethe	9 24	☾ nærmeſt Jorden	
			Merkur ſtørſt v. Elongat.	12 12

Vær barmhjertige, Luc. 6, 36—42. 2′ Række, Matth. 5, 43 til Enden.

S. 14	4 S. e. Trin.	9 59	Bonaventura	0 34
M. 15	Apoſtl. Del.	10 24		1 17
Ti. 16	Suſanne	10 43		1 57
O. 17	Alexius	10 59	Sol. op 3. 43′ n. 8. 29′	2 36
T. 18	Arnolphus	11 13	Tusmørket varer 62′	3 15
F. 19	Juſta	11 28	◑ ſ. Kv. 8. 35′ Eftm.	3 57
L. 20	Elias	11 43		4 46

Jeſus lærer af Skibet, Luc. 5, 1—11. 2′ Række, Matth. 16, 13—26.

S. 21	5 S. e. Trin.	O. F.	Evenus	5 44
M. 22	Mar. Magd.	12 1	Hundedagene begynde	6 55
Ti. 23	Apollinaris	12 21	Sol. op 3. 54′ n. 8. 19′	8 8
O. 24	Chriſtina	12 48	Tusmørket varer 58′	9 12
T. 25	Jacobus	1 23	☾ fjerneſt Jorden	10 6
F. 26	Anna	2 5		10 51
L. 27	Martha	3 0		11 31

Fariſæernes Retfærdighed, Matth. 5, 20—26. 2′ Række, Matth. 19, 16 til Enden.

S. 28	6 S. e. Trin.	N. E.	Aurelius	12 7
M. 29	Oluf	9 10	● n. M. 12. 51′ Form.	0 25
Ti. 30	Abdon	9 29		0 59
O. 31	Germanus	9 44	Sol. op 4. 6′ n. 8. 6′	1 32
			Tusmørket varer 55′	

August

eller **Høstmaaned.** 31 Dage. 1889.

				Høiv.
T. 1	Peders Fængs.	N. E. 9 59		2 4
F. 2	Hannibal	10 15		2 39
L. 3	Nikodemus	10 31		3 15

Jesus bespiser 4000 Mand, Marc. 8, 1—9. 2' Række, Matth. 10, 24—31.

S. 4	7 S. e. Trin.	10 49	Dominicus	3 59
M. 5	Osvaldus	11 12	◐ f. Kv. 2. 17' Eftm.	4 53
Ti. 6	Chr. Forklar.	11 44		6 8
O. 7	Donatus	N. F.	Sol. op 4. 19' n. 7. 52' Tusmørket varer 52'	7 41
T. 8	Ruth	12 27	De lyse Nætter ophøre	9 10
F. 9	Romanus	1 26	☾ nærmest Jorden	10 18
L. 10	Laurentius	2 41		11 13

De falske Profeter, Matth. 7, 15—21. 2' Række, Matth. 7, 22 til Enden.

S. 11	8 S. e. Trin.	O. E.	Herman	11 59
M. 12	Clara	8 45	○ f. M. 5. 33' Form.	0 20
Ti. 13	Hippolytus	9 2		0 59
O. 14	Eusebius	9 18	Sol op 4. 33' n. 7. 36'	1 35
T. 15	Mariæ Himf.	9 33	Tusmørket varer 49'	2 10
F. 16	Rochus	9 47		2 45
L. 17	Anastatius	10 4		3 22

Den utro Husfoged, Luc. 16, 1—9. 2' Række, Luc. 12, 32—48.

S. 18	9 S. e. Trin.	10 24	Agapetus	4 4
M. 19	Sebaldus	10 48	◑ f. Kv. 11. 42' Form.	4 55
Ti. 20	Bernhard	11 20	Sol. op 4. 46' n. 7. 20'	6 0
O. 21	Salomon	11 59	Tusmørket varer 47'	7 18
T. 22	Symphor.	O. F.	☾ fjerneſt Jorden	8 34
F. 23	Zachæus	12 51	Hundedagene ende	9 36
L. 24	Sophie Fred.	1 52	Bartholomæus	10 27

Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19, 41 til Enden. 2' Række, Matth. 11, 16—24.

S. 25	10 S. e. Trin.	2 59	Ludvig	11 9
M. 26	Irenæus	N. E.	● n. M. 2. 50' Eftm.	11 45
Ti. 27	Gebhardus	7 52	Auguſtinus	0 3
O. 28	Loviſe	8 7	Sol. op 4. 59' n. 7. 3'	0 36
T. 29	Joh. Halsh.	8 23	Tusmørket varer 45'	1 8
F. 30	Benjamin	8 38		1 41
L. 31	Bertha	8 54		2 15

September
eller Fiskemaaned. 30 Dage. 1889.

Fariseeren og Tolderen, Luc. 18, 9—14. 2' Række, Luc. 7, 36 til Enden.

		N. E.		Høiv.
S. 1	11 S. e. Trin.	9 14	Ægidius	2 53
M. 2	Eliſa	9 42	◐ f. Kv. 8 25' Eftm.	3 37
Ti. 3	Seraphia	10 21	Theodoſia	4 36
O. 4	Jul. Maria.	11 12	Sol. op 5. 13' n. 6. 45'	5 52
T. 5	Regina	N. F.	Tusmørket varer 44'	7 31
F. 6	Magnus	12 20	☾ nærmeſt Jorden	9 2
L. 7	Dr. Louiſe	1 39	Robert	10 8

Den Døve og Stumme, Marc. 7, 31 til Enden. 2' Række, Matth. 12, 31—42.

S. 8	12 S. e. Trin.	3 5	Mariæ Fødſ.	10 59
M. 9	Gorgonius	O. E.	○ f. M. 2. 43' Eftm.	11 40
Ti. 10	Burchhardt	7 22	Sol. op 5. 26' n. 6. 27'	12 17
O. 11	Hillebert	7 36	Tusmørket varer 43'	0 35
T. 12	Guido	7 52		1 8
F. 13	Cyprianus	8 7		1 41
L. 14	† Ophøielſe	8 26		2 14

Samaritaneren og Leviten, Luc. 10, 23—37. 2' Række, Matth. 20, 20—28.

S. 15	13 S. e. Trin.	8 48	Eſkild	2 50
M. 16	Euphemia	9 16		3 30
Ti. 17	Lambertus	9 53	◑ f. Kv. 5. 39' Form.	4 19
			Tamperdag. Titus	
O. 18	Chr. 8 Fødſ.	10 40	Sol. op 5. 40' n. 6. 8'	5 20
			Tusmørket varer 42'	
T. 19	Conſtantia	11 37	☾ fjerneſt Jorden	6 37
F. 20	Tobias	O. F.		7 57
L. 21	Matthæus	12 42	Merkur ſtørſt ø. Elongat.	9 4

De 10 Spedalſke, Luc. 17, 11—19. 2' Række, Joh. 5, 1—15.

S. 22	14 S. e. Trin.	1 54	Mauritius	9 58
M. 23	Linus	3 9	Jevndøgn, Efteraar begynder	10 40
Ti. 24	Tecla	4 28		11 18
			Sol. op 5. 53' n. 5. 50'	
O. 25	Cleophas	N. E.	Tusmørket varer 42'	11 54
			● n. M. 3. 32' Form.	
T. 26	Prs. Chriſtian	6 43	Adolph	0 10
F. 27	Cosmus	6 59		0 43
L. 28	Venceslaus	7 19		1 18

Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6, 24 til Enden. 2' Række, Luc. 10, 38 til Enden.

S. 29	15 S. e. Trin.	7 44	St. Michael	1 55
M. 30	Hieronymus	8 18		2 37

Oktober
eller Sædemaaned. 31 Dage. 1889.

		N. E.		Høiv.
Ti. 1	Remigius	9 5	☾ nærmest Jorden	3 25
			Sol. op 6. 7′ n. 5. 31′	
O. 2	Ditlev	10 6	Tusmørket varer 42′	4 28
T. 3	Mette	11 22	◐ f. Kv. 2. 23′ Form.	5 49
F. 4	Franciscus	N. F.		7 27
L. 5	Placidus	12 44		8 50

Enkens Søn af Nain, Luc. 7, 11—17. 2′ Række, Joh. 11, 19—45.

S. 6	16 S. e. Trin.	2 10	Fred. 7 Fødsl. Broderus	9 51
M. 7	Amalia	3 34		10 37
Ti. 8	Ingeborg	4 56	Sol. op 6. 21′ n. 5. 13′	11 15
O. 9	Dionysius	O. E.	Tusmørket varer 42′	11 51
T. 10	Gereon	6 12	○ f. M. 2. 16′ Form.	0 7
F. 11	Fred. 4 Fødsl.	6 30		0 39
L. 12	Pr. Frederik	6 49	Maximilian	1 11

Den Vatersottige, Luc. 14, 1—11. 2′ Række, Marc. 2, 14 til Enden.

S. 13	17 S. e. Trin.	7 14	Angelus	1 44
M. 14	Calixtus	7 47		2 21
Ti. 15	**Flyttedag**	8 29	Hedevig. ☾ fjernest Jorden	3 0
O. 16	Gallus	9 22	Sol. op 6. 35′ n. 4. 56′	
			Tusmørket varer 43′	3 46
T. 17	Florentinus	10 25	◑ f. Kv. 1. 28′ Form.	4 42
F. 18	Luc. Evang.	11 33		5 54
L. 19	Balthasar	O. F.		7 11

Hvis Søn er Christus, Matth. 22, 34 til Enden. 2′ Række, Joh. 15, 1—17.

S. 20	18 S. e. Trin.	12 47	Felicianus	8 23
M. 21	11000 Jomfr.	2 3		9 22
Ti. 22	Cordula	3 21		10 9
O. 23	Søren	4 43	Sol. op 6. 50′ n. 4. 39′	
			Tusmørket varer 43′	10 49
T. 24	Proclus	N. E.	● n. M. 3. 16′ Eftm.	11 25
F. 25	Crispinus	5 22		12 1
L. 26	Amandus	5 44		0 22

Den Værkbrudne, Matth. 9, 1—8. 2′ Række, Joh. 1, 35 til Enden.

S. 27	19 S. e. Trin.	6 16	Pr. Valdemar. Sem	
			☾ nærmest Jorden	1 0
M. 28	Caroline	6 58	Mar. Soph. Frederikke	
			Simeon og Judas	1 41
Ti. 29	Narcissus	7 57	Absalon	2 27
O. 30	Louise Charl.	9 9	Sol. op 7. 4′ n. 4. 23′	3 19
			Tusmørket varer 44′	
			Reformat. Begyndelse	
T. 31	Krprdsf. Louise	10 30	◐ f. Kv. 9. 21′ Form.	4 23
			Merkur størst v. Elongat.	

November

eller Slagtemaaned. 30 Dage. 1889.

				Høiv.
		N. E.		
F. 1	Alle Helgen	11 54		5 40
L. 2	Alle Sjæle	N F.		7 8

Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5, 1—12. 2' Række, Matth. 5, 13—16.

S. 3	20 S. e. Trin.	1 18	Hubertus	8 25
M. 4	Otto	2 39		9 25
Ti. 5	Malachias	3 58		10 11
O. 6	Leonhardus	5 16	Sol. op 7. 19' n. 4. 8' Tusmørket varer 46'	10 50
T. 7	Engelbrecht	O. E.	○ f. M. 4. 56' Eftm.	11 23
F. 8	Claudius	4 51		11 58
L. 9	Theodor	5 14		0 15

Den kongelige Mand, Joh. 4, 46—53. 2' Række, Joh. 4, 34—42.

S. 10	21 S. e. Trin.	5 44	Luther	0 47
M. 11	Morten Visp	6 22		1 22
Ti. 12	Torkild	7 10	☾ fjerneſt Jorden	1 57
O. 13	Arcadius	8 9	Sol. op 7. 34' n. 3. 55' Tusmørket varer 47'	2 36
T. 14	Frederik	9 15		3 18
F. 15	Leopold	10 26	◑ f. Kv. 9. 26' Eftm.	4 7
L. 16	Othenius	11 39		5 7

De 10000 Pund, Matth. 18, 23 til Enden. 2' Række, Matth. 18, 1—20.

S. 17	22 S. e. Trin.	O. F.	Anianus	6 16
M. 18	Heſychius	12 56		7 31
Ti. 19	Elisabeth	2 14		8 37
O. 20	Volkmarus	3 36	Sol. op 7. 48' n. 3. 43' Tusmørket varer 49'	9 32
T. 21	Mariæ Ofr.	5 0		10 19
F. 22	Fred. Ferdin.	6 30	Cecilia	11 3
L. 23	Clemens	N. E.	● n. M. 2. 34' Form.	11 43

Skattens Mont, Matth. 22, 15—22. 2' Række, Marc. 12, 41 til Enden.

S. 24	23. S. e Trin.	4 49	Chryſogonus ☾ nærmeſt Jorden	0 5
M. 25	Catharina	5 42	Neptun i Oppoſ. m. Solen	0 49
Ti. 26	Conradus	6 52		1 33
O. 27	Facundus	8 14	Sol. op 8. 2' n. 3. 31' Tusmørket varer 51'	2 21
T. 28	Soph. Magdl.	9 39		3 11
F. 29	Saturninus	11 5	◐ f. Kv. 6. 19' Eftm.	4 8
L. 30	Chr. 6 Fødſ.	N. F.	Andreas	5 15

December
eller Christmaaned. 31 Dage. 1889.

Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2' Række, Luc. 4, 16—30.

		N. F.		Høiv.
S. 1	1 S. i Advent	12 26	Arnold	6 30
M. 2	Bibiana	1 46		7 45
Ti. 3	Svend	3 3	Barbara	8 49
O. 4	Charl. Fred.	4 19	Sol. op 8. 13' n. 3. 28'	9 40
T. 5	Sabina	5 34	Tusmørket varer 52'	10 23
F. 6	Nikolaus	6 48		11 1
L. 7	Agathon	O. E.	○ f. M. 10. 43' Form.	11 37

Tegn i Sol og Maane, Luc. 21, 25—36. 2' Række, Matth. 25, 1—13.

S. 8	2 S. i Advent	4 18	Mariæ Undf.	12 12
M. 9	Rudolph	5 3		0 31
Ti. 10	Judith	5 58	☾ fjerneſt Jorden	1 5
O. 11	Damaſus	7 2	Sol. op 8. 22' n. 3. 25' Tusmørket varer 53'	1 39
T. 12	Epimachus	8 10		2 15
F. 13	Lucia	9 22		2 53
L. 14	Crispus	10 35		3 32

Johannes i Fængſel, Matth. 11, 2—10. 2' Række, Luc. 1, 67 til Enden.

S. 15	3 S. i Advent	11 50	Nikatius	4 20
M. 16	Lazarus	O. F.	◑ ſ Kv. 3. 49' Eftm.	5 16
Ti. 17	Albina	1 9	Loviſe	6 23
O. 18	Tamperdag	2 30	Sol. op 8. 29' n. 3. 25'	7 38
T. 19	Nemeſius	3 55	Tusmørket varer 53'	8 49
F. 20	Abraham	5 24		9 51
L. 21	Thomas	6 54	Solhverv, korteſte Dag. Vinteren begynder	10 43

Johannis Vidnesbyrd, Joh. 1, 19—28. 2' Række, Joh. 3, 22 til Enden.

S. 22	4 S. i Advent	N. E.	Japetus	11 31
M. 23	Torlacus	4 27	● n. M. 1. 43' Eftm. ☾ nærmeſt Jorden	12 20
Ti. 24	Adam	5 47		0 44
O. 25	Juledag	7 14	Sol op 8. 32' n. 3. 29'	1 28
T. 26	St. Stephan	8 44	Tusmørket varer 53'	2 13
F. 27	Joh. Evang.	10 10		2 58
L. 28	Børnedag	11 33		3 43

Simeon og Anna, Luc. 2, 33—40. 2' Række, Luc. 2, 25—32.

S. 29	S. i J. o. N.	N. F.	Noah	4 35
M. 30	David	12 51	◐ f. Kv. 6. 7' Form.	5 35
Ti. 31	Sylveſter	2 8		6 44

Forklaring af Beregningen af Klokkeslættet for Høj- og Lavvande.

Ved Beregningen af Klokkeslættet for Højvande og Lavvande tager man først de Tal, der findes i den sidste Række i hver Maaned og lægger dertil Havnetiden efter den vedføjede Tabel. Den første Talrække i denne Tabel indeholder det hosstaaende Steds Havnetid, den anden angiver Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande og den tredje Middelspringflodhøjden i Fod.

Tabel til Beregning af Høj- og Lavvande.

Agger	3	44	5	19	1	Husum Havn	2	11	7	25	—
Altona	4	54	7	45	8	Højer Kanal	2	54	6	33	7
Amrum	0	55	6	49	9	Krück Aue	3	0	—	—	—
Blaavandshuk	1	19	6	8	6	List	1	56	6	15	7
Blankenese	4	19	7	36	—	Meldorf Havn	1	7	7	45	12
Blauort Sand	0	13	6	31	—	Nordby	2	37	6	4	6
Bongsiel	1	48	6	38	12	Norderpiep	0	25	6	18	13
Bordelum Siel	2	17	8	37	—	Nymindegab	2	16	5	48	2
Brunsbüttel	1	33	7	14	11	Ording	0	20	7	23	11
Büsum, udenf. Havnen	0	56	6	15	—	Pelvorm	1	32	6	14	12
Cuxhaven	0	43	6	53	12	Pin Aue	3	22	7	34	11
Dagebøl	1	54	6	54	10	Rendsborg	7	17	7	18	4
Dicksander Gat, ved Sydenden af Flakstrømmen	0	36	6	50	—	Schulau	4	10	7	32	—
						Seesand	0	25	6	54	10
Esbjærg	2	32	6	3	—	Skagen	5	37	6	6	1
Fanø, N.O. Pynt	2	17	—	—	—	Skallingende	1	51	—	—	—
„ N.V. „	1	57	—	—	—	Støren Itzehoe	3	35	—	—	—
„ Midten af Vestkysten	1	6	—	—	—	Støren Størort	2	24	7	17	—
Frederikshavn	5	37	6	0	1	Süderoog	0	45	6	44	11
Frederikstad	2	12	7	34	11	Sydvesthorn	2	18	7	36	9
Glückstad	2	44	7	13	12	Sønderhoe	1	57	6	42	5
Hals	8	25	4	57	1	Teufelsbrücke	4	39	7	41	—
Hamborg	5	4	7	48	—	Thorsminde Gab	3	9	5	35	2
Helgoland	11	45	6	51	10	Tvilensleth	3	32	7	27	—
Hirtshals	4	3	6	14	1	Tønningen	1	36	7	11	11
Hjærting	2	20	6	5	—	Vollervik	0	49	6	45	12
						Vyk	1	56	6	21	10

Exempel: at finde Klokkeslættet for Højvande og Lavvande den 3die Januar ved Agger:

Af Pillen for Højvande i Januar	0 Tim.	32 Min.
Hertil lægges Havnetid for Agger	3 —	44 —
	4 Tim.	16 Min.

Det udkomne er Klokkeslættet for Højvande om Formiddagen. Er det fundne Klokkeslæt større end 12 Timer, da trækkes 12 Timer fra, og det udkomne er nu Klokkeslættet for Højvande om Eftermiddagen.

Klokkeslættet for det paafølgende Lavvande faas ved til Klokkeslættet for Højvande at lægge Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande. Da denne Mellemtid for Agger er 5 Tim. 19 Min., faa indtræffer Lavvande Kl. 9. 35' om Formiddagen. Blev Lavvandsklokkeslættet større end 12 Tim., da trækkes 12 Tim. fra, og det udkomne er nu Klokkeslættet for Lavvande om Eftermiddagen.

Trækkes fra de fundne Klokkeslæt 25 Min., erholdes derved Klokkeslættene for de næstforegaaende Højvande og Lavvande; lægges derimod 25 Min. til, faa har man Klokkeslættene for de næstfølgende Højvande og Lavvande.

De fundne Klokkeslæt er ved denne Beregning stedse udtrykte i Stedets Middelsoltid.

Planeterne i Aaret 1889.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øine. Den 30te Januar, den 24de Maj og den 21de September er den i den største østlige Afstand fra Solen og maa da søges om Aftenen efter Solens Nedgang paa den vestlige Himmel. Den 13de Marts, den 12te Juli og den 31te Oktober er den i den største vestlige Afstand fra Solen og maa derfor søges om Morgenen før Solopgang paa den østlige Himmel.

Venus er ved Aarets Begyndelse Aftenstjærne og kommer den 18de Februar i den største østlige Afstand fra Solen. I Slutningen af Marts skinner den stærkest. I Slutningen af April forsvinder den i Aftendæmringen og viser sig igjen i Midten af Maj paa Morgenhimlen, hvor den i Begyndelsen af Juni naaer sin største Glans og den 10de Juli sin største vestlige Afstand fra Solen. Derefter nærmer den sig atter Solen, men saa langsomt, at den først ved Aarets Slutning forsvinder i Morgendæmringen. Den 16de Juli passerer den nordlig forbi Aldebaran, den 25de September tæt nordlig forbi Regulus og den 26de September tæt sydlig forbi Saturn.

Mars staar ved Aarets Begyndelse i Stjærnebilledet Stenbukken lavt paa Aftenhimlen og gaar ned 4 Timer efter Solen. Den 2den Januar ses den tæt nord for Venus. Idet den derpaa gjennem Vandmanden vandrer over i Fiskene, gaar den stadig tidligere ned og forsvinder i April i Aftendæmringen. I Aarets fire sidste Maaneder viser den sig igjen paa Morgenhimlen, hvor den gjennemløber Løven og Jomfruen og stadig staar tidligere op, ved Aarets Slutning sex Timer før Solen. Den 20de September ses Mars yderst tæt nord for Saturn, den 1ste Oktober tæt nord for Venus.

Jupiter staar ved Aarets Begyndelse op $1^1/_3$ Time før Solen, men derpaa stadig tidligere, i Begyndelsen af Maj ved Midnat. Den 24de Juni er den i Opposition med Solen og ses hele Natten. Midt i August gaar den ned ved Midnat og derpaa stadig tidligere, indtil den i December forsvinder i Aftendæmringen. Overhovedet vil den hele Aaret igjennem staa meget lavt paa Himlen.

I Begyndelsen af Januar gaar Jupiter fra Skorpionen ind i Skytten, mellem hvis Stjerner den vandrer øst paa indtil Slutningen af April, da den bliver stationær. Den vandrer derefter vest paa indtil sidst i August, da den efter at have været stationær atter vandrer øst paa indtil Aarets Slutning, stadig i Skytten. Jaar kommer Maanen i hvert Omløb Jupiter meget nær. Den 7de August vil man hos os se Maanen bedække Jupiter fra Kl. 8. 8′ Eft. til Kl. 9. 11′ Eft.

Saturn er i Begyndelsen af Aaret synlig hele Natten, da den den 5te Februar er i Opposition med Solen. Nedgangen indtræffer stadig tidligere i de følgende Maaneder. I Begyndelsen af Juni gaar den ned ved Midnat og derpaa stadig tidligere, saa at den allerede i Juli forsvinder i Aftendæmringen. I September kommer den atter til Syne paa Morgenhimlen, hvor den staar stedse tidligere op, i Begyndelsen af November allerede ved Midnat, i Slutningen af Aaret mellem Kl. 8 og 9 Aften. Ved Aarets Begyndelse har den vestlig Bevægelse i Løven og

vandrer ind i Krebsen, hvor den midt i April bliver stationær. Derefter vandrer den med østlig Bevægelse atter ind i Løven, hvor den først midt i December bliver stationær.

Maanedlig Markedsliste for 1889.

(Sluttet 15. Maj 1888.)

Januar.

2. *Ny Løgten,*
- *Holstebro.*
3. *Skive.*
4. *Randers (2).*
7. *Aarhus.*
8. *Præstø,*
- *Horsens.*
9. *Helsinge,*
- *Vejle.*
10. *Kolding.*
11. *Holsted.*
15. *Frederiksb.*
- *Ulstrup,*
16. *Næstved.*
29. *Frederikss.*

Februar.

4. *Frederiksv.*
6. *Ny Løgten.*
7. *Bjerringbro.*
12. *Præstø,*
- *Hjørring.*
13. *N. Sundby,*
- *Kolind.*
14. *Skjelskør,*
- *Aalborg.*
15. *Frederiksb.,*
- *Hobro.*
16. *Thisted.*
18. *Nykb. (p. M.).*
19. *Skive,*
- *Ebeltoft.*
20. *Næstved,*
- *Viborg.*
21. *Faaborg,*
- *Nimtofte.*
22. *Randers (2).*
23. *Lemvig.*
25. *Helsingør,*
- *Bogense,*
- *Aarhus,*
- *Holstebro.*
26. *Frederikss.,*
- *Assens,*
- *Skanderborg,*
- *Ringkjøbing.*
27. *Middelfart,*
- *Horsens,*
- *Varde,*
28. *Korsør,*
- *Vejle,*
- *Ribe.*

Marts.

1. *Roeskilde,*
- *Vejlby,*
- *Kolding,*
- *Herning.*
2. *Skjelskør,*
- *Silkeborg.*
4. *Odense,*
- *Aarhus.*
5. *Storehedd.,*
- *Vordingborg,*
- *Rødby,*
- *Skanderborg.*
6. *Hvalsø,*
- *Ny Løgten,*
- *Horsens.*
7. *Nakskov,*
- *Odder,*
- *Vejle,*
8. *Skibby,*
- *Sorø,*
8. *Kolding.*
9. *Randers.*
11. *Nibe.*
- *Aarhus.*
12. *Præstø,*
- *Ringsted,*
- *Maribo,*
- *Rudkjøbing,*
- *Aars,*
- *Skanderborg.*
13. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Svendborg,*
- *Skjørping,*
- *Mariager,*
- *Thirstrup,*
- *Horsens.*
14. *Frederiksb.,*
- *Slagelse,*
- *Odense,*
- *Hobro,*
- *Vejle.*
15. *Roeskilde,*
- *Stubbekjøbing,*
- *Kjerteminde,*
- *Viborg,*
- *Sjelbro,*
- *Kolding.*
16. *Kjøbenhavn,*
- *Fjerritslev,*
- *Randers.*
18. *Thisted.*
19. *Storehedd.,*
- *Saxkjøbing,*
- *Faaborg,*
- *Nykb. (p. M.)*
20. *Næstved,*
- *Assens,*
20. *Skive,*
- *Høver.*
21. *Haarlev,*
- *Nakskov,*
- *Bogense,*
- *Holstebro.*
22. *Sorø,*
- *Middelfart,*
- *Blokhus,*
- *Varde.*
23. *Nyborg,*
- *Hjørring,*
- *Fredericia,*
- *Herning,*
- *Ribe.*
25. *N. Sundby,*
- *Aarhus.*
26. *Ringsted,*
- *Maribo,*
- *Odense,*
- *Aalborg,*
- *Skanderborg.*
27. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Svendborg,*
- *Grenaa,*
- *Horsens.*
28. *Slagelse,*
- *Nysted,*
- *Rudkjøbing,*
- *Ebeltoft,*
- *Vejle.*
29. *Faxe,*
- *Frederikss.,*
- *Skjelskør,*
- *Ærøskjøbing,*
- *V. Hassing,*
- *Rønde,*

29. *Kolding.*
30. *Haslev,*
- *Kjerteminde,*
- *Hjørring,*
- *Randers,*
- *Silkeborg.*

April.

1. *Jyderup,*
- *Stege,*
- *Vraa,*
- *Aarhus.*

2. *Frederiksv.,*
- *Fuglebjærg,*
- *Storehedd.,*
- *Vordingborg,*
- *Saxkjøbing,*
- *Bogense,*
- *Sæby,*
- *Skanderborg.*

3. *Ruds-Vedby,*
- *Assens,*
- *Ny Løgten,*
- *Horsens.*

4. *Nakskov,*
- *Ringe,*
- *Bjerringbro,*
- *Vejle.*

5. *Aakirkeby,*
- *Roeskilde,*
- *Nyborg,*
- *Spørring,*
- *Kolding.*

6. *Faaborg,*
- *Randers,*
- *Silkeborg.*

8. *Farum,*
- *Brobyværk,*
- *Aarhus,*
- *Herning.*

9. *Præstø,*
- *Ringsted,*
- *Maribo,*
- *Odense,*
- *Skanderborg,*
- *Dalager.*

10. *Helsinge,*
- *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Svendborg,*
- *Hjallerup,*
- *Kolind,*

10. *Horsens,*
- *N. Snede.*

11. *Slagelse,*
- *Nysted,*
- *Middelfart,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Odder,*
- *Vejle,*
- *Vorbasse.*

12. *Sorø,*
- *Aarup,*
- *Ø. Svenstrup,*
- *Vejlby,*
- *Kolding,*
- *Holsted.*

13. *Skjelskør,*
- *Løgstør,*
- *Viborg,*
- *Fredericia,*
- *Kolding.*

15. *Asnæs,*
- *Hørsholm,*
- *Ulstrup,*
- *Lunderskov.*

16. *Slangerup,*
- *Rødby,*
- *Skjørping.*

17. *Helsingør,*
- *Næstved,*
- *Flauenskjold,*
- *Koldby,*
- *Hobro.*

23. *Græsted,*
- *Aars,*
- *Hvidbjærg,*
- *Glæsborg,*
- *Aarhus,*
- *Ribe.*

24. *Middelfart,*
- *Frederiksh.,*
- *Selde,*
- *Klovborg,*
- *Lemvig.*

25. *Frederikss.,*
- *Skamby,*
- *Thise,*
- *Skive,*
- *Sjelbro,*
- *Brædstenbro.*

26. *Hesselager,*
- *Horsens,*
- *Spørring,*
- *Bækmarksbro.*

27. *Vexø,*
- *Nykb. (p. F.),*
- *N. Sundby,*
- *Vejle,*
- *Holstebro,*
- *Foldingbro,*
- *Ølgod.*

29. *Sindal,*
- *Høver,*
- *Varde.*

30. *Nykb. (p. M.)*
- *Hadsten,*
- *Ribe.*

Maj.

1. *Ny Løgten,*
- *Anbæk,*
- *S. Omme,*
- *Ulfkjær.*

2. *Hjallerup,*
- *Bjerringbro,*
- *Randbøl,*
- *Ringkjøbing.*

3. *Frederiksb.,*
- *Nibe,*
- *Ans,*
- *Odder,*
- *Give,*
- *Kolding.*

4. *Viborg,*
- *Ry,*
- *Hornsyld.*

6. *Horsens,*
- *Tarm,*
- *Lunderskov.*

7. *Vejle,*
- *Ribe.*

8. *Hvalsø,*
- *Hadsund,*
- *Trustrup,*
- *Vinderup.*

9. *Gjerlev,*
- *Fredericia.*

10. *Skive,*
- *Vejlby,*
- *Kolding.*

11. *Randers,*
- *Kollemorten,*
- *Holstebro.*

13. *Storehedd.,*
- *Thisted,*
- *Aarhus,*

13. *Varde.*
14. *Præstø,*
- *Roeskilde,*
- *Bogense,*
- *Ribe.*

15. *Næstved,*
- *Slangerup,*
- *Odense,*
- *Hvalpsund.*

16. *Sorø,*
- *Svendborg,*
- *Skjørping,*
- *Kjellerup,*
- *Thorup.*

18. *Aarup,*
- *Viborg,*
- *Hobro,*
- *Mørke,*
- *Kolding,*
- *Herning.*

20. *Kjøge,*
- *Jellinge,*
- *Foldingbro.*

21. *Stoholm,*
- *Skanderborg,*
- *Ribe.*

22. *Ringsted,*
- *Skjelskør,*
- *Sjelbro.*

23. *Anbæk.*
28. *Slagelse,*
- *Vordingborg.*

31. *Marstal.*

Juni.

1. *Hjørring.*
3. *Hjallerup (2).*
6. *Hurup,*
- *Skals,*
- *Ny Løgten.*

7. *Nykb. (p. S.),*
- *Thisted,*
- *Trust.*

8. *Nykb. (p. M.),*
- *Viborg.*

11. *Korsør,*
- *Præstø,*
- *Kjerteminde,*
- *Aabro,*
- *Skive,*
- *Herning.*

12. *Helsinge,*

12. *Silkeborg,*
- *Lemvig.*
13. *Holbæk,*
- *Maribo,*
- *Skanderborg,*
- *Holstebro.*
14. *Slangerup,*
- *Rudkjøbing,*
- *Horsens (2),*
- *Ringkjøbing.*
15. *Kjøbenhavn,*
- *Faaborg,*
- *Varde.*
17. *Kallundb. (3),*
- *Randers (2),*
- *Ribe.*
18. *Grindsted.*
19. *Næstved.*
20. *Vejen.*
21. *Assens.*
25. *Frederiksb.,*
- *Ringsted,*
- *Skjelskør (2).*
26. *Hjørring.*
27. *Ø. Svenstrup,*
- *Knudstrup.*
28. *Sorø,*
- *Øsløs.*
29. *Løgstør,*
- *Videbæk.*

Juli.

1. *Rødby,*
- *Ulstrup,*
- *Grenaa.*
2. *Vordingborg,*
- *Ebeltoft,*
- *Hobro.*
3. *Nyborg,*
- *Ny Løgten.*
4. *Bogense,*
- *Viborg.*
5. *Frederiksv.,*
- *Randers (2).*
8. *Saxkjøbing,*
- *Aarhus.*
9. *Præstø,*
- *Slagelse (2),*
- *Middelfart,*
- *Mariager,*
- *Salten.*
10. *Odense.*
11. *Fredericia.*
16. *Frederikss.*
17. *Næstved,*
- *Svendborg,*
- *Kolind.*
18. *Ærøskjøb.*
19. *Nykb. (p. F.)*
22. *Helsingør.*
24. *Roeskilde.*
26. *Vilsund,*
- *Vejlby.*
27. *Nykb. (p. M.).*
29. *Skive (2).*
30. *Kjøge.*
31. *Odder.*

Avgust.

1. *Holstebro.*
2. *Anbæk.*
3. *Brande.*
5. *Ringkjøbing.*
6. *Varde.*
7. *Ny Løgten,*
- *Ribe.*
8. *Vorbasse.*
13. *Præstø.*
21. *Næstved.*
24. *Lemvig.*
26. *Ramme.*
28. *Ulfkjær.*
29. *Dalager.*
30. *Hørning (2),*
- *Ribe.*

September.

2. *Frederiksv.,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Hurup,*
- *Hadsten.*
3. *Tudse,*
- *Aars,*
- *Faarup.*
4. *Thisted,*
- *Ny Løgten,*
- *Vejlby.*
5. *Hvalsø,*
- *Randers (2).*
6. *Nykb. (p. M.).*
7. *Kjøbenhavn,*
- *Bjerringbro,*
- *Skive,*
- *Grindsted.*
9. *Holstebro (2).*
10. *Præstø.*
11. *Sorø,*
- *Kolind,*
- *Tarm.*
12. *Frederiksb.,*
- *Egeskov,*
- *Varde (2).*
13. *Flauenskjold,*
- *Bække.*
14. *Kolding.*
16. *Odder.*
17. *Roeskilde,*
- *Stoholm,*
- *Ulstrup.*
18. *Næstved,*
- *Assens,*
- *Thirstrup.*
19. *Middelfart,*
- *Skræm.*
20. *Vordingborg,*
- *Nysted,*
- *Aabybro.*
21. *Skjelskør,*
- *Tversted,*
- *Løgstør.*
23. *Ringsted,*
- *Ulstrup,*
- *Vesterhassing,*
- *Thorup.*
24. *Bogense,*
- *Aalborg,*
- *Ebeltoft,*
- *Rønde.*
25. *Sæby,*
- *Skjørping.*
26. *Sorø,*
- *Løkkensvejkro,*
- *Selde,*
- *Hobro (2).*
27. *Marstal,*
- *Sindal,*
- *Ans,*
- *Spørring.*
28. *Hjørring,*
- *Skals,*
- *Brande.*
30. *Viborg (2),*
- *Høver.*

Oktober.

1. *Nakskov,*
- *Saxkjøbing,*
1. *Faaborg,*
- *Aalbæk,*
- *Frederiksh.,*
- *Give,*
- *Ribe.*
2. *Skibby,*
- *Odense,*
- *Agersted,*
- *Bjærgets Kro,*
- *Ny Løgten,*
- *Randers,*
- *Silkeborg,*
- *Hornsyld,*
- *Jellinge.*
3. *Ruds-Vedby,*
- *Ærøskjøbing,*
- *Hjallerup,*
- *Koldby,*
- *Bjerringbro,*
- *Glæsborg,*
- *Skanderborg.*
4. *Aakirkeby,*
- *Fuglebjærg,*
- *Slagelse,*
- *Rudkjøbing,*
- *Thisted,*
- *Grenaa,*
- *Horsens.*
5. *Jetsmark,*
- *Nykb. (p. M.),*
- *Vejle.*
7. *Hals,*
- *Hvidbjærg,*
- *Skive.*
8. *Præstø,*
- *Nykb. (p. F.),*
- *Nibe,*
- *Lemvig,*
- *Ribe.*
9. *Helsinge,*
- *Sorø,*
- *Svendborg,*
- *V. Brønderslev,*
- *Hadsund,*
- *Trustrup,*
- *Bækmarksbro,*
- *Vinderup.*
10. *Græsted,*
- *Steye (2),*
- *Kappendrup,*
- *Aars,*
- *Mariager,*
- *Holstebro (2).*

11. *Nykb. (p. S.),*
- *Nyborg,*
- *Læsø (2),*
- *N. Sundby,*
- *Gjerlev,*
- *Fredericia.*

12. *Kjærteminde,*
- *Hvalpsund,*
- *Herning.*

14. *Farum,*
- *Jyderup,*
- *Vraa,*
- *Ringkjøbing,*
- *Aalbæk Mølle.*

15. *Storehedd.,*
- *Aarup,*
- *Sæby,*
- *Fjerritslev,*
- *Tarm,*
- *Ribe.*

16. *Næstved,*
- *Brobyværk,*
- *Thisted.*

17. *Haarlev,*
- *Spørring.*

18. *Vordingborg,*
- *Løkken,*
- *Fuglsø,*
- *Vejlby,*
- *Kolding,*
- *Foldingbro.*

19. *Asnæs,*
- *Rødby,*
- *Hjørring,*
- *Anbæk.*

21. *Frederikss.,*
- *Holbæk,*
- *Ringsted,*
- *Hesselager,*
- *Løgstør,*
- *Skjørping,*

21. *Mørke,*
- *Lunderskov.*

22. *Helsingør,*
- *Nakskov,*
- *Faaborg,*
- *Sindal,*
- *Aarhus,*
- *Ribe.*

23. *Assens,*
- *N. Sundby,*
- *Nimtofte.*

24. *Aalborg,*
- *Kjellerup,*
- *Kollemorten.*

25. *Skjelskør,*
- *Hobro,*
- *Brestenbro,*
- *Kolding.*

26. *Viborg,*
- *Høver,*
- *Videbæk.*

28. *Faxe,*
- *Stubbekjøbing,*
- *Klovborg,*
- *Silkeborg,*
- *S. Omme.*

29. *Haslev,*
- *Hørsholm,*
- *Skanderborg,*
- *Vrads,*
- *Ribe,*
- *Ølgod.*

30. *Maribo,*
- *Frederiksh.,*
- *Horsens,*
- *Varde (2).*

31. *Kjøge,*
- *Hjallerup,*
- *Sjelbro,*
- *N. Snede,*
- *Give.*

November.

1. *Roeskilde,*
- *Vejle.*

2. *Frederiksb.,*
- *Kjøbenhavn,*
- *Nysted,*
- *Randers,*
- *Kolding.*

4. *Korsør,*
- *Vexø,*
- *Nibe,*
- *Lunderskov.*

5. *Nakskov,*
- *Aars,*
- *Grenaa,*
- *Ribe.*

6. *Sorø,*
- *Flauenkjold,*
- *Mariager,*
- *Ny Løgten.*

7. *Saxkjøbing,*
- *Middelfart,*
- *Skjørping,*
- *Bjerringbro.*

8. *Slagelse (2),*
- *Svendborg,*
- *Hobro,*
- *Kolding.*

9. *Nykb. (p. F.)*
- *Randers.*

11. *Ry,*
- *Thim.*

12. *Præstø,*
- *Bogense,*
- *Odder.*

13. *Sorø,*
- *Odense,*
- *V. Brøndersl.,*
- *Kolind,*
- *Holsted.*

14. *Hvalsø,*
- *Uggerløse,*
- *Ringe,*
- *Hjallerup.*

15. *Skjelskør,*
- *Vordingborg,*
- *Nyborg,*
- *Skive,*
- *Kolding.*

16. *Give,*
- *Lemvig.*

18. *Holstebro.*

19. *Ringsted,*
- *Rødby.*

20. *Næstved,*
- *Kjerteminde,*
- *Rønde.*

21. *Svendborg,*
- *Løgstør.*

22. *Trust,*
- *Fredericia.*

23. *Viborg.*

26. *Holbæk.*

29. *Slangerup.*

December.

3. *Frederiksv.*

4. *Ny Løgten.*

6 *Frederikss.*

10. *Præstø.*

11. *Sorø,*
- *Aalborg,*
- *Thirstrup.*

13. *Frederiksb.*

14. *Randers*

16. *Skjelskør.*

17. *Bogense.*

18. *Næstved,*
- *Odense.*

30. *Thisted.*

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1889.

Sjælland, Møen og Bornholm.

Aakirkeby, 5 April og 4 Oktbr. Heste, Kvæg og andre Kreaturer. **Asnæs**, 15 April og 19 Oktbr. Kreaturer, Avlsredskaber og hvad Bonden behøver til sin Avlings Drift. **Farum**, 8 April og 14 Oktbr. Heste og Kvæg. **Faxe**, 29 Marts og 28 Oktbr. Kreaturer. **Frederiksborg** eller **Hillerød**, sidste Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 15 Jan., 15 Febr., 14 Marts og 3 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni Kreaturer; 12 Septbr. Heste, Kvæg og Landbovarer; 2 Novbr. Kreaturer; 13 Decbr. Heste, Kvæg, andre Kreaturer og Landbovarer. **Frederikssund**, anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 29 Jan., 26 Febr. og 29 Marts Heste og Kvæg; 25 April Heste; 16 Juli, 21 Oktbr. og 6 Decbr. Heste og Kvæg. **Frederiksværk**, 4 Febr., 2 April, 5 Juli, 2 Septbr. og 3 Decbr. Heste og Kvæg. **Fuglebjærg**, 2 April og 4 Oktbr. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata og Avlsredskaber. **Græsted**, 23 April og 10 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugsgjenstande og Husflidsprodukter. **Haarlev** Jærnbanestation, 21 Marts og 17 Oktbr. Heste og Kreaturer. **Hasley** Jærnbanestation, 30 Marts og 29 Oktbr. Kreaturer. **Helsinge**, 9 Jan., 10 April, 12 Juni og 9 Oktbr. Kreaturer og Landbrugsgjenstande. **Helsingør**, 25 Febr., 17 April, 22 Juli og 22 Oktbr. Kreaturer. **Hillerød**, se Frederiksborg. **Horsholm**, 15 April og 29 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugs- og Husflidsprodukter. **Holbæk**, første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; i Tilfælde af Helligdag afholdes Torvedagen den næste Tirsdag; 13 og 27 Marts samt 10 April Heste og Kvæg; 13 Juni Heste, Kvæg og Skovbovarer; 21 Oktbr. Kvæg; 26 Novbr. Kreaturer. **Hvalsø** Jærnbanestation, 6 Marts, 8 Maj, 5 Septbr. og 14 Novbr. Kreaturer. **Jyderup** Jærnbanestation, 1 April og 14 Oktbr. Heste og Kvæg. **Kallundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden Tirsdag i hver Maaned med Kreaturer. 17 til 19 Juni Uld. **Kjøbenhavn**, Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg, samt Onsdag og Lørdag med Heste og Levekvæg. 16 Marts, 15 Juni, 7 Septbr. og 2 Novbr. Heste. **Kjøge**, første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 13 og 27 Marts samt 10 April Heste og Kvæg; 20 Maj Heste, Kreaturer og Landprodukter; 30 Juli og 31 Oktbr. Kreaturer. **Korsør**, 28 Febr., 11 Juni og 4 Novbr. Heste og Kvæg. **Næstved**, 16 Jan., 20 Febr., 20 Marts, 17 April, 15 Maj, 19 Juni, 17 Juli, 21 Aug., 18 Septbr., 16 Oktbr., 20 Novbr. og 18 Decbr. Heste, Kvæg og Kreaturer. **Nykjøbing**, anden Onsdag i hver Maaned med Kreaturer; 7 Juni Heste; 11 Oktbr. Heste og Kvæg. **Præstø**, 8 Jan., 12 Febr., 12 Marts, 9 April, 14 Maj, 11 Juni, 9 Juli, 13 Aug., 10 Septbr., 8 Oktbr., 12 Novbr. og 10 Decbr. Heste, Kvæg, Faar og Svin. **Ringsted**, første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 12 og 26 Marts samt 9 April og 22 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni og 23 Septbr. Kreaturer; 21 Okt. Heste og Kvæg; 19 Nov. Kvæg. **Roeskilde**, første Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; 1 og 15 Marts, 5 April Heste og Kvæg; 14 Maj Kreaturer; 24 Juli Heste og Kvæg; 17 Septbr. og 1 Novbr. Kreaturer. **Ruds-Vedby**, 3 April og 3 Oktbr. Kreaturer. **Skibby**, 8 Marts og 2 Oktbr. Kreaturer. **Skjelskør**, 14 Febr., 2 og 29 Marts samt 13 April Heste og Kvæg; 22 Maj Heste, Kvæg og Landmandens Husflidsprodukter; 25 og 26 Juni

Kreaturer; 21 Septbr. Heste, Kvæg og Frugt; 25 Oktbr., 15 Novbr og 16 Decbr. Heste og Kvæg. **Slagelse,** første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den næstfølgende Onsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 14 og 28 Marts samt 11 April og 28 Maj Heste og Kvæg; 9 og 10 Juli, 4 Oktbr. samt 8 og 9 Novbr. Heste og Kvæg. **Slangerup,** 16 April, 15 Maj og 14 Juni Kreaturer; 29 Novbr. Heste og Kvæg. **Sorø,** 11 Septbr., 9 Oktbr., 13 Novbr og 11 Decbr. Torvedag med Heste, Kvæg og Kreaturer. 8 og 22 Marts samt 12 April og 16 Maj Heste og Kvæg; 28 Juni Kreaturer; 26 Septbr. Heste og Kvæg; 6 Novbr. Kreaturer. **Stege,** 1 April, 10 og 11 Oktbr. Heste og Kvæg. **Storeheddinge,** 5 og 19 Marts samt 2 April Heste og Kvæg; 13 Maj og 15 Oktbr. Heste. **Tudse,** 3 Septbr. Gaasemarked. **Uggerløse Kro,** 14 Novbr. Heste og Kvæg. **Vexø,** 27 April og 4 Novbr. Heste og Kvæg. **Vordingborg,** 5 Marts, 2 April og 28 Maj Heste og Kvæg; 2 Juli Kreaturer; 20 Septbr. Heste; 18 Oktbr. Heste og Kvæg; 15 Novbr. Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, 12 og 26 Marts, 9 April og 13 Juni Heste og Kvæg; 30 Oktbr. Heste. **Nakskov,** hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 7 og 21 Marts, 4 April, 1 og 22 Oktbr. samt 5 Novbr. Heste, Kvæg, Svin, Gæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer. **Nykjøbing,** paa Torvedagen hver Onsdag forhandles Heste og Kreaturer. 27 April, 19 Juli, 8 Oktbr. og 9 Novbr. Heste og Kvæg. **Nysted,** 28 Marts, 11 April og 20 Septbr. Heste og Kvæg; 2 Novbr. Heste. **Rødby,** 5 Marts og 16 April Heste og Kvæg; 1 Juli og 19 Oktbr. Kreaturer; 19 Novbr. Heste og Kvæg. **Saxkjøbing,** 19 Marts og 2 April Heste og Kvæg; 8 Juli og 1 Oktbr. Kreaturer; 7 Novbr. Heste og Kvæg. **Stubbekjøbing,** 15 Marts og 28 Oktbr. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

Aarup, 12 April Heste og Kvæg; 18 Maj Kreaturer; 15 Oktbr. Heste og Kvæg. **Assens,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 26 Febr. Heste; 20 Marts, 3 April, 21 Juni og 18 Septbr. Heste og Kvæg; 23 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bogense,** første Torsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Torsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 25 Febr. Heste; 21 Marts og 2 April Heste og Kvæg; 14 Maj Kreaturer; 4 Juli og 24 Septbr. Heste; 12 Novbr. Kvæg og Faar; 17 Decbr. Kreaturer. **Kappendrup,** 10 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Kjerteminde,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 15 Marts Heste; 30 Marts Heste og Kvæg; 11 Juni Heste; 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 20 Novbr. Heste og Kvæg. **Middelfart,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 27 Febr., 22 Marts, 11 og 24 April, 9 Juli og 19 Septbr. Heste og Kvæg; 7 Novbr. Kvæg og Faar. **Odense,** første og tredje Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. Falder en af disse Torvedage paa en Helligdag, forlægges den til den paafølgende Onsdag. 4 Marts Heste; 14 og 26 Marts samt 9 April Heste og Kvæg; 15 Maj Kreaturer; 10 Juli (St. Knud) Heste og Kvæg; 2 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 13 Novbr. Kvæg og Faar; 8 Decbr. Kreaturer. **Skamby,** 25 April Heste og Kvæg.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 8 April Heste og Kvæg; 16 Oktbr. Kreaturer. **Egeskov,** 12 Septbr. Heste og Kvæg. **Faaborg,** anden Tirsdag i

hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., Torvedag med levende Kreaturer. 21 Febr. Heste; 19 Marts og 6 April Heste og Kvæg; 15 Juni Heste; 1 Oktbr. Kvæg og Faar; 22 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hesselager,** 26 April Heste og Kvæg; 21 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Marstal,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 31 Maj og 27 Septbr. Kreaturer. **Nyborg,** første og tredje Onsdag i hver Maaned fra 1 Oktbr. til 1 Maj Torvedag med levende Kreaturer. 23 Marts og 5 April Heste og Kvæg; 3 Juli Heste; 11 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 15 Novbr. Kvæg og Faar. **Ringe,** 4 April Heste og Kvæg; 14 Novbr. Kvæg og Faar. **Rudkjøbing,** Torvedag hver Lørdag. 12 Marts Heste; 28 Marts Heste og Kvæg; 14 Juni Heste; 4 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Svendborg,** første Lørdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 13 Marts Heste; 27 Marts og 10 April Heste og Kvæg; 16 Maj Kreaturer; 17 Juli Heste og Kvæg; 9 Oktbr. og 8 Novbr. Heste, Kvæg og Faar; 21 Novbr. Heste og Kvæg. **Ærøskjøbing,** 9 Marts og 18 Juli Heste og Kvæg; 3 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar.

Jylland.

Hjørring Amt.

Aalbæk, 1 Oktbr. Kreaturer. **Agersted,** 2 Oktbr. Kvæg og Faar. **Blokhus,** 22 Marts Kreaturer. **Flauenskjold,** 17 April Kreaturer; 13 Septbr. og 6 Novbr. Kvæg og Faar. **Frederikshavn,** 24 April Heste og Kvæg; 1 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 30 Oktbr. Kreaturer. **Hjallerup,** 10 April og 2 Maj Heste og Kvæg; 3 og 4 Juni Heste; 3 og 31 Oktbr. samt 14 Novbr. Kvæg og Faar. **Hjørring,** 12 Febr. og 23 Marts Heste; 30 Marts Heste og Kvæg; 1 og 26 Juni Heste; 28 Septbr. og 19 Oktbr. Kvæg og Faar. **Jetsmark,** 5 Oktbr. Kvæg og Faar. **Læsø,** 11 og 12 Oktbr. Kreaturer. **Løkken,** 18 Oktbr. Kreaturer. **Løkkensvej Kro,** 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Sindal,** 29 April Heste og Kvæg; 27 Septbr. og 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skræm,** 19 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sæby,** Torvedag hver Lørdag. 2 April Heste og Kvæg; 25 Septbr. og 15 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thise,** 25 April Kreaturer. **Tversted,** 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Vesterbrøndersley,** 11 April Heste og Kvæg; 2 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 9 Oktbr. og 13 Novbr. Kvæg og Faar. **Vraa,** 1 April og 14 Oktbr. Kreaturer. **Østersvenstrup,** 12 April Kreaturer; 27 Juni Heste.

Aalborg Amt.

Aabybro, 20 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Aalborg,** hver Onsdag fra Fastelavn til Paaske og fra Mikkelsdag til Jul Torvedag med levende Kreaturer. 14 Febr. og 26 Marts Heste; 24 Septbr. Kvæg og Faar; 24 Oktbr. Kreaturer; 11 Decbr. Heste og Kvæg. **Aars,** 12 Marts og 23 April Kreaturer; 3 Septbr. Kvæg og Faar; 10 Oktbr. og 5 Novbr. Kreaturer. **Hadsund,** (paa den nordre Side af Fjorden ved Hovedgaarden Talsgaard), 8 Maj Kreaturer; 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hals,** 7 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hvalpsund,** 15 Maj Kreaturer; 12 Oktbr. Kvæg og Faar. **Løgstør,** 13 April Kreaturer; 29 Juni Heste og Kvæg; 21 Septbr., 21 Oktbr. og 21 Novbr. Kvæg og Faar. **Nibe,** 11 Marts Kreaturer; 3 Maj Heste og Kvæg; 8 Oktbr. Kvæg og Faar; 4 Novbr. Kreaturer. **Nørre Sundby,** hver Tirsdag fra Oktbr. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 13 Febr. og 25 Marts Heste og Kvæg; 27 April Kreaturer; 11 og 23 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skjørping,** 13 Marts og 16 April Heste og Kvæg; 16 Maj Kreaturer; 25 Septbr., 21 Oktbr. og 7 Novbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup** (Aars Herred), 15 Jan.

og 15 April Kreaturer; 1 Juli Heste og Kvæg; 23 Septbr. Kvæg og Faar. **Vesterhassing,** 29 Marts Kreaturer; 23 Septbr. Kvæg og Faar.

Thisted Amt.

Bjærgets Kro, 2 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Fjerritslev,** 16 Marts Heste og Kvæg; 15 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hurup,** 6 Juni Heste; 2 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hvidbjærg,** 23 April Kreaturer; 7 Oktbr. Kvæg og Faar. **Koldby,** 17 April Kreaturer; 3 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Nykjøbing,** hveranden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul Torvedag med levende Kreaturer. 18 Febr. Heste og Kvæg; 19 Marts Heste; 30 April Kreaturer; 8 Juni Heste; 27 Juli, 6 Septbr. og 5 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Thisted,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 16 Febr. og 18 Marts Heste; 13 Maj Kreaturer; 7 Juni Heste; 4 Septbr. og 4 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 16 Oktbr. (Store Onsdag) Kvæg og Faar; 30 Decbr. Heste. **Vilsund,** 26 Juli Kvæg og Faar. **Øslos,** 28 Juni Heste.

Viborg Amt.

Aabro, 11 Juni Kreaturer. **Aus,** 3 Maj Kreaturer; 27 Septbr. Kvæg og Faar. **Bjerringbro,** 7 Febr., 4 April, 2 Maj, 7 Septbr., 3 Oktbr. og 7 Novbr. Kreaturer. **Kjellerup,** 16 Maj og 24 Oktbr. Kreaturer. **Knudstrup,** 27 Juni Kreaturer. **Selde,** 24 April Kreaturer; 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Skals,** 6 Juni Kreaturer; 28 Septbr. Kvæg og Faar. **Skive,** 3 Jan., 19 Febr. og 20 Marts Heste og Kvæg; 25 April og 10 Maj Kreaturer; 11 Juni Heste; 29 og 30 Juli. 7 Septbr. og 7 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 15 Novbr. Kreaturer, **Stoholm,** 21 Maj og 17 Septbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup Station,** 17 Septbr. Kvæg og Faar. **Viborg,** sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag Torvedag med levende Kreaturer. 20 Febr. og 15 Marts Heste og Kvæg; 13 April, 4 og 18 Maj samt 8 Juni Kreaturer; 4 Juli Heste og Kvæg; 30 Septbr. og 1 Oktbr. (Tostemarked) Kvæg og Faar; 26 Oktbr. og 23 Novbr. Kreaturer.

Randers Amt.

Ebeltoft, 19 Febr., 28 Marts og 2 Juli Heste og Kvæg; 24 Septbr. Kvæg og Faar. **Faarup,** 3 Septbr. Kvæg og Faar. **Fuglsø,** 18 Oktbr. Kvæg og Faar. **Gjerlev,** 9 Maj Kreaturer; 11 Oktbr. Kvæg og Faar. **Glæsborg,** 23 April Kreaturer; 3 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Grenaa,** Torvedag hver Lørdag. 27 Marts og 1 Juli Heste og Kvæg; 4 Oktbr. Kvæg og Faar; 5 Novbr. Kreaturer. **Hobro,** hver Fredag Torvedag. 15 Febr. og 14 Marts Heste og Kvæg; 17 April 18 Maj og 2 Juli Kreaturer; 26 og 27 Septbr. Kvæg og Faar; 25 Oktbr. og 8 Novbr. Kreaturer. **Kolind,** 13 Febr. Heste og Kreaturer; 10 April, 17 Juli, 11 Septbr. og 13 Novbr. Kreaturer. **Mariager,** Torvedag hver Torsdag. 13 Marts og 9 Juli Kreaturer; 10 Oktbr. Kvæg og Faar; 6 Novbr. Kreaturer. **Mørke,** 18 Maj Kreaturer; 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nimtofte,** 21 Febr. Heste og Kvæg; 23 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ny-Løgten,** første Onsdag i hver Maaned Kreaturer. **Randers,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 4 og 5 Jan., 22 og 23 Febr., 9, 16 og 30 Marts samt 6 April Heste; 11 Maj Kvæg; 17 og 18 Juni Uld; 5 og 6 Juli Heste; 5 og 6 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 2 Oktbr. Kvæg og Faar; 2 Novbr. Kvæg, Faar og Uld; 9 Novbr. Kreaturer; 14 Decbr. Heste og Kvæg. **Ronde,** 29 Marts Kreaturer; 24 Septbr. Kvæg og Faar; 20 Novbr. Kreaturer. **Sjelbro,** 15 Marts, 25 April og 22 Maj Kreaturer; 31 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thirstrup,** 13

Marts Heste og Kvæg; 18 Septbr. Kvæg og Faar; 11 Decbr. Kreaturer. **Thorup Parhus,** 16 Maj Kreaturer; 23 Septbr. Kvæg og Faar. **Trustrup,** 8 Maj og 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vejlby,** 1 Marts og 12 April Heste og Kvæg; 10 Maj Kreaturer; 26 Juli, 4 Septbr. og 18 Oktbr. Kvæg og Faar.

Aarhus Amt.

Aarhus, Torvedag hver Fredag med Fedekvæg, saavel Kreaturer som Faar og Svin. 7 Jan., 25 Febr., 4, 11 og 25 Marts samt 1 og 8 April Heste; 23 April Kreaturer; 13 Maj Kvæg; 8 Juli Heste og Kvæg; 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Anbæk,** 1 og 23 Maj Kreaturer; 2 August og 19 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bræstenbro,** 25 April og 25 Oktbr. Kreaturer. **Hadsten,** 30 April Kreaturer; 2 Septbr. Kvæg og Faar. **Horsens,** første Torsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 8 Jan., 27 Febr., 6, 13 og 27 Marts samt 3 og 10 April Heste; 26 April og 6 Maj Kreaturer; 14 og 15 Juni Heste og Kvæg; 4 og 30 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hover Kro,** 20 Marts, 29 April, 30 Septbr. og 26 Oktbr. Kreaturer. **Klovborg,** 24 April Kreaturer; 28 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nørre Snede,** 10 April og 31 Oktbr. Kreaturer. **Odder,** 7 Marts og 11 April Heste og Kvæg; 3 Maj Kreaturer; 31 Juli Kvæg og Faar; 16 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 12 Novbr. Kreaturer. **Ry,** 4 Maj Heste og Kvæg; 11 Novbr. Kreaturer. **Salten,** 9 Juli Heste og Kvæg. **Silkeborg,** hver Lørdag Torvedag. 2 og 30 Marts Heste og Kvæg; 6 April Kreaturer; 12 Juni Heste og Kvæg; 2 og 28 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skanderborg,** Torvedag hver Tirsdag; den første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 26 Febr., 5, 12 og 26 Marts samt 2 og 9 April Heste; 21 Maj og 13 Juni Heste og Kvæg; 3 og 29 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sporring,** 5 og 26 April samt 27 Septbr. Kreaturer; 17 Oktbr. Kvæg og Faar. **Trunst,** 7 Juni og 22 Novbr. Kreaturer. **Vrads,** 29 Oktbr. Kvæg og Faar.

Vejle Amt.

Brande, 3 August Kvæg; 28 Septbr. Kvæg og Faar. **Fredericia,** Torvedag hver Mandag og Torsdag. 23 Marts og 13 April Heste og Kvæg; 9 Maj Kreaturer; 11 Juli Heste og Kvæg; 11 Oktbr. Kvæg og Faar; 22 Novbr. Kreaturer. **Give,** 3 Maj Kreaturer; 1 og 31 Oktbr. Kvæg og Faar; 16 Novbr. Kreaturer. **Hornsyld,** 4 Maj Kreaturer; 2 Oktbr. Kvæg og Faar. **Jellinge,** 20 Maj Kreaturer; 2 Oktbr. Kvæg og Faar. **Kolding,** Torvedag hver Tirsdag. 10 Jan., 1, 8, 15 og 29 Marts, samt 5 og 12 April, Heste; 13 April 3, 10 og 18 Maj Kreaturer; 14 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 18 og 25 Oktbr. Kvæg; 2 Novbr Kvæg og Faar; 8 og 15 Novbr. Kvæg. **Kollemorten,** 11 Maj og 24 Oktbr. Kreaturer. **Randbøl,** 2 Maj Kreaturer. **Sønderomme,** 1 Maj Kreaturer; 28 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vejle,** Torvedag hver Onsdag. 9 Jan., 28 Febr., 7, 14 og 28 Marts samt 4 og 11 April Heste; 27 April og 7 Maj Kreaturer; 5 Oktbr. og 1 Novbr. Kvæg og Faar.

Ringkjøbing Amt.

Bækmarksbro, 26 April Kreaturer; 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Dalager,** 9 April Kreaturer; 29 Aug. Heste, Kvæg og Faar. **Herning,** 1 og 23 Marts Heste og Kvæg; 8 April og 18 Maj Kreaturer; 11 Juni Heste og Kvæg; 30 og 31 Aug. samt 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Holstebro,** Torvedag hver Tirsdag. 2 Jan., 25 Febr. og 21 Marts Heste og Kvæg; 27 April og 11 Maj Kreaturer; 13 Juni Heste og Faar

1 Avg. Kvæg og Faar; 9 og 10 Septbr. samt 10 og 11 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 18 Novbr. Kreaturer. **Lemvig,** Torvedag hver Lørdag. 23 Febr. Heste; 24 April Kreaturer; 12 Juni Heste og Faar; 24 Avg. Kvæg og Faar; 8 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 16 Novbr. Kreaturer. **Ramme,** 26 Avg. Kvæg og Faar. **Ringkjøbing,** Torvedag fra Paaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 26 Febr. Heste og Kvæg; 2 Maj Kreaturer; 14 Juni Heste og Faar; 5 Avg. Kvæg og Faar; 14 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Tarm,** 6 Maj Kreaturer; 11 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 15 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thim,** 11 Novbr. Kreaturer. **Ulfkjær,** 1 Maj Kreaturer; 28 Avg. Heste, Kvæg og Faar. **Videbæk,** 29 Juni Kreaturer; 26 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vinderup,** 8 Maj Kreaturer; 9 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ribe Amt.

Aalbæk Molle, 14 Oktbr. Kvæg og Faar. **Bække,** 13 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Foldingbro,** 27 April, 20 Maj og 18 Oktbr. Kreaturer. **Grindsted,** 18 Juni Kreaturer; 7 Septbr. Kvæg og Faar. **Holsted,** 11 Jan. Heste og Kvæg; 12 April og 13 Novbr. Kreaturer. **Lunderskov,** 15 April, 6 Maj, 21 Oktbr. og 4 Novbr. Kreaturer. **Ribe,** 28 Febr. og 23 Marts Heste og Kvæg; 23 og 30 April, 7, 14 og 21 Maj Kreaturer; 17 Juni Heste, Kvæg og Faar; 7 Avg. Kvæg og Faar; 30 Avg. Kvæg; 1, 8, 15, 22 og 29 Oktbr. samt 5 Novbr. Kvæg og Faar. **Varde,** Torvedag hver Torsdag. 27 Febr. og 22 Marts Heste og Kvæg; 29 April og 13 Maj Kreaturer; 15 Juni Heste, Kvæg og Faar; 6 Avg. Kvæg og Faar; 12 og 13 Septbr. samt 30 og 31 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Vejen,** 20 Juni Heste og Kvæg. **Vorbasse,** 11 April Kreaturer; 8 Avg. Kvæg og Faar. **Ølgod,** 27 April Kreaturer; 29 Oktbr. Kvæg og Faar.

Fortegnelse over de for Kongerigets Beboere vigtigste Heste- og Kvægmarkeder i Hertugdommerne. (K betyder Kvæg, H betyder Heste).

Slesvig.

Aabenraa, 15 og 19 Marts, 30 April og 22 Juli; 1 og 15 Okt.; 16 Dec. K. **Bollerslev,** 29 Apr. og 5 Okt. K. **Broager,** 31 Maj og 4 Nov. K. **Fjolde,** 11 Apr. og 13 Sept. K. **Flensborg,** 18 Febr. og 26 Marts, hver Fredag i Apr. og Maj, 15 Juli og 11 Sept., 22 og 31 Okt., 7 og 14 Nov. K. **Frederiksstad,** 22 Juli og 2 Okt. K. **Gram,** 8 Maj og 19 Okt. K. **Hadersley,** 8 Jan. og hver Mandag i Fasten til Palmesøndag, 23 Apr., hver Mandag fra 6 Maj til Pinse, 24 Juni, 23 Sept. (3), hver Mandag i de første 7 Uger e. Mikkelsdag K. **Hanved,** 1 Maj og 30 Sept. K. **Husum,** hver Torsdag fra 1 Adv. til Hansd. og i 3. til inkl. 7. Uge e. Mikkelsd. (dersom Festd., Onsdag forud), samt hver Onsdag fra Hansd. til Adv. 8 April, 11 Juni (3) og 16 Sept. K. **Klipley,** 6 Apr. og 9 Sept. K. **Langhorn,** 27 Apr. og 19 Avg. K. **Løk,** hver Tirsdag fra Fastel. t. Udg. af Juli, samt fra Mikkelsd. t. Jul. 27 Maj (2), 27 Avg. og 4 Okt. K. **Løgumkloster,** 19 Marts, 1 Apr., 2 Maj, 15 Juni, 18 Juli, 16 Avg. og 3 Okt. K. **Nybol,** 28 Jan., 29 Apr., 6 Maj, 17 Juni, 21 Okt. og 4 Nov. K. **Skjærbæk,** 24 Apr. og 23 Okt. K. **Slesvig,** 9 Jan., 20 Marts, 2, 9 og 30 Apr., 7 og 14 Maj, 5—6 Sept., 18 og 25 Okt. og 1 Nov. K. **Sønderbrarup,** 29 Juli (2) og 14 Okt. K. **Toftlund,** 25 Apr. og 30 Okt. K. **Tønder,** 11 Jan., hver Fredag (naar Festd., Lørdag) fra 1 Marts t. 31 Maj, hver Fredag fra 1 Juli t. Mikkelsdag, 5 Avg. (2), 3 Sept., hver Fredag fra Mikkelsdag t. midt i Dec. K. **Tønning,** hver Onsdag fra Udg. af Juni t. midt i Nov., 12 Sept., 14, 21 og 28 Okt. og 4 Nov. K.

Holsten.

Altona, hver Mandag, Onsdag og Fredag K. **Elmshorn,** 14 Marts H; 1 Nov. K. **Heide,** 25 Febr. H; 26 Apr. K; 9—10 Juli H; 28 Sept. K; 30 Dec. H. **Horst,** 23 Apr. og 16 Okt. HK. **Itzehoe,** 21 Marts H; 13 Apr. K; 2 Sept. H; 7 Sept. og 28 Okt. K. **Kiel,** 10—11 Marts H; 26 Apr. K; 30 Juni (2 D.) og 6—7 Okt. H. **Neumünster,** 2 Maj, 21 Avg. og 21 Okt. HK. **Oldesloe,** 12 April, 21 Juni og 27 Sept. HK. **Wandsbeck,** 23 Apr., 17 Juni, 26 Avg. og 14 Okt. HK. **Wedel,** 15 Apr., 24 Maj og 25 Okt. K.

102de Fortsættelse
af økonomiske Anmærkninger fra det kongelige danske Landhusholdningsselskab, Landbefolkningen især til Tjeneste.

Om Tuberkulose, særlig hos Kvæget.

Tuberkulosen (af Tuberkel o: Knude) er en for Mennesket og Dyrene fælles smitsom Sygdom, som i sine ydre Træk har været kjendt i lang Tid, hos Mennesket endog nogle Hundrede Aar før vor nuværende Tidsregning, men paa Grund af Sygdommens i Regelen langsomme Udvikling og snigende Forløb har det været vanskeligt at paavise dens Smitsomhed, hvorfor denne ogsaa indtil for nogle faa Aar siden har været mere eller mindre omtvistet. Læren om Tuberkulosen har saaledes gjennemgaaet en meget lang Udviklingshistorie, men det stærkeste Stød fremad har denne dog først faaet i de sidste 25 Aar, særlig med Hensyn til Sygdommens Aarsag, og har Opdagelsen af Midler til dens mulige Helbredelse end ikke holdt Skridt hermed, ere vi dog naaede saa vidt, at vi kunne gjøre en hel Del til dens Forebyggelse. Sygdommen synes imidlertid at være i stadig Tiltagende og har nu saa stor en Udbredelse, at den under almindelige Forhold vistnok forvolder større Ødelæggelse hos Mennesket og nogle af vore Husdyr end en hvilkensomhelst anden Sygdom; dens Ofre fylde en stor Del af Kirkegaardene, idet omtrent hvert 7de Menneske i de civiliserede Lande dør af denne Sygdom, og for Husdyrenes Vedkommende forvolder den et overordentlig stort Tab.

Sygdommen har gaaet og gaaer endnu under forskjellige Benævnelser, hos Mennesket kaldes den almindeligst for Lungesvindsot, hos Dyrene, særlig hos Kvæget, for Lungetæring, i daglig Tale ogsaa Lungesyge; og naar den forekommer mest udbredt udenpaa Indvoldene og indvendig paa Bryst- og Bugvæggen, kaldes den for Perlesyge, tidligere ogsaa Franzos og Venerie.

Blandt vore Husdyr forekommer Sygdommen meget hyppig hos Kvæget, især hos ældre Køer, i en Del Besætninger ogsaa temmelig hyppig hos Svinet, medens den kun forekommer i enkelte Tilfælde hos Hesten og Faaret. Hos de mindre Husdyr, særlig hos Høns, forekommer den ogsaa af og til. At Sygdommen forekommer meget udbredt hos Kvæget, veed næsten enhver Landmand, men det er dog især Mejeri-

mændene, som have gjort sørgelige Erfaringer i denne Retning. For Husdyrenes Vedkommende har man dog kun faa Tal at støtte sig til med Hensyn til Sygdommens Forekomst, men af det, der foreligger, og af den daglige Erfaring veed man dog, at i Malkekvægsbesætninger, baade store og smaa, findes gjennemsnitlig ikke saa ganske faa Procent angrebne af Sygdommen, og denne synes i de fleste Egne af Landet at være i stadig Tiltagende i de senere Aar.

At Sygdommen er smitsom, og at Smittestoffet er det samme hos Mennesker og Dyr, er nu almindelig bekjendt; det er godtgjort baade ved mangfoldige videnskabelige Forsøg og ved den praktiske Erfaring.

Hvad er da Smittestoffet, hvor forekommer det, og hvorledes forplantes det fra Individ til Individ?

Selve Smittestoffet er de saakaldte Tuberkelbaciller, overordentlig smaa, stavformede Svampe, som ere aldeles usynlige for det blotte Øje og først kunne ses nogenlunde tydelig ved en Forstørrelse af omtrent 300 Gange, og endda først efter at de ere farvede paa en egen Maade. Tuberkelbacillerne have den Egenskab, at de kunne formere sig i det dyriske Legeme og forplante sig omkring i det. Ved en egen Fremgangsmaade er det muligt at udskille dem i ren Tilstand fra de andre sygelige Dele, hvori de forekomme, og derefter igjen udsaa dem i et dertil egnet Næringsstof, ligesom man renser Korn og saar det i en dertil egnet Jordbund. Paa samme Maade kan man ogsaa indpode Bacillerne i det dyriske Legeme. Ved den Betændelse, de fremkalde i Omfanget af det Sted, hvor de ere indpodede eller indvandrede, samt ved derfra at forplante sig videre omkring, f. Ex. i Lungerne, danner der sig sygelig fortættede Partier, hos Kvæget hyppigst i Form af smaa, graa Knuder, omtrent af Størrelse som en lille Ært, de saakaldte Tuberkler, eller som større osteagtige eller tyktflydende Masser. Tuberklerne kunne findes enkeltvis spredte omkring i Indvoldene eller andre Steder i Legemet, eller de kunne hobe sig sammen til større Knuder. De kunne forekomme saagodtsom overalt i Legemet, men findes hos Kvæget hyppigst i Lungerne og Kjertlerne, dernæst indvendig paa Bryst- og Bugvæggen og udenpaa Indvoldene, ikke saa ganske sjældent i Yveret og af og til ogsaa i andre Legemsdele, f. Ex. i Hjernen, Tungen osv. Den Opfattelse, man ofte træffer hos Lægfolk, at, naar blot Lungerne ere glatte paa deres udvendige Flade, og der ellers ikke findes tuberkuløse Afsejringer paa Bryst- og Bugvæg eller paa Bugindvoldene, er der ikke noget i Vejen med Dyret i denne Henseende, er derfor ogsaa ofte en altfor rask Slutning.

Naar nu saadanne mindre eller større tuberkuløse Knuder under deres Udvikling ødelægge de dem omgivende sunde Legemsvæv, kan derved ogsaa et lille Parti af Slimhinden, f. Ex. i en Lungegren, blive gjennembrudt; der fremkommer et lille tuberkuløst Saar, en Del af Tuberkelmassen med de deri talrig tilstedeværende Baciller støbes ud deraf, høstes op sammen med Lungeslimen og kan saaledes komme ud til Omverdenen. Det samme kan ske ved Tuberkler i Tarmkanalen og Børen, Bacillerne blandes her med Gjødningen eller Børsloddet og afgaa med disse Stoffer. Ved Yver- eller Tungetuberkulose er der ganske særlig let Adgang for Bacillerne til Omverdenen, idet de i første Tilfælde kunne malkes ud med Mælken og i sidste flyde ud med Spyttet. Naar Tuberkelbacillerne ere udskilte af Legemet, kunne de ogsaa efterhaanden blive løsrevne fra de Stoffer, hvorved de hæfte, saasom Opspyt, Gjødning, Slim eller Mælk, idet disse

indtørre o. tildels fordampe, og derved kunne Bacillerne komme til som Støv at svæve frit omkring i Luften, hvorved de særlig let kunne faa Adgang til at trænge ind i andre Individer, hvilket kan ske, hvorsomhelst der findes et lille Saar, hvortil de kunne hæfte sig og finde de foreløbige Betingelser for deres Vext, hvad enten et saadant Saar findes i Lungerne, Fordøjelseskanalen, Yveret, Patterne eller den ydre Hud.

Den Maade, hvorpaa Smitte vistnok hyppigst finder Sted, er ved Indaanding af Tuberkelbacillerne sammen med den atmosfæriske Luft, og for denne Overførelsesmaade er i Særdeleshed Kvæget udsat ved at staa opbundet Side om Side, Dag og Nat en hel Vinter igjennem og undertiden en Del af Sommeren med, ofte i lave, overfyldte Stalde med daarlig Luft. Smitte kan ogsaa finde Sted ved Optagelse af Bacillerne sammen med Foder og Drikke, for Kjernes Vedkommende f. Ex. ved fælles Vandingskryhber, for Kalvenes og Svinenes Vedkommende hyppigst efter Fodring med Mælk, de sidstnævnte undertiden ogsaa med Kjød af tuberkuløse Dyr, og hvor Sygdommen herfter i Kvægbesætningen, finder man ogsaa af og til en Del af Svinebesætningen angreben. Efter mange foreliggende Jagttagelser synes Mælk og Kjød af tuberkuløse Dyr ogsaa ofte at være Skyld i Sygdommens Overførelse til Mennesket, og det vilde være ønskeligt, om der kunde træffes forebyggende Forholdsregler imod den mildest talt hensynsløse Ligegyldighed, hvormed saadanne Produkter massevis sælges og bruges som god Vare til Menneskefode.

Foruden ved Smitte ad de antydede Veje kan Tuberkulosen ogsaa ved Arvelighed, eller, som det ogsaa kan udtrykkes med Hensyn til den omhandlede Sygdom, ved Overførelse af Smittestoffet fra Moderdyret og sandsynlig ogsaa fra Handyret, forplantes til Fosteret. Efter de foreliggende Jagttagelser er det dog temmelig sjældent, at Dyrene fødes som tuberkuløse, og ikke destomindre se vi ofte, at Afkommet efter tuberkuløse Dyr tidligere eller senere alligevel bliver angrebet af Sygdommen, hvilket derfor kun kan forklares ved, at saadanne Dyr fra Forældrene have arvet en vis Modtagelighed, Disposition, for denne, saaledes at Smittestoffet lettere kan komme til Udvikling hos dem, naar de blive udsatte for dets Paavirkning, end hos Afkom efter sunde Forældre. Om en begyndende Udvikling af Tuberkler hos Dyr, som ikke have et medfødt eller senere erhvervet Anlæg for Sygdommen, end ikke altid undgaaes, begrænses denne dog hos saadanne som oftest til et mindre Omraade, hvilket man meget hyppig har Lejlighed til at iagttage hos Kvæget og vistnok ogsaa hos Mennesket.

Det nedarvede eller senere erhvervede Anlæg saavelsom alle andre Aarsager, der tidligere have været anførte som Grund til Sygdommen, kan i og for sig alene ikke fremkalde denne; Smittestoffet, Tuberkelbacillen, skal til. De disponerende Aarsager, som gjøre Dyret modtageligt for Sygdommen, kunne være mangfoldige, betingede af uhensigtsmæssig Røgt og Pleje, daarlige, særlig lave, smudsige, slet ventilerede Stalde, hyppige Forkølelser, f. Ex. ved at Dyrene fra altfor varme Stalde ubeskyttede, uden Dækkener, udsættes for barske Foraarsvinde, osv. Ligeledes kan alt, hvad der har en svækkende Indflydelse paa Dyret, bidrage til at gjøre det modtageligt for Tuberkulosen, og af saadanne, den sunde, livskraftige Ernæringstilstand nedbrydende Paavirkninger, er den almindeligste en over Evne forceret Mælkeydelse. Man kan ogsaa af og til gjøre Jagttagelser med Hensyn til, at Køer, som

ikke have Raceanlæg til en rigelig Mælkeydelse, men ved Behandling og Pleje alligevel til en vis Grad tvinges til at give megen Mælk, lettere bukke under for Sygdommen af denne Grund, end Køer af rene Malkeracer. I Besætninger, hvor hyppig Kastning øver en svækkende Indflydelse paa Køerne, finder man ogsaa ofte mange Dyr med Lungetæring, disse to Plager følge ofte i Hælene paa hinanden.

Hvorledes viser Sygdommen sig?

Sygdomstegnene ere noget forskjellige, eftersom den ene eller den anden Legemsdel fortrinsvis er angreben, men i de fleste Tilfælde findes dog stærkere eller svagere Tegn til en Lungelidelse, idet Lungerne ogsaa ofte ere angrebne, selv om Sygdommen har sit Hovedsæde i en anden Legemsdel. Et af de Sygdomstegn, som Ejeren i Regelen først lægger Mærke til ved Lungetæring, er Hoste, men da Sygdommen hyppigst har et meget snigende Forløb, varer det ofte længe, inden der lægges rigtig Mærke til Hosten, thi der er i Sygdommens Begyndelse, og ofte efter at Dyret har lidt af den i flere Aar, ikke noget karakteristisk ved Hosten. Det eneste ved denne, der tyder paa, at Dyret lider af Lungetæring, er, at den er svag og hvæsende og skeer med „Tungerækken", men dette forekommer kun ved de værreste Tilfælde af Sygdommen, og et aldeles paalideligt Tegn til Lungetæring er det dog ikke. Det er kun, hvor Hosten holder sig uforandret eller tager til i lang Tid, og da særlig under ovennævnte Form, men forøvrigt ogsaa hvor Hosten er ret kraftig, at man af den kan slutte sig til Formodningen om, at Dyret mulig lider af Lungetæring. En temmelig langvarig Hoste træffer man dog ogsaa jævnlig, især hos Ungkvæg og Kalve, som om Efteraaret have gaaet paa Enggræsning, og forøvrigt kan en stadig tilstedeværende Hoste hos Køer ogsaa godt have sin Grund i andre, mindre farlige Lungefejl end Tuberkulosen. Paa den anden Side træffer man ogsaa hyppig Køer, lidende af en endog høj Grad af Lungetæring, uden at der er iagttaget Hoste hos dem. Et andet Tegn til Sygdommen, men som dog næsten aldrig findes tydelig fremtrædende ved dens mindre Grader, er Utriveligheid; Dyret holder sig ikke saa godt som de andre, slaaer efterhaanden Mælken af, har noget børstet Haarlag og i enkelte Tilfælde en noget fastliggende Hud, men dette kan jo ogsaa være Tegn til mange andre Sygdomme, og for Tuberkulosens Vedkommende er det kun noget mistænkeligt, naar Dyret ved Siden af Utriveligheden beholder uforandret, god Aedelyst. Ved de stærkere Grader og hurtigere forløbende Former af Lungetuberkulose viser Dyret ogsaa undertiden nogen Kortaandethed, men under det sædvanlige langsomme Forløb og ved de mindre Grader af Sygdommen er der ikke noget paafaldende at bemærke i denne Henseende, hvilket hidrører fra, at Blodlegemernes Antal og derved Trangen til Ilt, altsaa til forstærket Aanding, tager af, samtidig med at Fortættelsen i Lungerne tager til. Desuden kan hyppigt Aandedræt ogsaa ofte findes ved andre, i Regelen dog hurtigere forløbende Sygdomme, ikke alene i Lungerne, men ogsaa i andre Legemsdele. I mange Tilfælde finder man Kjertlerne i Omfanget af Luftrørshovedet og foran Brystet, ved de forreste Ribben, undertiden ogsaa andre overfladisk liggende Kjertler, f. Ex. under Ørerne, i Lyskerne osv., betydelig opsvulmede paa Grund af Tuberkelaflejring i dem, og der findes da ogsaa hyppig Tegn til Tuberkler i andre Legemsdele, særlig i Lungerne. Ved Opsvulmning af

Kjertlerne i Omfanget af Luftrørshovedet, særlig af de Kjertler, som ligge ovenover dette, faaer Dyret ofte *snorkende Aandedræt*. En saadan stærk Opsvulmning af Kjertlerne er altid et mistænkeligt Tegn, hvorimod man dog hos næsten alle Køer kan finde mindre Kjertelhævelser, uden at dette kan tillægges nogen Betydning. Ogsaa de indvendige Kjertler angribes hyppig af Tuberkulose; men det er egentlig kun, naar Sygdommen har sit Sæde i Kjertlerne, som findes imellem Lungerne, de saakaldte Bronchialkjertler, som ofte findes opsvulmede til et meget betydeligt Omfang, at man foruden mindre let opfattelige Tegn har et meget iøjnefaldende og temmelig sikkert Tegn til Sygdommens Tilstedeværelse, bestaaende i, at Dyret næsten for hver Gang det har ædt, faaer en mindre eller stærkere Grad af *Trommesyge*, hidrørende fra, at de stærkt opsvulmede Kjertler trykke Spiserøret sammen, saa Luften, som udvikles i Maven under Foderets Gjæring, ikke kan slippe op igjennem det sammentrykkede Sted af Spiserøret. En saadan hver Dag stærkere eller svagere fremtrædende Trommesyge kan vel undertiden bero paa en svækket Fordøjelsesevne med sygelig Gjæring af Foderet, men da er Ædelysten i Regelen temmelig daarlig, hvilket ikke i nogen væsentlig Grad er Tilfældet i den første Tid af dette Sygdomstegns Tilstedeværelse, naar det skyldes Opsvulmning af Bronchialkjertlerne. Et Tegn, man meget ofte finder, naar Lungelapperne, som ligge mod Siderne af Hjertet, ere angrebne, er *spændte Halsblodaarer*; de store Aarer paa Halsen, paa hvilke man plejer at aarelade Dyrene, ere spændte som til en Aareladning, ikke alene naar Dyret staar med sænket Hoved, thi da kan man ofte finde Aarerne spændte hos sunde Dyr, men ogsaa naar det staar med Halsen lige fremstrakt. Og da nu de nævnte Lungelapper hos Kvæget ere dem, der i de allerfleste Tilfælde af Tuberkulose findes angrebne, maa man selvfølgelig altid have sin Opmærksomhed henvendt paa dette Sygdomstegn, og det er let at iagttage, ogsaa for Lægfolk. Grunden til Spændingen i Aarerne er det Tryk, de fortættede Lungepartier udøve paa Hjertet og Aarerne, hvorved Blodets fri Løb derigjennem hæmmes. En saadan Spænding af Halsblodaarerne findes ogsaa og endog i meget højere Grad ved enkelte Sygdomme i Hjertet, men Tuberkelaflejring i de omtalte Lungelapper er dog hos Kvæget langt den hyppigste Grund dertil.

Det er dog sjældent, at man træffer alle de omtalte Sygdomstegn forenede hos et og samme Dyr, og man kan endog meget hyppig finde mindre og undertiden ogsaa højere Grader af Lungetæring, uden at der findes et eneste af disse Tegn. I saadanne Tilfælde kan Sygdommen kun opdages ved Hjælp af *Perkussion* og *Auskultation*, de Undersøgelsesmaader, hvorved man henholdsvis ved at banke paa Brystet og ved at lægge Øret til det for at høre Aandelyden søger at faa Oplysning om Lungernes Tilstand. At perkutere og auskultere er egentlig ikke vanskeligt, men for at opfatte det, man hører og føler, paa rette Maade, maa man have et nøje Kjendskab til Dyrets Bygning og megen Øvelse i Opfattelsen, samt forstaa at sammenknytte det Opfattede til et rigtigt Sygdomsbegreb, hvilket ikke lader sig gjøre af Lægfolk; ved Forsøg derpaa ville de kun udsætte sig for Selvbedrag og Fejltagelser.

Med eller uden nogle af de ovennævnte Sygdomstegn træffer man af og til ogsaa Tegn til Tuberkulose i andre Legemsdele, og som en af de vigtigste af disse Former af Sygdommen skal her særlig fremhæves *Øvertuberkulosen*. Denne er for en overfladisk Betragtning meget

uskyldig at se til i den første Tid af dens Tilstedeværelse, idet man da kun finder nogen fast, ikke øm Hævelse, hyppigst kun i den ene Side af Yveret, uden at der findes ostede Fnug eller andre synlige Tegn til Forandring i Mælken. Hævelsen tager efterhaanden til i Omfang, og først da viser Mælken sig ogsaa forandret, som den ved en almindelig Yverbetændelse er strax fra Begyndelsen af, bliver vandet og indeholder ostede Klumper. Over den bageste Del af Yveret findes ofte en langagtig, begrænset Knude, hidrørende fra Tuberkelaflejring i en Lymfekjertel, som findes paa dette Sted. Den saakaldte Brummersyge har ogsaa ofte, men dog ikke altid, sin Grund i Tuberkelaflejring. Det er her Æggestokkene, der ere Sædet for Sygdommen og ved deres sygelige Tilstand fremkalde den sygelige Parrelyst og Dyrets hele urolige Maade at være paa. Tungetuberkulose viser sig ved Saglen og kan forøvrigt ligefrem iagttages ved Tungens opsvulmede og knudrede Tilstand. Ved Hjernetuberkulose er Dyret døsigt, hænger med Hovedet eller holder det skjævt til den ene Side, gaaer ikke til Side for Gjenstande, som stilles i Vejen for det, og overladt til sig selv bliver det undertiden ved at gaa i en Kreds. Men da disse Sygdomstegn ogsaa kunne skyldes andre Aarsager, som fremkalde et Tryk paa Hjernen, maa man, for at kunne være nogenlunde sikker paa, at Sygdommen skyldes Tuberkler, ogsaa kunne finde Tegn til saadanne i andre Legemsdele, og i Virkeligheden finder man ogsaa ofte udbredt Perlesyge ved Siden af. Ved Tuberkulose i Tarmkanalen, Børen, Leddene eller andre Steder, træffer man selvfølgelig ogsaa særskilte Sygdomstegn for hver Form, men af Lægfolk ville de ikke, og af Sagkyndige ofte vanskelig nok, kunne skjelnes fra andre i disse Legemsdele hyppigere forekommende Sygdomme.

Hvorledes kan man forebygge og saavidt muligt udrydde Tuberkulosen?

Da Sygdommen kun opstaaer, hvor der findes Tuberkelbaciller, maa vi ved Forholdsreglerne imod den gaa ud paa saavidt muligt at tilintetgjøre disse, og i denne Retning kan der gjøres en hel Del for Dyrenes Vedkommende; men da det næppe vil lykkes at faa Bacillerne fuldstændig udryddede, maa vi tillige sørge for at undgaa saadanne hygiejniske Forhold, som begunstige deres Overførelse til andre Dyr, og saavidt muligt søge at fjerne Anlægene til Sygdommen. Hvor man har Formodning om, at der i en Besætning findes tuberkulose Dyr, bør man snarest muligt lade dem undersøge. Den mest betryggende Fremgangsmaade vil være mindst en Gang aarlig at foretage en Undersøgelse af hele Besætningen. De angrebne og helst ogsaa de mistænkte Dyr maa under saa betryggende Forhold som muligt adskilles fra de sunde, og Baasen, hvori de have staaet, maa underkastes en grundig Rensning, dels ved Opkradsning imellem Brostenene og Affejning, Afvaskning af Krybber og Spiltoug med varmt Sodavand, og dels ved Brugen af et eller andet af de saakaldte Desinfektionsmidler, hvormed man søger at dræbe Smittestofferne, og hvoraf Karbolsyren, blandet med Vand til en 5 pCts. Opløsning, er et af de virksomste af de hidtil kjendte Midler imod Tuberkelbacillen. Ere de syge Dyr meget stærkt angrebne, maa de helst snarest muligt dræbes, men have de ikke Sygdommen i altfor høj en Grad, kunne de i Regelen fedes og afhændes til Slagtning. Da Fed-

ning og Slagtning er en almindelig brugt Fremgangsmaade med tuberkuløse Udsætterkøer, vilde det være ønskeligt, om vi ved Handelen med Kjød kunde faa indført saadanne Forholdsregler, at man i alle Tilfælde fik at vide, om det er Kjød af et tuberkuløst Dyr, man kjøber, eller ikke, da man saa ved tilstrækkelig Gjennemkogning kunde tage sine Forholdsregler derefter. Dyr, som ere ubrugelige til Menneskeføde, maa heller ikke anvendes til Føde for Svin, i det Mindste ikke uden at Kjødet er stærkt gjennemkogt, da Sygdommen ellers let kan overføres paa Svinene. Mælk af Køer med Yvertuberkulose maa ikke bruges som Fødemiddel for Mennesker eller Dyr og maa heller ikke malkes ud paa Jorden, men helst gjøres uskadelig ved Nedgravning eller paa anden betryggende Maade, og ved Anvendelsen af Mælk af Køer med Tuberkler i Lungerne eller andre Steder maa denne kun bruges i kogt Tilstand som Fødemiddel for Mennesker eller Dyr. Ved god Røgt og Pleje maa man både noget paa den mindre Modstandskraft imod Sygdommen, som vi for Kjørnes Vedkommende ikke godt kunne undgaa at paatvinge dem ved en stærk Udvikling af Malkeevnen. Der maa sørges for rigelig Luftfornyelse i Stalden, selv om dette maa ske noget paa Varmens Bekostning, og der maa ikke spares saa meget, som det i Regelen skeer, paa Strigle og Børste. Sommerstaldfodring kan være nødvendig i græsknappe Tider og naar der indtræffer daarligt Vejr, men fuldstændig gjennemført Sommerstaldfodring maa af Sundhedshensyn absolut fraraades. Det vilde ogsaa være heldigt hver Sommer at foretage en grundig mekanisk Rensning med efterfølgende Kalkning og stærk Udluftning af Stalden, og om muligt ved Brugen af et af de egentlige Desinfektionsmidler, Karbolsyre, Klorkalk, Sublimat o. s. v. søge at faa alle mulig tilstedeværende Smittestoffer fjernede, i Stedet for, som nu almindelig er Tilfældet, at lade Kostalden henligge Sommeren over fuld af Snavs og gammelt Affald, som et udmærket Arnested for al Slags Utøj. For at undgaa de medfødte Anlæg til Sygdommen, skal man ikke lægge Afkom til paa angrebne eller mistænkte Dyr, og ganske særlig maa man sørge for at faa Handyrene ikke alene efter de bedste, men ogsaa efter de af Udseende og Nedstamning sundeste Forældre. Har man sunde Kvægstammer, vil Selvtillæg være heldigere med Hensyn til Vedligeholdelsen af en god Sundhedstilstand i Besætningen, end at rekruttere denne ved Indkjøb, hvorved man ikke altid kan undgaa at faa Dyr med Tuberkuløse eller Anlæg dertil, og med Indkjøb følger ogsaa ofte den saa højst fordærvelige Kastning. Ved Indkjøb af Tyre og saavidt muligt ogsaa af Køer maa man søge Oplysning om Stammens Sundhedsforhold og lægge Vægt paa en god Stamtavle. Ved Indkjøb paa Markeder er det nødvendigt at se sig godt for og aldrig kjøbe Dyr, som hoste, se utrivelige ud, have svulmede Kjertler, snorkende eller anstrængt Aandedræt eller spændte Halsblodaarer.

Kolding, i April 1888.

J. Schmidt.

Dyrlæge.

Erindrings-Kalender.

(De Dage, der skulle erindres, understreges.)

Januar.	Februar.	Marts.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29		29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30		30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
31		31		31		31	31		31		31

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fodselsdage o. s. v.
1.	Januar	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		Anton Anton
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		Franziska Franziska
28.		Bedienter Bedienter
29.		
30.		
31.		

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fødselsdage o. s. v.
1.	Februar	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		Fru E.
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		Martha Hansen
15.		
16.		
17.		Tante Ellen
18.		
19.		
20.		Onkel Christian
21.		
22.		
23.		Selma Edelsky
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		

Dato.	Maaned.	Til Notitser, Fødselsdage o. s. v.
1.	Marts	
2.		Lillian Thomsen.
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		Bedstemoder.
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		Gerda
25.		Bedstemoder.
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		

Kubikberegning for rundt Træ (Tværmaal i Tommer).

Længde i Fod.	8′	10′	12′	14′	16′	18′	20′	22′	24′	26′	28′	30′	32′	34′	36′	38′	40′
4.....	1,1	2,1	3	4,1	5,3	7	8,3	10,2	12,2	14,3	17	19,3	22,2	25,1	28,1	31,2	35
6.....	2	3,1	4,3	6,2	8,2	10,3	13	16	19	22	25,3	29,2	33,2	38	42,2	47,1	52,2
8.....	2,3	4,1	6,1	8,2	11,1	14,1	17,2	21	25	29,2	34,1	39,1	44,3	50,2	56,2	63	69,3
10.....	3,2	5,2	8	10,3	14	17,3	21,3	26,2	31,2	37	42,3	49	56	63	70,3	78,3	87,1
12.....	4,1	6,2	9,2	12,3	16,3	21,1	26,1	31,3	37,3	44,1	51,2	59	67	75,3	85	94,2	104,3
14.....	4,3	7,2	11	15	19,2	24,3	30,2	37	44	51,3	60	68,3	78,1	88,1	99	110,1	122,1
16.....	5,2	8,3	12,2	17	22,2	28,1	35	42,1	50,1	59	68,2	78,2	89,2	101	113	126	139,3
18.....	6,1	9,3	14	19,1	25	31,3	39,1	47,2	56,2	66,2	77	88,2	100,2	113,3	127,1	141,3	157
20.....	7	11	15,3	21,2	28	35,2	43,3	52,3	63	73,3	85,2	98,1	111,3	126	141,2	157,2	174,2
22.....	7,3	12	17,1	23,2	30,3	39	48,3	58,2	69	81	94	108	123	138,3	155,2	173,1	192
24.....	8,1	13	19	25,3	33,2	42,2	52,2	63	75,2	88,2	102,3	118	134	151,2	169,3	189	209,2
26.....	9	14,1	20,2	27,3	36,1	46	56,3	68,3	81,3	96	111,2	127,3	145,1	164	184	205	227
28.....	9,3	15,1	22	30	39	49,2	61	74	88	103,1	119,3	137,2	156,2	176,3	198	220,3	244,2
30.....	10,2	16,1	23,2	32	42	53	65,2	79,1	94,1	110,3	128,2	147,1	167,3	189,1	212	236,2	262
32.....	11,1	17,2	25	34,1	44,3	56,2	70	84,2	100,2	118	137	157	178,3	202	226,1	252	279,4
34.....	11,3	18,2	26,3	36,1	47,2	60	74,1	89,3	107	125,2	145,2	167	190	214,2	240,2	268	296,4
36.....	12,2	19,3	28,1	38,2	50,1	63,3	78,2	95	113	132,3	154	176,3	201	227	254,2	283,3	314,1
38.....	13,1	20,3	30	40,2	53	67,1	83	100,2	119,2	140	162,2	186,3	212,2	239,3	268,3	299,2	331,3
40.....	14	21,3	31,2	42,3	56	70,3	87,1	105,3	125,3	147,2	171	196,2	223,3	252,1	283	315	349,1
42.....	14,3	23	33	45	58,3	74,1	91,3	111	132	155	179,3	206,1	234,3	265	297	331	366,3
44.....	15,1	24	34,2	47	61,2	77,3	96	116,1	138,1	162,1	188,1	216	245,3	277,2	311	346,3	384
46.....	16	25	36	49,1	64,1	81,3	100,2	121,2	144,2	169,3	196,3	225	257	290	325,1	362,2	401,2
48.....	16,3	26,1	37,3	51,1	67	85	104,3	126,3	151	177	205,2	235,3	268,1	302,3	339,2	378,1	419
50.....	17,1	27,1	39,7	53,2	70	88,2	109	132	157	184,2	214	245,2	279,2	315,2	353,2	394	436,3

Tallet efter Kommaet angiver Fjerdedel Kubikfod. Altsaa $17,_2 = 17\frac{1}{2}$ Kbf., $58,_3 = 58\frac{3}{4}$ Kbf., $64,_1 = 64\frac{1}{4}$ Kbf. osv.

Almindelig Renteberegning.

Den Sum, hvoraf man vil beregne Rente eller Diskonto multipliceres med Dagens Tal (Maaneden regnet til 30 og Aaret til 360 Dage) og Produktet divideres med følgende Tal: 6000 for 6 pCt. Rente; 6545 for 5½ pCt.; 7200 for 5 pCt.; 8000 for 4½ pCt.; 9000 for 4 pCt.

Rentetabel.

a) aarlig Rente.

Kapital.	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 Kr.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

b) maanedlig Rente.

Kapital	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 Kr.	½ Øre	$^{2}/_{5}$ Øre	$^{2}/_{5}$ Øre	$^{3}/_{10}$ Øre	$^{3}/_{10}$ Øre
2 —	1	$^{9}/_{10}$	$^{4}/_{5}$	$^{7}/_{10}$	$^{3}/_{5}$
3 —	1½	$1^{3}/_{10}$	$1^{1}/_{5}$	$1^{1}/_{10}$	1
4 —	2	$1^{4}/_{5}$	$1^{3}/_{5}$	$1^{1}/_{2}$	$1^{3}/_{10}$
5 —	2½	$2^{1}/_{5}$	2	$1^{4}/_{5}$	$1^{3}/_{5}$
6 —	3	$2^{7}/_{10}$	2½	$2^{1}/_{5}$	2
7 —	3½	$3^{1}/_{5}$	$2^{9}/_{10}$	$2^{3}/_{5}$	$2^{3}/_{10}$
8 —	4	$3^{3}/_{5}$	$3^{3}/_{10}$	3	$2^{3}/_{5}$
9 —	4½	$4^{4}/_{10}$	$3^{7}/_{10}$	$3^{3}/_{10}$	3
10 —	5	4½	$4^{1}/_{10}$	$3^{7}/_{10}$	$3^{3}/_{10}$
20 —	Kr. 0,10	Kr. 0,09	Kr. 0,08	Kr. 0,07	Kr. 0,06
50 —	0,25	0,22	0,20	0,18	0,16
100 —	0,50	0,45	0,41	0,37	0,33
500 —	2,50	2,27	2,08	1,87	1,66
1000 —	5,00	4,58	4,16	3,75	3,33

Beregnet i Øre og Brøk de derved.

Reduktionstabel

mellem Dansk-Norsk-Svensk-Mønt og Tysk-Mønt, samt omvendt.

Krone og Øre til Rigsmark og Penninge.						Rigsmark og Penninge til Krone og Øre.					
Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1,01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1,02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1,04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1,05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1,06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1,07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1,08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1,09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1,10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1,11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1,13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2,25	15	13	58	52	2	Kr. 1,78
16	18	59	66	3	3,38	16	14	59	52	3	2,67
17	19	60	68	4	4,50	17	15	60	53	4	3,56
18	20	61	69	5	5,63	18	16	61	54	5	4,44
19	21	62	70	6	6,75	19	17	62	55	6	5,33
20	23	63	71	7	7,88	20	18	63	56	7	6,22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7,11
22	25	65	73	9	10,13	22	20	65	58	9	8,00
23	26	66	74	10	11,25	23	20	66	59	10	8,89
24	27	67	75	20	22,50	24	21	67	60	20	17,78
25	28	68	77	30	33,75	25	22	68	60	30	26,67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35,56
27	30	70	79	50	56,25	27	24	70	62	50	44,44
28	32	71	80	60	67,50	28	25	71	63	60	53,33
29	33	72	81	70	78,75	29	26	72	64	70	62,22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71,11
31	35	74	83	90	101,25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112,50	32	28	75	67	100	88,89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177,78
34	38	77	87	300	337,50	34	30	77	68	300	266,67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355,56
36	41	79	89	500	562,50	36	32	79	70	500	444,44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533,33
38	43	81	91	700	787,50	38	34	81	72	700	622,22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711,11
40	45	83	93	900	1012,50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888,89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Sammenlignende Monttabel.

Danmark. 1 Krone 100 Ø.		Tyskland. 1 Rigsmark 100 Penn		England. Pd. Sterl. til 20 sh. à 12 Pence.			Frankrig. Franks til 100 Cents.		Nord-Amerika. Dollar à 100 Cents.		Østerrig. 1 fl. (Gyld.) 100 Kr.	
Kr.	Ø.	M.	P.	Lst.	s.	d.	Frks.	Cts.	Dll.	Cts.	fl.	kr.
—	9	—	10	—	—	$1^1/_5$	—	12	—	$2^2/_5$	—	5
—	18	—	20	—	—	$2^2/_5$	—	25	—	$4^4/_5$	—	10
—	27	—	30	—	—	$3^3/_5$	—	37	—	$7^1/_5$	—	15
—	36	—	40	—	—	$4^4/_5$	—	50	—	$9^3/_5$	—	20
—	44	—	50	—	—	6	—	62	—	12	—	25
—	53	—	60	—	—	$7^1/_5$	—	76	—	$14^3/_5$	—	30
—	62	—	70	—	—	$8^2/_5$	—	87	—	$16^4/_5$	—	35
—	71	—	80	—	—	$9^3/_5$	1	—	—	$19^1/_5$	—	40
—	80	—	90	—	—	$10^4/_5$	1	12	—	$21^3/_5$	—	45
—	89	1	—	—	1	—	1	25	—	24	—	50
1	78	2	—	—	2	—	2	50	—	48	1	—
2	67	3	—	—	3	—	3	75	—	72	1	50
3	56	4	—	—	4	—	5	—	—	96	2	—
4	44	5	—	—	5	—	6	25	1	20	2	50
5	33	6	—	—	6	—	7	50	1	44	3	—
6	22	7	—	—	7	—	8	75	1	68	3	50
7	11	8	—	—	8	—	10	—	1	92	4	—
8	—	9	—	—	9	—	11	25	2	16	4	50
8	89	10	—	—	10	—	12	50	2	40	5	—
17	78	20	—	1	—	—	25	—	4	79	10	—
26	67	30	—	1	10	—	37	50	7	19	15	—
35	56	40	—	2	—	—	50	—	9	59	20	—
44	44	50	—	2	10	—	62	50	11	98	25	—
53	33	60	—	3	—	—	75	—	14	37	30	—
62	22	70	—	3	10	—	87	50	16	77	35	—
71	11	80	—	4	—	—	100	—	19	17	40	—
80	—	90	—	4	10	—	112	50	21	56	45	—
88	89	100	—	5	—	—	125	—	23	95	50	—

Amortisations-Tabel.

Naar en Kapital er udsat til aarlig	Men forrentes og amortiseres med	Er Kapitalen afbetalt i
3 pCt.	$3^1/_2$ pCt.	65,82 Aar.
	4 —	46,89 —
	$4^1/_2$ —	37,16 —
	5 —	30,99 —
$3^1/_2$ pCt.	4 pCt.	60,45 Aar.
	$4^1/_2$ —	43,72 —
	5 —	35,00 —
4 pCt.	$4^1/_2$ pCt.	56,03 Aar.
	5 —	41,04 —
	$5^1/_2$ —	33,13 —
	6 —	28,02 —
$4^1/_2$ pCt.	5 pCt.	52,30 Aar.
	$5^1/_2$ —	38,72 —
	6 —	31,49 —

Fortegnelse

over

de vigtigste nu levende Regenter i Europa.

Baden: Storhertug **Friedrich**	født	1826.
Baiern: Kong **Otto I.** (Regent: Prins Luitpold)		1848.
Belgien: Kong **Leopold II**		1835.
Danmark: Kong **Christian IX**		1818.
Frankrig: **Carnot**, Præsident		1837.
Grækenland: Kong **Georg I**		1845.
Holland: Kong **Wilhelm III**		1817.
Italien: Kong **Humbert I**		1844.
Østerrig: Kejser **Franz Joseph**		1830.
Portugal: Kong **Don Louis**		1838.
Rusland: Kejser **Alexander III**		1845.
Sachsen: Kong **Albert**		1828.
Spanien: Kong **Alfons XIII**		1886.
Storbritanien: Dronning **Victoria**		1819.
Sverrig og Norge: Kong **Oscar II**		1829.
Tyskland: Kejser **Wilhelm II.**, Konge af Preussen		1859.
Tyrkiet: Storsultan **Abdul Hamed II**		1842.
Würtemberg: Kong **Karl I**		1823.
Kirkestaten: Pave **Leo XIII**		1810.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

J. C. Hostrup.

Af C. Ploug.

Med Vignet af H. Tegner.

Da han var ung, og inderlig fornøjet
Aen stille sad i Kammeraters Lag,
Det mærkedes, han bar en Skjelm i Øjet;
Hvad den betød, kom siden for en Dag.

Han fanged i et Spejl sin Tids Skavanker,
Dens Existentser, byggede paa Skin,
Dens spædte Følelser og skæve Tanker;
Aen Spejlet var et mildt og kjærligt Sind.

De sangne Skikkelser, dem lod han træde
I Lunets Højtidsdragt paa Scenen frem;
To Slægtled saa' dem der med samme Glæde,
Og silde skal man glemme ham og dem.

Saa blev han taus. Et andet Kald han røgted,
Men Livets Sommer og dets Høst randt hen,
Og troede selv for altid Musen flygtet;
Men „under Snefog" kom hun dog igjen.

Krigsraadens Konfirmationsforberedelse.

Skitse

af F. O. Andersen.

Med Illustrationer af

Axel Thiefs.

„Tøsene" skulde begynde at gaa til Præsten.

Krigsraad Hammer havde altid kaldt sine to Pigebørn for Tøsene; Krigsraad Hammer var en Mand, der satte megen Pris paa Respekt for sin Person, og som ligefrem fordrede den af sine nærmeste Omgivelser — og da ganske speciel, aldeles afgjort Respekt af sine kvindelige Omgivelser; det var hans husfaderlige Ret, at hans Kone og Døttre skulde se op til ham; og det var nu en af hans faa, men holdbare Grundanskuelser, at det opnaaede man bedst ved at holde dem paa Afstand.

„Fruentimmerne skal man i det Hele taget altid holde sig paa Afstand", var et af hans Yndlingsudtryk.

Derfor brugte han at kalde sin Kone for Madammen og sine to Døttre for Tøsene.

„Madammen" — det vil altsaa sige Fru Hammer — havde, moderligt mildnende, atter omformet Ordet til Kjælenavnet „Døserne". Den noget indskrænkede og forskrømte — men, Gudbevares, uhyre respektfulde Kone — syntes, at denne Omskrivning, uden at krænke, hvad hun skyldte sit Overhoveds Opfattelse af deres to Pigebørn og Kvinderne overhovedet, dog ligesom udvidskede det stødende i Udtrykket.

Krigsraaden vilde selv indtegne dem.

Krigsraaden lod aldrig en Lejlighed til at komme i Berøring med Personer af Rang og Stilling glide sig ud

Hænderne. Han havde en Følelse af, at kun ligeoverfor saadanne kom hans Personlighed til sin Ret; de borgerlige Omgivelser, Livet med saa megen Uret havde henfat ham i, forstod ikke at vurdere den.

Men han havde desuden store Planer for med denne Konfirmation. Han havde længe ønsket at faa Lejlighed til at udfolde en betydelig Glands. Han vilde sprænge sine snævre Omgivelser, og vise sig for en stor, betydelig Kreds, — forbavse dem alle ved sin Levemaade, sin fine Smag, sin Flothed og sin Veltalenhed.

For en mindre Kreds plejede han at udfolde hele Rækken af sine glimrende Egenskaber én Gang hvert Aar — paa hans Fødselsdag.

Krigsraaden stillede da i Kjole og hvid Vest fra Morgenstunden; gav en splendid Frokost, som i det mindste han selv ligesom gik og smagte paa flere Dage før og mange Dage efter; lod Vinen flyde — uden at blinke, naar det gik ud over Husets bedste Dug; og holdt en hel Række fremragende Taler.

Og blandt dem var der, snurrigt nok, altid mindst én for Damerne!

Men det var altid den samme, lille Kreds af gamle Bekjendte, han saaledes imponerede, og hans Hu havde i lange Tider staaet til noget større, noget mere omfattende.

Ganske vist havde hans fremskuende Aand allerede længst øjnet det Punkt, paa hvilket hans Livs store, afgjørende Slag skulde kjæmpes — hans Sølvbryllupsdag; hans Fantasier betræffende denne Dag vare næsten samfundsomvæltende; den tumlede med Champagne, der flød i Strømme, Sølvar-Bouketter i Knaphullet, og Spisesedler med franske Navne — og en Tale paa Vers — med virkelige Rim!

Men den laa langt ude i Horisonten; der var langt derhen; og derfor omfattede han nu foreløbig Konfirmationen med hele sin fine Aand.

Da Krigsraaden og hans Kone holdt Bryllup, blev Vielsen foretaget af en Kapellan. Krigsraaden ønskede ikke oftere at benytte Kirkens underordnede Tjenere. Han fandt det bornert, at Biskoppen kun indlod sig paa at konfirmere kongelige Børn, men nøjedes derfor med at gaa til Provsten.

Han satte sig med uhyre Omstændighed i Position; Madammen og Tøsene maatte springe og løbe og falde

over hverandre efter hundrede modsigende Ordrer for at bringe ham i Stadstøjet; naar der ikke herskede fuldstændig Forvirring omkring ham, syntes Krigsraaden altid, at det skortede paa Respekten.

Hans Mine blev ligesom betydningsfuldere, da den hvide Vest var knappet om ham. Han tillagde sine opstaaende Flipper megen Betydning, men ligeoverfor Vesten faldt de dog igjennem.

Naar hans Kone og Børn saa' ham gaa ud af Døren med den paa, saa havde de en Fornemmelse af, at „Fa'er" godt kunde gaa til Kongen, om han havde Lyst, og at han i hvert Tilfælde maatte virke frygtelig imponerende paa de Mennesker, han nu gik hen til.

Men Krigsraaden saa ganske vist ogsaa ud som en Mand med Indflydelse, naar hans ubetydelige Kvindfolk havde pyntet ham. Saa havde han Figur og Holdning — saa var det, at han forstod at holde paa Afstand.

Da Svenden hos den ny Urtekræmmer paa Hjørnet første Gang saa Krigsraaden gaa forbi i fuld Positur, troede han, at det var Fideicommis-Greven, der boede paa første Sal i Naboejendommen. — Det maa dybt beklages, at Krigsraaden aldrig fik Kundskab om Urtekræmmersvendens noble Tankegang. Den vilde have glædet ham; og den vilde have forskaffet Urtekræmmeren Krigsraadens Rosinindkjøb!

Det første, Krigsraaden saa sig om efter, da han traadte ind i Provstens Kontor, var et Spejl — han kunde nok have ønsket at overbevise sig om, at alt fremdeles sad, som det burde.

Men Krigsraaden saa ikke andet end Bøger, ny og gamle, tykke og tynde, historiske og theologiske Dybsindigheder, som ikke i mindste Maade gav sig af med at spejle hvide Krigsraadsveste.

De blev alle staaende og vendte Ryggen til.

Det var ikke langt fra, at Krigsraaden følte sig stødt; lærde Bøger havde altid forekommet ham at være bornerte Væsner — og saa fæstede han sit Blik paa det, som han bedre forstod sig paa — paa Provstens Vest.

Det bragte bam ligesom i Ligevægt igjen. Provstens Vest var ikke hvid — den var ikke engang sort; den var temmelig luvslidt og ikke fri for at være fedtet; og saa blev Krigsraaden pludselig igjen dét, han var.

Han kaldte dog ikke sin Kone for Madammen, men

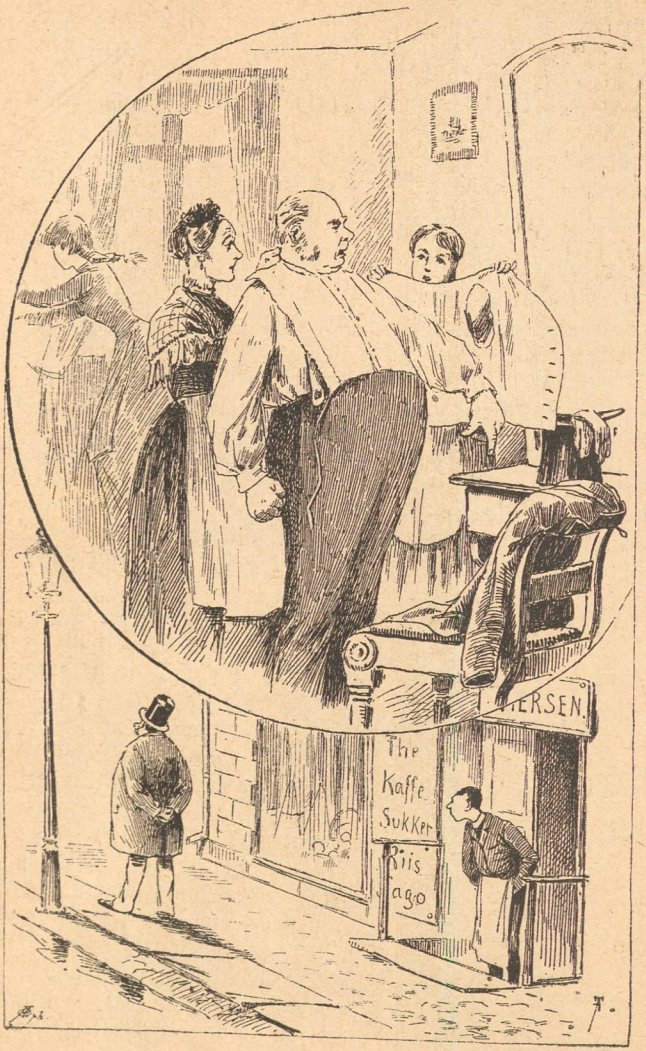
IERSEN.
The
Kaffe
Sukker
Ris
Sago.

sin kjære Hustru; og han sagde ikke Tøsene, men „mine to unge Døttre — de eneste, Gud har skænket os, Deres Højærværdighed".

Og saa talte han noget om en Faders store Ansvar, og hvor det gjorde godt, at kunne betro sine Børn til Kirkens Varetægt.

Provsten stirrede op paa ham over sine store Sølvbriller; Krigsraaden forstod ikke Blikket, men havde en Følelse af, at Provsten neppe var paa Højde med sin Stilling.

— Ja, ja, nikkede Provsten, i det han førte tilbogs — det er altid godt, at Forældre forstaar og véd, hvordan de bør lede deres Børn — det er meget mere, end hvad Kirken kan gjøre.

— — — Krigsraaden trykkede Provstens Haand saa varmt og længe til Afsked — han havde taget Ordene som en lille Artighed til ham — at Provsten atter forbavset saa op over sine Briller. —

Da Krigsraaden kom hjem igjen, var han meget højtideligt stemt og talte salvelsesfuldt om Livets Alvor; men „hans kjære Hustru" og „hans unge Døttre" faldt igjen over hinanden — saaledes som det hørte sig til — for at hjælpe ham Tøjet af igjen.

Da Krigsraaden var kommen i Hverdagsmunderingen igjen, gik han længe op og ned ad Gulvet og grundede — pludselig standsede han foran sin Kone — — —

„Jeg vil, Marie, at vore Døttre skal konfirmeres standsmæssigt!"

— Det gav et Sæt i hans Kone og Pigebørnene; Fatter havde sagt „Døttre" og nævnet sin Kone ved Fornavn — og da Krigsraaden i det samme drejede sig om med samlede Ben og gik ud af Stuen — saa gik ogsaa hans Kone ud af Stuen — dette var kommet hende saa overvældende, at hun ligefrem ikke turde være ene hos sine Pigebørn. Hun frygtede, at de skulde spørge, hvad der var gaaet af Fader, at han var bleven saa høflig — og, Herregud — hvad skulde den stakkels Kone svare —?

* * *

Krigsraaden forberedte sig til Konfirmation.

En stor Aand var faret i ham, og den svævede ud over hans Omgivelser.

Hans omfattende Blik saa hurtigt, at det ikke var nok, at de fik den gamle Sekretær og Stolene i Dagligstuen oppolerede; det var ogsaa i højeste Grad nødvendigt, at han fik sat „Façon" paa sine Fruentimmere.

Saadanne Mœhæ, som de nu var, kunde han paa ingen Maade præsentere den store Dag. De maatte strammes op, lære at føre sig; gaa og sidde som Damer, konversere osv.

Det var et omfattende Arbejde; og Krigsraaden gik ikke uden en vis Ængstelse til det; thi ligesaa fuldendt han var overbevist om, at kunne optræde som Verdensmand — ligesaa lidt havde han nogensinde dybere tænkt paa at optræde som Dame.

Alligevel tog han fat med megen Energi. Han herskede med dem ved Morgenbordet, Frokosten, Middagsmaden og Aftensbordet. Saadan skulde de ikke sidde, og saadan skulde de ikke tage paa Gaffelen og ikke saadan paa Kniven; naar de spiste, skulde det ikke høres over hele Stuen, og Skeen skulde ikke stikkes ned i Suppen, som om man vilde flække Tallerkenen.

Kjolerne var der ingen Façon i, og det var ikke fint at tale i Munden paa hinanden.

Den stakkels „Madam", de stakkels „Tøse".

Det var nær ved at løbe rundt for dem; Fru Hammer gik omkring med stadig nervøs Hovedpine, og Pigebørnene vidste hverken, hvor de turde sidde eller staa.

Krigsraaden var slem, naar han holdt Folk paa Afstand; men han var dog værre nu, da han arbejdede „Haand i Haand med Kirken"!

Der gik mange fine Folks Børn til Konfirmationsundervisning hos Provsten. Der var adskilligt finere Titler repræsenteret end Krigsraadens; — Etatsraadtitler, Godsejerdøttre, unge Piger, hvis Fædre-Navne vejede paa Børsen.

Krigsraaden sværmede nu ikke særligt for højere Titler, naar de blev baaret af andre; men han sad dog og spidsede Øren, naar Døttrene talte derom. Og en skjønne Dag begyndte han at bebrejde dem, at de ikke tilstrækkeligt sørgede for at gjøre Bekjendtskaber ved Undervisningen.

„I ere naturligvis klodsede og dumme — I skal bære Jer ad som andre unge Damer — — — saadan som jeg siger Jer det — jeg er ganske vis paa, at de

andre kommer jævnlig til hinanden!" — Saa kom de en Dag hidseblæsende hjem. —

„Mo'er, Mo'er — vi er blevet bedt ud til Etatsraad Nielsens — aa det skal være saa fint, saa frygtelig fint — maa vi ikke være fri for at gaa derhen —?"

„O Gud, Børn, I tager Livet af mig — I véd det, jeg tør ikke bede Eders Fader om, at I maa blive hjemme!"

Tilsidst maatte hun alligevel til det —

Krigsraaden blev kobberrød i Hovedet; han kunde næsten ikke faa Ordet for Harme — om hun troede, han lod sine Børn konfirmere hos Provsten, for at de skulde blive dummere og dummere — han var nær ved at sige, de strax skulde gaa derhen.

— O Gud, den Konfirmation, den Konfirmation, sukkede Fruen, da hun gik ud af Døren.

Krigsraaden havde sin Plan med sine Invitationsønsker. Selvfølgelig, naturligvis, han var ikke uklar paa noget Punkt, naar det gjaldt „at føre sig" — men han kunde dog nok lide, at høre et og andet om, hvorledes det nutildags gik til i de fineste Kredse.

Krigsraaden befalede, at der skulde syes nye Kjoler til Børnene — ja han bestemte selv Besætningsstoffet — og han sagde Frøken til Syjomfruen.

Krigsraaden plejede ellers at kalde alle Syjomfruer noget Rak! —

Da Aftenen kom, kaldte han dem begge ind til sig, og formanede dem kraftigt til nøje at vogte paa alting, baade paa, hvad der blev sagt, og hvad der blev spist — — hører I! saa I kan fortælle mig det alt igjen — — Unge Piger har godt af at lære noget — føjede han hastigt til.

Krigsraaden havde ikke ringe Glæde af Aftenen. Hans to Pigebørn havde virkelig med store Barneøjne forbavset sét paa alting og var fulde af Beretninger, da de kom hjem — og medens de fortalte, gik det saa lyslevende op for Krigsraaden, at han vilde have to Kogekoner engagerede. I hvert Fald to.

Krigsraadinden satte sig ud paa Køkkenstolen og græd — hun syntes, hun var affat fra sin sidste Værdighed i Huset — den at lave Mad.

Der var kun tre Uger til Krigsraadens store Dag —

eller som man jo ogsaa kan sige: til hans Børns Konfirmation.

Inde i Dagligstuen gik Snedkeren og polerede; i Spisestuen sad to Syjomfruer og syede ud over Borde og Stole; det flød omkring med Mønstre, Maal, Tøj, Bændler, Shirting, Knappenaalsbreve — og med Beretninger fra alle mulige Familier i og udenfor Byen.

Inde i sit Kontor sad Krigsraaden og svedte over et Utal af Lister over de paatænkte Indbudne, Retterne, Talernes Rækkefølge —

Familien levede mestendels sin Tid ude i Kjøkkenet; alt var i Oprør — nogle Steder turde man ikke komme; og de Steder, hvor man havde Lov til det, dér kunde man ikke komme; hvert Øjeblik tordnede Krigsraadens Stemme gjennem Lejligheden; saa skulde Mo'r komme, saa Sofie og saa Frederikke — der var da altid kommen Uorden i hans Lister; og han havde i Timer siddet og arbejdet med én, der længst var kasseret.

Invitationerne havde ubetinget taget mest paa Krigsraaden.

Under 40 vilde og kunde han ikke gaa; og han havde kun femten paa Haanden.

Krigsraadens Familie var lige saa lille, som han selv var stor — de femten naaedes endda kun ved at tage en Svogers Fætter med, som han ikke kunde lide — og ikke vidste, om han var Du's med. De manglende femogtyve var det vanskelige Spørgsmaal, det mørke Punkt, der fik det mere end én Gang til at fortne for Krigsraaden.

I flere Uger havde han maattet jage sin Kone og Børn paa Visitter for at faa fordums løse Bekjendtskaber knyttet paany.

Og alle disse Mennesker, som de besøgte, bleve saa meget overraskede — og naar Fruen eller Døttrene (Krigsraaden maatte sende dem ud hver for sig, da han ikke raadede over flere Tropper) vare ude af Døren igjen, hed det sig gjerne:

Hvad i Alverden vilde dog de Mennesker her? Mon de vilde inviteres?

Ak nej, de Stakler, de var kommet for at forberede en Invitation.

Fru Hammer led under alle disse Visitter, hvoraf adskillige faldt hos Mennesker, de selv havde brudt med;

Døttrene havde ofte det Indtryk, at de løb til Nar; — men Krigsraaden holdt dem i Aande — —

Han arbejdede paa sin Konfirmationsforberedelse —!

Det var et stort Øjeblik, da Invitationskortene skulde udstedes. Krigsraadens egen Lampe blev flyttet ind paa Spisebordet; et Kort, som Krigsraaden havde liggende fra en Fest paa Skydebanen, i hvilken han havde deltaget for 18 Aar siden, blev taget til Mønster; Sofie, den ældste af Døttrene, hende, som skrev smukkest, havde været ude og kjøbt Madvigpenne — de skulde skrive akkurat ligesom det var trykt! — Krigsraaden stod bag ved for at passe paa de andre, at de ikke skubbede til Bordet, eller talte til Sofie; og i alle Kroge i Stuen lurede der en dødsstille Skræk for, at Madvig-Pennen skulde sprutte.

Frederikke havde tigget om at maatte skrive udenpaa, men var bleven eftertrykkelig iretteſat. Men saa fik hun Lov at klæbe Frimærker paa og bære dem ned i Postkassen.

Da hun havde faaet Overstykket paa og skulde ud af Døren, rettede Krigsraaden sig og sagde salvelsesfuld:

Jeg har nu gjort mit, Børn, som eders Fader; alt andet maa vi nu lægge i Hr. . . . i Herrens Haand!

Han vilde have sagt mere, men blev afbrudt — det var Kogekone Hansen, som bare vilde sige, at hun nok skulde komme og sørge for, at alt gik, som det skulde.

* * *

Det var Aftenen før den store Dag.

Krigsraad Hammer gik op og ned ad Gulvet inde i sit Værelse. Han bevægede Læberne og slog af og til ud med Haanden.

Pludselig blev han staaende foran Skrivebordet, lagde den venstre Haand støttende paa det, tog med den højre Haand Blækhuset og hævede det op, som man hæver et fyldt Glas.

„Mine Damer — Krigsraadens Hoved beskrev en Bue, som om han oversaa en Festsal — og Herrer! Først en Faders Tak, fordi de saa talrigt har villet hædre mit Hus (det havde kostet Krigsraaden tre Uger at rage og skrabe de 40 Mennesker sammen) ved denne Lejlighed; det

er med dyb Grebethed, at jeg ved, at endnu mange, hvem uomgængelige Hindringer, meget mod deres

Villie, har forhindret i at være her tilstede — ved, at de sender vor lille Fest deres bedste Tanker

Mine Damer og Herrer!

Det Liv den unge Kvinde nutildags — ja jeg tør maaske med Hensyn paa den specielle Fest her iaften gaa et Skridt videre og sige: de unge Kvinder — nutildags gaa imøde er — og jeg skal tillade mig at holde mig overbevist om, at mit Blik paa Tidens Rørelser ikke svigter mig — er et andet, et noget forskjelligt, et stærkt divergerende fra det, den unge Kvinde, respektive de unge Kvinder, gik imøde i gamle Dage.

Behøver jeg at sige — har jeg nødig blot at antyde, at en Fader føler ved saadant —?

Føler dybt —!

Mine Damer! Mine Herrer! — jeg tror ikke at sige for meget, naar jeg udtaler, at nutildags maa Hjemmet i en ganske anden Grad end fordum tage sin Del af Konfirmationsforberedelsen paa sine Skuldre.

Ikke — forstaa mig — ikke at jeg tror at have magtet denne Opgave heltud — men tillad mig at tømme dette Glas, for at det maa forundes — — — — andre Hjem at løse den!"

Krigsraaden hørte i Aanden Bifaldssalverne og Glassenes Klirren; han løftede Blækhuset; han var lige ved at tømme det, saa levende var han inde i Festsituationen — men nøjedes med at hælde dets Indhold ned ad sin hvide Vest, som han havde taget paa for helt ud at være paa Højde med sig selv.

Krigsraaden sank sønderknust sammen; i samme Nu, som hele Selskabet komplimenterede ham for hans fuldendte Konfirmationsforberedelse — i samme Nu — — —

Men inde i den anden Stue sad Moderen og Børnene og nynnede sagte en Konfirmationssalme —

— — ganske sagte — —

Krigsraaden maatte ikke forstyrres i sin Forberedelse —!

Strøtanker.

Nattergalen lægger ikke Æg til Husholdnings Brug.

Den, der reder sin Seng med Nælder, har ikke Ret til at beklage sig over, at hans Legeme brænder.

En uheldig Plads.

Virkelighedsskildring af Knud Skytte.

Med Illustrationer af Axel Thiess.

Lad mig begynde med at forestille Personerne.

Der var nu først Husets „Chef" Rasmus Madsen, Manufakturhandler i den jyske Kjøbstad A., en middelhøj Mand med tyndt, rødt Haar og Skjæg, lav Pande, blakkede Øjne og et bulbiderагtigt Ansigt. Gadedrengene kaldte ham spotvis „Mads Fos" paa Grund af hans knarvorne Sind og bidske Væsen, der øvede en frastødende Virkning paa Kunderne, saa at de fleste gik hans Dør forbi og foretrak at handle hos Naboerne.

Og saa var der Fru Madsen, hans Ægtehalvdel, et stort mandhaftigt Stykke Kvindemenneske, der trolig hjalp sin Mand med at svinge Herskerstaven, just ikke over deres egne Børn, men over Læredrengen og Tjenestepigen.

Dernæst Sønnen Lorens, en femtenaarig, høj, knoklet Yngling, der var i Lære hos Faderen.

Frøken Jensen, Syjomfruen. Hun hørte ikke til Familien, men kun til Forretningen, ved hvilken hun indfandt sig hver Søgnedags Morgen præcis Klokken otte og indtog sin Plads ved Sybordet i et eget Lokale ved Siden af Kontoret. En halvgammel falmet Skjønhed med en Frisure, der var gaaet af Mode for henved en Menneskealder siden.

Og endelig Handelslærlingen Nikolaj Dahl, en fjortenaarig, kjøn og opvakt lille Landsbydreng med jævnt gode Evner og en redelig Vilje. Han hører baade til Familien og Forretningen, har nylig tiltraadt sin Plads, og det er især om ham, der skal fortælles.

Den første Morgen efter hans Ankomst vaagnede han tidlig, inden der var bleven kaldt, og saa' sig forundret om i det snævre Tagkammer, hans og Sønnens fælles Soveværelse. Det var ikke det brunmalede Loft, de hvide Vægge og det blaastribede Sengeomhæng, han plejede at faa Øje paa, naar han vaagnede

om Morgenen. Aa, nu huskede han det. Han var nu ikke mere hjemme, men Handelslærling hos Kjøbmand Madsen i A., og han skulde nu for Alvor til at begynde paa at arbejde hen imod sine Længslers Maal: at blive en fin Handelskommis, efter hans Begreb det skjønneste Maal, nogen Yngling kunde sætte sig. Gid det nu maatte gaa ham godt, saa han kunde gjøre god Fremgang, og hans Forældre faa Glæde af ham. Han skulde rigtig nok gjøre sin Flid, det var vist, og han endte sine Betragtninger med at læse et Fadervor og bede Gud om at hjælpe sig.

„Ovre i den anden Jærnseng ved den modsatte Væg laa hans Kammerat Lorens Madsen og snorkede lydelig.

„Mon det ikke snart er Tid at staa op?" tænkte Nikolaj.

Han fik Øje paa en Klokke over sin Kammerats Hoved og opdagede, at Knebelen var bunden fast med en Uldtraad, saa at den ikke kunde lyde. „Det maa være galt," tænkte Drengen, stod op og klippede Traaden over med sin Lommesax.

Han var aldrig saasnart kommen i Seng igjen, før Klokken lød, og Lorens satte sig over Ende med et Sæt.

„Har du været ved Klokken?" sagde han.

„Ja, jeg har; Knebelen var bunden fast, og jeg klippede Traaden over."

„Det skulde du ikke have gjort. Jeg har ingen Lyst til at blive vækket saa tidlig, og jeg havde „døvet" Klokken, dit Fæ, for at vi kunde sige, vi hørte ikke, det ringede."

Han lagde sig til at sove paa ny, medens Nikolaj stod op og begyndte at klæde sig paa.

Lorens lettede Hovedet og raabte: „Du bliver fra Vandfadet! jeg vil vaske mig først!"

„Ja, men staa saa op. Det har jo ringet."

„Jeg staar op, naar jeg har Lyst." Lorens blev liggende.

Nikolaj turde saa ikke vaske sig, men blev staaende ved Cervanten og ventede.

En Stund efter kom Fruen. „Men staa dog op, Drenge!" raabte hun, „min Mand er allerede ovre i Butikken."

„Jeg har været oppe længe," svarede Nikolaj; „men jeg maa ikke vaske mig, inden Lorens faar vasket sig."

„Aa, Sludder! kom nu!" Med disse Ord gik hun. Nu kom Lorens af Fjerene i en Fart. „Saa du

sladrer, dit Bondeskidt!" raabte han, idet han kastede sig over sin Kammerat, hug ham i Gulvet og bankede ham.

Denne Lektion i Handelsvidenskaben huede selvfølgelig ikke Nikolaj; men da han var en lille taalmodig og fornuftig Dreng, besluttede han at tie, med hvad han havde faaet, samt gjøre sit yderste for ikke at fortørne Lorens.

Men at dette ikke var nogen let Sag, fik han desværre daglig Lejlighed til at erfare.

Dagen tilbragte de sammen i Butikken, der laa paa den ene Side af Gaden, medens den private Lejlighed var skraas overfor paa den anden. Klokken 1 kom Pigen og kaldte til Middag. „Chefen" gik da først over og spiste sammen med Fruen og de yngre Børn, og først naar han var vendt tilbage igjen, faldt Turen Drengene til. Allerede første Gang, Nikolaj sad til Bords med sin tølperagtige Bordfælle, fik han et Bevis paa, hvad denne turde byde ham, endogsaa i sin Moders Paasyn; thi hun var tilstede og sad med sit Haandarbejde lige over for paa den modsatte Side af Bordet. Lorens fik fat paa et Stykke Kjød, som ikke behagede ham, og efter at have taget et Par Bid af det, lagde han det over paa Nikolajs Tallerken.

„Jeg vil ikke gnave dine Ben!" raabte Drengen opfarende og vilde flytte Kjødbillingen tilbage igjen.

„Aa, behold det," grinede Lorens og skubbede til hans Arm; „du kan gjærne have det behov, der er saa lidt Ben i dit bitte Kropstykke."

„Jeg vil ikke have det!" raabte Nikolaj næsten grædende og saa' bønlig over paa Fruen.

„Da ved jeg saamænd ikke, hvad der skulde være i Vejen for at spise Kjødet; fejler det noget?" sagde hun.

Drengen lagde sin Kniv og Gaffel og vilde ikke spise mere.

Bagefter fortrød han dog, at Harmen havde faaet Lov at løbe af med ham, da det sikkert havde været klogere at tie og taale. Han var jo endnu kun Drengs Dreng og saa godt som værgeløs, og han følte instinktmæssig, at passiv Modstand var hans eneste Tilflugt.

Da de igjen var kommen ud paa Gaden, sagde Lorens: „Lad os dreje ind i Gyden her og gjøre en Afstikker om i Byen."

„Det tør jeg ikke!" sagde Nikolaj forskrækket; „vi skal skynde os over i Butikken."

„Den passer Fader jo, og naar vi følges ad, skal du ikke være bange; jeg skal nok staa Ansvaret."

Nikolaj gav efter og gik med.

„Har du Penge hos dig?" vedblev Lorens i en sødladen Tone.

„Ja, jeg har da lidt."

„Saa maa du give noget ud."

Nikolaj vilde nødig, men turde ikke sige nej. De kjøbte for 50 Øre Brystsukker i to Krømmerhuse, et til hver. Lorens krævede ind, og Nikolaj betalte.

„Vi maa skjule det for Fader," sagde Lorens; „for den Slags kan han ikke lide."

Nikolaj gjemte straks sit Krømmerhus i Lommen; men Lorens beholdt sit i Haanden og kom spisende ind i Butikken.

„Hvad har du der?" sagde „Chefen" barsk.

„Brystsukker. Nikolaj kjøbte for 50 Øre og gav mig det halve."

„Hvorfor sagde du ham ikke, at saadan noget er strængt forbudt?"

„Det sa'e jeg ogsaa, Fa'er; men han vilde endelig raade."

„Det er ikke sandt . . .!" begyndte Drengen stammende.

„Jo vist maa det være sandt, for Lorens havde ingen Penge!" raabte „Chefen" bistert og greb ham i Kraven. „Naa, saa du bruger dine Lommepenge til Slikkeri og vil bagefter lyve dig fra det! Da skal jeg lære dig, hvad det koster, og det var da ogsaa Synd andet end at sætte lidt surt til den søde Ret, du har faaet!"

Med disse Ord trak han Drengen ind i Kontoret og gjennempryglede ham med en tynd Spanskrørstok, saa længe han kunde aarke det. Frøken Jensen kom ud fra sit Jomfrubur og sagde deltagende: „Aa, Gud, Hr. Madsen! hold dog endelig op! De slaar ham jo rent ihjel, den stakkels Dreng!"

„Aa nej, jeg bare opdrager ham lidt; for det trænger han til, det Bondekvæg."

Nikolaj hylede og vaandede sig; han syntes næsten, det var for megen „Opdragelse", de gav ham den første Dag af hans Læretid.

Men der var mere i Vente. Han var jo falden

som en Ugle mellem Krager, og den ene Dag blev omtrent som den anden. Hvem skulde have troet, at Handelsvejen var saa tornestrøet?

Selve hans „Uddannelse" blev tagen paa en lige saa ejendommelig Maade som hans „Opdragelse".

Først skulde han jo lære at expedere, og da der sjælden var travlt i Butiken, havde „Chefen" som oftest Tid til at staa og se paa, hvordan han bar sig ad, og vejlede ham, hvilket han gjorde paa følgende Maade: „Naa, hvad bliver det til? Rap dig, Dreng! Det er dog Fa'en til Tid, det ta'er!" Klask! en paa Øret. „Nej, nej, nej, om igjen! Ikke *saadan*, men *saadan*!"

Den stakkels Dreng stod som paa Naale og gjorde sit yderste for at bære sig rigtig ad. Hans Natur var saadan, at med det gode kunde man bringe det vidt med ham; men naar Drivkraften kun var Prygl og onde Ord, blev han konfus og kunde ingen Vegne komme i det. Hvad derfor „Uddannelsen" angik, var Fremgangen saa ukjendelig, at det var et Spørgsmaal, om han ikke snarere gik tilbage end fremad.

„Chefen" sagde ham mange Gange om Dagen, hvor misfornøjet han var med ham, og Drengen var saa ulykkelig der over og saa misfornøjet med sig selv, at han somme Tider var nær ved at fortvivle. I sin Troskyldighed troede han stadig, at hele Skylden laa hos ham selv, og Bevidstheden om, at han var saadan en Klods, laa som en knugende Byrde paa ham. Det var da ogsaa jammerligt! Hjemme og i Skolen havde han altid været anset for et lyst og opvakt Hoved, havde altid haft Lyst til Handelen og havde selv, næsten imod sine Forældres Vilje, valgt denne Levevej — og nu stod han her i Stampe og kunde hverken ud eller. Men hvordan det end gik, vilde han være ene om at bære sin Modgang, sine Sorger og Bekymringer. Hans Forældre maatte intet vide, og hver Gang han var hjemme at besøge dem, viste han dem altid et mildt og tilfreds Aasyn og sagde, at han havde det godt; thi det var hans stadige Haab, at han ved Flid og Paapasselighed og ved den daglige Øvelse efterhaanden skulde kunne klare Vanskelighederne og en Gang naa saa vidt at kunne gjøre Fyldest og vinde „Chefens" Tilfredshed og Velvilje.

At „Chefen" var urimelig haard og stræng ved ham, har vi set; men naar denne var hjemme og tilstede i

Forretningen, var Lærlingen dog bedst tilfreds; thi da var han dog nogenlunde i Fred for sin Plageaand, Lorens, for hvem han nærede en uovervindelig Skræk; men det hændte jo under Tiden, at Kjøbmand Madsen maatte foretage en Rejse, og paa saadanne Dage var den lille Dreng et værgeløst Bytte for den større tyranniske Adfærd og raa Mishandlinger. Naar der ingen Kunder var at expedere, spillede Lorens Bold med ham fra den ene Ende af Butikken til den anden, saa de forbigaaende ofte stod stille paa Gaden, forbavsede over den Skrigen og Støj, som lød der inde fra. Han kneb ham, nappede ham, slog og knubsede ham og klippede Huller i hans Tøj med den lille Sax, som enhver Manufakturhandler jo altid gaar med i Vestelommen. De klippede Huller i Drengens Tøj var Frøken Jensen saa venlig at sy sammen igjen, og somme Tider vovede hun sig ud i Butikken for at holde Styr paa Bersærken; men Lorens behøvede kun at sige: „Har De hørt fra Skipper Højgaard for nylig, Frøken Jensen?" før hun havde nok; thi med bemeldte Skipper Højgaard havde hun for mange Tider siden været forlovet, han havde sveget hende, og over denne Modgang var hun bleven gammel Jomfru. „Saa det nænner De at lade mig høre! hvor det er stygt, grusomt!" udbrød hun, og med Tørklædet for Øjnene trak hun sig atter tilbage til Jomfruburet og lukkede Døren efter sig. Nikolajs sidste Redningsplanke i Nøden var Stentrappen udenfor Døren. Til den tyede han, naar det haardest kneb, og paa den stod han mange Timer i Sne og Regn og ventede paa „Chefen"s Tilbagekomst, eller paa at en Kunde skulde komme og handle; thi naar der var saadanne tilstede i Butikken, skammede hans Bøddel sig dog ved at være uvorn imod ham.

Det lyder maaske utroligt, men er ikke desto mindre sandt, at Nikolaj holdt Pinen ud i henved to Aar. Han havde sikkert ogsaa opgivet Ævret og forladt Pladsen langt tidligere, hvis han ikke stadig havde haabet paa en Bedring i sine Kaar. Der søgtes nemlig om Plads for Lorens, hvem Faderen ønskede anbragt ved en større Forretning for at faa ham yderligere uddannet under en dygtig og anset Kjøbmands kyndige Vejledning, og naar først Sønnen var borte, saa der ikke var andre end „Chefen" at tage Knubs og Utak af, saa syntes Nikolaj

endda, det kunde gaa an. Men hvordan det nu kunde være: der søgtes stadig forgjæves. „Mads Foss" præsenterede sin Søn paa den ene ledige Plads efter den anden; men enten hed det sig, at den allerede var besat, eller der var andet i Vejen — ingen vilde have Lømmelen, formodentlig af den Grund, at hans Skudsmaal stod altfor tydelig skrevet paa hans Pande. Omsider blev saa Faderen træt og kjed af at søge, og det besluttedes, at han skulde blive hjemme.

Da Nikolaj fik det at vide, blev han ilde til Mode. Endnu i tre Aar daglig at finde sig i at blive mishandlet af Lorens — nej det havde han dog ikke nok af Taalmod til. Der var nu ikke andet for end se at blive udløst.

Som han gik og grublede over, hvorledes han bedst skulde bære sig ad med at komme bort, traadte hans Forældre en Dag uventet ind i Butiken. De blev forundrede og helt ængstelige over det bedrøvelige Ansigt, han viste dem. Med „Chefen"s Tilladelse gik han med dem ud i Byen, og de fulgtes ad ud i en nærliggende Lund. Her skriftede han ærlig for dem og fortalte dem udførlig sin Lidelseshistorie i de to forløbne Aar. Moderen græd og vred sine Hænder; men Faderen, Gaardmand Laurs Dahl, blev opbragt og begyndte at læse nogle Bønner over Kjøbmanden, der begyndte saaledes: „Saa skulde da ogsaa Dælen . . .!"

„Skal jeg blive der længer, Fa'er?" spurgte Drengen.

„Nej, ikke en Dag, ikke en Time! Du har været der altfor længe! Kom, vi maa ind og have det snakket i Rigtighed!"

Laurs Dahl forlangte en Samtale med Kjøbmanden, og den fandt Sted inde i Kontoret, medens Drengen og hans Moder ventede ude i Butikken saalænge. Lorens stod og grinede henne i en Krog.

Samtalen mellem Mændene der inde i Kontoret blev snart højrøstet, men Laurs Dahl raabte højest.

„Erstatning!" raabte han; „nej, er der nogen, der tilkommer Erstatning, saa er det Nikolaj! De skulde se, hvor han ser ud! Der er, Gud hjælpe mig, ikke en Plet fra Haandleddet til Skulderen, uden at den er gul og grøn og blaa, saadan har Deres Køter af Søn mishandlet ham med Knubs og Nap. Skal vi lade Doktoren

fyne ham og Retten dømme os imellem, saa for mig gjærne . . .!"

I denne „Dur" fortsattes Samtalen en Stund, indtil endelig „Mads Foss" gav Kjøb. Døren reves op, og Laurs Dahl, efterfulgt af Kjøbmanden, traadte ud, saa rød i Kammen, at han blussede.

„Kom saa, Nikolaj, du er færdig her!" sagde han. „Fo'wal og Tak!"

Nikolaj pakkede sine Sager sammen og kjørte hjem med sine Forældre.

Laurs Dahl havde en Ungdomsven, der var Manufakturhandler i R. Til denne Mand — Petersen hed han — skrev han et langt Brev, fortalte ham hele Re'ligheden og spurgte, om Sønnen ikke kunde faa Plads hos ham?

Kjøbmand Petersen svarede: „Nej, mit Mandskab er fuldtalligt, og for saa vidt har jeg ingen Brug for din Søn. Men send ham alligevel her op. Han maa saa gjærne være her foreløbig og fortsætte sin Uddannelse, indtil vi finder en Plads til ham, og det skal jeg nok sørge for."

Nogle Dage senere rejste Nikolaj til R.

Da der var gaaet en Maaneds Tid, skulde Faderen saa op og se til ham.

„Naa, hvordan gaar det saa?" spurgte han Vennen, „daarlig, er jegræd for?"

„Nej, det gaar rigtig godt. Nikolaj er en ualmindelig flink og vakker Dreng, og en tjøn Dreng er han jo; men han skal ta'es med det gode, saa er der ingen Ting i Vejen. Jeg tror, han er paa sin rette Hylde, og vi faar nok en flink Manufakturhandler ud af ham."

„Tak skal du have for det Ord, Petersen, det lettede. Tror du ikke, det kunde ordnes saadan, at han blev hos dig?"

„Jo, det tænker jeg nok. Sandt at sige, vilde jeg nødig af med ham nu, og vi finder nok paa Udvej."

„Det er jo lutter gode Tidender!" raabte Gaardmanden glad og trykkede hans Haand.

Da han senere fik en Samtale med Sønnen, sagde denne:

„Her er det ingen Sag, Fa'er, for alle er gode og venlige mod mig, og naar jeg expederer, og Hr. Petersen synes, at jeg skynder mig alt for stærkt, siger han: „Giv

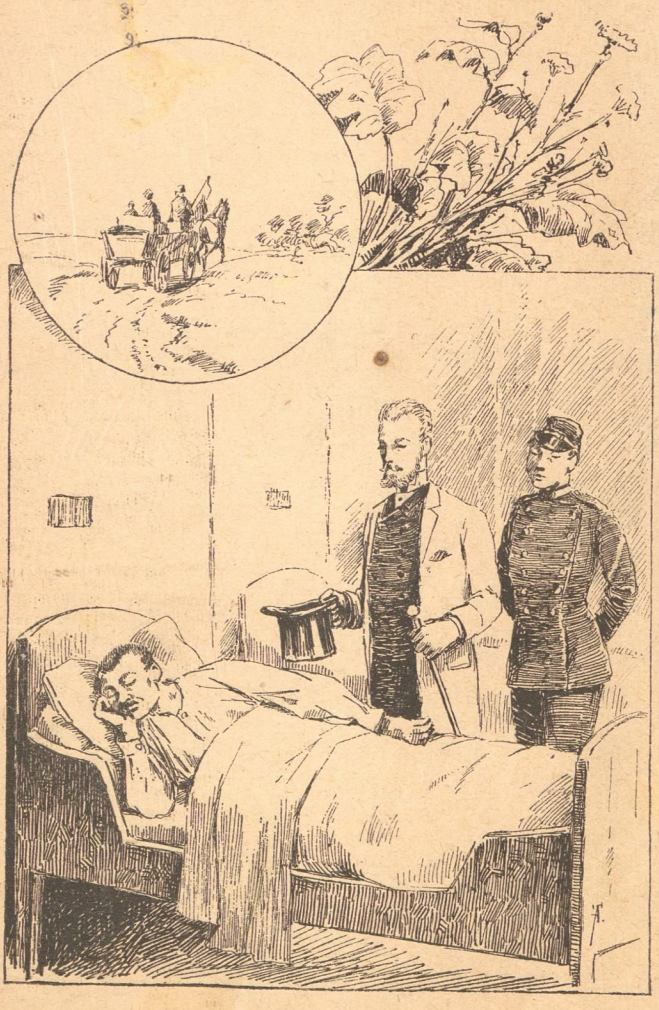

dig kun Tid, Nikolaj, det haster ikke, bare du gjør det godt.'"

„Og det gjør du vel?"

„Ja, det kan du stole paa! Aa, hvor jeg er glad og lykkelig, Fa'er! Jeg flytter aldrig fra Petersen!"

Han blev der i ti Aar.

Et Aars Tid efter, at han var bleven Kommis, var han en Dag i A. at besøge sin Broder, der aftjente sin Værnepligt som Sygepasser paa det militære Sygehus.

„Kunde du have Lyst til at se en af dine Ungdomsbekjendte?" sagde Broderen.

„Ja nok! Hvem er det?"

„Det vil jeg ikke sige dig. Du skal prøve, om du kan kjende ham."

De fulgtes ad ind paa en af Stuerne, hvor nogle sengeliggende Patienter befandt sig.

Nikolajs prøvende Blik vandrede fra Leje til Leje. Omsider standsede det ved et, paa hvis Pude der saas et oppustet, medtaget Ansigt med glansløse Øjne og matte Træk.

„God Dag, Hr. Lorens Madsen!" sagde Nikolaj.

„God Dag, Hr. Nikolaj Dahl!" svarede Patienten.

„Hvorledes har De det?"

„Aa jo, efter Omstændighederne . . . ret godt. Og De?"

„Jo, Tak! udmærket!"

Patienten fremtvang et mat Smil, nikkede og vendte sig om til Væggen. Han ønskede ikke Samtalen fortsat.

„Han er altsaa Soldat for Tiden," sagde Nikolaj til Broderen, da de var komne uden for. „Hvad fejler han?"

„Aa, han ligger af en Sygdom, han selv har paadraget sig, det Svinebæst. Det er tredje Gang, vi har ham i Kur for samme Skavank.

Saxo.

En Fortælling af **Rudolf Schmidt**.

Med Illustrationer af Vilhelm Rosenstand.

Den velærværdige pastor emeritus var ikke hjemme; da jeg søgte ham i hans Villa paa Frederiksberg; men Pigen forsikrede, at Pastoren var punktlig som et Uhrværk: han vilde om fem Minuter være tilbage fra sin Spaseretur. Om Herren ikke vilde vente?

Det gik jeg ind paa. Da hun var gaaet, gav jeg mig efter gammel Vane til at mønstre Bøgerne i Reolen, som væsenlig bestode af theologisk og æsthetisk Literatur.

Ovenpaa Pastorens Bibel laa et gammelt læderindbundet Bind i stort Format. Det var Vedels Saxo i Originaludgaven. For at opfriske Indtrykket af den gammeldags Stil tog jeg den ud af Hylden. Herved blev jeg va'r, at der paa Bindets Bagside var et rundt Hul, som fortsattes et Stykke ind imellem Bladene; en Kugle var aabenbart gaaet ind der. Uvilkaarlig fæstede mit Blik sig paa et Krigsbillede, der hang over Pastorens Skrivebord. Det var hin blodige Episode af Slaget ved Sankelmark i fotografisk Gjengivelse efter Simonsens Maleri.

Hvor havde jeg havt min Tanke henne? Min gamle Studenterkammerat, Anton Kern, var jo falden ved Sankelmark; den hæderlige Præstemand bar det samme Efternavn. Om Slægtskabet var der ingen Tvivl. Ja vist, Sønnens Navnetræk stod ogsaa i den mig bekjendte Haandskrift paa det forreste Blad.

For min Erindring dukkede pludselig den underlige, ludende Skikkelse frem — kejtet og ranglet, i sin uskjønne Magerhed, snarere indhylstret i end iklædt den mørkeblaa Soldaterfrakke og de slubrende Benklæder af lyseblaat Baj, der hang som et Par Sække om hans spøgelseagtige Ben. Jeg vidste, at Anton, trods sin Mangel paa Behændighed, havde været en ivrig, pligtopfyldende Soldat, og at en af de store Fællesgrave, Østerrigerne gravede i den blod- og snebedækkede Jord, gjemte hans Støv, uden at nogen af Kammeraterne i det vilde Haandmænge havde set ham segne. Hvilken besynderlig Skæbnens Ironi, at det skulde falde i dette tunge, ubehjælpsomme

Menneskes Lod at værge sig mod Regimentet Martinis iltre, letbenede Hvidfrakker med Kolb og Bajonet!

Thi hans Ubehjælpsomhed havde jo allerede gjort ham til et værgeløst Offer i Pigeinstitutet, hvor han var Historielærer; den havde i en saadan Grad gjort ham til den udkaarne Gjenstand for Pigebørnenes nærgaaende Munterhed, at Frøken Mommesen trods al hans Dygtighed og Samvittighedsfuldhed ved Skoleaarets Slutning paa en pæn Maade havde maattet skille sig ved ham, fordi det blev altfor galt.

Hvordan han lod sig behandle, derom havde min unge lattermilde Kusine, der selv gik i Institutet, i sin Tid givet mig den nøjagtigste Besked. Karikaturer af ham vare blevne ham foreviste med Anmodning om, at Hr. Kern vilde udtale sig om Portrætligheden. Vittigheder af den mest tøsede Art vare haglede ned over ham. Min Kusine var nok selv Mester for den, at naar Hr. Kern engang fik sit eget Hus, kom han da til at bo i et Kjernehus, og havde under Klassekammeraternes Jubel trumfet ham den i Næsen paa en Maade, der nokſom udtalte hendes rodfæstede Overbevisning om, at Hus og Hjem med tilhørende Kone fik en saadan Stakkel aldrig. At en Kone hørte med, stod nemlig fast iblandt dem som et Dogme! Saadanne tretten-fjortenaars Mammelukdamer ere saa uhyre genegne til at forelske sig i deres Lærere. I Frøken Mommesens Institut vare da ogsaa Hjerterne nogenlunde ligelig fordelte mellem Religionslæreren, som naturligvis var theologisk Kandidat og bar et langt, blond Apostelhaar, og saa den franske Lærer, hvis korte Mustacher vare saa sødt opad bøjede, og som lapsede sig med en tynd Stok med rød Agatknap, han havde kjøbt paa Boulevard des Italiens — en mærkelig Begivenhed, som han idelig tog Anledning til at fortælle. Men Anton Kern vare de Alle som En enige om hverken at ville eje eller have.

Og hvor havde de saa trukket ham om ved Næsen med Spørgsmaal om Dit og Dat, der alle meldte sig som udsprungne af en Videbegjærlighed, der umulig kunde slaa sig til Taals ved det i den historiske Lærebog meddelte Stof, som forøvrigt blev indøvet med en højst maadeholden Iver. Anledningen var, at han engang i al Troskyldighed havde givet Tilsagn om nærmere at konferere Skolebogens Angivelse med et omfattende histo-

risk Værk, han ejede. Fra den Dag regnede der Forespørgsler ned over ham, saa intrikate og indgaaende, at han trods sin udstrakte Viden ingenlunde altid paa staaende Fod formaaede fuldt ud at besvare dem, uden at have Koldblodighed nok til at give de paatrængende Pigebørn en Besked at løbe med eller Myndighed nok til at lukke Munden saa forsvarligt paa dem, at de undlod at begjære den Slags Oplysninger en anden Gang. Kom saa det længselsfuldt imødesete Øieblik, da han maatte erklære sig for ikke tilbørlig underrettet, blev altid med skrømtet Alvor det Ønske udtalt, om Hr. Kern til næste Gang vilde „se efter i de store Bøger". Og dels fordi hans egen Gransker var vakt, dels fordi han var saa inderlig naiv, slog han virkelig efter i Kildeskrifter, ja gik endogsaa op paa de offentlige Biblioteker for at gjøre Notater, som han i den følgende Skoletime med Omstændelighed meddelte sit lattermilde Publikum, uden at det nogensinde gik op for ham, i hvilken Grad de Pokkers Tøse havde ham til Bedste.

Og da en forvoven lille Satan engang af bare Snedighed ytrede Lyst til at se en af „de store Bøger", kom han virkelig den følgende Dag dragende med en tyk, i Svinelæder indbunden Foliant, og denne gjorde en saadan Lykke, at Begjæret efter „de store Bøger" steg til et sandt Raseri. Egentlig var det nok Undseelsen over at se ham evig og altid komme slæbende som et Pakdyr, der bevægede Frøken Mommesen til at overdrage Timerne til en Anden. Unægtelig var det et komisk Skue at se den tynde, foroverbøjede Skikkelse komme henad Fortovet med struttende Lommer og et Kvartbind paa femhundrede Sider under hver Arm — det havde jeg selv flere Gange ved eget Øiesyn havt Lejlighed til at overtyde mig om. Og min muntre Kusine havde jo i sin Tid udtrykkelig fortalt mig, at han til enhver Tid opvartede dem med Saxo: Fædrelandets Oldhistorie var nemlig hans egenlige Studium. Efter al Rimelighed havde den gamle Bog, jeg her holdt mellem mine Hænder, været blandt dem, hvormed den glade Ungdom var bleven diverteret.

— — Døren var lydløst bleven aabnet. Jeg følte mig næsten forlegen, da Pastoren overraskede mig staaende der med det svære, uhandelige Bind, hvori jeg dog ikke læste.

Men selve denne Omstændighed stemte netop den

gamle Mand til venlig og livfuld Meddelelse. Der var ikke Tale om, at jeg efter at have røgtet mit ubetydelige Ærinde saa let fik Lov til at gaa. Jeg maatte sidde ned og høre ham fortælle om den Gjenstand, der stadig opfyldte hans hele Sind — den i Krigen faldne Søn, hvis sidste Hvilested han ikke kjendte.

„Men hans bedste Skat, hans Saxo, den fik jeg; — uden Formastelse tør jeg vel sige, der var en Styrelse deri!".

Jeg saa' forundret paa Pastoren.

„De maa vide, han havde Saxo med i sit Tornyster, skjønt den vel fyldte en Tredjedel deraf", fortsatte han forklarende. „Han maatte have sin Yndlingslæsning med i Felten, om det end var aldrig saa drøj en Vægt at slæbe paa. Og De kan tro, det kom til Nytte! Første Regiment bestod jo fornemlig af Kjøbenhavnere. I Kampen sloges de som Løver; men ellers var det nogle forsorne Kroppe, og der fandtes nok adskillige ligefrem mislykkede borgerlige Existenser iblandt dem. Vistnok var det en løftende, højtidelig Stund, da de i den haarde Vinter laa dernede og i deres Ansigters Sved med Spade og Hakke arbejdede i den frosne Jord, og der er vel ingen Tvivl om, at paa Bunden af deres Sind var Alt, som det skulde være. Alligevel kom der paa Overfladen megen daarlig Lystighed op, som man skulde tro helt uforenelig baade med Stedet og den Sag, de var dragne i Kampen for. De har maaske hørt derom?"

Jo, det havde jeg!

„Se under disse Omstændigheder virkede Anton som en sand Velsignelse, og, mærkelig nok, skrev hans Indflydelse sig netop fra den Dag, da han gjorde sig skyldig i en rigtig ukammeratlig Handling, som vistnok vilde have gjort det umuligt for enhver Anden senere at begaa sig iblandt dem. De var kommanderede ud paa Jordarbejde i et Hold paa fyrretyve Mand; det var femten Graders Kulde, og de havde ingen Naturalforplejning faaet den foregaaende Dag. Jorden var som en Kampesten at arbejde i; det var saa omtrent paa Grænsen af det Uudholdelige. En Hakke sprang, som var den af Glas. Det gav de gode Kjøbenhavnere en Anledning, de med Begjærlighed greb. Paa Forslag af en lang Kontorist hørte de op med Arbejdet som én Mand, sikre paa, at naar de vendte tilbage i sluttet Trop, saa kom de ikke i nogen

H.P.HANSEN

Ulejlighed. Kun min Søn erklærede, at Ingen havde befalet ham at gaa, og derfor blev han. Han havde Dannevirkes hele Topografi paa det Nøjeste i Hovedet og lod rent hensigtsløst falde nogle Ord om Pletten, hvorpaa de stod, med samt den Rolle, den havde spillet, da Dronning Thyra udbedrede Værnet. I Øjeblikket vakte det kun deres Munterhed; de anbefalede ham til Hendes Majestæts Bevaagenhed og vandrede tilbage i en Klump.

Den Omstændighed, at En havde holdt Pinen ud, gjorde, at Sagen for de Andres Vedkommende blev taget skrappere, end Tilfældet under de Omstændigheder maaske ellers vilde have været. De blev kommanderede paa Straffearbejde, og han gik for Eftertiden fri. Der vankede ved Vagtilden nærgaaende Gluffer til min Søn; men da han igjen begyndte at fortælle dem om den gamle Vold og dens oprindelige Bygning i hin fjerne, sagnagtige Tid, saa lyttede de uvilkaarlig efter, og Synet af den ærværdige Bog, som han i sin Iver halede frem, fyldte dem til samme Tid med en dunkel Respekt. De tog med Nysgjerrighed det solide Læderbind og den uvante, halvt ulæselige Tryk i Øjesyn.

Det gav Anton Blod paa Tanden. At fortælle var hans Lyst fra den Tid, han i Skolerne underviste i Historie. Uvilkaarlig optog han Traaden paany og begyndte med Iver og Ufortrødenhed at give de brave Barbér- og Grovsmedesvende et ordenligt Kursus.

„Og de mange Pund har Kern den hele Tid baaret paa sin Ryg, skjønt han har det i Hovedet Altsammen!“ sagde En saa, da han omsider tav.

De Ord gjorde Udslaget. Havde min Søns uanselige Ydre tidligere været ham til Hinder, saa medvirkede nu hans svage Legeme, hvori der husedes saa megen Ild og Flamme, netop til, at han blev Kompagniets erklærede Bedstemand, som Alle holdt af.

Saa fo'r han da fort, som han havde begyndt, berettede dem de gamle Fragn, fik hver Plet Jord til at tale og gjorde det saa nærværende for dem, at de befandt sig paa historisk Grund. En Aften hændte det jo vistnok, at et Par Fyre som dem der „— han pegede paa et Par udpræget kjøbenhavnske Typer paa Billedet over Skrivebordet —“ blev kjede af det historiske Vrøvl og begyndte at bakke op med en af de stygge, slibrige Viser, som de havde medbragt fra Værkstedet og Smaagaderne; men de

blev saa eftertrykkelig tysfede ned, at de aldrig senere gjentog Forsøget. — „Kern fortæller!“ De Ord var altid som en Trylleformular, der fik Enhver, som indfandt sig i Kredsen, til stille at sætte sig ned“.

Pastoren drog et lille Suk; derpaa fortsatte han:

„Den gamle Grænsevold blev forladt; den Hær, der med Begejstring var dragen ud, maatte liste sig bort som en Flok Tyve i Natten. Antons Hjerte havde med saa usigelig Stolthed og Kjærlighed hængt ved det gamle Værn; nu, da jeg ser det paa Afstand, synes det mig en given Ting, at ovenpaa hin forfærdelige Nat maatte han gaa bort. Som De vel har hørt, blev hans Død en hel Legende, da ingen af Kammeraterne havde set ham falde. Men begravet maa han være blevet af Østerrigerne, og hans Tornyster maa en østerrigsk Soldat have ransaget. Den læderindbundne Foliant har rimeligvis vakt hans Undren. Han bragte den til sin Kaptajn, som for nogle faa Kreuzer afkjøbte ham denne besynderlige Krigstrofæ. Da min Ven, Oberst Lander, for nogle Aar siden i et militært Hverv blev sendt til Wien, var Kaptajnen, som nu er avanceret til General, netop den Officer, som han nærmest kom til at forhandle med. Generalen viste ham da den mærkelige Erindring, han havde hjembragt fra den danske Krig, og udbad sig Oplysning om Bogens Indhold. Obersten havde hørt om min Søns historiske Foredrag for Kammeraterne. Saasnart han saa' hans Navn paa det forreste Blad, gjættede han sig øjeblikkelig til Sammenhængen, som han naturligvis ikke undlod at fortælle sin venlige Vært. Generalens sydtyske Gemyt blev dybt rørt, og da Obersten meddelte ham, at jeg gamle Mand endnu var blandt de Levendes Tal, sendte han mig med et hjertelig Brev det ærværdige Bind, som i sexten, sytten Aar havde været i hans Besiddelse. Paa denne forunderlige Vis kom Antons Saxo i mine Hænder. — Der var en Styrelse deri!“

Pastoren tav pludselig og stirrede hen for sig. Jeg følte mig dybt bevæget og til samme Tid lidt forlegen. Omsider fæstede han sine milde Øjne paa mig med et besynderligt Blik.

„De finder, at det er et stærkt Ord at bruge? Men, ser De, med den Saxo forholder det sig paa en egen Maade“.

Han tav igjen en kort Stund.

„— Jeg gamle Stakkel lever kun i Erindringen om min højsindede, varmhjertede Dreng. Af ham er mit Hjerte fuldt; intet Under derfor, at Munden løber over. De har jo kjendt ham og holdt af ham? De vil ikke more Dem over en affældig gammel Mands Naivetet. Har jeg fortalt Dem *saa* meget, saa lad mig i Guds Navn fortælle Dem Resten."

Han aabnede en Skuffe i Skriverbordet og udtog en lille Pakke Breve, der var sammenbunden med et rødt, falmet Silkebaand. Med en Varsomhed, der viste, hvilken kostelig Skat den Pakke var ham, løsnede han Baandet og tog det underste af Brevene ud af dets Konvolut.

„Han skal selv meddele Dem Sammenhængen", sagde han og gav sig til at læse:

„Jeg vil gjøre Dig en Bekjendelse, Fader — en af dem, der ikke bruges blandt Mænd, selv om de ved Blodets Baand staa hinanden nær; men for min Følelse bliver den ved Situationens Beskaffenhed retfærdiggjort. Sandheden er den, at jeg tidligere har forsøgt at friste Lykken med min Saxo; men da gik det rigtignok galt. Der var En, som jeg elskede, og som mit Hjerte vil hænge ved, saa længe Livet er mig forundt. For hende var det mig en saa usigelig Glæde at læse vore Fædres gamle Kongesagn og udfylde det Læste med Fortælling og Forklaring. En Ytring, hun i ungdommelig Kaadhed havde ladet falde, gav mig Anledning til at tro, jeg gjorde hende til Vilje dermed, og det varede en god Stund, inden jeg blev min Vildfarelse va'r. En skjønne Dag sagde hun mig imidlertid med rene og ligefremme Ord, at jeg tog Livet af hende med den Saxo, og at jeg i det Hele var en utaalelig Person. Det var en bitter Skuffelse, som jeg aldrig vil forvinde. Men i Kraft af den blev den gamle Krønike, som jeg allerede fra Barn havde elsket, mig netop dobbelt kjær: dens Billeder vare indvævede i min Kjærligheds korte, lykkelige Drøm. *Den* drømte jeg om igjen, hver Gang mit Øje gled over de gustne Blade: Fejltagelsen, Selvbedraget mistede sin Braad. Da jeg drog i Felten, *maatte* jeg have min Saxo med: nu véd Du Grunden. Og *nu*, da jeg herovre paa anden Omgang forklarer vort gamle Lands ærværdige Sagn for det første Regiments Soldater, er det, som bød Livet selv mig en Erstatning; for *nu* slaa de an!"

Pastoren lagde Brevet tilbage i dets Konvolut,

snørede med Nænsomhed Silkebaandet sammen igjen om Pakken, og lagde den tilbage paa dens Sted.

„Allerede i det, jeg læste, ser De bestemt den styrende, ledende Finger", sagde han med et vist Eftertryk. „Maa jeg da ikke, da denne dyrebare Arv ad en saa mærkelig Omvej er kommen i min Besiddelse, udlægge det paa samme Maade, især da — —"

Han brød pludselig af og fæstede paany sine klare Oldingeøjne paa mig, som for at forvisse sig om, at jeg ogsaa vilde høre ham med det rette Sind.

„Hvad jeg nu vil sige", fortsatte han langsomt og tøvende, „er jo vistnok ikke min Ejendom alene; men jeg maa fortælle det, jeg maa. Den, han læste for i den gamle Krønike, har levet et daarligt, ynkværdigt Liv. Først i Ulykkens Dage kom hun til Erkjendelse af, hvad hans Kjærlighed betød. Efter at Alt var bristet for hende, tyede hun omsider til mig. Netop ved samme Tid havde jeg modtaget den østerrigske Officers Forære: begriber De nu, at den kom som en himmelfalden Gave? Erindringen om de gamle Læsetimer udgjør Kjernen i vort Samliv; nu forstaar hun at skatte hans Forsøg paa at udvide hendes Kundskab og indgyde hende Kjærlighed til det, som paa Jorden er værd at elske, og saaledes er det sket, at et Efterskær af hans skjønne, rene Personlighed lyser underfuldt op over den Rest af mit Liv, som er tilbage".

Jeg havde kjendt Anton Kern tilstrækkelig til at føle mig greben af den gamle Mands Fortælling; men jeg havde en levende Fornemmelse af, at et hvilketsomhelst Tilsvar fra min Side vilde være ufint og ubetimeligt. Saa valgte jeg da den Udvej at vende tilbage til det Anliggende, der egenlig havde ført mig til Pastoren og fremføre nogle Bemærkninger, som netop faldt mig ind. Han svarede med en ivrig Omstændelighed, der røbede, at ogsaa han var noget forlegen og ikke ugjerne greb Lejligheden til at tale om noget andet. I Løbet af et et Par Minuter var Sagen imidlertid tilstrækkelig drøftet; jeg troede at spore en vis Lettelse hos ham, da jeg strax efter tog Afsked og gik.

— — Nogle Dage derefter mødte jeg i Frederiksberg-Have ganske uventet Pastoren. Han holdt en Dame

under Armen, hvis stærkt falmede Ydre røbede de umiskjendeligste Spor af en tidligere, rent blændende Skjønhed.

Da Pastoren blev mig va'r, steg Blodet svagt op i hans rynkede Kinder, hans blaa Øjne fæstede sig med et troskyldigt, afbedende Blik paa mig, som vilde han tilkjendegive, at nu, da jeg ved et Tilfælde var bleven fuldt underrettet, erkjendte han sin Fejl og gjorde mig det til Pligt ved Takt og Nænsomhed at bøde derpaa.

Og da jeg rigtig saa' paa Damen, var jeg i Virkeligheden fuldt underrettet, langt udover, hvad Pastoren kunde ane.

Hvor skæmmede disse Træk end vare, saa gjenkjendte jeg dem nu! Hende var det altsaa, min Kusines Institutveninde, den fejrede Dronning allerede paa Frøken Mommesens Juleballer og snart efter paa et Utal af andre i Hovedstadens fineste, mest levelystne Kredse — næsten en kjøbenhavnsk Berømthed paa Grund af sit yppige, bedaarende Ydre, der under vore Bredegrader var af en rent exotisk Pragt. Hende havde Anton Kern ved Læsning i den gamle Krønike villet være til Behag, hende havde han ofret sit troskyldige Hjertes hele Skat af opsparet Ømhed og Tilbedelse — hende!

Jeg havde aldrig kunnet lide hende og mindedes tydelig, at jeg blev glad, da under hendes stærke Deltagelse i en fornem og vidt udbredt Selskabelighed min unge barnlige Kusine i Løbet af ganske kort Tid blev det Bekjendtskab kvit. Men idet jeg paa Forbivandringen lettede paa min Hat, maatte jeg uvilkaarlig indrømme, at ældet og visnet, som hun var, havde hun forandret sig til sin Fordel i en aldeles paafaldende Grad. Der var over disse hulede Kinder, disse af Grædmmelse tilslørede Øjne, denne Mund, om hvilken to smertelige Linjer laa gravede, et Præg af Lutring og sjælelig Fremvæxt, som jeg i hendes Skjønheds fejre Tid vilde have anset for umuligt.

Hun havde hørt til dem, der strax paa Forhaand vide, i hvad Pris de efter den i Verden gjældende Børsnotering staa, og som med ikke ringere Hurtighed ere enige med sig selv om af Verden at forlange den højeste Pris. I en Alder af atten Aar var hun bleven gift med Sønnen af en af Byens rigeste Grosserere, som for sin Uddannelses Skyld havde været paa et stort Handelskontor i London og der faaet indprentet, at et Ægteskab med en almindelig

anerkjendt Skjønhed for en Ungersvend af almindelig anerkjendt Formue er den sande og egenlige fashion. Med en naadig Dronningemine var hun gaaet ind paa at ombytte sine beskedne Livsvilkaar med de glimrende, der bødes hende, og strax fra sit Ægteskabs første Dag havde hun som en gulddrukken Mænade med begge Hænder øst Penge ud — saa hensynsløst og vedholdende, at den unge Børsmands Stolthed over den erhvervede pragtfulde Udstillingsgjenstand inden ret lang Tid veg Pladsen for en Følelse af Skræk og Uhygge. Det kom til heftige Optrin imellem dem, som næsten daglig gjentoge sig og tilsidst gjorde dem til en Fabel for den hele By. Efter at dette havde varet ved i adskillige Aar, løb Fruen en skjønne Dag bort med en fremmed Virtuos, der var bleven indtaget i hendes forlokkende Skjønhed, og i hvem hun paa sin Side havde forelsket sig med en pludselig Lidenskab, der gjorde hende sansesløs og beruset. Manden havde øjeblikkelig gjort Skridt for at erhverve retlig Skilsmisse, og hun var saa i et Aars Tid rejst fra By til By med Virtuosen, indtil denne uden Varsel havde forladt hende i en fransk Havnestad, hvorfra han paa en transatlantisk Damper var taget til Amerika for at forsyne sig med nye Indtryk og skovle til sig af Yankee'ernes Guld. Og nu havde hun opsøgt Anton Kerns Fader, med hvem jeg vidste, at hun langt ude var beslægtet, og levede med ham i Erindringen om den bortgangne Søn.

— — Det Anliggende, der havde ført mig til Pastoren, nødvendiggjorde efter nogen Tids Forløb et nyt Besøg. Det var en solklar Septemberdag med blikstille Luft og mild Sommervarme; idet jeg bøjede om den smalle Sidesti saa' jeg i Havens Hjørne Pastoren sidde i Lysthuset, og paa Bænken ligeoverfor ham sad Damen, han hin Dag i Frederiksberg-Have havde gaaet med. Hans magre, hornovertrukne Haand hvilede paa Sønnens Saxo, der laa opslagen paa Bordet foran ham.

Naturligvis var jeg strax paa det Rene med, at jeg burde opsætte mit Besøg til en anden Gang og ubemærket trække mig tilbage; men da jeg hørte den gamle Mands Stemme, blev jeg næsten imod min Vilje staaende.

„Nu havde Du elsket ham, Antonie?"

„Kjære Onkel, jeg tror det ikke; der var en Skillevæg

H. P. HANSEN. SC
VR 87.

imellem os, som aldrig var falden. — Desuden, om han havde levet, hvad skulde han saa med mig?"

„Du havde gjort ham lykkelig."

„Han var for god til, at jeg skulde helde mit syndige Hoved til hans ærlige Bryst. Nej, lad os se det saaledes at den Styrelse, paa hvilken De saa tillidsfuldt tror, har ordnet alt, som det allerhelst maatte være. Af Kaadhed og Overmod fik jeg ham i min unge Alder til at læse for mig: nu er de Timer mit Livs bedste Erindring! At jeg er bleven elsket af et Menneske med en saa ren og stor Sjæl, indgyder mig en Fortrøstning, jeg ellers vilde have savnet; jeg bringes derved næsten til at tro, der boede noget Godt i mig, som jeg selv ikke anede. Tanken om Antons Kjærlighed er bleven den Skat, hvorpaa jeg tærer, Lyset for min Fod, Staven i min Haand; — uden den var jeg Intet!"

Hun tav et Øjeblik; derpaa vedblev hun med en besynderlig Heftighed:

„Onkel, læs Kapitlet om Haddings Rejse under den sorte Jord!"*)

„Det Sagn er nok det, Barn, Du holder allermest af hos den gamle Saxo?"

„Hadding bryder jeg mig ikke om, Onkel! Men naar Du kommer til det Sted, hvor den dræbte Hane kastes over Muren, og Hanegalet ligefuldt lyder fra den anden Side, saa fyldes jeg af et Haab, saa hører jeg en Stemme, saa taler det til mig fra de Dødes Land!"

---

*) I Saxos første Bog (Grundtvigs Oversættelse S. 38) fortælles, at en Kvinde en Aften kom til Kong Hadding i Hallen og førte ham ned under Jorden. Da de kom til en Mur, vred Kvinden Halsen om paa en Hane og kastede den over Muren, fra hvis anden Side Hanegalet strax lød som Tegn paa, at Fuglen var kommen til Live paany.

Kong Knuds Døtre.

(Efter det tyske.)

Af **Ingvor Vondesen**.

Med Illustration af Carl H. F. Schmidt.

Det var sig Tysklands Kejserson,
han rider til Danmark ud,
til Knud den mægtiges Hofgaard
at fæste sig Fyrstebrud;
Skjalden, som kom fra den lange Færd,
havde sunget for hannem en Vise,
han kunde de danske Prinsesser to
ej noksom love og prise.

Og Grigets gamle Konning
modtager med Smil sin Gjæst:
„Her skuer I mine Døtre!
tag den, der huer Jer bedst!
Skjøn som den høje Valkyrie
for Gyda staar Hjærter i Brand,
Gunhilde ligner en Frue bly
ud af eders eget Land."

Ung Henrik og stolten Gyda
de færdes ved Sø og Sund,
de lege ved Tavl og Tærning,
de jage med Høg og Hund,
ved Aftenstide i Højenloft
slaar Guldharpen hun med Liste,
ung Henriks Hjærte i Lue stod,
før selver deraf han vidste.

Gunhilde sysler i Bure
ved Væv og ved Sømmebord,
saa kyske er hendes Blikke,
saa blysomme hendes Ord,
det lyser som Solen paa Snækkesejl
over al hendes Gang og Færd;
men ingen agter Gunhilde stort,
hvor stolten Gyda er nær.

En Morgen man bar ung Henrik
med Graad gjennem Porten ind,
Aasynets hvide Marmel
gyste mod Skarlagenskind;
hans Ganger løb mellem Hjort og Hind
i Lunden med flagrende Manke,
paa Græsset under den Egestub
hang Bloddraaber, dryppende blanke.

Med Klæde Kongshallen drages,
der stander ung Henriks Baar,
de tavse Voxkjærter blinke
paa Kronen, som smykker hans Haar,
de spejle sig bjært i det solverne Skjold
paa Væggen over den døde —
da træder stolt Gyda i Hallen ind,
hun gaar til det sidste Møde.

Hun rynker sit Bryn mod Baaren
som blændet af Lysenes Spil,
hun stirrer en Stund paa Kronen,
griber saa dristigt til,
hun trykker den paa sin Isse fast,
og vendt imod Skjoldets Hvælv
tykkes hun Sabas Dronning at se
i Billedet af sig selv.

„Ha," mumler hun imod Spejlet,
„saa var det kun Daaredrøm,
da højest jeg bares opad
paa Magtens og Ærens Strøm,
saa sluktes mit Haab som et Stjærneskud,
ung Henrik, jeg hader dit Minde!
du undte mig ikke det svimlende Navn:
Romalands Kejserinde."

Fuld næppe var Gyda borte,
da rørte sig Klædet igjen,
Gunhilde skred over Flisen
til selv samme Baare hen,
hun klapped med Blide ung Henriks Haand,
hun frygted ej Dødens Kulde,
men Øjnenes sænkede Vipper hang
af perlende Taarer fulde.

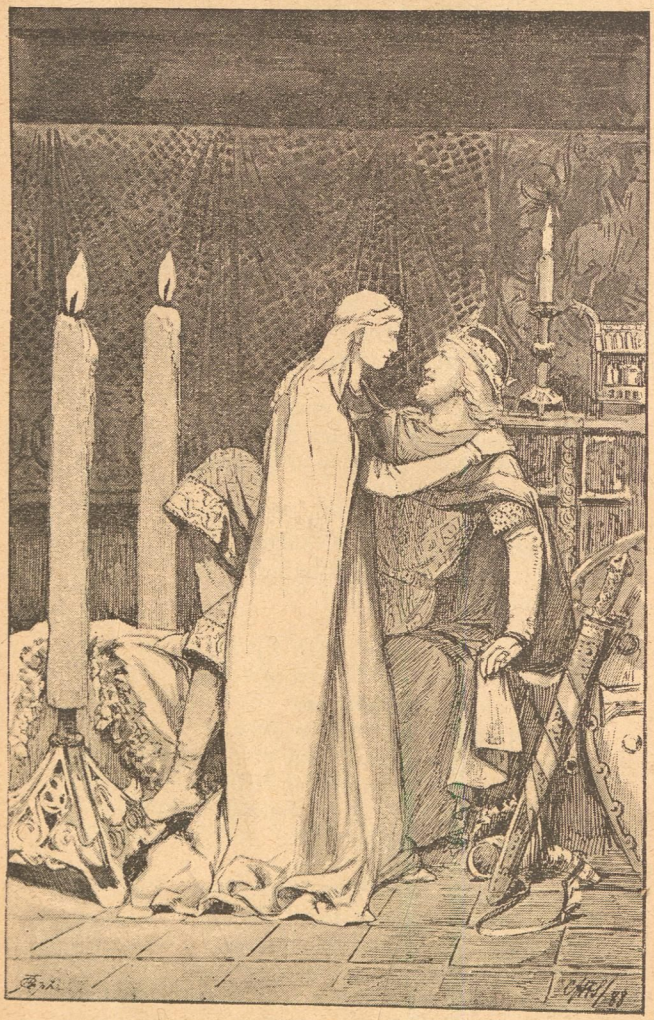

„O Henrik!“ hviskede hun sagte,
„nu vover jeg sige dig frit,
jeg har elsket dig over al Verden,
jeg har kæmpet og grædt og stridt,
jeg vil elske dig til min sidste Stund,
jeg vil signe og ære dit Minde,
jeg vil bede Guds Moder, at hisset du maa
forklaret din Krone gjenvinde.“

Da pludselig — er det et Under —
løfter sig Henriks Arm,
han slaar den om Gunhilds Nakke,
livsfrisk og legemsvarm,
han skuer op i to Øjne blaa,
saa trofaste, søde og milde, — —
og Tyskklands næste Kejserpar
blev Henrik og Gunhilde.

Anekdoter.

En Kone: „Jeg ønsker gerne at blive fotograferet.“
Fotografen: „Meget gerne. Skal det være et Brystbillede?“
Konen: Ja, men Ansigtet vilde jeg rigtignok ogsaa gerne have med!“

En Slagterkone, som vilde have Billetter til Teatret, truedes med at blive trængt tilbage af en Spækhøker, der vilde først ekspederes. „De tager fejl, Petersen,“ sagde hun ganske gemytlig, idet hun anbragte sin ene Albue i Bringen paa Spækhøkeren, „først kommer Stegen og siden Smør og Ost.“

Volkersen og hans Pjerrot.

Af **F. Davidsen.**

Med Illustrationer af Axel Thiefs.

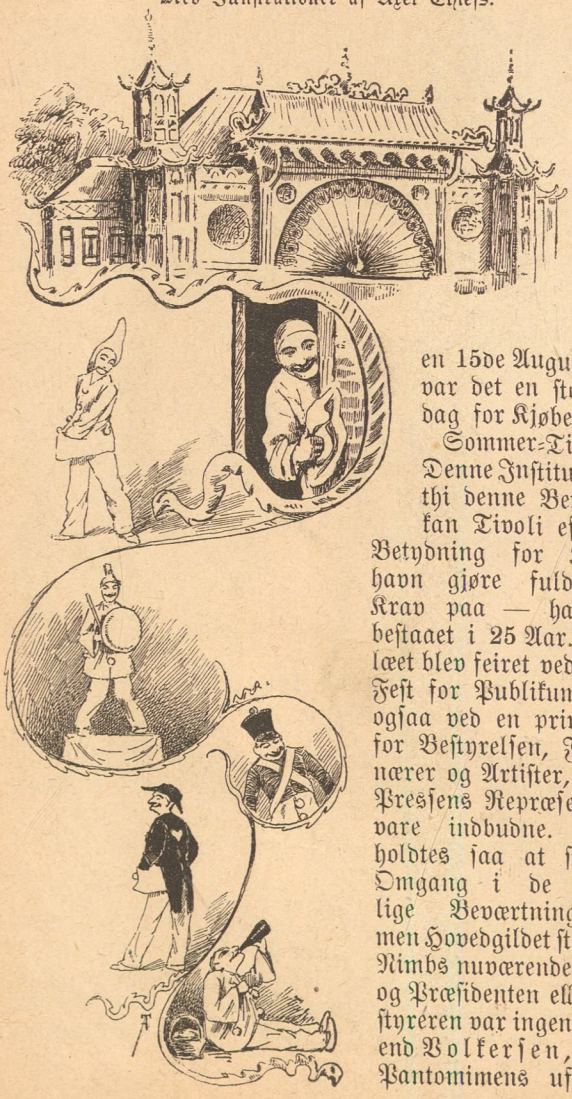

en 15de August 1868 var det en stor Festdag for Kjøbenhavns Sommer-Tivoli.

Denne Institution — thi denne Betegnelse kan Tivoli efter sin Betydning for Kjøbenhavn gjøre fuldstændig Krav paa — havde da bestaaet i 25 Aar. Jubilæet blev feiret ved en stor Fest for Publikum, men ogsaa ved en privat Fest for Bestyrelsen, Funktionærer og Artister, hvortil Pressens Repræsentanter vare indbudne. Festen holdtes saa at sige paa Omgang i de forskjellige Beværtningssteder, men Hovedgildet stod dog i Nimbs nuværende Divan, og Præsidenten eller Ordstyreren var ingen ringere end Volkersen, Tivoli-Pantomimens uforligne-

lige Pjerrot. Det var ogsaa hans Jubilæum, thi han havde været ved Tivoli siden dets Aabning, og i den Anledning faaet et Gulduhr i Præsent. Som Festpræsident fungerede han med Anstand, og de, der kun kjendte ham som den stumme Mimiker, der, naar han Aften efter Aften fremkaldes af den glade og begeistrede Ungdom, kun havde et Par enkelte Ord at sige til Tak for den smigrende Anerkjendelse, fik her Bevis for, at Tungebaandet kunde løses paa ham, naar Leilighed var dertil. Han holdt adskillige Taler, der hørtes under ustandselig Latter. Logik var der vel ikke stort af, men desto mere Lune. Det var morsomt og gemytligt Brøvl af en uimodstaaelig Virkning. Volkersen var Dagens Helt.

Men for at udføre Pjerrots Skikkelse, saaledes som Volkersen har gjort det i næsten 45 Aar paa Tivoli, maa han jo ogsaa have et Fond af drastisk Lune og Humor, der altid er ved Haanden, ja endog et vist slagfærdigt Vid, som, fordi Talens Brug er nægtet, maa være tilstede i en ikke almindelig Grad for at kunne gjøre sig gjældende. Den komiske Mimiker virker nærmest ved Inspiration, og har han, som Volkersen, de fornøde Midler til sin Raadighed, saa spiller han livligere og naturligere end den, som har en tillært Rolle at udføre ved Hjælp af Taleorganet. Alt kommer ligesom umiddelbart. Ganske vist er der visse Motiver i Fagter, Holdning og Stil, der altid gjentage sig i Udførelsen; men Lunet har et vidt Spillerum og kan virke under Øieblikkets Indskydelse. Uden dette vil Pjerrot ikke blive den uimodstaaelig morsomme Figur, han skal være i den italienske Pantomime som denne kjendes fra det Priceske Selskabs Forestillinger paa Vesterbroes Morskabstheater med Casorti, Winther og Adolf Price som Pjerrot, og fra Forestillingerne paa Tivoli-Theatret med Volkersen. Pjerrot er jo en brav, skikkelig Fyr, sin Herre, Cassander, meget hengiven, men som ved sin Naivetet, Dumhed og Keitethed anretter mange Forstyrrelser. Og det er netop i disse Forstyrrelser at Spillerummet for Lunet er givet, at det øieblikkelig kan slaa ud i pudserlige Træk, i lattervækkende Lazzis. Deri har ogsaa Volkersens Styrke bestaaet. Hans Pjerrot er ganske vist, som Figuren ogsaa bør være, ens i Hovedtrækkene, men den opmærksomme Jagttager vil altid finde et eller andet Nyt, der skyldes hans Inspiration, og det er ogsaa derved, at han altid ses med stor Fornøielse ikke

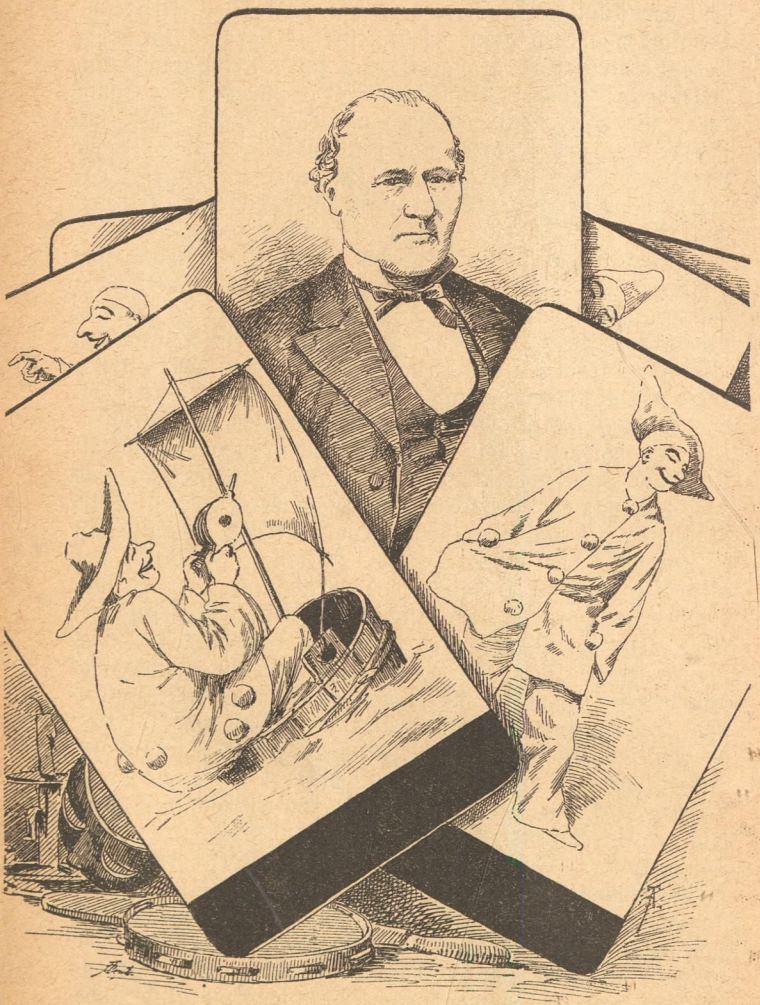

alene af Ungdommen, men ogsaa af Ældre, kortsagt at han er bleven Publikums Yndling.

N. H. Volkersen er født den 2den Marts 1820 i den lille Landsby Stignæs ved Skjelskør, hvor hans Fader var Skolelærer. Denne blev senere 3die Graver ved Frue Kirke i Kjøbenhavn, men kun faa Aar efter Ansættelsen døde han, og hans Hustru sad tilbage med ikke mindre end 13 Børn, hvoraf N. H. var den Yngste. Nogle af dem vare vel nogenlunde fra Haanden, men for den stakkels Enke var det jo næsten umuligt at forsørge de øvrige. Volkersen var vel dengang 8 eller 9 Aar gammel, en smidig Krabat og voxen for sin Alder. Paa egen Haand havde han dreven gymnastiske Øvelser, under Hjemmets Fattigdom fik han nu den Ide at gjøre dem frugtbringende, og fandt Ansættelse paa Nørrebroes Theater som ungdommelig Akrobat. Det Smule han fortjente bragte han Moderen som Betaling for Kost og Logis. Men saa gik Theatret op i Flammer, og han var uden Emploi.

Uden strengt at følge den kronologiske Orden skal jeg kortelig omtale Volkersens Kunstnerkarriere i hans Drengeaar. Den var broget og afvexlende nok. Han forsøgte sig som ungdommelig Rytter, Clown og Jonglør ved det Liphardtske Beriderselskab, hvor han af og til kom til at smage Ridepidsken. Saa dannede han selv med et Par Andre, deriblandt Hesse og Busholm, der ikke vare stort ældre end han selv, et lille Akrobatselskab, som gav Forestillinger paa Bornholm og i skaanske Byer, dog næppe med synderligt Udbytte. At slaa sig igjennem paa den Maade fandt Volkersen betænkelig. Hans Hu stod nok til Kunsten, men han fandt at det skortede paa Brødfødningen; og saa besluttede han at opgive den.

Han havde en Broder, der blev oplært i et Bogtrykkeri som Trykker, og havde det ret godt. Det var en Livsvei, han mente ogsaa at have Lyst til, men han vilde være Sætter. Han kom i Lære hos Bogtrykker N. P. Jørgensen i Pilestræde. Men Jørgensen, der er bekjendt som Forfatter til nogle morsomme Monologer (Bonden i det russiske Dampbad o. fl.) og dramatiske Skizzer, var slet ikke morsom som Bogtrykker-Principal, idetmindste ikke efter Volkersens Opfattelse af Hustugten. Knubs og Skjældsord faldt ikke i hans Smag, og heller ikke det bundne Liv til Sætterkassen. Det var jo umuligt for ham, der havde vænnet sig til Friluftslivet, der havde

været besnæret af den ambulante Kunsts Trylleri, at finde sig i Tvang og indestængt Luft. Og efter et halvt Aars Tids Forløb tog han Farvel med Sætterkassen og med Principalens Knubs; han havde faaet nok af begge Dele.

Det var i Trediverne. Den Gang var Vesterbroes Theater, som eiedes af Philippo Pettoletti, udleiet til det Bornholdtske Selskab, som gav tydske Operaforestillinger. Der var en Plads som Dørvogter ledig, og den modtog Volkersen. Han var jo ialtfald Funktionær ved et Theater, det smagte af Fugl. Naar det kneb, blev han ogsaa anvendt som Statist. Selskabet skulde give Aubers Opera „Maskeballet". En Pjerrot maatte være med i Optoget ved den Maskerade, hvor Gustav den Tredie myrdes. Til denne Figur valgtes Volkersen. Det var første Gang at han var iført den hvide Dragt, som han siden i en Menneskealder har baaret saa beundringsværdigt. Men dette vilde næppe være sket, dersom ikke Pjerrotdragten tillige havde givet hans Lune frie Tøiler. En Ridder paa Maskeraden tabte sin Landse, Pjerrot-Volkersen greb den og udførte saamange Pudserligheder, at der lød en ustandselig Latter, og at han næsten blev Aftenens Helt. Og hver Gang Stykket gik, var han ligesaa morsom.

Men den egentlige Uddannelse manglede ham dog. Pjerrot-Skikkelsen kræver lige saa godt Teknik som enhver anden sceniſt Figur. Raastoffet var tilstede hos Volkersen, selv i en ualmindelig Grad, men det maatte formes, afslibes og stiliseres, det var han sig selv bevidst. Instrukteuren var jo lige ved Haanden, det var Philippo Pettoletti, Eieren af Vesterbroes Theater. Han, der fra sin egen Artistkarriere var godt forfaren i Alt, hvad der vedrørte den mimiske Kunst, paatog sig at veilede ham. Men det gjorde han ligesaa meget for sin egen Skyld som for Volkersens. Efterat det tydske Operaselskab var reist, agtede han at give Pantomimer paa sit Theater og saaledes reise Konkurrence med de yndede Priceske paa Vesterbroes Morskabs-Theater. Dertil maatte han have en Pjerrot, som ikke ganske traadte i Skyggen for Adolf Prices saa ypperlige, og dertil fandt han Volkersen bekvem, naar han blot rettede sig efter hans Lærdomme.

Og saa begyndte et ihærdigt Arbeide for Eleven og Læreren. Ikke mindre end tre Prøver om Dagen. „Volkerse har Talent, meket," sagde den lille varmblodige Italiener, „men mankler scola. Nok skal bli' go' Pjerrot,

men arbede — arbede!" Og der vankede Skjældsord, der vankede Knubs. Gran' bestia! Gran Makako! glo paa mig — saadan. Ik Maschina — ik' confusione — saadan!" gik det løs med. Det virkede. Efter en Maaneds Forløb var Læretiden forbi. Volkersen var fuldt færdig som Pjerrot, og i den Egenskab optraadte han saa i de Pantomimer, som opførtes paa Vesterbros Theater. De var de samme Casortiske, som Prices spillede: „Harlekin mekanisk Statue", „Harlekin Skelet", „De tre feige Elskere ved det natlige Stævnemøde", „Pjerrot, der opdager Kvindernes Træskhed" o. s. v. Derved kunde Volkersen tilegne sig Indholdet af disse Pantomimer, og det kom ham meget til Nytte, da han i Forening med Hesse og Busholm, der ligeledes havde nydt Undervisning af Ph. Pettoletti, den ene som Harlekin, den anden som Cassander, samt med et Par Andre dannede et lille Selskab, som om Sommeren begav sig paa Reiser, gjæstede Provindsbyerne, ja endog gjorde Udflugter til Norge.

Imidlertid var Tivoli reist som ved et Mirakkel og udøvede sin Tiltrækningskraft ogsaa paa Volkersen. Han henvendte sig om Engagement til Georg Carstensen, der kjendte ham fra Vesterbroes Theater. Paa Theatret blev der endnu ikke givet Pantomimer, men i Forhaabning om, at det kunde ske om nogen Tid, engagerede Carstensen ham foreløbig til at medvirke som Akrobat i Cirkus. Han optraadte her som Rytter, Clown og Gymnastiker. Men saa indtraf Carstensens Beneficeforestilling, og til den skulde der gives en Pantomime. Dertil var Volkersen en selvskreven Pjerrot. Det var „Harlekin mekanisk Statue", og Volkersen gjorde stormende Lykke. Saa blev han engageret for næste Sæson med en Løn af — 40 Rdlr. om Maaneden, som først efter flere Aars Forløb blev forhøiet. Nu er hans Løn 2000 Kr. pr. Sæson, just ikke synderlig stor i Forhold til hvad han har været og endnu er for Tivoli, og hvad han er for dets Publikum, især for Ungdommen.

Pantomimeselskabet bestod i Sæsonen 1844 foruden Volkersen af Hesse, der endnu, ligesom den Gang udfører Harlekins Rolle, af Busholm (Cassander), Caroline Pettoletti (Columbine) Jean d'Abis og Mad. d'Abis og et Par andre til de øvrige Roller. Volkersen forestod Instuderingen og arrangerede Pantominerne, og det er han stadig vedblevet med. Der indtraadte en Afbrydelse

i Pantomime-Foreſtillingerne nogen Tid efter at de vare begyndte. Det Priceſke Selſkab fandt dem ſtridende mod ſit Privilegium, og bevirkede et Forbud, ſom dog blev hævet i Sæſonen 1845. Siden den Tid bleve Pantomimerne ſtabile paa Tivoli, og ſiden den Tid har Volkerſen Aften efter Aften virket ſom den uimodſtaaelige Pjerrot paa det lille Brædde-Theater.

Volkerſen er nu over 68 Aar gammel, men endnu i forrige Sæſon har ingen Tilbagegang været at ſpore. Han var den ſamme Pjerrot ſom i hans Ungdom, maaſke lidt mindre bevægelig, lidt mindre livlig, men altid den ſamme morſomme Figur. Men i Slutningen af Sæſonen led han et ſmerteligt Tab ved ſin trofaſte Huſtrus Død, og han ſelv blev angrebet af en Sygdom, ſom holdt ham fængſlet til Sygeleiet i tre Maaneder. Det har ſvækket den gamle Mands Kræfter, og han ſelv nærer Tvivl om, hvorvidt han endnu i længere Tid kan virke i ſin gamle Egenſkab. Som man veed, hører jo hyppige Fald med til Pjerrotrollen, de kunne næſten betragtes ſom dens clous. Jeg ſpurgte Volkerſen om han troede at kunne blive ved dermed. „Det veed jeg ikke," ſvarede han paa ſin korte Maade at udtrykke ſig paa. „Jeg kan jo nok falde, men at ſtaa op igjen, det er Sagen. Og kan jeg ikke det mere, ſaa er det forbi med Volkerſens Pjerrot."

Jeg vil dog haabe, at denne melankolſke Betragtning ikke holder Stik, og jeg er overtydet om, at de Mange, ſom have glædet og moret ſig over hans Pjerrot, ere enige deri. Hans Bortgang vil efterlade et Savn, der viſtnok vanſkelig vil kunne erſtattes. Men ialtfald vil Mindet om hans Pjerrot være et af de bedſte, ſom for den nuværende og for den opvoxende Generation knytter ſig til Kjøbenhavns verdensberømte Tivoli.

Achilles' Mord.

En Hundehistorie af Richard Kaufmann.
Med Illustrationer af Knud Gamborg.

Lytton havde længe været Favorithund paa Gaarden. Der var sex, det samme Antal akkurat, som vi var Børn. Men kun med de tre af dem plejede vi en stadig, intimere Omgang. Jokum og Gule var til daglig Brug forhindrede i at være Legekammerater, de havde deres alvorlige Post at passe som Lænkehunde hver paa sin Side af Indkjørselsporten. Naar de engang imellem blev slupne løs og fór omkring raslende med deres Stump Kjæde om Halsen, gjorde de sig ganske vist al mulig Anstrengelse for at vinde vore Hjerter. Men deres Glubskhed var saa berømt og havde i vor Fantasi antaget saa store Proportioner, at vi selv da kun med en vis frygtsom Tilbageholdenhed turde gaa ind paa deres Invitation til at træde i fortroligere Forhold. Hvad angaar Schæferens Jack, saa beklædte den jo en saa underordnet Stilling, at der selvfølgelig ikke kunde være Tale om noget Venskab paa Ligemandshaand. Den tilbragte hele Dagen ude i Marken med Aude. Naar de om Aftenen havde drevet deres Faar hjem, spiste den hos ham nede i Schæferhuset. Vi kunde saa undertiden skulke os til at bringe den en Skaal Mælkegrød, som vi ikke havde haft Appetit paa, og som Lytton med en foragtelig Snusen havde ladet staa. Den gav Poten som en taknemmelig Proletar, den blev klappet, og det var Alt. Til at dele Løjer og Lyst med os paa vor store Legemadrats i Børnestuen indbødes aldrig andre end Lady, Lytton og Achilles.

Lady var den ældste af dem, den var Moder til Lytton og et nobelt Dyr af ublandet Blod. I dens Ungdom, dengang Fader fik den, havde den været Gaardens Slolthed. Brun, korthaaret, med spinkle, elegante Lemmer og et fint, spidst Hoved havde den forenet Skjønhedens og Talentets Fortrin. Der fandtes dengang ikke fortræffeligere Hønsehund paa Egnen. Endnu i ældre Aar, da den allerede begyndte at faa graa Stænk, laa der over dens slanke Person Fuldblodsracens fornemme Elegance.

Men Ladys naturlige Anlæg havde mistet i Skarphed efter to Tildragelser, medførte ved andre Drifters momentane Sejr over Jægerinstinktet. Den første var Barselen, da Lytton kom til Verden. Hvorledes det hang sammen med Kjærlighedshistorien, som bar denne Frugt, blev aldrig tilfulde opklaret. Det antoges imidlertid at være Gule, der havde spillet Forførerens Rolle. Der var oftere bleven set Tegn paa stor Sympathi mellem den fine Frøken og den svære danske Køter i Skilderhuset. Fader havde aldrig villet vide af nogen ømmere Forbindelse mellem dem at sige. Men i Smug, under en af Gules selvtagne Orlove fra sin Post, formodedes de at have undgaaet alle aarvagne Blikke. Nok er det, at Lady pludselig et Efteraar, lige umiddelbart før Hønsejagten skulde aabnes, begyndte at blive dorsk og upasselig og lægge sig en Forhed til, der snart ikke kunde mistydes. Fader var meget vred paa den, vi Børn vare ude af os selv af Henrykkelse, da vi endelig blev hentede ned i Brændehuset og præsenterede for fire nyfødte, allerkjæreste Hvalpe. De blev opdrættede paa Gaarden, til de var sex Uger, og det var for os en Tid med Morskab uden Lige. Saa blev de to forærede bort til Nabofamilier, den tredie kom kort efter ynkelig af Dage ved at blive hakket af Kalkunerne, den fjerde var Lytton, som vi fik Lov at beholde.

Da Begivenheden var overstaaet, tillodes det atter Lady at komme med i Mark og Mose. Men ved forskjellige Lejligheder viste den allerede da, til Alles Forbauselse, en Ubehændighed, som kun utilgivelig Distraktion eller paafaldende Aftagen af dens Lugtesands kunde forklare. Engang ved en Andejagt, til hvilken der var inviteret Gjæster fra Hovedstaden, kompromiterede den sig endogsaa saa grundigt, at Selskabet, udelukkende ved dens

Forseelse, kom hjem med saa godt som fuldstændig tomme Tasker. Og værre endnu skulde det blive ud paa Vinteren, efter en paafølgende Katastrophe i Ladys Tilværelse.

Det var en meget streng Vinter med forfærdeligt, maanedlangt Snevejr. For at holde Liv i Rævene var der bleven lagt en død Hest ud i Skoven. Da Gaarden fra gammel Tid havde været berømt for sin Rævejagt, og Fader satte Pris paa at bevare dens Ry i saa Henseende, var det noget, der undertiden blev gjort, naar Kulden antog usædvanlige Dimensioner. Men Hundene bildte sig i saadanne Tilfælde altid ind, at det først og fremmest var for dem, Festbordet dækkedes, og de gjorde det Honnør efter bedste Evne, saa ofte Lejlighed tilbød sig til en Skovvisit. Engang, da Lady havde været derude, havde den taget saaledes for sig af Retterne, at den midt om Natten blev overfaldet af de voldsomste Opkastninger og Mavesmærter. Dens ynkelige Jamren vækkede hele Huset, Fader maatte staa op, og der blev strax sendt Bud efter Dyrlægen. Det lykkedes vel ham at frelse Hundens Liv, men Lady var og blev efter denne Sygdom en Svækling, der kun spiste Naadsens Brød paa Gaarden, og aldrig mere kom til for Alvor at overtage sine Funktioner.

Dens Hæder og Værdighed som Allemands Yndling gik i Arv til dens Søn Lytton. Det var ikke et saa aristokratisk Dyr, dens buskede Hale og langhaarede Pels røbede umiskjendeligt Bastarden. Men et Stykke af en Adonis var Lytton paa sin Vis alligevel. Navnlig havde den et Par mageløse store, brune Øjne og nogle lange, kjælne Øren, hvis Silkeblødhed var uden Sidestykke. Og den føjede dertil det guddommeligste Humør af Verden. I egentlige Kunststykker kunde den ikke ubetinget siges at være Mester. Den forstod dog baade at figurere som Solo-Kavaller paa Bagpoterne og sidde paa Halen og brøle som Løve. Men til at gaa med paa alle mulige Øjebliksindfald af Løjer og Spas var den bestandig rede. Der var kun det Gale ved Tingen, at naar den først havde faaet Fart, var det næsten umuligt at standse den igjen. Trods jævnligt Bekjendtskab med Faders Ridepisk, lærte den aldrig, hvor Grændsen laa mellem uskyldig Overgivenhed og labanagtig Uvaarenhed. Den kunde end ikke siges fri for visse Tendenser til brutal

Glubskhed. Maaske var det paa dette Punkt Gules Karakter, der gik igjen. Saaledes øvede en pjaltet Dragt samme Virkning paa Lytton, som en rød Klud paa en Tyr. Med pæne Folk, der kom til Gaarden, stillede den sig øjeblikkelig paa den venskabeligste Fod, men viste der sig en Tigger eller blot en mindre velklædt Person indenfor Porten, fór den uden videre i dem, og vi havde de sørgeligste Exempler paa, hvilke ubehagelige Misforstaaelser dens Mangel paa Menneskekundskab i saadanne Tilfælde kunde foraarsage. Under en ondartet Valgkampagne var det kommen til Verbalinjurier mellem Fader og hans Modkandidat af Venstre. Sognefogden, der i den Anledning skulde bringe en Stevning, indfandt sig paa Gaarden mindre fint pyntet, end Lytton ansaa det for nødvendigt, naar man gik i saadant Ærind. Da han ikke desto mindre i Følelsen af sin Myndighed fasthold at ville have Adgang til Huset, flængede Hunden hans Buxer paa den ubarmhjertigste Maade, og Fader fik sig en ny Proces paa Halsen, der nær kunde være kommen til at staa ham dyrt, for Overfald paa Øvrighedspersoner i lovlig Embedsgjerning.

Med Gaardens Fjerkræ levede Lytton paa uafbrudt Krigsfod. Kalkunernes Masakre af hans Broder, som han maatte have været Vidne til, havde i hans unge Sjæl nedlagt et uforsonligt Had og en altid aarvaagen Trang til at tage Revanche over de rødnæbede Arvefjender. Saa saare de viste sig for hans Øjne, kom han strax i Berserkergang. Der begyndte under højrøstet Klukken og Gøen et vildt Forfølgelsesjag, som hyppigt ikke engang respekterede Havens Territorium. Og Lyttons naturhistoriske Kundskaber var mangelfulde. Han tog, naar Blodet engang var i Kog, intet Hensyn til, med hvilke befjedrede Skabninger han havde at gjøre, men førte uden Forskjel Alt, hvad der havde Vinger, ind under Kalkunslægten. Selv de uskyldige Duer undgik ikke hans Forbittrelse. De syntes tvertimod netop at være særlig Gjenstand for hans Harme. Fader havde i Forstuen en lille grøn Tønde med Korn staaende, fra hvilken han hver Morgen kastede nogle Haandfulde ud til dem. Naar Lytton saae det, kom han farende som en Rasende og anstillede de utroligste Ekvilibristkunster for at forstyrre deres Madro. Der hjalp hverken Trudsler eller Bank,

Mads Skytte maatte til Slutning beordres til altid at holde Lytton lukket inde, naar Duerne skulde spise.

Hunden led af Skinsyge, det var Sagen. Den

elskede Fader over Alt i Verden og kunde ikke taale, at han viste noget andet Dyr Opmærksomhed. Naar han af og til rejste ind til Kjøbenhavn og blev borte et Par

Dage, satte den sig hen og græd hele Tiden. Engang i Terminsugen, da hans Fraværelse blev af lidt længere Varighed end sædvanlig, fandt vi den en Morgen ude i Haven, hvor den i Georginebedet foran Verandatrappen havde gravet sig et Hul, som det ikke var muligt at bevæge den til at forlade. Den havde derfra Udsigt over Landevejen, saa langt man kunde se, og den laa der melankolsk stirrende Dag og Nat og grublede over sin Ulykke, uden at ændse de mest fristende Opfordringer til Morskab. Men saasnart den fik Fornemmelse af, at dens kjære Herre atter var paa Hjemvejen, var den nærved at sætte Gaarden poa den anden Ende med Springen, Bjæffen og Haledasken. Hvori nu end denne Fornemmelse var begrundet, hvad enten Lytton forstod, hvad vi talte om, og kjendte Klokken, eller den kunde lugte Fader helt inde i Jernbanetoget, den vidste bestandig nøjagtig Besked om Tiden for hans Ankomst. Den løb Halvvejen til Stationen, hvor Milepælen stod. Der satte den sig og ventede paa ham, lidt utaalmodig ofte, fordi Toget paa de Kanter utilgivelig tidt fik Forsinkelser, men desto voldsommere i sine Kjærlighedsyttringer, naar Gjensynets lykkelige Øjeblik endelig kom.

Med denne Hengivenhed havde den vundet Faders Hjerte, saa han endog oftere maaske, end han burde, saae gjennem Fingre med dens Unoder. Naar den fulgte ham ude omkring i Markerne, kunde den faa Lov til at gjøre de kaadeste Spillopper, den fik ham til at le med sine Krumspring, og han var ude af Stand til at være streng. Vi Børn forgudede og forkjælede den, vi havde aldrig nogen Lækkerbidsken, hvoraf den kom til at undvære sin Part.

Det var Lyttons lykkelige Tid. Men ak! selv Hunde skal man ikke prise lykkelige, før de ligger i deres Grav. Lytton kom til at ligge der før Tiden, og det paa den tristeste Maade, der kunde tænkes.

Faders Helbred havde i de senere Aar af og til været mindre tilfredsstillende. Det var en Leversygdom, sagde Lægerne, og de havde allerede engang tidligere for dens Skyld sendt ham til Meran for at gjennemgaa en Druekur. Da denne havde vist gunstige Resultater uden dog at udrydde Ondet fuldstændigt, blev han sendt derned igjen. Han skulde blive borte i sex Uger. Lytton forstod, at det var en betydeligt længere Skilsmisse end sæd-

vanlig, hvorom der dennegang var Tale. Da den fik Tilladelse til at følge ham paa Banen som vi Andre, gjorde den gjentagne fortvivlede Forsøg paa at smutte ind i Koupéen og rejse med. Den græd som vi, da Toget fløj afsted, og den trøstede sig langsommere end vi. Stakkel! den kunde jo ikke med egne Øjne læse de lange, udførlige Breve, der blev sendte hjem fra Rejsen. Men vi fortalte den Indholdet af dem, og den vilde vel ogsaa dennegang i Gjensynets Jubel have druknet Skilsmissens lange Kummer, hvis ikke dette Gjensyn havde bragt den en stor og sørgelig Overraskelse.

Der var et Punkt af Faders Breve, som vi havde ment det taktfuldt ikke at berøre for den. Han havde ikke helt undgaaet de Skær, hvorpaa Hjertets Trofasthed under Rejser saa ofte løber Fare for at strande. Mellem sine Oplevelser fra Meran berettede han en Historie, som i og for sig kunde være smuk og rørende nok, men som Hensynet til Lytton allerede ved Eventyrets Begyndelse gjorde betænkelig. Han havde under sit første Besøg dernede, skrev han, da han en Regnvejrsaften sent gik hjem fra Kurhuset, stiftet Bekjendtskab med en ganske ung Køter, der vandrede ensomt og melankolsk omkring gjennem de natlige Gader, og som saa indtrængende havde inviteret sig selv til at dele Husly med ham, at han ikke havde nænnet at lade den blive ude i Regnen. Forsøgene de følgende Dage paa at aflevere den til dens rette Ejermand var ikke lykkedes. Ingen havde meldt sig for at afhente den, og den selv havde i en Haandevending følt sig tilrette hos ham paa Hotellet, som om den aldrig havde hørt til andetsteds. Han havde da adopteret den for Resten af den Tid, han blev der, givet den Navnet Achilles efter en afdød Forgjænger for Lady, som vi Børn kun dunkelt kunde huske, men om hvis sørgelige Endeligt ved at spise Rottekager Fader oftere havde fortalt, og ved sin Afrejse anbefalet den til sin Værts Omsorg, hvis det stadig skulde vedblive at være et Mysterium, hvem den tilhørte. Samlivet mellem dem var dog kun bleven af saa kort Varighed, at den lille Episode svandt ham ud af Minde, endnu inden han kom hjem. Hans Forbauselse havde derfor været stor ved nu efter flere Aars Forløb pludselig en Dag, da han var oppe mellem Bjergene, at se en ubekjendt sort Hund komme farende henimod ham, springe op, lægge Poterne om hans Hals

og overvælde ham med de mest stormende Kjærtegn. Først langt om længe gik det op for ham, at det maatte være hans Achilles. Den bar nu ikke længere dette Navn. Det havde været en Bonde, fra hvem den var kommen bort under et Besøg i Byen, og som senere havde faaet den tilbage igjen. Den var voxet svært til, og Fader vilde ikke have kjendt den igjen, hvis den ikke ved forskjellige smaa Kjælerier, som de havde haft hinanden imellem, havde overtydet ham om, at der ingen Fejltagelse var mulig. Sit gamle Navn huskede den godt, og den opførte sig ganske, som om den havde fundet sin Herre igjen. Den vilde ikke vide det mindste af at forlade Fader, og det endte da med, at han hos Bonden maatte udvirke Tilladelse til, at Achilles foreløbig fulgte med paa Hotellet.

I de følgende Breve talte han stadig om sin nye sorte Ven. Og som Mads Skytte allerede havde spaaet, skete det virkelig: da Fader kom hjem fra Meran, kom Achilles med ham. Der havde ikke været nogen Mulighed for at skilles fra den.

Vi Børn fandt ingen Grund til Klage over at have faaet en Legekammerat til, saameget mindre som Achilles viste sig at være en særdeles vindende og sympathetisk Personlighed. Der var ikke saa meget Temperament i den som i Lytton, det var en blødere, noget mere drømmende anlagt Natur, men det hændte i hvert Fald aldrig den, som det jævnlig var passeret Lytton, at snappe vore Fingre tilblods under Legen. Og hvad der rørte os dybt, var den inderlige Deltagelse, Achilles viste i alle vore smaa Sorger. Ingen af os kunde være sengeliggende, uden at man var sikker paa at finde den Sorte siddende i Haven nedenfor Børnestuevinduet og udstøde Jammerhyl, og aldrig saae den os græde uden med de ømmeste Kjærtegn at forsøge paa at stille vore Taarer.

Hvad Lytton angik, var heller ikke den i den første Tid ubetinget misfornøjet med Selskabet. Ogsaa den saae foreløbig i Achilles en Legekammerat, før den opdagede Rivalen. Som ældre paa Gaarden gjorde den Honnør for den Nyankomne; den stillede sig som Cicerone til Achilles' Dispositon paa lange Udflugter i Mark og Skov og syntes en Stund endog at finde det kun ganske naturligt, at der fra Herskabets Side vistes den Sorte særlig Opmærksomhed. Det var ikke andet end en høflig Form

mod en behagelig Gjæst, mente den sandsynligvis. Men lidt efter lidt kunde det ikke undgaas, at Vindet reves den fra Øjnene. Forfærdet opdagede den, at det drejede sig om mere end et blot forbigaaende Besøg, at Achilles fremtidig skulde høre med til Gaardens faste Besætning, og at den under Venskabs Maske havde stjaalet en Broderpart af Faders Hjerte.

Thi det var umiskjendeligt, at han foretrak Meranervennen. Benene fra Middagsbordet, som han tidligere egenhændigt havde rørt om i Sauce og givet Lytton, tilfaldt nu regelmæssigt Achilles. Den forstødte Yndling kunde gaa ned ved den anden Bordende og tigge hos Moer, hvis den vilde have noget. Der var ikke engang Tale om retfærdig, ligelig Deling. Kom Lytton op og vilde spise med af Tallerkenen hos den Sorte, blev der med meget eftertrykkelige Servietdask betydet ham, at hans Plads ikke længer var til Højbords. Naar Fader gik sin Morgentur i Marken, toges Achilles altid med, men Lytton kunde gjøre saa vilde Spring og gjø saa højt, det skulde være, det var derfor ingenlunde sagt, at Fader forbarmede sig over den, skjøndt det dog tidligere havde været dens Eneret at komme med paa disse Toure. Efter en Scene, ved hvilken dens Harme over Uretfærdigheden havde givet sig Luft paa meget beklagelig Vis, blev den endogsaa til Straf principmæssig udelukket fra dem.

Den var intelligent nok til, da det triste Vendepunkt, der var indtraadt i dens Tilværelse, stod klart for den i hele dets Nædsel, at indsee, at der ved direkte Kamp med den sorte Rival intet var at opnaa. Den kunde have banket Achilles af som en Visk, men den vidste, at ingen alvorlig Duel vilde blive tilladt. Det var ikke blot Fader selv, der lagde sig imellem, saasnart han saae Tilløb til Kiv, han havde givet alle Gaardens Folk Ordre til strax at skride ind ved det mindste Overfaldsforsøg fra Lyttons Side. I Regelen nøjede den sig derfor med, hver Gang den havde faaet en ny Prøve paa dens Herres Ustadighed, at lægge sig melankolsk hen i Entréen, og lade de fugtige, rødkantede Øjne afspejle Kummeren over den Uret, der vederfores den. Kun nogle faa Gange var det hændet den ikke at kunne beherske sin Natur, den havde med Hævngjerrighedens opsparede Raseri kastet sig over Achilles, og Ridepidskens haardeste Slag havde knap formaaet at standse den. Ved den sidste Lejlighed, da det var passeret,

havde Fader endog set sig nødt til at tage den i Nakken for at faa den til at høre op, den havde da vendt Hovedet om og snappet efter ham, saa dens Tænder flængede hans Frakkeærme, og efter denne Scene var det, at den ganske havde mistet Naade for hans Øjne og aldrig mere kom med paa Morgenturene.

Men fra dette Øjeblik syntes det ligeledes at have været, at den er bleven enig med sig selv om, at saaledes kunde det ikke gaa i Længden, og første Gang er begyndt at sysle med den skrækkelige Plan, der desværre for Alle ikke skulde tøve med at blive bragt til Udførelse.

Atter laa Vintersneen højt i Mark og Skove, og atter vedblev de hvide Fnugge at drysse Dage og Nætter uden Ophør. Fader var under en Terminsrejse sneet inde i Kjøbenhavn. Paa Gaarden var ethvert Arbejde standset, Allemand krøb sammen i Kakkelovnskrogen inden fire Vægge, mens Stormen derude klinede Driverne højere og højere langs Længer og Gjærder. Selv Jochum og Gule bleve løste og fik Lov til at tø sig op i Folkestuen.

Kun Lytton lagde en paafaldende Tilbøjelighed for Dagen for de hvide Dynger. Bestandig, saasnart Døren gik, var den ude og boltrede sig foran Vinduerne og lavede Grave. Den syntes at have sat sig til Opgave at gjøre Achilles, som jo i Meran aldrig havde set Sligt, fortrolig med, hvilken Morskab der kan ligge i en nordisk Vinter. Mod Sædvane viste den dennegang ingen Tendens til at benytte sig af Faders Fraværelse for at give sit Krigshumør frie Tøjler. Det saae næsten ud, som den havde glemt sit Nag, og som dens lange Grublen endelig havde ført den til det fornuftige Ræsonnement, at det var bedre at gjøre sig Livet fornøjet i en jævnaldrende Kammerats Selskab end idelig at forbittre sig det med resultatløs Skinsyge.

Den sorte Sydlænding var aabenbart kuldskjær og vanskelig at friste. Men til Slutning lykkedes det dog. En Morgen saae vi de to Hunde stolpe affted gjennem Driverne og vandre ad Skoven til. Ligesom tidligere, dengang Lady kom til Skade, var der bleven lagt en død Hest ud til Rævene. Det var paa den Lytton havde inviteret sin Rival, og denne Invitation havde været uimodstaaelig.

Skoven laa kun i Bøsseskuds Afstand fra Gaarden, og fra Vinduerne var der fri Udsigt til den. Vi morede

os med at følge Achilles Forskrækkelse hver Gang den dumpede gjennem den friskfaldne Snee, saa knap andet end Hovedet kom til at stikke op, og dens Ledsagers energiske Anstrængelser for at faa den til ikke at tabe Modet. Flere Gange var den paa Veje til at vende om. Men Festmaaltidet, som Lytton havde lovet den derude,

besejrede dens Kujoneri, den naaede Skoven, og den forfærdelige Skjæbne, som ventede den, blev fuldbyrdet.

Der var knap gaaet et Kvarter, efter at vi havde set vore to Venner forsvinde mellem Træerne, før vi og hele Gaarden blev skræmmet op af et højt, ynkeligt Skrig. Det kom fra Skoven, og der lød i det en Rædsel, som var det et Menneske, der blev dræbt.

Mads Skytte, som netop havde staaet i Begreb med

at trække Vandstøvlerne paa for at se efter, om der ikke snart kunde begynde at kastes, skyndte sig derud, efterfulgt af et Par af Karlene. Han havde strax erklæret, at det maatte være Lytton, der havde gjort en gal Streg, og han bedrog sig ikke. Kun var denne Streg galere endnu, end han eller Nogen kunde ane. Hvad der var sket var, at Lytton lumskelig havde snigmyrdet Achilles.

Gjennem lange Aar kunde vi Søskende aldrig glemme det forfærdelige Syn, da Mads Skytte og Karlene kom slæbende med den stakkels Sortes Lig, fra hvilket for hvert Skridt de røde Blodpletter dryppede ned paa Sneen. De havde fundet Achilles liggende ovenpaa det halvfortærede Hestekadaver med alle fire i Vejret og med overbidt Strube. Det var ikke vanskeligt at forestille sig Mordscenen. Mens de sad ved Bordet og Achilles havde hele sin Opmærksomhed henvendt paa at tilfredsstille sin Appetit, maatte Lytton pludselig være sprungen paa den intet anende Kammerat, og have beregnet Overfaldet saa godt, at det Hele kun havde været et Øjebliks Sag. Achilles var bleven fældet, uden at der var bleven Tid til at gjøre saameget som et Forsøg paa Modstand, den Ulykkelige havde udstødt Skriget, som vi havde hørt, og det havde dermed været forbi.

Af Lytton var der intet Spor at finde i Skoven eller dens Omegn. Hele Dagen igjennem kom Hunden ikke hjem. Hvad den har gjort af sig om Natten i Sneen er aldrig bleven opklaret. Næste Morgen saae Mads Skytte den staa ved Porten og konferere med Gule. Da den fik Øje paa ham, kom den tilsyneladende nok saa uskyldigt springende henimod ham. Men for hans alvorlige Inkvisitorblik stod den ikke sin Prøve, den stak Halen mellem Benene og lod Ørene falde, den onde Samvittighed spejlede sig i de skulende Øjne. Den havde bildt sig ind, at det vilde være nok for bestandig at fjerne den forhadte Medbejler, og at dermed Alt vilde vende tilbage i den gamle Gjænge, men dens Instinkt sagde den allerede strax, efterat Forbrydelsen var begaaet, at den havde bedraget sig.

Den vandt aldrig sin Herres Kjærlighed igjen. Indtil Fader kom hjem blev den af Mads Skytte lukket inde i Brændeskuret for at afvente, hvilken Beslutning han vilde tage. Og denne Beslutning fulgte, efterat Sagens Sammenhæng omstændelig var forebragt ham, den strenge

Retfærdigheds Forskrifter. Der kunde ikke være nogen Tvivl om, at Mordet, Lytton havde begaaet, havde været længe forud overlagt, og Fader betragtede ikke Skinsygen som en formildende Omstændighed til dens Fordel. Morgenen efter hans Hjemkomst blev Hunden, som han ikke havde villet se, af Mads Skytte lukket ud af Brændeskuret. Mads havde sin Bøsse over Skulderen. Den kom glad springende ud, da den saae det, det var saa længe siden, den havde hørt en Kugle knalde. Den sidste, den fik at høre, ramte den selv i Panden.

Tragediens Opløsning blev fortiet for os Børn. Lytton havde skammet sig over, hvad den havde gjort, og var løben sin Vej, fortalte man os. Først langt senere, da vi havde hørt op med at sørge over den og dens Medbejler, fik vi at vide, hvorledes der var bleven taget Straf over Achilles Mord.

En Afkjøling.

Med Tegninger af A. Thiefs.

1.

Hr. Petersen kommer, paa en Fodtur, træt og varm til en Sø. Det skal gjøre dejligt at komme i Vandet i Middagsheden.

2.

— „Snap! Nu passer Du paa Tøjet, mens jeg bader, forstaar Du, Snap? Ingen røre Tøjet!

3.

Snap kjender ikke sin nøgne Herre efter Badet, men forsvarer Tøjet paa det bedste.

4.

Alle Overtalelsesforsøg forstyrrer ikke Snap i Varetagelsen af sin Pligt.

5.

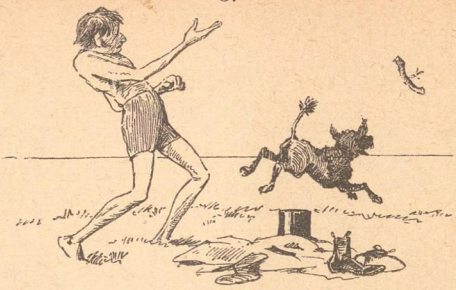

Først omtrent ved Solnedgang faar Hr. Petersen den gode Ide at kaste et Stykke Træ ud i Vandet og raabe: Snap! Aporte! Det hjælper.

6.

Herren skynder sig at komme i Klæderne, og da Snap kommer tilbage, oprettes atter det venskabelige Forhold til stor Glæde for begge Parter.

Ogsaa en Fortolkning. Da Romerne havde overvundet Kong Antiokus, blev det i Fredsvilkaarene fastsat, at denne skulde udlevere Halvdelen af sin Flaade til Sejrherrerne. Den romerske Legat, Fabius Labeo, frygtede imidlertid med Rette, at Kong Antiokus endnu med sin halve Flaade kunde blive en frygtelig Modstander i en mulig ny Krig, og han fortolkede derfor Paragrafen saaledes, at han lod alle Skibene skjære midt over paalangs og berøvede saaledes Kongen sin hele Sømagt.

— „Min Tilkommende!"

Indhold

af Wisbechs Almanak 1889, første Udgave

Aarets Kalender, Festkalender, Erindringskalender, osv. osv.

Portrætvignet af C. Hostrup med Digt af Carl Ploug.

„Krigsraadens Konfirmationsforberedelse", Skitse af F. O. Andersen med Illustrationer af Axel Thiess.

„De smaa Naboer", Træsnit efter Maleri af Professor Exner.

„En uheldig Plads", Fortælling af Knud Skytte med Illustrationer af Axel Thiess.

„Saxo", Fortælling af Rudolf Schmidt med Illustrationer af Vilhelm Rosenstand.

„Kong Knuds Døtre", Digt af Ingvor Bondesen med Illustration af Carl H. F. Schmidt.

„Volkersen og hans Pjerrot", af J. Davidsen med Illustrationer af Axel Thiess.

„Slaget ved Gaabense", Fortælling af Vilhelm Bergsøe med Illustrationer af Vilhelm Rosenstand.

J. C. Jacobsen, med et Portræt af August Jerndorff.

„En Deserteur", Skitse af Carl Munsmann med Illustrationer af Axel Thiess.

„Østerlandske Sagn", meddelte af Benedicte Arnesen-Kall med Illustration af Carl H. F. Schmidt.

„To Kvindeskjæbner" fra den franske Revolution af Adolf Langsted med Illustrationer af Carl H. F. Schmidt

„Paa Akkord", Digt af Nicolaj Bøgh med Illustration af Hans Tegner.

„Heksetro og Hekseforfølgelse", af Erik Bøgh med Illustrationer af Carl Schmidt og Niels Wiwel.

Breve om og fra Oberst Helgesen, med Vignet af Carl Schmidt.

„Straffet Begjærlighed", Vers af J. K. til en Tegning af Niels Wiwel.

„En Mindekrans" med Portrætvignet af Carl Schmidt:
- **J. N. Madvig.**
- **D. G. Monrad** ved Johan Petersen.
- **Edouard Suenson** ved Otto Lütken.
- **Thomas Lange** ved Sigurd Müller.

„Achilles Mord". En Hundehistorie af Richard Kauffmann med Illustrationer af Knud Gamborg.

Humoristisk af Axel Thiess og Niels Wiwel.

Kjøbenhavn. — J. Cohens Bogtrykkeri.

Vejrspaadomme for 1889.

Januar. Klar Frost i de første Dage af Maaneden, derefter megen Sne. Fra den 10. til 8. usædvanligt mildt Vejr for Aarstiden med smegen Regn. Noget køligere Vejr i Resten af Maaneden.

Februar. Taage, derefter Blæst og Tøsne. Senere østlige Vinde med opklarende Vejr. Slutningen af Maaneden stille og klar med let Frost.

Marts. Klart Vejr med tiltagende Frost, derefter megen Sne, efterfulgt af en kort Periode med Tøvejr og Regn. Resten af Maaneden klar med jævn Frost.

April. Klart og køligt i den første Del af Maaneden. Ustadigt og mildt. Den sidste Del af Maaneden tør og kølig.

Maj. Klart Vejr med Nattefrost, derefter ustadigt. Midten af Maaneden til den 24. kølig med Blæst, Slutningen af Maaneden mild og smuk.

Juni. Smukt Vejr med tiltagende Varme. Tordenbyger. Ustadigt og køligt. Klart og smukt i sidste Tredjedel af Maaneden.

Juli. Klar og varm. Tordenluft, Afkøling med Haglbyger. Tiltagende Varme i Slutningen af Maaneden.

August. Meget varmt og tørt. Ustadigt og varmt til Udgangen af Maaneden.

September. Varmt og ustadigt, derefter Tordenbyger med Blæst og køligere Vejr. Sidste Del af Maaneden meget smuk og mild.

Oktober. Mild og tør i den første Halvdel af Maaneden. Derefter ustadigt Vejr med megen Regn. Slutningen af Maaneden kølig med megen Blæst.

November. Blæst og køligt. Smukt og mildt. Senere hen taaget Vejr uden Nedslag.

December. Mildt og taaget. Ustadigt med Blæst og Tøsne. Slutningen af Maaneden meget mild.

Mærk! Disse Præmiekoupons ere kun gyldige til 31te December 1889.

50 Øre.

1889. Naar man kjøber

Johannes Evalds Samtlige Skrifter, 4 Bind,

med Digterens Portræt.
(Bogladepris 3 Kr.)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupons Nr. 1.

1 Krone.

1889. Naar man kjøber

Quentin Durward,

af **Walter Scott**. Bearb. for Ungdommen
Med Illustrationer. I smukt Papb.
(Bogladepris 2 Kr. 50 Øre)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 1 Kr.

Præmie-Koupons Nr. 2.

1 Krone.

1889. Naar man kjøber

Eventyr af Tusend og een Nat,

Med mange Illustr. I smukt Papbind.
(Bogladepris 4 Kr.)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 1 Kr.

Præmie-Koupons Nr. 3.

25 Øre.

1889. Naar man kjøber

Soller: En kjøbenhavnsk Opdagelsesbetjents Erindringer.

(Bogladepris 1 Kr 25 Øre)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 25 Øre.

Præmie-Koupons Nr. 4.

75 Øre.

1889. Naar man kjøber

L. Holberg: Peder Paars.

Med Illustrationer af **W. Marstrand.**
(Bogladepris 2 Kr.)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 75 Øre

Præmie-Koupons Nr. 5.

50 Øre.

1889. Naar man kjøber

Ch. Dickens: To Byer.

I Oversættelse ved **Wilh. Møller,** med mange Illustr. (Bogladepris 2 Kr.)
modtages denne Koupon i **Bogladerne** eller hos **Almanakkens Udgiver** for 50 Øre.

Præmie-Koupons Nr. 6.

Naar man paa een Gang kjøber alle de paa denne Side anførte Bøger, hvis samlede Bogladepris er **14 Kroner 75 Øre**, modtages alle 6 Præmie-Koupons for **4 Kroner 75 Øre**, saa at alle 6 Bøger faas mod Indsendelse af **10 Kroner** kontant og samtlige 6 Præmiekoupons til:

Wm. L. Wulffs Almanakforlag (Stindergade 29) Kjøbenhavn.

Evers & Co.

Tagpap- og Asfalt-Fabrik,

Nybrogade 12, Kjøbenhavn,

anbefale:

Tagpap	Tækninger og Overstrygninger	Taglak.
i 3 Tykkelser.	ved øvede Arbejdere.	Tækkesøm.

Overtækning af Spaantage udføres.

Naturlig og kunstig Asfalt.

Creosottjære	Glycerinbadet,	Portland Cement
til Overstrygning af Tagspaan.	bedste og billigste Kreaturvask.	i 1/1 1/2 og 1/4 Tdr.

Ildfaste Sten og Ler.

Gullandske, Granit- og Mønsterfliser til Gulve og Vægge.

Priskuranter sendes, Oplysninger og Overslag gives paa Forlangende.

Lager af vore Artikler findes hos de fleste større Kjøbmænd og Tømmerhandlere.

Illustreret Modeblad

for

Toilette og kvindelige Haandarbejder,

DAGMAR, 22de Aargang, udkommer 2 Gange maanedlig,

i almindelig Udgave à 1 Kr. 60 Øre Kvartalet og i Udg. med 9 kolor. Modekobbere à 2 Kr. 75 Øre Kv.

Abonnement modtages i alle Boglader og Postkontører.

Carl Otto's Efterfølger.

Udkommet er:

Praktisk Vejledning

i

Hestens Behandling og Pleje

I Stalden og under Brugen.

Af **H. P. Nielsen**, Landbrugskandidat.

Prisbelønnet af „Foreningen til Dyrenes Beskyttelse".

Pris: 1 Krone.

Exemplarer faaes i enhver Boglade samt i

Wm. L. Wulffs Boghandel, Skindergade 29, Kjøbenhavn.

9de danske forøgede Udgave af

Menneskets physiske Liv.

Af Prof. **Ph. C. Hartmann.**

Med Afbildninger.

Med et Forord af Professor, Dr. med. **F. V. Mansa.**

Udtog af Indholdsfortegnelsen:

Første Afdeling: De dyriske Fornødenheder og Drifter

Varme og Luft. — Klædedragten. — Hudens og Haarets Pleje. — Tændernes Pleje. — Om Lejet og Søvnen. — Næringsmidlerne. — Udtømmelserne. — Om Kjønsforholdet. — Om Ægteskabet og Midlerne til at fremme ægteskabelig Lykke. — Svangerskabet. — Barselsengen. — Om spæde Børns Pleje.

Anden Afdeling: De sjælelige Evner og Drifter.

Udvikling af de ydre Sandser. — De indre Sandser, Phantasi og Hukommelse. — Studering og Tænkning. — Moralsk Dannelse. — Adspredelser.

Af Pressens Udtalelser fremhæves følgende:

„Paa alle de Spørgsmaal, der angaa Menneskets Sundhed og Velvære, vil man i dette Værk ikke forgjæves søge efter Oplysning. **Paa en anfuelig og tiltalende Maade** forklarer Forfatteren Aarsagerne til det menneskelige Legemes Svækkelse samt angiver Midlerne til Sundhedens Gjenoprettelse."

Som en Anbefaling for Bogen kan yderligere anføres, at foruden de mangfoldige Oplag, som Originalen har oplevet, er **den danske Udgave** (hvoraf de fire første Oplag udkom paa den Gyldendalske Boghandels Forlag), **bleven optrykt ikke mindre end 9 Gange.** Denne 9de Udgave, som **ledsages af Afbildninger,** er omarbejdet med **stadigt Hensyn til Sundhedslærens nuværende Standpunkt.**

Pris: 3 Kroner.

Wm. L. Wulffs Boghandel (Skindergade 29) Kjøbenhavn.

Eventyrskatten.

Udgivet af **Vilhelm Møller**

Tredie Udgave. Med mange Illustrationer

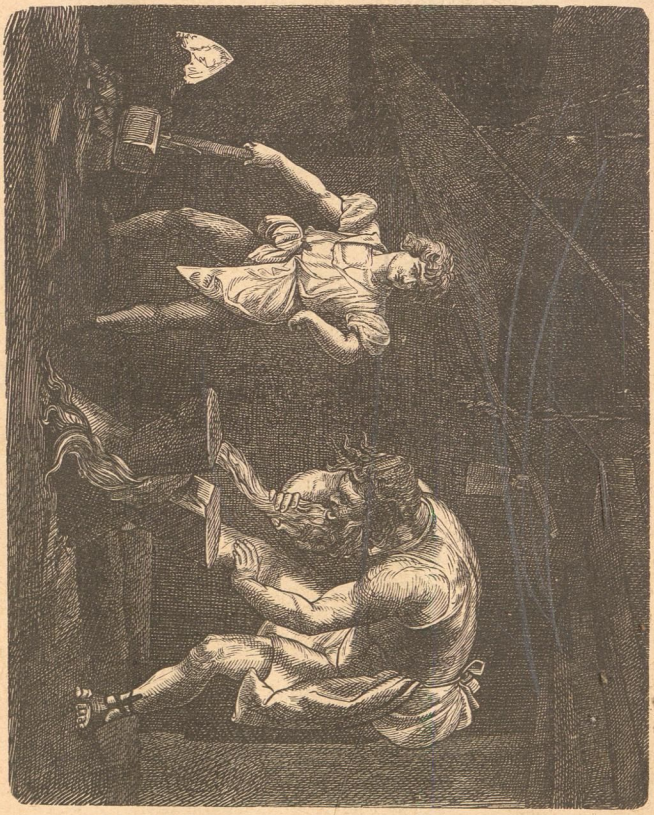

Af Pressens Udtalelser anføres:

„Nationaltidende": „Den af Hr. Vilh. Møller besørgede 3die Udgave af „Eventyrskatten" hører til de Børnebøger, som man **trygt kan anbefale.** Ikke blot indeholder den de bedste af de gamle bekjendte Eventyr efter Perrault, Grimm, H. C. Andersen, P. Chr. Asbjørnsen osv., men **den bringer tillige en Del nyere,** mest ubekjendte Eventyr fra den finske, ungarske, engelske, hinduiske, svenske og græske Literatur, af hvilke flere ere meget heldige. Bogen er ledsaget af en Række gode **Illustrationer** i Træsnit."

Denne smukt udstyrede Bog koster i smukt Papbind med en komponeret Rygprydelse **kun 2 Kr. 50 Øre.**

Exemplarer af hosstaaende Bøger faas igjennem enhver Boglade samt i Wm. P. Wulffs Boghandel (Skindergade 29) Kjøbenhavn K.

Amerikanske Fortællinger.

Alle i farvetrykte Omslag.

I Indianerhænder 40 Ø.
Den falske Arv 40 Ø.
Hittebarnet 30 Ø.
Rolf Tyndall 40 Ø.
Sømandsbruden 40 Ø.
Barnerovet 30 Ø.
Indianernes Forrædderi 40 Ø.
Mellem kinesiske Sørøvere 40 Ø.
Overfaldet paa Nybyggere 40 Ø.
Den taknemmelige Indianer 40 Ø.
Tvekampen paa Steppen 40 Ø.
Manden med Jernmasken 40 Ø.
Hemmeligheden i Klippehulen 30 Ø.

Dansk Brevbog,

indeholdende en kort Retskrivnings- og Sproglære; Anvisning til den rette Brug af Skilletegnene; om Brevets ydre Indretning og Form; om Titulaturen; om Forsendelse af Breve og Pakker; ca. 200 Mønsterbreve til Brug i de almindeligst forekommende Tilfælde, samt en kortfattet Fremmedordbog.

Udarbejdet af **Conrad Bondesen.**

2det Oplag. I smukt Papbind: **1 Kr. 25 Øre.**

Forglemmigej.

Udvalgte Vers af nordiske Digtere.

6te Oplag

Indbunden i et smagfuldt komponeret Pragtbind med Guldsnit **1 Kr. 75 Øre.**

Evighedsblomster.

Opbyggelige Tanker af forskellige Forfattere.

4de Oplag

Indbunden i et smagfuldt komponeret Pragtbind med Guldsnit **1 Kr. 50 Øre.**

„Ugens Nyheder" udgaar hver Uge fra Kjøbenhavn i et stort 8sidigt Format, indeholdende 32 Spalter Læsning

„Ugens Nyheder" indeholder Artikler til Fremme af Menneskets aandelige og materielle Velvære, smaa og store Afhandlinger om mangt og meget, som har Interesse for ethvert Hjem.

„Ugens Nyheder" bringer ofte Artikler, indeholdende Raad og Vink til Husmødrene.

„Ugens Nyheder" indeholder hver Gang en original Børnefortælling med Illustrationer.

„Ugens Nyheder" har tvende Rubriker, kaldet „Juridisk Raadgiver" og „Sundhedsraad". Forespørgsler henhørende herunder besvares gratis for Abonnenterne (Disse tvende Afdelinger ledes af en anerkjendt dygtig Jurist og Læge.)

„Ugens Nyheder" indeholder Fortællinger og Skildringer af anerkjendte Forfattere, samt en Gang maanedlig Havebrugsbemærkninger, endvidere hver Uge Skolenyt, Markeds- og Handelsberetninger, samt praktiske Opskrifter o. m. a.

„Ugens Nyheder" er i enhver Henseende elegant udstyret og trykkes paa fint glittet Papir Endvidere er der anskaffet en Maskine, som, samtidig med, at den falser og beskærer Bladet, sammenlimer Bladene, hvorved det bliver langt behageligere at læse. Denne Maskine er særlig bestilt til „Ugens Nyheder", og er den første i sit Slags, fabrikeret her i Landet.

„Ugens Nyheder" udgaar saa tidlig fra Kjøbenhavn, at det om Lørdagen er omdelt over hele Landet. Bladet bliver saaledes en kjærkommen Gæst om Søndagen.

Ugens Nyheder koster kun 1 Krone Kvartalet, Porto iberegnet. Bestilles hos Posten og i Bogladen.

Slaget ved Gaabense.

(En Episode fra 1807.)

Fortælling af **Vilhelm Bergsøe.**

Med Illustrationer af Vilh. Rosenstand.

Hvor tydeligt staar ikke Gaabense Færgegaard for min Barndoms Erindring! Hin fredsommelige Tid, da man med en Deligence sneglede ned forbi Rønnede, indtil man naaede Vordingborg, hvor Færgen laa parat. I Gaabense spiste man til Aften, medens Posthestene hentedes, Gud maa vide, hvorfra, og dette tog altid saa lang Tid, at der blev rig Lejlighed til at se sig om i Færgegaardens store Stue, som var ualmindelig rig paa krigerske Fremstillinger fra Englændernes Tid. Et Bataillemaleri af det store Slag fandtes ganske vist ikke, thi at nogle Skibe søgte at sejle hverandre ned baade for og agter, kan vel næppe siges at være en historisk Fremstilling af Begivenheden; men derimod var der et Billede henne ved det bornholmske Stueuhr, som paa en særlig Maade æggede min barnlige Fantasi og fik mig til at tænke paa Nelson ved Trafalgar. Det forestillede en Sømand med ét Øje og ét skjævt Ben, skjønt jeg ikke er paa det Rene med, om Nelson havde ogsaa det sidste. Hvad Nelson derimod ganske bestemt havde var en trekantet Hat, saadan et Uhyre, som Tyskerne, mulig af Veneration for ham benævne „ein Dreimaster", og det var netop den, som i Forbindelse med det manglende Øje stadig førte min Tanke hen paa Brittaniens nationale Søhelt. Hvad Nelson derimod ikke havde, var en Lirekasse paa Maven og et Militsskilt i Dannebrogsbaand om Halsen — i det Mindste har jeg aldrig set ham afbildet paa denne Maade. Heller ikke tror jeg, at denne Søhelt gik med en Bikube mellem Benene og en Træsko paa højre Fod, om ikke for Andet, saa fordi det vilde have været generende og anfægtet hans Værdighed som Admiral; men Manden paa Billedet bar det Altsammen med en saadan frejdig Frisked, som om han var født dermed, og naar jeg stod paa Taaspidserne for ret at beundre ham, bragte Færgemanden

mig altid ud af Balance ved med et blidt Dunk i Nakken at forklare mig, „at Han dér havde været en rigtig allerhelvedes Svabergast“, — uden at jeg dog nogensinde rigtig fik at vide, hvad dette vilde sige; men da jeg under Billedet bestandig stavede mig til Ole Krumpen, saa tænkte jeg, at han rimeligvis maatte være i Familie med den Otto Krumpen, som i sin Tid gjorde sig navnkundig i de tre Rigers Historie, og denne Foreſtilling nærede jeg i en længere Aarrække, indtil jeg endelig fik at vide, at min Barndoms Nelson egentlig havde heddet Ole Krumbén, og var gaaet nedenom og hjem under en Byge i Sortsø Gab, da ingen Anden end han turde sejle efter Jordemoder til en Jomfru, hvad der af Sømænd anses for en vovelig Spekulats. Hans Liv fik saaledes den Ende, som det en brav Sømand hør og bør; men hans Manddoms Bedrifter skulle heller ikke glemmes, og det er dem, som denne Fortælling vil afsløre.

Den 13de Oktober 1807 var en af de skjønneste Høstdage, som dette ulykkelige Aar havde at opvise. Det var en fuldstændig italiensk Himmel, som den Morgen spændte sig over Søen mellem Smaalandene, og naar man fra Gaabense Færgebro kastede Blikket mod Nord, tegnede Kalvø og Masnedø sig som to svømmende Haver midt i det spejlblanke Vand, medens Vordingborg med sine Bakker og Skove fortonede sig ude i Horisonten. Solen skinnede varmt, Luften havde alt Efteraarets bjergfriske Styrke, og Duggen hang tæt i Spindelvævet mellem Brombærbuskene ved Færgegaardens Have, glimrende som Glasprismerne i Storstuens gamle Lysekrone. Alt lovede en usædvanlig smuk Dag; men de gamle Ulke ude paa Enden af Broen var af en anden Mening.

„Naar Kalvø, Masnedø og „Gaasen“ ved Vordingborg kan ses over hverandre som tre Træsko paa et Faldereb, saa skinner Solen den Dag ikke længer end til Middag, Herr Kaptajn“, forklarede Jens Paarup, den ældste af Færgefolkene, idet han vendte den Bør Jord, hvormed han kom trillende.

„Saa maa vi arbejde uden Sol, gamle Paarup“, sagde Kaptajn Hummel godmodigt. „En vaad Trøje er I Sømænd vel ikke bange for?“

Jens Paarup rejste Børen og sagde, idet han gav Plads for sin Eftermand: „Hun kommer ikke med Regn, Herr Kaptajn! Hun kommer drivende med Taage, saa tæt, at vi ikke kan se Jagterne derude ved Bøjen. Ligger hun sig klos et Par Døgn eller saa, hvad hun ofte gjør hernede, kan vi gaa hjem og ligge os. Vi kan ikke engang se Gangbrædderne under Bolværket, saa mørkt, der allerede er".

„Det maa da være Fanden til Taage den", sagde Kaptajnen.

„Javel, det er netop det, hun er", svarede Jens Paarup og fæstede langsomt Selerne i Børen. „Hun er saadan, at man kan skjære hende som Klodstørv og stille hende i Blokke, til Brystværnet bliver saa højt, at Kaptajnen ikke kan kige over det. Vi gamle Ulke kunde ellers nok trænge til en Dag, hvor vi ikke behøvede at gaa med Skubkærren".

Med disse Ord trillede Jens Paarup trevent af.

Kaptajnen sprang ned fra Brystværnet, saae efter ham og mumlede ved sig selv: „Den gamle Flynder har Ret! Der er intet Humør længere i disse Karle. Blot jeg havde mit Kompagni, saa skulde vi gjøre den Klat Skanse færdig i en Haandevending. Se, hvor de lister af, som de havde Gigt i Benene! De maa stives af med en Dram; det er det Eneste, der hjælper. Hej, Søren Fisker, løb op til Per Mogensen efter et Anker Brændevin! Det skal nok holde Taagerne borte".

Medens Søren fik en usædvanlig Fart paa sig i Forhold til før, gjorde Kaptajn Hummel en opmuntrende Runde i den saakaldte Skanse, hvor han lovede hver af Arbejderne en extra Ration Brændevin, medens Kvinderne skulde have varm Kaffe oppe fra Færgegaarden. Hans Inspektion var hurtig til Ende; thi der arbejdede næppe tyve Personer, Drenge og Kvinder iberegnede, og hvad Navnet Skanse angik, saa er det meget muligt, at Nutidens Ingenieurer vilde have kaldt det Hele et Hul med et Plankeværk. Tre Dages anstrengt Arbejde med usøvede Folk havde ikke frembragt store Virkninger. Der var rammet nogle Palisader ned, for at sikre Færgebroen mod et Flankeangreb; der var opført et næppe tre Alens Brystværn af Tang, Jord og Strandsten; men der var endnu intet Skyts, ingen Fascliner, ingen Græstørvsbelægning paa dette uordentlige Materiale, og de fire Feltkanoner,

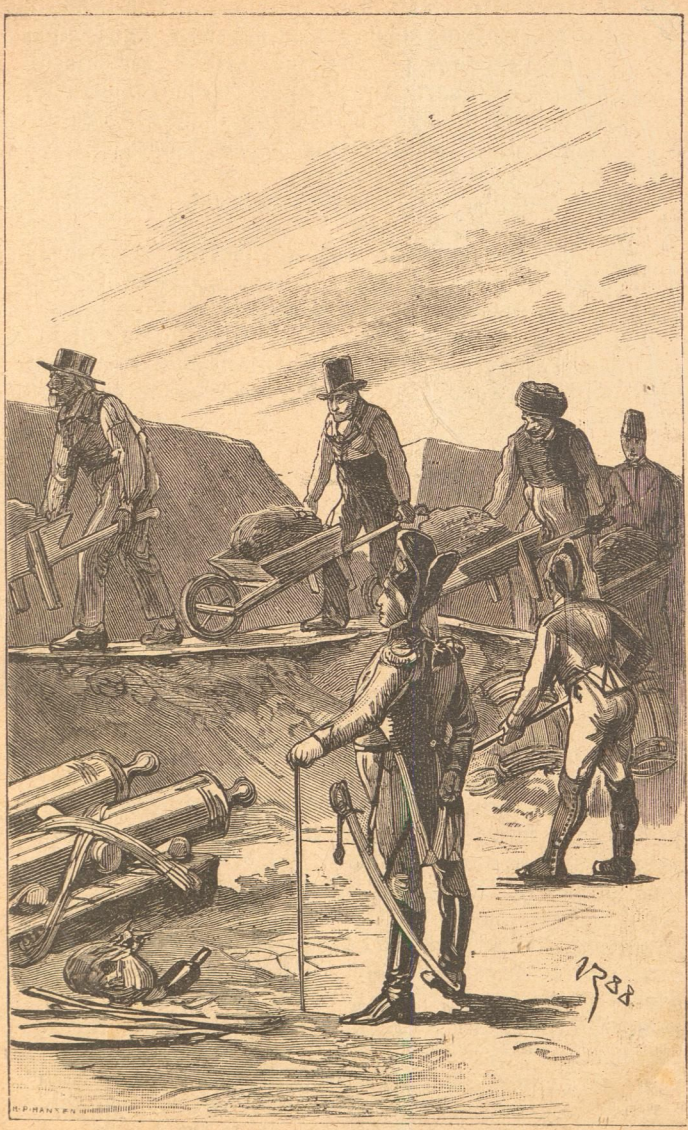

som skulde danne Brohovedets Bestykning, laa fastsurrede paa Slæder. Til Lavetter saae man intet Spor — de skulde først hentes fra Vordingborg.

Kaptajnens Ansigt udtrykte ogsaa alt Andet end Tilfredshed, da han efter endt Runde atter kom kravlende op paa Broen, tilsølet af Dynd og Ler. Hans hele Kommando var i Alt femten Jægere, som nu havde arbejdet uafbrudt i tre Døgn, og derfor i høj Grad trængte til Afløsning. Desuden havde han et lille Detachement Bosniakker eller Lansenerer, som førtes af en ganske ung Fændrik; men da disse maatte anvendes som spredte Forposter lige fra Orehoved og til Sortsø-Batteri, havde de ingen Betydning for Skansens Forsvar. Hans Artilleri bestod af de fire umonterede Kanoner, foruden en Feltpjece; men til denne havde han kun tre Artillerister. Med andre Ord, han raadede over tyve Mand og en Kanon — det var de Stridskræfter, hvormed Lolland-Falster skulde værges mod en Okkupation.

Der fløj et let Skjær af Modløshed over Kaptajnens Ansigt, da han atter stod oppe paa Skansen og saae, hvor trevent Børene gik ad de dyndede Gangbrædder; men hans Ansigt opklaredes atter, da han saae ud over „Søen mellem Smaalandene", hvor ikke en Sejler var at øjne, hvor Solen i en lang, gylden Stribe syntes at slaa Bro mellem Falster og Sjælland, medens de hvide Maager strøg ind imod Land, dykkende og tumlende, kun beskjæftigede med deres egen Krig mod Dybets Beboere.

„Skansen skal, min Salighed, være monteret inden Aften, om jeg saa selv skal slæbe Kanonerne derop!" mumlede han. „Lad saa Jens Paarup tude i sit Taagehorn saa længe han lyster".

Medens dette gik for sig ude paa Brohovedet, laa Færgegaardens Have i den dybeste Fred. Mejserne kvidrede i de tætte Løvhække og sprøjtede Dugdraaber paa hverandre mellem de gulnede Blade. Solsorten fløjtede fra det store Rønnebærtræ, hvorunder Asters og Chrysanthemum stod i farvegrelle Kredse; thi Ellen Karrebæk, som var Færgegaardens egentlige Besidderinde, holdt Alt i en mønsterværdig Stand, skjønt hendes Mand, Christen, nu paa andet Aar var til Orlogs i Kongens Tjeneste.

Men Færgegaarden, hvortil der hørte Krohold, skulde jo passes, og da Ellen havde en medfødt Afsky for Brændevin, samt ikke var stiv udi Arithmetiken, havde hun overdraget dette Hverv til sin Svoger, den tykke Per Mogensen, som var en særlig Kjender af Øl og Brændevin, om han end forstod sig mindre paa at sejle med Færgebaade. Han var nemlig Gaabensæs rigeste Gaardmand, og som saadan tillige Kystmilitsfoged med Kokarde og Skilt, to Tegn, hvorpaa han satte overordentlig Pris, da de, efter hans Mening, hævede ham højt over alle hans Standsfæller. Da han tillige ved Mønstringer kunde gjøre Fordring paa trekantet Hat, skjøndt han ikke ejede en saadan, ansaae han sig selv for et langt vigtigere Led i Gaabense Forsvar, end Kaptajnen ude paa Brohovedet, og hvis man pludselig havde gjort ham til Generalkrigskommissair med Ret til at føre hele Kommandoen, vilde det ikke i mindste Maade have forbavset ham; thi tykke Per Mogensen var Karl for sin Hat, og naar han havde nedladt sig til en saa lav Beskjæftigelse som at skjænke Snapse for Soldaterne, var det kun for at udvide sine militaire Kundskaber og drikke en, ja sommetider to med.

Per Mogensen havde lige sendt Ankeret ud til Kaptajnen, da det pludselig faldt ham ind, at den blisædede Høne vistnok havde lagt Æg.

For at overbevise sig om denne Kjendsgjerning, og forøge Indholdet af sin Frokost, gik han gravitetisk ud i Gaarden, hvor det ved en mærkelig Tankeforbindelse faldt ham ind, at der jo skulde være Kystmilitsmøde hos ham til Middag. Efter at have bjerget Æggene, gik han derfor atter ind, hængte det blanktpolerede Kystmilitsskilt om Halsen, satte Kokarden paa Hatten og greb derpaa sit Sabelspyd, hvis Klinge syntes at trænge til en Skærpelse i Anledning af Englændernes forestaaende Angreb. Han gik atter ud i Gaarden, fik Vand paa Slibestenen, og var just i Færd med at dreje den rundt, da der inde bag Havediget lød en Summen, som paa én Gang lagde Beslag paa hans udelte Opmærksomhed.

„De Satans Bier! Tror jeg ikke, at de begynde at trække, og det halvgaaen ind i Oktober! Det er ogsaa myrderligt varmt i Dag".

Med denne meteorologiske Bemærkning lukkede han findig Havelaagen op og nærmede sig Bistaderne, som i en lang Række stod opstillede i Læ af Havediget.

Ja — det var øjensynligt, at Bierne havde uhyre travlt; thi der lød en Summen og en Brummen, som naar en Sværm drager afsted — men arbejde gjorde de ikke. Foran hvert Flyvehul hang der en tyk Klase Bier med spillende Vinger, og alle i travl Bevægelse — nogle fløj ud, andre kom tungtbelæssede hjem; men paa Blomsterne, som stod i Nærheden, var der ikke en Bi at se.

„Fanden maa vide, hvad de nu hitter paa, de tumbede Bæster!" sagde Per og lindede til en af Klaserne med sit Spyd.

Men det skulde Per ikke have gjort. I samme Øjeblik følte han et Spydstik paa sin Næsetip, saa at han med et Vræl retirerede baglængs op i Blomsterne.

„Render du for Bierne, Per?" lød en Stemme bag ved ham. Han vendte sig om og saae Ellen Karrebæk staa foran sig.

„Næ, jeg render just ikke! Jeg gik blot saadan lidt affides", bemærkede han, idet han tog sig til Næsen, „et af de Asener stak mig lige der".

„Ja, men du stak nok først", indvendte Ellen og pegede paa Stadet. „Gaa hen og se, hvad der er ivejen".

„Nej, Tak for mig", sagde Per. „Jeg er da inte gal".

Ellen trak næsten umærkeligt paa Skulderen, saa kiltede hun Skjørterne lidt op og vadede gjennem de duggede Blomster lige hen til Staderne, som hun nøje iagttog. Bierne syntes at kjende hende, thi de snurrede om hende i store Kredse, men ingen rørte hende.

„Hun kan da ogsaa ýa' Krammet paa Alt", brummede Per ærgerligt. „Se, hvor hun kan sætte Næsen til! Det skulde blot være mig; jeg fik den saa fuld af Braadde som et Pindsvin. Se nu, hvor hun rager ved dem! Jeg tror s'gu, hun vil æde Honningen lige ud ad Hullerne".

Et Øjeblik efter vendte Ellen tilbage og sagde med et ingenlunde blidt Ansigt: „Du passer heller ingen Ting, Per, undtagen Skjænken og Glassæt. Om det saa er Bierne, kan de lugte, at Brændevinen staar dig ud ad Halsen. Hvorfor har du ikke givet dem Straahætterne paa? De er jo rent galne af Varmen og har været paa Rovjagt alt fra Morgenstunden af. Bliver det saaledes

ved, faar vi hele Bistanden ødelagt. Du kan tro, Christen vil snakke med dig, naar han kommer hjem!"

Denne Trudsel syntes ikke at hove Per, som havde en betydelig Respekt for sin Svoger, thi han svarede i en halv ynkelig Tone: „Ja, hvad skal jeg gjøre Ellen? Jeg kan da ikke lade mig stikke fordærvet for Christens Skyld, for at han kan drikke Mjød til mit Gravøl."

„Aa, du dør vel ikke af et Bistik", sagde Ellen spotsk, „skjønt du kunde maaske være kapabel dertil. Jeg kunde godt selv sætte Hætterne paa, hvis jeg ikke havde Andet at bestille. Skynd dig ind i Vognskuret! Tag Bi-Maasken og Vanterne, som hænger paa Væggen, og lad os saa faa Hætterne paa; men husk at børste dem først".

„Men jeg skal jo føre an i Militsmødet", indvendte Per som det sidste Nødanker.

„Jo, der vil du se net ud med den Næse, du har faaet", sagde Ellen og lo. „Jeg skal nok holde dem med Snak, til du bliver færdig; men der kommer ingen Brændevin paa Bordet, før der er Hætter over Bierne. Du forstaar mig vel nok?"

Per stirrede halvt sløvt, halvt arrigt efter hende og brummede: „Det er da Satan til Kam, Christen Karrebæk har faaet til sit skaldede Hoved, hvis hun river ham som mig. Ingen Brændevin! Naa, det vilde blive et rart Militsmøde det — — Saa gid —" —

Resten af hans Ord brummedes hen i Luften omkap med Bierne, medens han langsomt slentrede hen til Vognskuret for at hente sin Rustning, og da han endelig havde faaet den paa, lignede han fuldstændig en af Fortidens Riddere. Med Bi-Maasken paa Hovedet, Lansen i den ene Haand og nogle af Hætterne i den anden, nærmede han sig meget besindigt Staderne, hvis Beboere øjeblikkeligt fløj paa ham under stærk Summen.

„Jeg tror s'gu, det er Militsskiltet, de inte kan lie, — det skær dem maaske i Øjnene", sagde Per betænksomt; „eller er det Lansen? — De er maaske bange for, at jeg skal stikke igjen. Lad os prøve!" Med disse Ord lagde han Hætterne paa Jorden og lænede Lansen mod det nærmeste Træ, medens han samtidig, skjønt ikke uden Besvær, skilte sig ved sit blanke Hæderstegn, som han anbragte paa en Gren. Det lod virkelig til, at Bierne havde havt Noget mod disse krigeriske Attributer; thi da han atter nærmede sig Staderne, fløj de ikke saa hidsigt

paa ham som før, men nøjedes med enkeltvis at svirre forbi Maſken, dog aabenbart med den Hensigt at forøge hans Næse med en ny Prydelse. Med stor Forsigtighed fik han den ene Hætte sat paa efter den anden, og alt som det led med Arbejdet, syntes ogsaa Bierne at blive mere medgjørlige. Hertil bidrog ogsaa det, at Solen lidt efter lidt fløredes af et graaligt, ensfarvet Skytæppe, der tiltog i Tykkelse og førte en ubehagelig klam Kjølighed med sig. Per blev mere og mere Helt, alt som Graavejret voxede, og da de første hvide Taagestrimer fra Stranden væltede ind mellem Havens gulnende Træer, hvor de langsomt drog frem som en Række hvide Spøgelser, følte Per Slaget vundet ved disse Alliieredes Hjælp. Han smed Maſken, der hedede hans ophovnede Næse, kastede Handskerne og tog sig en Skraa, og alt som Taagen blev mere klam, kom den ene Straahætte lettere paa end den anden. Bierne syntes nu at være blevne lige saa modløse som Per havde været det i Begyndelsen.

Endelig naaede han det Stade, som havde voldt hele Forstyrrelsen. Ringe befolket havde det været lige fra Sommeren af, og nu havde dets mægtigere Naboer kastet sig over det og tilintetgjort det for bestandig. Men det var ikke sket uden Kamp. Dets Indbyggere havde ikke godvillig givet Afkald paa, hvad der havde kostet hele deres korte Levetid at opspare. De havde ikke maalt Fjendens Styrke; ikke talt, hvor mange fjendtlige Stater der stod imod dem. De havde forsvaret sig, saaledes som selv det usleste Dyr forsvarer sit Liv, sit Hjem og sin Unge — og Kampen havde været haard. Rundt om Stadet laa en Ring af Faldne, Venner og Fjender imellem hverandre, endnu skjælvende i Dødskrampe, endnu til det sidste værgende for sig med de skarpe, spillende Braadde. Det var i det Smaa et Billede af Menneskekampen i det Store, og selv Per Mogensen syntes at føle det; thi han udbrød, idet han lettede paa det næsten tomte Stade: „Sikke noget Tyverak! De er jo værre end Engelskmanden for Kjøbenhavn, skjønt de brændte jo Byen af med det Samme; men det forstaar de Smaabæster sig jo itte paa, ellers havde de vel gjort det med. Ja, det Stade behøver da ingen Hætte!“

Just som Per gjorde denne, om sund Økonomi vidnende Bemærkning, rullede Drønet af et Kanonskud gjennem den taagefyldte Luft. Det kom østerfra, ude fra

Søen, og det maatte være meget langt borte; men alligevel gav det saadant et Sæt i Per, at han tabte Straahætten ned over den nærmeste Kube.

Per tog den op og stod lyttende med den i Haanden. Han var bleven ligbleg; kun Spidsen af hans ophovnede Næse blussede som Ild. Saa rullede et nyt Skud gjennem Luften, saa et til, og pludselig lød der en Bragen, som om et Skib gav Bredsidens glatte Lag paa én Gang. I det Samme lød Jægerhornets klingende Retraitesignal ude fra Brohovedet, og man hørte en Rytter, som i fuld Galop strøg forbi Havediget ude paa Vejen.

„Aa, Gud hjælpe os Allesammen! Nu har vi Engelskmanden paa Falster", udbrød Per Mogensen, næsten grædende. „Og jeg, som skal føre Kystmilitsen an, hvis de kommer til Gaabense! Aa, Skam faa du Christen Karrebæk, at du gik i Kongens Tjeneste og ikke blev hjemme og passede dit Eget!"

Med disse patriotiske Ord kastede Per, saa hurtig han kunde, de sidste Hætter over Staderne og ilede, uden at tage Hensyn hverken til sin brabelige Lanse eller det ham forhen saa kjære Kystmilitsskilt, ind i Færgegaarden for at faa Tidende om, hvad der gik for sig.

Det var øjensynlig, at den fjerne Kanontorden havde skræmmet Flere end ham; thi Gaarden var fuld af Kvinder, som over Hals og Hoved havde forladt Skansearbejdet, og nu, jamrende og klagende, raabte paa deres Mænd. Disse kom enkeltvis løbende, dels nede fra Færgehavnen, dels fra den lille Lund bag Færgegaarden, hvorfra de havde kjørt Jord til Skansen: men et ynkeligt Syn var det at se dem komme, drivvaade af Taagen, som nu begyndte at fortætte sig til en fin Regn, tilsølede af Leret, og med Ansigter, hvori man kun læste Skræk for Fjenden og Lyst til at komme hjem snarest muligt. Per, der som Militsfoged skulde have bragt nogen Orden tilveje, saae gabende paa, at de hentede deres Lejler og snørede deres Bylter. Ogsaa han tænkte kun paa Et — om de engelske Brandraketter var saa djævleblændte, at de kunde stikke et vaadt Straatag i Brand.

I det Samme lysnede det rødt oppe i Luften paa et enkelt Punkt ud over Markerne. Det var den første Tjærebaune, som tændtes, og lidt efter øjnede man længere borte et svagere Skjær; men saa kom der ikke flere

— Taagen var for tæt til at Lyset kunde trænge igjennem.

Det gav et Sæt i Per. Som Militsfoged vidste han, at disse Bauner ikke maatte tændes, uden i yderste Nød, og at Ordren dertil afhang af ham — det var blot kjedeligt, at han havde glemt den.

„Hvem har givet Jer Lov til at tænde Baunen paa Langemarkshøjen?" spurgte han En af Skansearbejderne. „Hvor skal I hen?"

„Det var Kaptajnens Jægere", svarede Manden, „saa det er vel Kaptajnen selv, der har givet Ordre, kan jeg tænke".

„Saa skal jeg snakke med Kaptajnen", sagde Per, idet han forsøgte at se determineret ud.

„Saa faar I tage Benene paa Nakken, Per", sagde Manden, „for Kaptajnen er let til Bens. Han og hans Folk er allerede en Fjerdingvej ovre ad Sortsø til".

„Ad Sortsø!" gjentog Per maabende. „Han skulde jo passe paa os".

„Véd I da ikke, at Kornetten var her med Melding om, at Engelskmanden har lagt sig ret ud for Farø og rimeligvis vil gaa i Land enten paa Bogø eller ved Sortsø? Det er Batterierne han slaas med. — Hør hvor det skyder".

Per lyttede. Kanonaden var virkelig tiltagen i Voldsomhed, og man skjelnede nu tydeligt de dybere brummende Fastlandskanoner fra Skibspjecernes skarpere Knald. Per saae meget betænkelig ud. Han havde tidligere regnet med en Brandraket fra Søen; men at Englænderne skulde kunne forcere Indløbet til Sortsø Gab, som beherskedes af to Batterier, det var aldrig faldet ham ind med en Tanke. Gaabense vilde da være udsat for et Flankeangreb østerfra, og i Aanden saae han allerede hele den engelske Landgangsstyrke sidde tilbords i hans Storstue og spille Styrvolt om hans Sølvtøj.

„Saa er vi jo ganske alene", sagde han med ynkelig Stemme og kløede sig i Haaret. „Vi har jo ikke en Mand at sætte paa Skansen".

„I er da selv en, siden I er Militsfoged, og Kornetten er da to, ihvorvel han kun er en Dreng. Og saa har I da Færgemændene og ham, Herregaardsskytten".

„Ja, og saa Jer", føjede Per hurtig til.

„Næ—æ, med gunstig Forlov, os har I itte", sagde

Manden og lettede den tunge Bylt op paa Nakken. „Vi er for gamle til at staa under Malicen; vi har da kun arbejdet som Skanſegravere for Dagløn. Næ, vi kommer først, naar Kongen kalder, og det er J da itte bleven endnu, om J saa er Militsfoged ti Gange".

„Luk Porten i!" raabte Per Mogensen med hæs Stemme. „Der slipper ikke en Kat levendes ud, saa længe jeg er Militskommandant ved Gaabense!"

Ak, Per Mogensen kjendte ikke Noget til Folkets skiftende Stemninger! Han havde Dagen iforvejen vandret lig en anden Sancho Pansa med sin lange Lanse, sit blanke Militsskilt og sin Dannebrogskokarde paa den bredt opkrampede Hat. Hvor ærbødigt havde da alle disse Kumpaner hilst ham, hvor nedladende havde han nikket til dem, og hvor havde han da følt sig stor, næsten større end Kaptajnen selv. Men nu, da han udslyngede sin første lidt rystende Kommando, var der ikke en Haand, der rørte sig. Porten lukkedes ikke; men ud ad den strømmede i broget Forvirring Kvinder, Børn og Mænd. Han syntes endogsaa, at der var et Par af de sidste, som grinte; men det kunde jo umuligt være ad ham.

Per følte sig i dette Øjeblik baade krænket og i en underlig hjælpeløs Tilstand, men skjøndt han raabte: „Hej, tøv lidt! Jeg skal lære Jer at rende!" — saa havde han dog i dette Øjeblik paa Fornemmelsen, at dette var Noget, han hverken behøvede at lære sig selv eller de Andre. Hans Autoritet var borte; han følte Grunden vakle under sig, og hans Mod hævedes ikke synderligt ved at se den lille Gruppe krogryggede Bønder, som kigede ud ad Krostuens Vinduer, for hvert Skud, der faldt. Og dog var det hans Krigsraad, den Stab, hvormed han skulde frelse Falster — Per sukkede, da han saae dem.

„Er J her nu Allesammen?" spurgte han med en Stemme, som han søgte at give en determineret Klang. „For hvis J er det, saa mener jeg, det var bedst, at vi gik ind og hørte hinanden om, hvordan vi skal tage mod dette Indfald af Engelskmanden. — Har du ikke et Korn Brændevin, Ellen?"

Denne svarede med et Skuldertræk, og Mændene gik i al Tavshed ind i den lange Sidestue, som vendte ud imod Gaarden, og som var viet til Militsraadets velvise Forhandlinger. Det var en lav, skummel Stue, hvor

Lyset brødes med de stævnede Popler udenfor. Hele dens Bohave var to Træbænke og et langt Bord, om hvilket Mændene toge Plads, medens Per i Følelsen af sin Præsidentværdighed bemægtigede sig den højryggede Bedstefaderstol, som stod ved Bilæggerovnen.

„Nu, da Mødet er sat, saa be'r jeg Jer Velkommen Folk!" sagde Per nedladende og skjænkede i sit Glas. „Singgot!"

„Singgot!" sagde alle de Andre og tømte som paa Kommando deres Glas.

„Ja, saa vil jeg be' dig, Jørgen Alsted, om at læse for", vedblev Per.

Jørgen Alsted var Skolemester og havde i mange Aar læst for, lige saa sikkert som han havde sunget i Kirken; men i Dag erklærede han pludselig, at han ikke var istand dertil.

„Ja, vi kan jo ikke gaa videre, førend der er læst for", indvendte Per.

„Hvor er Prottekullen?" spurgte Niels Vedby. „Jeg ser hende itte".

Jørgen saae frygtelig fortabt ud og erklærede, at han havde rendt saa stærkt, da Engelskmanden begyndte at skyde, at han maatte have tabt hende paa Vejen.

„Havde du hende da itte under Armen?" spurgte Per.

„Jo, lige til jeg kom til Mikkel Madsens Merkelgrav. Der sprang jeg over for en Gesvindtigheds Skyld, saa der maa hun vist være drattet ned".

„Hæ, hvad skal vi saa stille op?" spurgte Per. „Vi kan jo itte holde Militsmøde, førend der er læst for! Der var jo Synet over de fem Bandelerer, som Skomageren i Alslev skulde lave. Var det itte det, Jørgen? Dem blev vi nok itte enige om? Hvormeget var det, vi bød ham?"

Jørgen famlede efter nogle Papirer i sin Brystlomme; men da han ikke fandt dem der, erklærede han dristig, at det stod i Protokollen.

„Ja, der kan J se", sagde Per. „Vi kan jo itte gjøre Noget uden hende. Skal vi lade Jørgen springe tilbage og se, om han kan finde hende?"

Jørgen gjorde en svag Hentydning til, at Protokollen efter al Rimelighed var gaaet tilbunds for længe siden, og de Andre lod ikke til at modsætte sig denne Mening.

„Ja, saa hæver jeg Mødet", sagde Per, „og takker Jer, Folk, for i Dag. Saa mødes vi igjen, naar Jørgen har hittet Prottekullen. Singgot, Folk!"

„Singgot!" svarede de Andre og tømte deres Glas.

Hermed vilde Militsmødet efter al Rimelighed være sluttet, hvis Døren ikke i det Samme havde aabnet sig for to Mænd, som uden videre Ceremonier traadte ind og satte sig ved Bordet. Den ene var lille, blond, klædt i en grøn Jægerdragt, og bar Riffel, Krudthorn og Jagttaske endnu hængende over Skulderen, som kom han lige fra Skovens Indre. Den anden var en ren Kæmpeskikkelse; høj, sorthaaret, og med et mørkt Fuldskjæg, der indfattede hele det rødmussede, hist og her sodplettede Ansigt. Han var i Skjorteærmer, havde endnu Skjødskindet om Halsen, og holdt i den ene Haand en tre Tommer tyk Stangriffel, som han slængte hen i Krogen med saadant et Brag, at baade Per og Jørgen hoppede i Sædet derved. Den første var bekjendt under Navnet „Knud Skytte", fordi han i tidligere Tid havde været Herregaardsskytte hos en adelig Familie. Den anden hed Morten Riserup eller Hesteskо-Morten, et Tilnavn, han skyldte den Evne, hans Fingre havde til at forvandle en Hesteskо til en Proptrækker, naar han lagde dem alle ti rigtig til.

„I kommer lovlig sent", sagde Per og skjævede til Smeden. „Mødet er hævet".

„Hvad er det?" spurgte Morten med et hvast Blik paa Per.

„Ja, jeg mener bare, at vi kan itte komme til Rettes om, hvor meget Skomageren skal have for de fem Bandelerer, for det staar i Prottekullen; hun er gaaet tilbunds i Mikkel Madsens Grav, og saa — — —"

„Fanden i Vold med Skomager, Protokol og Bandolerer, nu da vi skal bruge Bajonetten og Riflen!" raabte Smeden og rejste sig i sin fulde Højde. „Er Du da rent tumpet, Per? Ved Du ikke, at Engelskmanden har sat sine Barkasser ud mod Batteriet ved Sortsø? Holder Kaptajnen ham ikke Stangen dernede, saa har vi dem alle over os inden Aften, og saa sidder I her og vrøvler om et Par gamle Bandolerer og en muggen Protokol? Kald Strandfogederne sammen! Gjør Jagterne og Baadene klare, og saml alt det Mandskab, der kan drives sammen — i Dag maa Ingen blive hjemme!"

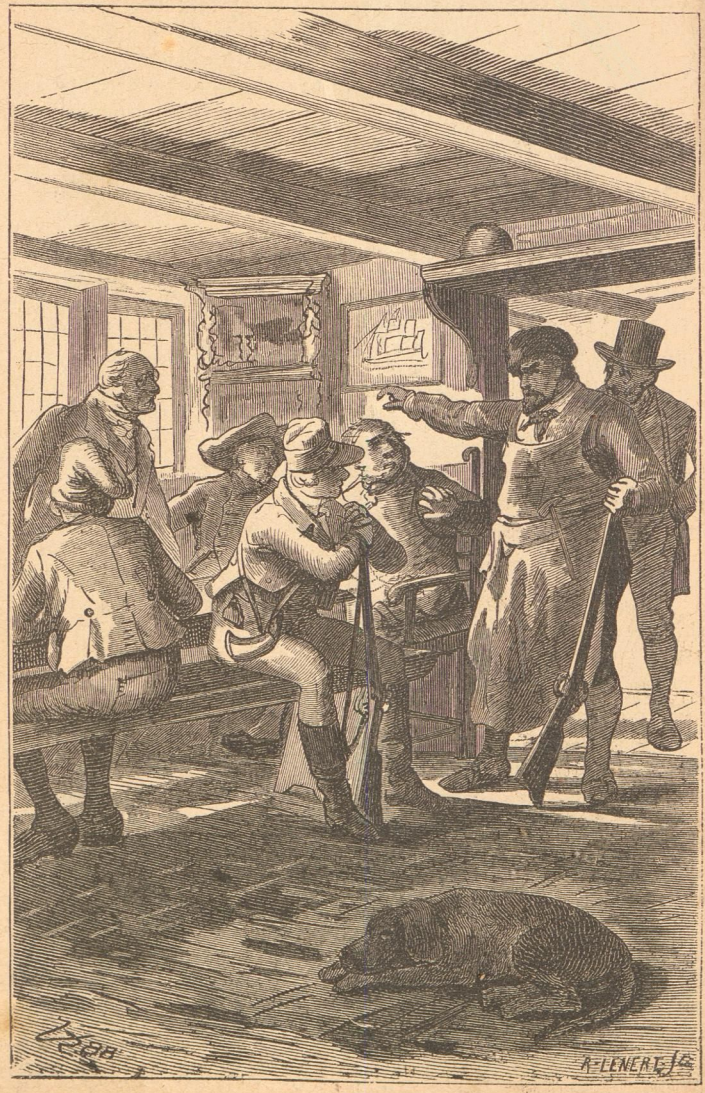

„Da er jeg bange for, at de bliver hjemme hver evige Kjæft", sagde Per, „for ret nysfens stak de ud ad Porten, saa fort deres Træsko kunde bære dem. Jeg ordinerede at lukke Porten, men se, om de gjorde det. Man skulde itte tro, at jeg var Militsfoged i Gaabense".

„Det er det sandeste Ord, Per, Du har sagt i dit Liv. Men jeg skal sige dig, hvorfor de ikke tror det. Det er, fordi Du holder for meget af Flasken, og for lidt af det Land, hvori Du er født. Man kan ikke tappe til Kroes og skyde til Maals paa een Gang, og man duer ikke til Militsfoged, naar man, som Du, har Kolden i Kroppen. Du klager nok over, at jeg og Knud saa tidt bliver borte, naar Du og de Andre snapser Møderne af; jeg skal sige dig, hvorfor vi gjør det. Det er, fordi vi heller ikke tror, at Du er blevet Militsfoged, uden fordi man har taget Fejl af Gaarden og dig. Den er stor nok; men det er Du ikke, og saa stor den er, saa er Du vist Mand for at drikke den op alene. Kunde Du sige Singgot til Engelskmanden saa tidt, som Du har sagt det til os, saa kom ikke en Sjæl af dem iland; men da Du ikke er Mand for det, saa maa Du undskylde, at Knud Skytte og jeg tager Kommandoen alene. Vi skal nok samle saa mange Folk, at vi kan holde Færgegaarden her, saa kan Du jo passe paa Fruentimmerne hjemme hos dig".

Knud Skytte, som under sin Vens Tale gjentagende Gange havde tilnikket ham sit Bifald, knappede sin Frakke til Hagen, og uden at sige saa meget som Farvel, forlod de to Mænd Færgegaarden, idet Knud Skytte gik op imod Skansen, medens Morten Riserup vandrede ned ad Vejen til Alslev, saa stærkt hans Kæmpeben kunde bære ham.

„Jeg synes itte, de var saa rigtig behagelige imod dig, Per", sagde Niels Vedby med et Grin. „Du skulde ha' svart dem ordentlig igjen".

„Ja, det skulde jeg ogsaa ha' gjort, havde blot Prottekullen været her", sagde Per. „De vare saa højkjævede, fordi de vidste, at det itte kunde komme i hende. Men nu vil jeg blot spørge om Noget, og det er: Er der nogen Mening i Alt det, som han stod der og vævede op? Hvad kan det nytte at ville forsvare sig mod saa mange Tusinde Mand, som der kan være paa hele den engelske Flaade, og saa mange Hundredetusinder, som der er i

hele England; for selv om vi faar Bugt med de første, saa faar vi aldrig Bugt med de sidste — det er da vist nok."

„Det er et sandt Ord, Per", sagde Niels Vebby, „det er lige saa godt, som det var prentet. Med hele England kan vi ikke slaas; de har jo baade Nelson, ja Trafalgar og Gibraltar med, naar det kniber".

„Og saa har de deres Skibe fulde, lige op til Relingen, af Bomber og disse Greveraketter", bemærkede Per. „Vi behøver jo bare at se, hvordan de bar sig ad med Kjøbenhavn. Havde de bare i Tide stukket Flaaden fra sig og lukket Portene op, saa kunde de nu sidde til Bords med de Engelske og ha' det saa meget behageligt. Men hvad fik de for deres Stivsindethed? Brændte Engelskmanden ikke Byen af over Hovedet paa dem og tog saa, hvad han vilde? Næ, man skal aldrig irritere Fjenden, naar man vil føre Krig".

„Næ—æ, det skal man inte", sagde Jørgen Alsted og skjænkede sig i Smug et lille Glas; „for saa bliver han krasbøstig, og det skal man tage sig ivare for; han kan være fæl nok i Forrevejen. Naar man bare lod vær med at irritere hverandre, saa kom man aldrig i Klammeri, og saa var Krigen færdig med det Samme. Er det ikke ogsaa din Mening, Per?"

„Se, min Mening er nu den", sagde Per med Værdighed, „at saasom det itte kan nytte at forsvare sig mod en hel Eskadre af Fregatter og Linieskibe og Bombarderbrigger, saa ta'r vi en provisorisk Prottekul op om, at vi erklærer os neutrale, baade her i Gaabense, og hvor forresten ellers Engelskmanden gaar iland".

„Ja, men kan det nytte?" spurgte Niels Vebby tvivlende.

„Om det kan nytte!" sagde Per. „Jo, jeg skulde tro, det var ganske anderledes krabat end at bygge Skanser. — Nærenstid Engelskmanden gjør Forsøg paa at gaa i Land, saa lader vi blot en Mand gaa ud til ham med et hvidt Flag og sige, at vi er neutrale, saa kan han inte være bekjendt at gjøre det bitterste. Det vilde stride imod al Krigsbrug. — Skal vi saa tage en Prottekul op over det?"

Jørgen Alsted var lige ifærd med at opsætte dette højst vigtige Dokument, da man ude fra Gaarden hørte nogle underlige snærrende og skrattende Toner, som kort

efter fulgtes af et Jubelraab af den Ungdom, som altid er paa Færde, saa snart en Liremand viser sig. Per Mogensen rynkede ærgerlig Panden; men forsatte dog, trods det stigende Spektakkel: „I Gaabense Militsraad besluttedes det den 23de October at besvare et — —"

„Hurra for Ole Krumben!" lød det jublende Kor fra den Flok, der stimlede sammen i Gaarden.

Per Mogensen rejste sig med Værdighed og saae bistert hen imod Vinduet.

„Kom med en Vise, Ole Krumben! Din gamle Kasse mjaver jo som en Kat", lød det ude fra Gaarden.

„Ja, nu skal I faa den sidste", svarede en dyb Sømandsbas, „men I skal, tordne mig, Alle synge Omkvædet med!"

Per Mogensen gik hen, lukkede Vinduet op og stirrede hvast ud i Kredsen, hvis Centrum dannedes af en solbrændt, undersætsig, skjævbenet Ulk med Orlogsmatrosernes høje Hat, og med en Vandstøvle paa det ene Ben, medens det andet, som endte i en Klumpfod, stak i en grov Træsko. Om Halsen bar han i en bred Læderrem et af de smaa Posetiver, som Savojarderne ellers pleje at traktere, og paa Brystet dinglede i et Dannebrogsbaand Hædersmedaillen fra 2den April. Han manglede det ene Øje, men det andet blinkede lystigt og skjælmsk under et buskет Bryn, og idet han viskede Regndraaberne af Kind og Skjæg med Bagen af Haanden, nikkede han gemytligt til Per, spyttede Skraaen ud og raabte: „Nu kommer den!"

„Hold Mund, Ole! Her er Militsraad!" raabte Per Mogensen med myndig Stemme.

„Og her er Krigsraad, Hr. Justitsraad, vær saa artig at trine udenfor! Det koster lige meget!" svarede Ole.

Ungdommen istemte et nyt Hurraraab, idet Per arrigt smækkede Vinduet i, og til Lirekassens Toner klang det med den dybe Sømandsbas:

„Den engelske Konge udsender sit Bud
Fra Portsmouth, Calais og fra Dover:
„I lade den brittiske Flaade gaa ud
At pløje de skummende Bover!
Hvorhen den skal gaa,
I vide skal saa,
Naar Skagen I haver lagt over.""

Flokken gjentog højrøstet Omkvædet, men Jørgen Alsted kastede Pennen og bemærkede arrigt: „Jeg kan ikke skrive, saa længe det Bæst vræler op derude".

Der var heller ikke stor Mening i, hvad Per havde dikteret, medens „den engelske Flaade lagde Skagen over". Nu rejste han sig i sin fulde Majestæt, lukkede Vinduet op og raabte: „Hører I ikke? Her er Militsraad, og véd I ikke, at det er forbudt Landstrygere at spille i Gaarde uden Ejerens Tilladelse? Herud med jer Allesammen!"

Flokken trak sig noget tilbage, men Ole Krumben svarede med den uforstyrreligste Ro: „Jeg er kun Vandstryger, Hr. Justitsraad, men var dog ikke med at stryge Flaget den 2den April. Desuden synger jeg ikke i Jeres Gaard; for Færgegaarden er nok mestens Christen Karrebæks, og var han hjemme, kunde det nok hændes, at jeg kom ind, hvor I kom ud".

Denne Hentydning til Svogrenes mindre gode Forhold blev modtagen med Bifaldslatter fra Gaarden; ja, selv Jørgen og Niels vexlede et fortroligt Smil, som ikke undgik Pers Opmærksomhed.

Blodet foer ham til Panden. To Gange havde han i Dag maattet føle, at hans Militsfogedværdighed ikke stod i synderlig Anseelse. Skulde han nu lade sig lumpe i sin Søsters Gaard af en Fyr som Ole Krumben? Det var dog for meget.

„Hvis I ikke skrupper ud af Gaarden i en Fart, skal jeg lære Jer, hvor David kjøbte Ollet", raabte Per kobberrød i Ansigtet af Vrede.

„Takker Justitsraaden saa mangfoldig", svarede Ole, „især hvis jeg ved samme Lejlighed kunde faa at vide, hvor I henter Jert Brændevin".

Jørgen snød sin Næse, for at skjule sin Fnisen, og Niels gjorde den ikke uvittige Bemærkning, at Ole kunde svare for sig selv.

„Hvis I ikke hører op at forstyrre Militsraadet, lader jeg Jer anholde og sætte paa Sprøjtehuset. Jeg skal dog vise Jer, hvem der er Militsfoged her, enten I eller jeg".

„Takker Militsraaden saa mangfoldigt for frit Logis, især hvis Kosten kunde følge med det Samme; for den er noget smal i disse Krigstider", svarede Ole. „I er ellers

lovlig storsnudet, men det kommer vel af, at I har faaet Jer Næse lakeret. Den stikker Skagens Fyrtaarn!"

„Jeg opfordrer Militsraadet til at være mig behjelpelig ved Arrestantens Paagribelse", sagde Per højtideligt, idet han vendte sig mod Forsamlingen.

Ingen syntes at have Lyst til at lyde den givne Ordre; men et Par Stykker rejste sig dog og fulgte trevent efter Per, som med Opbydelsen af hele sin Værdighed langsomt gik ud i Gaarden.

„Naa, saa I vil arrestere en Militsfoged?" raabte Ole. „Ja, kom kun an! Jeg skal være Karl for Jer alle tre".

Per stirrede forbavset paa Ole Krumben. Om Halsen havde han det blanke Militsfogedskilt og i Haanden holdt han Kystmilitsens lange Sabellanse, som han triumferende svang over Hovedet. Det var øjensynligt, at en af Flokken havde skaffet ham begge Dele, medens Per var paa Vej ud i Gaarden.

„Værsenartig og kom an, Hr. Militsraad!" raabte han og fældede Lansen imod Per. „Jeg har slaaet en Entring af før".

„Plager den skinbarlige Satan Jer, Ole?" raabte Per forbitret. „Det er jo mit Skilt og mit Spyd I har!"

„Aa, paa Mit og Dit kommer det ikke saa nøje an i Krigstid", sagde Ole, „saa faar Enhver værge for Sit. Gaa nu hjem og læg Jer Per! Engelskmanden —"

Der slog et Blink gjennem Taagen. Man hørte et nært, et skarpt Skrald, og umiddelbart derefter en underlig hvæsende Susen. Kragerne fløj skrigende op fra de høje Popler i Lunden, kredsede et Par Gange rundt og trak saa med lange Vingeslag ind over Land.

„Herren fri og frelse os!" raabte Per og blev ligbleg. „Det kom ude fra Søen!"

„Akkurat, s'gu!" sagde Ole og rettede sig i Vejret. „Den Fløjten har vi hørt før".

Han havde næppe udtalt disse Ord, før et nyt Blink lysnede op i Taagen, og medens Ekkoet rullede hen langs den skovklædte Kyst, hørte man paany den samme underlige Hvæsen, og en tynd Ildstribe, som var det et Stjerneskud, lysnede gjennem den tykke Luft. Saa gav det et tungt Plask ude i Stranden.

„Jeg tror, Herren forlade dem, at de skyder med

skarpt", udbrød Per, idet han, tilligemed Jørgen og Niels, retirerede ind under Straataget, som om det kunde yde dem nogen Beskyttelse.

„Det lader til det", svarede Ole; „for løst Krudt er ligesom løs Tale, skal jeg sige Jer. Det gjør megen Kvalm, men det slaar ingen Mand ihjel. Forresten staar I bedre her ude; for hvis Skorstenen skulde ryge af, kan I let faa den i Hovedet".

Næppe havde Ole udtalt disse Ord, før der lød et Drøn, som fik alle Færgegaardens Ruder til at klirre. Det susede atter i Luften; men denne Gang paa en underlig brummende Maade, som om Noget skruede sig igjennem Taagen. Lyden kom uhyggelig nær; de tre Mænd sprang uvilkaarlig ud i Gaarden, og i samme Øjeblik ramlede Færgegaardens hvide Skorsten ned over Straataget.

Et Øjeblik efter hørte man et skarpt Knald, som efterfulgtes af en uhyggelig Raslen gjennem Lundens Træer, hvis Grene faldt knækkede ned.

„Ja, tænkte jeg ikke nok, at Fanden tog dem!" sagde Ole, idet han stirrede efter Militsraadets værdige Medlemmer. „Nu bliver det nok mig, der maa tage Kommandoen".

Nede ved Færgen havde Skuddene omtrent gjort samme Virkning som i Færgegaarden selv. Uagtet Bomben var gaaet over Hovederne paa de Skanse-arbejdere, som endnu vare tilstede, havde Forfærdelsen dog været stor nok til, at Alle over Hals og Hoved havde søgt Frelse ad Landevejen, trods alle Morten Riserups indtrængende Forestillinger. Kun Færge-folkene, mest gamle, udlevede Matroser, thi de unge vare alle til Orlogs, havde ikke smurt Hæfer, men halede under et dæmpet „Ohøj!" deres Baade længere op paa Land, forat de ikke ved det forventede Angreb skulde blive et Bytte for Englænderne. Disse forholdt sig nu fuld-stændig rolige, og i den graa Tykning, der som et Slør hvilede over Vandene, var det ganske umuligt at se, baade, hvorledes de laa, hvormange de vare, og hvad Kaliber de førte; men efter det sidste Skud at dømme, maatte det være de saakaldte Bombardérbrigger, og da Glimtene vare sete i tre forskjellige Retninger, maatte

der være lige saa mange Fartøjer, muligt endnu flere, altsaa en Styrke, som var mere end tilstrækkelig til at tage Skansen, saasnart Taagen lettede, og derfra forcere Hovedlandevejen, hvorved Besættelsen af Falster faktisk vilde være fuldført. Færgefolkene lod til at forudse denne Eventualitet; thi de arbejdede langsomt, og Talen faldt dæmpet og knap. Da de havde faaet den sidste Baad halet op, drev de ud paa Brohovedet, hvor de samledes i en raadvild Klynge om Morten Riserup, der stirrede lyttende ud gjennem Taagen.

„Ser I ham?" spurgte en af Fiskerne.

Den stærke Smed rystede med en urolig Mine paa Hovedet.

„Han hitter aldrig ind igjen! Hun ligger jo saa tyk, saa man kan skære hende med en Kniv", bemærkede en anden.

Der hørtes et svagt Raab langt ude. Saa kom Knaldet af en Riffel, og saa blev Alt dødsstille; man hørte ikke andet end Dryppet af den fortættede Taage, som drev fra Pælene ned i Vandet.

„Hvad var det?" spurgte den første.

„De har skudt ham", svarede den anden.

„Nej, det var Knud; jeg kjender hans Riffel", sagde Morten.

I samme Nu glimtede det ude i Taagen. Et Drøn rullede hen over Vandet, og en Kugle vandede ind imod Kysten, fulgt af en Salve Musketskud. Saa hørte man en enkelt Mands Hurra, og saa blev Alt igjen stille.

Mændene paa Broen stirrede ud i aandeløs Spænding. Det var som deres Blikke vilde sprænge Taagen; men ikke En af dem sagde et Ord. Morten hældte nyt Fængkrudt paa sin Stangriffel og lagde den i Anlæg bag en af Pælene.

Lidt efter hørte man Aareslag; saa kom en fornøjelig Fløjten, og Morten svarede med en lignende, idet han tog Stangriflen til sig.

Et Par af Fiskerne sprang ned til den sig nærmende Jolle, og et Øjeblik efter kravlede Knud Skytte, forpustet af den voldsomme Roning, op paa Skansen.

„Hvormange er der?" spurgte Morten, idet han gav ham en Haandsrækning.

„Tre, maaske fire. En ligger hen ad Dyrefoden til;

men to er gaaede til Ankers i Renden ret ud for Færgen. Det var ikke Andehagl de skød med".

„Hvorfor skød Du?" spurgte Morten.

„Aa, jeg kom saadan til det. Jeg var kommen en af Engelskmændene lovlig nær, for jeg kunde da se, at han, der stak Hovedet over Rælingen og vrælede ned til mig, havde trekantet Hat med Guldtredser og en blank Kikkert i Haanden".

„Saa var det Kaptajnen", sagde en af Fiskerne.

„Meget muligt", svarede Knud. „For de vrælede svært, da han faldt".

„Faldt han?" raabte Morten og slog sine Kæmpearme om den spinkle Skytte.

„Ja, jeg antager det; for det smak i Dækket lige efter Skuddet; men saa maatte jeg jo retirere mig, og saae ikke Andet end Glimtet af Engelskmandens Musketter; men han holder meget for højt".

Færgefolkene flokkedes om den flinke Skytte, der i den grønne Kjole og Hjorteskinds Benklæder stod lige saa fordringsløs, som havde han skudt en Agerhøne. En for en rakte de ham deres barkede Næver; det var som Faldet af denne ene Englænder havde gydt nyt Mod i hele Flokken. Og dog, hvad formaaede disse knapt sexten Mand mod de mange Hundreder, som vilde myldre frem fra de armerede Fartøjer, saasnart Taagen lettede!

Just, som man drøftede Muligheden, eller rettere sagt Umulighdeen, af at kunne holde Brohovedet, skimtede man gjennem Taagen en talrig Flok, som nærmede sig Skansen. Man modtog dem med et Hurra, thi ingen tvivlede om, at det var Kaptajnen og hans Jægere, som endnu i rette Tid kom til Undsætning. Stor blev derfor Skuffelsen, da man saae, hvoraf Flokken bestod. Forrest hinkede Ole Krumben, støttet til Pers lange Landeværnsspyd, og med hans Militsskilt paa Brystet. Ved Siden af ham gik en ganske ung Fyr, næsten Dreng — det var Kornetten ved de saakaldte Bösniakker. Efter ham fulgte Ellen Karrebæk med nogle af Færgegaardens Piger, som bare Proviant i store Kurve, og Toget sluttedes af Kusken og en tre—fire Karle, som til Alles Forbavselse slæbte Færgegaardens lange Pumpetræ imellem sig. Havde det ikke været Krigstid og Alvor, skulde man have troet, at det Hele var Maskerade og Løjer; men over Ole Krumbens furede Sømandsansigt hvilede der et Udtryk af

kjæk Besluttethed, som imponerede selv hans gamle Kammerater.

„Hvad skal det betyde? Hvad Pokker vil I med Pumpen paa Broen, Ole?" spurgte den stærke Smed, idet han haanligt betragtede Ole Krumben, der saae ud som en vanskabt Dværg ved Siden af ham.

„Hvad det skal betyde?" spurgte Ole og lettede paa sin blanke Sømandshat. „Det skal naturligvis betyde, at Engelskmanden skal faa Lov at gaa paa Pumperne hjem".

„Hold nu op med dine Vittigheder, Ole", sagde Knud Skytte alvorligt. „Man slaaer ikke Engelskmanden med Ord".

„Ganske rigtigt! Det var netop Det, som Olfert Fischer sagde den 2den April paa „Dannebroge". „Hold Kjæft med den Brølen og tag nøjagtigt Sigte, Manne!" — Se, det sagde han, og det siger jeg med".

„Skal vi da sigte med dit Pumpetræ?" spurgte Morten.

„Akkurat!" svarede Ole. „Sigte, men ikke skyde, skjøndt det ellers er en nem Baglader, det".

„Hør nu op med Fjas, Ole", sagde en af Færgefolkene. „Her er ingen Tid til Spøg".

„Nej, netop", svarede Ole, „og derfor er det ogsaa ramme Alvor. Hvad troer I, Engelskmanden først vil kige efter, naar Taagen letter? Han vil tælle Kanonerne paa Dækket, Gutter, og har vi ikke dem, sender han et Par Barkasser i Land og napper Skansen, saa let som en Svedske. Men ser han, der ligger en Fireogtyvepundinger i hvert Hul, saa kunde det være, han krøb afvejen, for han er inte meget for grov Konfekt".

„Ja, hvor skal vi faa Fireogtyvepundinger fra?" spurgte Smeden. „De Smaapjecer der har vi jo ikke en Gang Lavetterne til".

„Hør nu, Manne!" sagde Ole og lettede med en vis Højtidelighed paa sin Hat. „Troer I, jeg vil drive Abespil med Jer, saa tager I, haarde Død, Fejl. Jeg er en gammel Ulk, som har faret baade paa Indien og China, og har slaaedes lige saa godt med de malajiske Pirater, som med de engelske. Men jeg har ogsaa lært Noget paa mine Togter, og vil I følge mig gjennem Tykt og Tyndt, uden at gjøre Vrøvl eller raisonnere, saa svarer jeg for, at ikke én Englænder skal sætte sin Fod

paa Brohovedet i Morgen; men at vi skal vinke dem af, saa let som det var Vipstjerter. Er det ikke sandt, Herr Kornet?"

Den unge Fændrik smilede tillidsfuldt og sagde: „Ole har betroet Ellen Karrebæk og mig sin Slagplan, og jeg finder den baade sikker og god. Det gjælder nu kun om at afslaa Englændernes første Angreb, som rimeligvis vil finde Sted strax i Morgen, hvis Taagen letter. Jeg kommer lige fra Kaptajn Hummel. Han vil kunne være her i Morgen Formiddag med sine Jægere og et Par Feldtpjecer. Han beder Jer gjøre Alt for at afslaa blot det første Angreb".

„Og det beder jeg Jer ogsaa om, kjære Venner", sagde Ellen Karrebæk og traadte frem ved Siden af Fændriken. „Jeg véd, at hvis min Mand, og Eders Oldermand, Kristen, var her og bad Jer derom, saa gjorde I det. Gjør det nu for min Skyld! Jeg selv skal ikke svigte. Alt, hvad I behøver, skal jeg og mine Piger hente til Jer fra Færgegaarden".

Folkene saae tvivlraadige paa hverandre. Saa traadte en af dem frem og sagde: „Vi takker mangfoldigst, Madam; men vi maa dog vide, hvad vi skal gjøre, for med et Pompetræ i de bare Næver kan vi da ikke slaas".

„Nej", sagde Ole; „det kan I ikke, og derfor skal I ogsaa nok faa Noget i Næverne, som hverken I eller Engelskmanden har kjendt før. Hør nu efter, Manne, saa skal jeg forklare Jer Sagen tydeligt nok. Se, hvad det angaar med Pumpen, saa saver I den i fire Stykker, tjærer dem godt ind og langer dem op i Skydeskaarene, for at det kan se ud, som om de var armerede. Men hvert Stykke lægger I paa et Par Ruller, saa at I i en Fart kan varpe dem ud, naar jeg raaber „Fyr"; men det gjør jeg inte, før de engelske Barkasser ligger klods under Brohovedet, klare til Entring".

„Saa er det, haarde Død, noget sent", sagde Morten Riserup „Hvad Pokker skulde de bryde sig om at faa et Stykke tjæret Træ ned i Baaden. Det griner de af".

„Aa, jeg troer, Lysten forgaar dem, naar de ser, hvad der følger efter", svarede Ole.

„Hvad skulde det da være?" spurgte Smeden.

„Det er nu m i n Hemmelighed", svarede Ole, „og I kan tro, den er krabat; men den stikker jeg ikke saadan

ud til Alle og Enhver. Ser I, da jeg foer i de chinesiske Farvande, blev vi en Dag entret af Pirater, og det gik saadanne til: Vi drev for Vindstille, og en myrderlig Hede havde vi under Dækket, saadan at vi svedte Tran, og Brædderne Tjære. Saa kom der en stor Junker roende hen imod os, og vi troede naturligvis, det var saadan en Kadrejer, som vilde tuske Opium af os mod lidt Grønt eller et Par Fedesvin; for de har nogle morderlig fede Svin i China. Der var heller ikke mere end en sex, otte Mand i Junkeren, saa der var jo ikke Noget at kige efter, og vi lod ham da ogsaa lægge sig klods under Falderebstrappen. Saa entrede disse gule Djævle om Bord med Noget i Næverne, der saae ud som Hvidkaalshoveder, og lige paa én Gang smak de dem alle i Dækket med et Bras. Men, Hille den ryslende Syge, sikken en Komedie der blev! Hele Skuden stod i Røg fra For til Agter, og Topsgasterne drattede ned, ret som de var døde Spurveunger. Jeg selv stod til Rors og saae, hvorledes de Sataner sprang i Baaden igjen; men da Røgen naaede mig, gik Vejret fra mig, og jeg drat om, lige som alle de Andre. Da jeg vaagnede, laa jeg bagbunden i Baaden hos de gule Karnailler, og Skibet brændte i rum Sø en kvart Mil fra os. Saa tog de mig med i Land, for de troede, jeg var Kaptajnen, og der lærte jeg dem forskjelligt Pilleri, som de ikke kjendte i Forvejen. Til Gjengjæld viste de mig, hvordan de lavede deres Stinkgryder, og det er saadan nogle jeg tænker at varpe ned i de engelske Barkasser, naar de kommer saa nær, at vi kan lange dem ud".

„Men er Du ogsaa vis paa, at Du kan lave dem", spurgte Smeden noget tvivlende. „Har vi Svovl og Salpeter?"

„Om jeg kan lave dem?" spurgte Ole med en polisk Blinken. „Jo, Du kan tro, jeg kan lave dem, og det uden Svovl og Salpeter. Der er ikke én Engelskmand, der skal blive staaende, naar de flyver ham om Ørene. Er det ikke som jeg siger, Herr Kornet?"

„Ole har forklaret mig, hvordan han bærer sig ad, og jeg er vis paa, at han ikke vil narre os. Madam Karrebæk har givet ham sit Kjøkken til at lave dem i, og vi skal nok faa dem færdige før Midnat".

„Hør nu, Folk, saa er det et Ord med det", sagde Ole. „Ingen af os viger fra Pletten, og hjælper mine

Hvidkaalshoveder ikke, saa maa I kappe mit. Kom saa, Ellen, og følg De med, Herr Kornet! De kjender jo dog Hemmeligheden, og jeg maa have En til at hjælpe mig".

„Gud véd, om den holder?" sagde Morten Riserup med et Blik efter Ole, der humpede afsted til Færgegaarden saa hurtig han kunde.

„Jeg troer det", sagde Knud Skytte og drev Kuglen ned i sin Riffel. Han narrer os ikke".

„Ja, lad os saa begynde paa Komedien! Vi skal jo dog bestille Noget", sagde Morten.

Medens dette gik for sig nede paa Broen, laa Færgegaarden i den dybeste Forladthed. Alle Stuer stod tomme, den før saa flittigt søgte Skjænk var forladt, og i Ellen Karrebæks pyntelige Kjøkken havde Sod og Kalk saaledes oversprøjtet Rummet, at det maatte anses for ret egnet til Fabrikation af Stinkgryder og lignende Helvedesmaskiner. Ude i Haven drev Taageduggen ned ad Træernes mosgroede Stammer, lagde sig i store Dugperler hen ad Tjørnehækken og glimtede i tunge Draaber i de friske Halmstraa, som dækkede den lange Række Bistader indenfor Diget. Pludselig saae man et Hoved titte op over dette, og Enhver, som om Formiddagen havde set Per Mogensens røde Næse, vilde øjeblikkelig have kjendt den igjen, selv nu, da Mørket begyndte at falde paa. Efterat have forvisset sig om, at der ikke var en levende Sjæl hverken i Huset eller i Haven, luskede Per bag om Diget og krøb gjennem en Aabning i dette ind under nogle tætte Nøddebuske, som stod for den ene Ende af Staderækken. Her tog han en tung Gjenstand ud af en Sæk, stillede den paa Jorden, og saae sig paa ny spejdende omkring, som frygtede han for at blive overrasket i det, han havde for. Men selv Fuglene syntes at være flygtede for Englændernes Skud, og da Per lidt efter kom tilbage med en Spade, mumlede han ved sig selv: „Lad dem kun janke nede paa Broen med deres Ildgryder! Jeg har dog Mit sikrere i Gryden her, og den skal Engelskmanden nok bare sig for at faa Fingre i. Naar blot Hver, som jeg, vilde redde Sit, saa gik der ikke ret meget tilspilde, og saa kunde man spare sig alt det Fædrelandsvrøvl, som de nu bavler op med".

Med disse Ord, som røbede Pers praktiske Sands, stak han Spaden i Jorden og havde snart gravet et Hul, stort nok til at modtage den Lergryde, han havde bragt med sig ovre fra sin egen Gaard, og som indeholdt alle de Specier, han i en Aarrække havde lagt paa Kistebunden, og de vare ikke faa. Per lod med et Suk den tunge Lergryde glide ned i Hullet og dækkede det omhyggeligt til; men nu viste der sig en Omstændighed, som han ikke havde beregnet, og som let kunde forraade det Hele. Den ny opgravede Jord var fugtig, og hvordan han end vendte og glattede den, blev der dog en mørk Plet, som tydeligt viste, at der var gravet. Per vidste, at Engelskmanden havde en fin Næse; ja, han havde endog hørt, at de havde Sporhunde, som vare afrettede til at opsnuse nedgravede Sager. Han vendte sin laadne Hue i Haanden, kløede sig i Parykken og grundede dybt — — der maatte dog være ét Sted, hvor hans kjære Gryde ikke kunde findes. Pludselig lyste hele hans Ansigt op i et bredt, smørret Grin — nu havde han det! I en Fart gravede han Gryden op igjen, tørrede den omhyggeligt af og bar den hen til det Bistade, der var blevet plyndret om Formiddagen. Nogle enkelte, halvdøde Bier krøb endnu rundt paa det; men i sin Iver ændsede han ikke deres matte Stik. Han løftede Stadet ivejret, pressede Lergryden helt op i det, fyldte Resten med Halm og Mos, og dækkede endelig det Hele med en Straahætte, som han hentede fra Skuret. Nu var det ikke muligt at skjelne dette Stade fra de andre, og idet han veltilfreds tog Kjending paa dets Plads i Rækken, sagde han: „Hvis de Skillinger kommer i Kløerne paa Engelskmanden, saa er de ham vel undte! Men han barer sig nok; Per er fiffigere end som saa". Og med denne behagelige Bevidsthed kravlede han lydløst over Diget og forsvandt i Retningen af sin egen Gaard, hvor han agtede at træffe yderligere Sikkerhedsforanstaltninger.

Snart efter drev Natten paa, og ude paa Skansen lod man ikke denne ubenyttet. I Skydeskaarene blev de fingerede Fireogtyvepundinger lagte op. Græstørv og Brædder lagdes over dem, og efter Mortens Raad blev Skansens Ydervold dækket med Tjørneris for at hindre Englænderne i at kravle op. Man arbejdede i al Stil-

hed. Kun engang imellem faldt der en Bemærkning, en Tvivl om Ole Krumbens chinesiske Dygtighed, hvoraf Skansens Skjæbne i det yderste Øieblik vilde afhænge; thi man begyndte at undres over, at hverken han eller Fændriken lod høre det Mindste fra sig.

Først hen ad Morgenstunden kom en Langvogn forsigtigt kjørende ud til Skansen, hvor Alle stimlede om den, for at tage Oles mærkelige Stinkgryder i Øiesyn. De viste sig at være adskilligt større end Kaalhoveder, ligesom de heller ikke havde disses Form. De saae nærmest ud som kæmpemæssige Sukker-Toppe, omvundne med Blaar, som lugtede stærkt af Thymian og Terpentin. Med stor Forsigtighed lettede Ole hver enkelt ned af Vognen og bar dem selv ind i Skansen, hvor han stillede to ved hvert Skydeskaar, idet han gav streng Ordre til, at Ingen maatte røre dem, en Ordre, som Folkene vare meget villige til at adlyde; thi Intet skaffer saa megen Respekt som det Ubekjendte, og med denne steg ogsaa Respekten for Ole, som fra nu af betragtedes som Skansens egentlige Kommandant.

„Nu er vi klare, Manne! Nu skal vi ha' os en Sang; for her er ingen Militsfoged, som siger: „Hold Mund!" Brøl nu i, saa Engelskmanden kan høre, at vi ikke har glemt Noderne hjemme". Og Ole sang for:

Den engelske Konge udsender sit Bud
Til Portsmouth, Calais og til Dover:
„I lade Brittaniens Flaade gaa ud
At pløie de skummende Bover!
Hvorhen den skal gaa,
Det vil I forstaa,
Naar Skagen I først har lagt over".

Den engelske Flaade stod Skagerak ind
Med sine forseglede Breve.
Saa stak den til Kronborg for en bi de Vind;
Thi Lykken la'er Slynglerne leve.
De spared ej Krudt;
Men gav det Salut —
Ni Skud, som besvarede bleve.

I Vedbæk som Venner de vaded i Land,
Og vi tog imod dem som Venner.
Men ti Uger efter stod Byen i Brand,
Vi kjendte jo først, de var Fjender,
Da „Frue", dit Spir,
Vor ypperste Sir,
De engelske Brandbomber tænder.

Men er de nu Fjender, saa skal de og se,
At Dansken af Dvalen er vækket.
Kom nu, Kammerater, og hævner den Spe!
Skam Den, der nu svigter paa Dækket!
Og har vi ej Krudt,
Vi gi'er ham Salut
Med Ild, til hans Hovmod er knækket.

En skingrende Piben fra Skibene ude paa Søen gjennemtrængte det Hurra, hvormed Folkene i Skansen lønnede Oles Sang. Den fulgtes af en Trommehvirvel, og lige som denne endte, steg tre Lyskugler i Vejret, som trods den disede Luft dog kastede deres Skjær lige ind imod Brohovedet.

„Se saa! Nu piber han, den Onde lyne mig, til Skafning", raabte Ole Krumben med vild Glæde. „Saa faar vi vel holde vor Mund i al Ærbødighed, til vi har givet ham Bønnerne i Hovedet! Tænkte jeg det ikke nok! De har faaet Vind 'derude -- Taagen letter mod Land — om et Kvarter har vi dem".

Ole Krumben entrede op paa Skansens Brystværn, og flere af Folkene fulgte hans Exempel. Ude i Øst lyste en dæmrende, rosenrød Stribe. Den farvedes stærkere og stærkere, og alt som den bredte sig, drev Taagen i tunge, hvide Strimer ind imod Land, som var det Røg, der rullede hen over Vandet. Klarere og klarere tegnede de sig derude, de mørke Orlogsskibe. Først deres Master og Ræer, saa Vanter og Rigning, endelig de sorte Skrog, fra hvis røde Kanonporte de blanke Metalpjecer stak Hovederne frem. Der var tre, og rundt om dem laa Barkasserne, store Fartøjer, hvoraf flere endog førte tre Master — man kunde tydeligt se de blanke Svingbasser paa deres Ræling. Atter lød Baadsmandspiberne, atter klang Trommehvirvlerne — blaa Matroser og rødkjolede Soldater myldrede ned i Baadene, Aarerne rejstes i Vejret, og Folkene paa Skansen bøjede deres Hoveder — mod denne Overmagt var det jo umuligt at kæmpe.

Da lød den tredie Baadsmandstrille. Aarerne lagde sig glat i Vandet, og de første taktfaste Slag lød — det Hele gik saa net, saa pynteligt som til en Parade.

„Dæk Jer, Manne!" sagde Ole, idet han kravlede ned ad Skraaningen. „Og husk nu paa, hvad jeg siger: Ikke en Kat rører sig, før jeg kommanderer „Giv Agt!" Saa varper i Pumperne ud og gjør Portene klare. Naar jeg siger „Fyr", sætter I Gryderne i Hullet, stikker Ild i

dem og lader dem gaa udenbords. Men husk at stikke af med det Samme. Har I forstaaet mig?"

Folkene nikkede, og Fændriken spurgte: „Hvor er den svære Tingest, vi var saa glade over?"

„Den er her", svarede Ole. „Den tager jeg paa min Samvittighed; det er den første, der gaar udenbords. Naar I har set, hvordan jeg bærer mig ad, gjør I alle paa samme Maade".

„Javel, Ole!" sagde Folkene.

Ole slog Ild og tændte det lille Baal i Midten af Skansen. Englænderne saae Røgen, og et tordnende Hurra ude fra Søen var Svaret. De troede, uden al Tvivl, at der var gaaet Ild i Brohovedet.

„Ja, vræl I kun!" sagde Ole, idet han forsigtigt lettede paa den sværeste af sine Stinkgryder. „I skal snart komme til at vræle paa en anden Maner. Er Skytterne paa deres Plads bag Baadene?"

„Javel, Ole! Vi er kun fem her oppe", svarede en af Folkene.

„Saa er vi En for mange", svarede Ole. „Jo færre vi kan være her, desto bedre. List ned til Skytterne, Paarup, og sig, at der ikke maa løsnes et Skud, før vi har hilst paa dem heroppefra. Naar Barkasserne driver af med Strømmen, vil de kjøre lige i Gabet paa dem. Saa skyder de. Sig dem det".

„Det skal blive sagt, Ole", svarede Paarup og gik.

Der lød et nyt Hurraraab fra Søen, vildere end det forrige. Barkasserne vare nu knapt fem hundrede Alen borte, og det var øjensynligt, at de paa denne Afstand havde opdaget saavel Skansens mangelfulde Tilstand som dens fingerede Armering. Dette syntes at gjøre dem trygge; thi de løsnede ikke et Skud, hverken fra Skibene eller fra Svingbasserne paa Baadene. Disse lagde sig for Aarerne, og nu kunde man tydeligt se, at den kommanderende Officer mønstrede Skansen og Brohovedet paa alle Kanter. Saa lød der et kort Kommandoraab, og for fulde Aaretag stævnede de sex Barkasser frem Side om Side — Vandet stod i Sprøjt for Stevnen af dem.

„Nu gjælder det!" hviskede Ole, som gjennem Skydeskaaret holdt Øje med de fremroende Barkasser. „Flyt Gryderne lidt nærmere til Ilden, Manne!"

Folkene adlød, og en af dem sagde: „Vi ryger da

ikke i Luften, Ole? Det er ligesom det koger inde i dem!"

„Bryd dig ikke om det! Det er bare Materien, der linder sig", svarede Ole grinende, idet han lettede den tungeste af Gryderne op bag Pumpetræet. „Hold Jer nu klare til at tænde med Spaanerne, Manne!"

I dette Øjeblik lød et Brag, et Hurra — det var den første Barkasse, hvis Bredside skurede mod Brohovedet, som man aabenbart troede forladt. I samme Øjeblik hørte man Lyden af de andre, som dels tørnede mod Bolværket, dels løb lige ind under Skansehjørnet, hvor Ole havde sin Plads. Han stod med begge Hænder om Pumpestykket, parat til at lade det gaa i Søen. „Lang mig en Spaan!" hvislede han.

Nu hørtes Lyden af Entrebilerne, som huggedes i Bulværket, Klirren af Entrepigge og Huggerter, som tørnede mod de Jernplader, hvormed Bulværket var beslaaet. I samme Nu kylede Ole Krumben det tunge Pumpestykke ned over de først fremtrængende Matroser og lod den tændte Gryde følge efter. Man hørte den rulle ned ad Skansevolden, tørne mod Bulværket og dernæst styrte ned i Barkassen, altsammen med en underlig klingende Lyd, som om store Sølvmynter sprang til alle Sider. Der fulgte et Jubelraab, blandet med Latter fra Barkassens Besætning, og Færgefolkene stirrede maalløse paa Ole, der lige saa forbavset stirrede paa dem.

„Det var Fanden til Gryde!" sagde en af dem. „Den var jo fuld af Specier. Hør, hvor de slaas om dem dernede!"

Ole nappede en Brand fra Baalet. „Klar Manne! Fyr væk!" raabte han med Tordenstemme, idet han rullede den næste brændende Gryde ud af Aabningen, medens Folkene samtidig kastede de andre.

Denne Gang hørtes der en hel anden Musik. Det var ikke Klang af Sølvstykker, men en kogende, forbitret Brummen, som om hundrede Snurrepotter vare sluppne løs i de engelste Barkasser.

„Rend", raabte Ole, „eller Stanken stikker Jer fordærvet!"

Folkene halede ind ad Broen til, medens Ole Krumben under løjerlige Spring og Fagter fægtede om sig i Luften, humpende efter de Andre, det bedste han kunde.

Hvad der nu gik for sig paa de engelske Barkasser,

var en fuldstændig Gaade for de paa Land posterede Skytter. De havde set Ild og Røg vælte ud fra Kanonportene, men der fulgte intet Knald, ingen Damp. Kun en let Taage, som af en dirrende Myggesværm, stod favnehøjt op over Barkasserne. Men denne Taage syntes at være dødbringende; thi den ubeskriveligste Forvirring herskede overalt. Soldater og Matroser væltede sig under høje Brøl mellem hverandre. Nogle fægtede med deres Vaaben i Luften, som var den fuld af usynlige Fjender; andre skjærmede Ansigtet med deres Hænder, og atter andre faldt baglænds over Tofterne eller sprang i Vandet, hvor de sank under uartikulerede Udraab. Barkasserne vare fuldstændig uden Styr eller Kommando. De begyndte at drive af med Strømmen, men den lette Røg, der hvilede over dem, fulgte bestandig med, og Kampen mod den syntes at være haabløs; thi man saae den ene af Folkene efter den anden segne ned under Tofterne. Agter i den forreste Baad stod den kommanderende Officér viftende i Luften med sit Lommetørklæde, som var han besat.

Morten Riserup rejste sin Kæmpeskikkelse op bag Baadene og sagde: „Lad mig tage ham, Knud! Saa er der to Kaptajner mindre".

Knud nikkede stiltiende, og Morten lagde Papegøjeriflen mellem to Aaretolle paa Baaden. Der lød et skarpt Knald; man hørte en Kugle hvine, og den røde Officer styrtede baglænds i Vandet.

„Fyr nu væk, Folk!" raabte Knud Skytte og sendte det næste Skud.

Knald fulgte paa Knald, Kugle paa Kugle; men til Folkenes store Forbavselse blev Englænderne dem Svar skyldige. Der løsnedes vel nogle enkelte Skud; men de vare uden Maal eller Sigte, fyrede af som i blinde.

Barkasserne blev ved at drive ud efter, og først, da de vare langt udenfor Skudvidde, saae man, at der fra de engelske Skibe sattes Baade ud, som tog dem paa Slæb og langsomt bugserede dem tilbage til de engelske Brigger.

En Time efter lettede disse, under Befolkningens Jubel, Anker og stod Løbet ud, just som Kaptajn Hummel med sine Jægere og en Feltpjece kom jagende for at besætte Brohovedet.

De smaa Naboer.

Efter Maleri af Prof. Exner.

Rygtet om Englændernes Forjagelse ved Oles mystiske Midler spredte sig som en Løbeild, og om Aftenen var Færgegaarden fuld af Folk helt nede fra Stubbekjøbing, som vilde se Dagens fejrede Helt. Ellen Karrebæk havde faaet Festbordet dækket ude i Haven; thi selv den store Færgestue kunde ikke nær rumme de tilstrømmende Gjæster, og havde den foregaaende Aften været taaget og mørk, tung og trykkende for Alle, saa var denne lys og klar, Lamper og Blus skinnede omkap med glade Ansigter og befriede Hjærter. For Enden af det lange Bord sad Ole Krumben som Hædersgjæst. Til Højre for ham Kaptajnen med sine Jægere, til Venstre Ellen Karrebæk med Folkene fra Færgen. Ved den nederste Ende, hvor der ikke faldt ret meget Lys, saaes Per Mogensen, medens Morten Riserup, Fændriken og Knud Skytte dannede Midten af Bordet.

Kaptajn Hummel havde lige endt en Tale, hvori han med varme Ord havde prist Ole Krumben og Skansens djærve Forsvarere, da man saae Per Mogensen rejse sig og med sin kjendte militsraadsmæssige Stemme udtale følgende Ord:

„Militsraadet for Nørre-Alslev-Gaabense, som har taget en ikke uvæsentlig Del i Ledelsen af Krigsforanstaltningerne imod Englskmanden beklager, ved sin Formand ikke at være bleven sat tilstrækkelig ind i de Midler og den Maade, hvorpaa Brohovedets Forsvar er bleven ledet, og maa derfor udbede sig nærmere Forklaring desangaaende af en Sagkyndig. Navnlig ønsker det at vide, om de til Forsvaret anvendte Ildgryder eller Stinkpotter maa kunne anses for stemmende med evropæisk Krigsbrug, eller om de ikke snarere maa betragtes som altfor irriterende for Fjenden og derfor farlige at bruge, da han let kunde falde paa at anvende det samme Middel mod os".

Kaptajn Hummel og Fændriken brast i Latter; men Ole rejste sig findigt op og sagde: „Med gunstig Forlov, Herr Militsraad, saa skal jeg hastig koge de Ærter. Se, hvad Midlet angaar, saa bryder jeg mig ikke meget om det, naar bare det fører til Maalet; for kan man ikke slaas med en Huggert, saa bruger man en Haandspage, og hvad disse Stinkgryder angaar, saa var de krabate nok, og Militsraaden behøver ikke at være bange; for vel har vi Bier til Lands, men jeg troer ikke, Engelskmanden

har dem til Vands, og har han det, saa troer jeg kun det er Vandbier, og de gjør ingen Sjæl Fortræd".

„Ja hvad kommer det dine Brandkugler ved?" spurgte Per. „De var da ikke fyldte med Bier, véd jeg".

„Naa, saa det var de ikke?" spurgte Ole. „Jo, I kan bande paa, det var éns Bier Altsammen! Der kom rigtig Brum paa dem, da vi fik dem varmet op med lidt brændende Blaar, og I kan tro, at den Røg stak Englænderne i Næsen, saa at de stak af det bedste de kunde".

„Hvor fik I da alle de Bier fra?" spurgte Per noget urolig.

„Fra Ellen Karrebæks Bigaard", forklarede Ole. „Vi gjorde Staderne istand her i Kjøkkenet og kjørte dem saa ud paa Broen".

„Aa, Ole! Ole! Hvad har I dog gjort!" udbrød Per med ynkelig Stemme. „Alt, hvad jeg ejer, havde jeg gjemt i den ene — den tog I da ikke med, Ole?"

„Naa, saa det var dine Specier, der sprang?" spurgte Ole. „Og jeg, som var saa bange for, at det var Ellen Karrebæks. Ja, det var et rigtig pænt Offer paa Fædrelandets Alter af Jer, Per. Det gjorde en knusende Effekt; for medens Englænderne laa i Bunden af Barkasserne og ragede uklar over Jeres Skillinger, fik vi Tid til at hive de andre Stader indenbords, og dem var der, Pinedød, ingen Specier i. De var, hvad jeg saadan vilde kalde, ganske neutrale".

„Men, hvor Pokker hittede du paa Det med Bierne, Ole?" spurgte Kaptajn Hummel.

„Ja, det skal jeg fortælle Kaptajnen ganske grangiveligt", sagde Ole. „Se, det var nu i Gaar Morges, at jeg vilde synge den sidste Krigsvise, da stak Per Mogensen en Næse ud ad Vinduet med en saadan Koleratur, at jeg kom til at tænke paa, at hvis jeg kunde skaffe Englænderne saadan en, saa maatte de vist vende den hjem efter. Se, derfor drikker jeg Per Mogensens Skaal; for han er og bliver dog Militsraad hernede, og Noget skal han da ha' for Pengene".

En skraldende Latter fulgte paa Ole Krumbens Ord, og under denne fordampede Per Mogensen. Han havde faaet nok, og det Samme fik Engelskmanden i Slaget ved Gaabense.

J. C. Jacobsen.

Med Vignet og Billede.

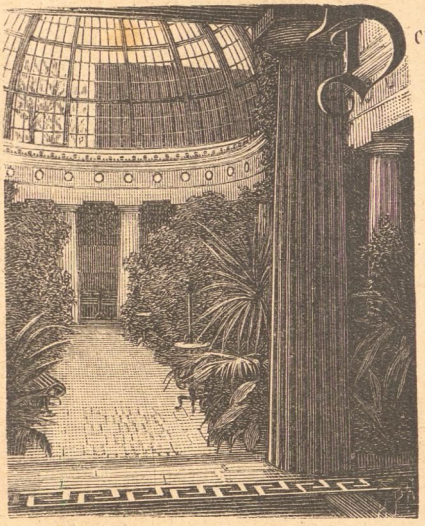

Det er store Fremskridt, de sidste halvhundrede Aar have været Vidne til med næsten alle Erhvervskilder i vort Fædreland, og man tør vel sige, at den fremadgaaende Bevægelse i denne Periode har været forholdsvis kraftig netop hos os, saa vist som vi dengang faktisk bleve langt overfløjede af vore Naboer, med hvem vi nu i mange Stykker vel kunne maale os. Selvfølgeligt er der endnu meget tilbage for os at lære, og selvfølgelig vil den stadige Udvikling og Kappestrid kræve et mindst ligesaa energisk Arbejde af os i den kommende Tid, som i den sidst forløbne; men det er dog vel næppe usandsynligt, at netop denne Periode, Tiden omkring Midten af vort Aarhundrede, vil blive nævnt i de kommende Dages Historie som en Gjennembrudets Tid, der bragte nyt Liv med sig paa mange Punkter, som en Tid, der indførte nye Principer for Arbejdet, idet den løste Traditionens og den blinde Overleverings snævre Baand og satte selvstændig Tænken og Udnytten af Videnskabens Resultater i deres Plads.

Men Fremgang og Forbedringer komme ikke af sig selv dumpende ned og sætte Bo i Folket; dette maa eje Mænd, der kunne gaa i Spidsen ad de nye Veje, og mange gode Navne vil man da ogsaa kunne nævne i Forbindelse med disse Tiders Udvikling. Men ofte kan det vel være vanskelig nok at sige, hvem man skal give Æren, da mangt et vigtigt Fremskridt er fremstaaet som en Sum

af Manges Arbejder, hvori den Enkeltes lille Bidrag forsvinder. Sjeldent er det i hvert Fald, at se det Hele i den Grad baaret af en enkelt Mand, som Tilfældet var med den Reform af Ølbrygningen, som nu afdøde Capitain J. C. Jacobsen gjennemførte hos os. Betragtningen af Jacobsens Liv som Industridrivende vil derfor altid fremkalde vor Interesse, som et lærerigt Vidnesbyrd om, hvorledes Bestræbelsen for, uden Hensyn til den største øieblikkelige Fordel at hæve sin Bedrift til den højest mulige Udvikling, i Længden dog er det, der betaler sig bedst.

Jacobsen var af Bondeslægt, og han holdt nok af at fremhæve, hvorledes hans Fader kom hid fra Jylland som simpel Bryggerkarl. Denne Fader, som Jacobsen idethele gjerne talte om, maa forøvrigt ogsaa have været en ret mærkelig Mand, energisk og med samme Tørst efter Kundskaber som Sønnen, om end vel næppe med de Evner til at tilegne sig dem, som denne. Ved sin Dygtighed og Strøbsomhed drev han det saa vidt, at han fik sit eget Bryggeri i Brolæggerstræde Nr. 5 og dertil samlede sig en net lille Formue. Han havde som sagt den største Respekt for Kundskaber og Dannelse, holdt saaledes meget af at gaa op i Højesteret og høre paa Forhandlingerne; da Sønnen voxede noget til, tog han ham med derop. Han lod den Unge følge de populære Forelæsninger over Fysik og Kemi, som H. C. Ørsted holdt ved den nys oprettede polytekniske Læreanstalt. Om den smittende Begejstring over Emnet, der gjennemstrømmede Ørsteds Foredrag, foreligger der Vidnesbyrd nok, og de hidtil lidet paaagtede Naturvidenskaber kom da med Et stærkt paa Mode. Men næppe har han havt nogen taknemligere Tilhører end den unge Jacobsen, der fra disse Forelæsninger modtog en Paavirkning, der blev bestemmende for hele hans Liv, aabnede hans Blik for den Betydning, Videnskaben kan og skal have for det praktiske Liv, og modnede den Beslutning hos ham, altid selv at støtte sig til dens mægtige Hjælp. At der tillige fra denne Tid nedlagdes en luende Kjærlighed hos ham til Ørsteds ædle Person, vil man let kunne forstaa.

Da Faderen døde, var Sønnen, der var eneste Barn, kun 24 Aar og overtog nu Bryggeriet og sin Arv, der, som sagt, efter Omstændighederne var ret anselig, jeg tror omtrent 30,000 Rigsdaler. Næppe havde dog Nogen ventet, at denne lille Sum skulde blive Løftestangen til saa store

Foretagender. To Borgere, fortalte man, stode og saa paa Udgravningerne til den af enhver Kjøbenhavner fra den Tid velkjendte Lagerkjælder i Volden ved Teglgaardstræde. „Hvad har man for her," spurgte den Ene. „Aa," svarede Nr. 2, „det er en ung Brygger, der har arvet nogle Penge efter sin Fader, og nu har han fundet paa, at ville begrave dem i Volden."

Som vi vide, blev Pengene imidlertid ikke i Volden. Eller rettere sagt, han gjenfandt dem andetsteds; thi i Begyndelsen havde den driftige, unge Mand, der kastede sig ind i Experimenter, der fremkaldte en betænkelig Hovedrysten hos hans ældre Kollegaer, megen Modgang, og hans første Forsøg, som han anstillede i sin Moders Vaskekjedel, havde ikke noget heldigt Udfald. Alligevel gjemte han altid den gamle Kjedel som en kjær Relikvie fra en Tid, hvorpaa han, trods alle dens Bryderier, tænkte tilbage med Glæde. Det stod allerede da klart for Jacobsen, at vor hjemlige Ølindustri trængte til en gjennemgribende Reform, og han havde i saa Henseende Blikket henvendt dels paa England, dels paa Bayern, begge to stærkt ølproducerende Lande, hvor Fabrikationen var udviklet til en høj Grad af Fuldkommenhed. Efter moden Overvejelse valgte han den bayerske Fremgangsmaade og viste ogsaa herved sit skarpe Blik, idet denne siden har hævdet sin Overlegenhed ved at udbrede sig over næsten hele Verden.

Det kunde maaske her være Stedet med et Par Ord at omtale Hovedtrækkene i Ølfabrikationen. Som bekjendt bruger man hertil Byg, der imidlertid først skal omdannes til Malt, idet man udbløder det i Vand og lader det spire, medens det hyppig kastes og vendes. Efter ca. 8 Dages Forløb standser man Spiringen og tørrer Maltet i særegne Ovne, Køller, hvor man lader Varmegraden stige jevnt til 70—80°. Maltet, der nu er blevet sprødt og har faaet en sødlig og aromatisk Smag, knuses og blandes med Vand, og denne Blanding („Mæsken") opvarmes derpaa langsomt til omtrent 50°, hvorved Melet i Maltet bliver til Sukker (Maltsukker), der opløser sig i Vandet. Denne Opløsning, der trækkes saa klar som mulig fra Skallerne, og koges med Humle, kaldes Urt; den er endnu meget forskiellig fra Øl, idet den har en stærk sød og, fra Humlen, tillige bitter, idethele temmelig vammel Smag. Den skal, for at blive drikkelig, først gjæres og faar derfor, efter den er bleven kold, en Tilsætning af Gjær i

store Kar. Gjæren bestaar af en uendelig Mængde smaa Svampe; hver bestaar kun af en eneste Celle, der, naar den bringes ned i Urten, voxer ved at der skyder smaa Knopper ud paa den, der snart blive til nye Celler og løsne sig, for at forplante sig videre paa samme Maade. Paa den Maade kan der af den ringe Portion Gjær, der tilsættes, under dens Vext i Urten dannes en stor Mængde. Ved Gjærens Indvirkning bliver en Del af Sukkeret i Urten forvandlet til Spiritus og Kulsyre, den Luftart, der bringer Ølet til at skumme og som vi ogsaa kjende fra Sodavand og Champagne. Den største Mængde Kulsyre gaar vel bort, men en Del bliver tilbage i Ølet og bidrager sammen med Spiritussen til at give det sin behagelige og forfriskende Smag.

Dette er i korte Træk Hovedmomenterne i Øltilberedningen, men Ølet faar en meget forskjellig Karakter, efter den forskjellige Maade, hvorpaa de enkelte Operationer ledes, navnlig efter hvorledes man tørrer Maltet og hvorledes Opvarmningen af dette med Vand finder Sted, og efter hvilken Slags Gjær, man benytter. Af denne sidste anvendes 2 forskjellige Hovedracer, nemlig den saakaldte Overgjær, der under Gjæringen hæves op til Overfladen, og Undergjæren, der efter endt Gjæring danner et Lag paa Karrets Bund. Ved Anvendelse af den første skal Gjæringen foregaa ved Stuetemperatur, med Undergjær derimod ved meget lavere Varme, omtrent 5°. Ved den engelske Methode, der i det Hele stod den da hos os brugelige nærmest, betjener man sig af Overgjær og Blandingen af Malt og Vand opvarmes simpelthen til den forønskede Temperatur. Ved den bayerske Fremgangsmaade bliver derimod denne Opvarmning tilvejebragt paa en ejendommelig Maade, idet en Del af Blandingen opvarmes til Kogning i en Kjedel og derpaa blandes med Resten, hvilket gjentages flere Gange, indtil det Hele har faaet den rette Varmegrad. Endvidere gjæres her med Undergjær, og Ølet maa, efterat Hovedgjæringen i Karrene er tilende, endnu underkastes en flere Maaneders Lagring i Is-afkjølede Kjældere, førend det bliver modent til at nydes.

Jacobsen indrettede, som sagt, sit nye, 1847 paa Valby Bakke opførte Bryggeri efter den bayerske Methode; efter hans eneste Søn, den nuværende Brygger Carl Jacobsen, kaldte han det Carlsberg. Fra en Reise i Tydskland

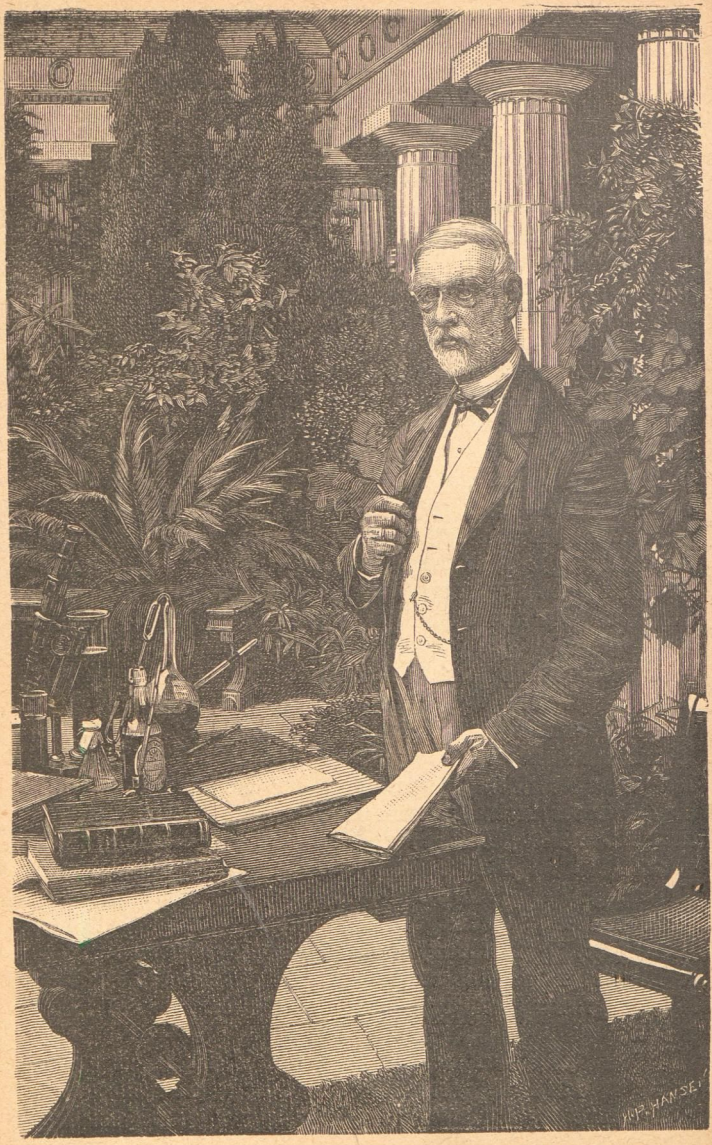

havde han bragt den nye Gjær hjem med sig. Efter nogle Vanskeligheder i Begyndelsen, hvoriblandt en forbigaaende Vandmangel nær var bleven skjæbnesvanger for hele Værkets Fremtid, udviklede Bryggeriet sig hurtig, og Publikum lærte at foretrække det klare og holdbare Lagerøl for det uklare og let fordærvede Hvidtøl, der da var det eneste, man kjendte her. Efter en Brand, der 1867 ødelagde Bryggeriet, rejste det sig hurtig igjen, og, idet den ene Udvidelse fulgte rask efter den anden, og desuden flere andre, tildels meget anselige, bayerske Bryggerier bleve anlagte, tiltog Forbruget af denne Drik i en Grad, der nu begynder at vække Uro hos Læger og Nationaløkonomer. Jacobsen selv var fast overbevist om det bayerske Øls Gavnlighed, idet han — med Rette eller Urette — betragtede det som Brændevinens virksomste Modstander.

Han lod sig imidlertid ikke nøje med at udvide sit Bryggeri og forøge sit Salg, men anvendte lige til det Sidste sin store Arbejdsevne og sit særdeles klare tekniske Blik til, ofte med store Pengeoffre, at indføre ethvert virkeligt Fremskridt paa „Gamle Carlsberg", der ogsaa efterhaanden blev Udgangspunktet for selvstændige Forbedringer, saa at han endte med af alle Fagmænd at blive betragtet som Europas første Brygger, og hans Fabrik, skjøndt det var den første Begynder paa en for denne Retning fremmed Grund, tilsidst blev besøgt af en Mængde fremmede Bryggere, selv fra denne Industris gamle Hjemland, der hos ham søgte Vejledning og Belæring.

Han hilste med Glæde Franskmanden Pasteurs store Opdagelser, ved hvilke det blev godtgjort, at det er Bakterierne, Organismer, der findes overalt i Luften og Vandet og ere endnu langt mindre end Gjærcellen, der fremkalde Fordærvelse i Øl og Vin, ligesom de foraarsage de smitsomme Sygdomme hos Mennesket, hvilke farlige Fjender Pasteur ogsaa angav Midler til at bekjæmpe. Vor Landsmand, Dr. E. Chr. Hansen gjorde paa Carlsberg Laboratoriet den vigtige Opdagelse, at der ogsaa findes Gjærracer, der, trods deres store ydre Lighed med den almindelige, have en lignende skadelig Indflydelse, og indførte den „rene Gjær", der fra „Gamle Carlsberg" udbredte sig over hele Verden. Jacobsen indførte Brugen af Ismaskiner, de nordligste, der dengang fandtes, paa

sit Bryggeri, for bedre at gjennemføre den minutiøse Renlighed, der ikke let lader sig opnaa ved naturlig Is. Han indførte her Dampkogning i lukkede Kjedler, lod opstille særlige, lukkede Afkjølingsapparater for Urten, hvorved Forurening fra Luften undgaas („Pasteurs System"), omdannede hele sit Maltgjøreri efter et ganske nyt Princip („Gallands System"), og var til sin sidste Tid beskjæftiget med nye Planer og Ideer.

Det er imidlertid ikke som den, der forbedrede vor hjemlige Industri, at J. C. Jacobsen har Krav paa den største Taknemlighed hos det danske Folk, men meget mere ved den storartede Gavmildhed, hvormed han anvendte sine Indtægter, der, samlede sammen, vilde kunne have givet ham en fyrstelig Formue, medens han nu ved sin Død ikke efterlod sig andet end sit Bryggeri.

Ved et Gavebrev til Videnskabernes Selskab, af 25. September 1876 skjænkede han saaledes, i taknemmelig Erkjendelse af den Gavn og Glæde, Videnskaben havde bragt ham, 1 Million Kroner, dels til Oprettelse og Drift af et Laboratorium til Ølbryggeriets Fremme, hvis Undersøgelser alle skulle offentliggjøres, saa at de i lige Grad kunne komme alle deri Interesserede til Nytte, dels til almindelige videnskabelige Formaal. Det saaledes grundlagte „Carlsberg Fond"s Kapital forøgede han senere med endnu 1 Million Kroner, og ved sit Testamente overdrog han endelig til Fondet hele „Gamle Carlsberg", hvis Indtægter altsaa i Fremtiden udelukkende ville komme til at tjene det Offentliges Bedste, som de have gjort det i hans Levetid. Han udtalte som sin sidste Villie, at dette Bryggeri bestandig maatte blive ledet i hans Aand, og uden Hensyn til den øjeblikkelige Fordel kun stræbe efter en stedse videre Udvikling og Fuldkommengjørelse af sit Produkt.

For det 1859 nedbrændte Frederiksborg Slots Gjenopførelse og Udsmykning var han yderst virksom og anvendte ligeledes henved 1 Million Kroner til dette Formaal. Ved sin Indflydelse fik han gjennemført Slottets Omdannelse til et Nationalmuseum, i Lighed med det, der findes i Versailles, i hvilket han saa et mægtigt Middel til at vække og styrke den nationale Følelse og Kjærligheden til det Fædreland, hvis trofaste Søn han var, og med Hensyn til hvilket han havde optaget og ved sine Handlinger

gjennemført Sproggrandskeren Rasks Ord, „at man skylder det alt, hvad man kan udrette". Paa alle Maader var han virksom for at berige dette Museum, til hvis videre Udvikling han henlagte en Sum paa 200,000 Kroner under „Carlsberg Fondet". Endnu i sit sidste Leveaar viste han sin Interesse for Slottet ved at rejse til Stockholm og erhverve en tro Gjengivelse af det store Springvand, „Neptunsbrønden", som Svenskerne 1658 havde borttaget fra den indre Slotsgaard, hvor det nu paany vil blive rejst, ligesom han drog til Belgien, for at bestille et Klokkespil i Lighed med det, der i Slottets første Tid sendte sine Toner ud fra det høje Taarn.

Paa mange andre Maader var han en virksom Befordrer af Kunsten, i hvilken Henseende hans Søn, Besidderen af det store Bryggeri „Ny Carlsberg", som bekjendt, paa en storartet Maade fortsætter Traditionen fra Faderen. Med Hensyn til hans private Godgjørenhed, der virkede saa ubemærket som mulig, skal blot omtales, at Kjøbenhavns Understøttelsesforening efter hans Død hædrede hans Minde som sin største Bidragyder. Mange andre Interesser tabte i ham en virksom Støtte: her skal blot erindres om de store Offre, han bragte for botanisk Have, det kongelige Theater, den slesvigske Sag, og meget andet.

I sin personlige Færd var Jacobsen storslaaet og højsindet; han talte aldrig ilde om noget Menneske, men forbigik dem med Tavshed, hvis Færd han misbilligede. Han var i en mærkelig Grad blottet for smaalig Forfængelighed, og de Udmærkelser, som tildeltes ham af Konge og Medborgere, tog han halvt nødtvungen imod. Da Kjøbenhavns Universitet udnævnte ham til sin Æresdoctor, vægrede han sig først længe med beskeden Henvisning til, at han vel elskede og beundrede Videnskaben, men ingenlunde selv turde kalde sig Videnskabsmand. Den Adresse, som efter Oprettelsen af „Carlsberg Fondet" overraktes ham med Underskrifter fra Landets gode Mænd, som et Udtryk for deres Taknemlighed for den sjeldne Gave, var ham dog en kjær Erindring, om det end kneb haardt for ham den Dag, han skulde modtage den.

Hans daglige Liv var arbejdsomt og tarveligt, og hans Devise „Arbejde og Nøjsomhed" passede saa vel til hele hans Færd som mulig. Af sine Arbejdere var han i høj Grad afholdt og beundret, og der herskede paa „Gamle Carlsberg" et i vore Dage vist temmelig sjeldent Forhold mellem Herre

og Undergivne, saa at ikke blot ingen socialistisk Bevægelse nogensinde naaede dertil, men alle hans Folk delte med Iver hans stærkt udprægede, politiske Tilbøjeligheder. Dette var dog alene Følgen af det nævnte stærke, gjensidige Tillidsforhold; thi al Tvang i saa Henseende var ham i høj Grad imod. Kun upatriotiske Følelser vilde han ikke taale mellem sine; en lille, kjernefuld Tale til sine Arbejdere endte han, efter at have fremhævet, hvorledes Enhver skulde følge sin bedste Overbevisning, med de Ord „Men er der nogen Slyngel iblandt Jer, som ikke elsker sit Fædreland, saa skyd ham ud! Mellem os kan han ikke være!"

Jacobsen foretog, navnlig i sine senere Aar, hyppige Udenlandsrejser, navnlig i Tyskland og Frankrig, hvor han flere Gange besøgte Pasteur i Paris, ligesom Pasteur, under Lægekongressen i Kjøbenhavn, oftere var Gjæst paa Carlsberg. Imellem Jacobsen og den berømte, franske Lærde havde der i det Hele udviklet sig et varmt Venskabsforhold, der fandt synlige Vidnesbyrd i, at Jacobsen opstillede en Marmorbyste af Pasteur i Carlsberg Laboratorium, medens denne dedicerede en af sine Bøger til J. Rom havde han besøgt i sit 50. Aar, og som gammel stod hans Længsel bestandig efter den evige Stad. Omsider lykkedes det ham at bortrydde de Hindringer, der længe havde stillet sig i Vejen for hans Plan, saa at han i Februar 1887 kunde begive sig paa Rejsen med sin Familie. Arbejderne toge Afsked med ham ved Bryggeriets Port, og paa Banegaarden kunde hans Venner se ham drage afsted med barnlig Glæde over at ile sine Længslers Maal imøde. Det var Døden, han rejste imøde, idet han efter et langt og smertefuldt Sygeleje blev bortrevet den 30. April og saaledes et Liv udslukt, som de, der kjendte hans kraftige Konstitution og hans Aands usvækkede Klarhed, havde haabet, til Fædrelandets Gavn, at se forlænget med en Del Aar endnu.

Østerlandske Sagn.

Meddelte af **Benedicte Arnesen-Kall.**

Hvorledes Damaskus blev anlagt.

Da Edens Have havde lukket sig for vore første Forældre og Kerubens Sværd havde tilstænget det skønne

Opholdssted, bleve de tre himmelske Jomfruer, „Skønhed", „Visdom" og „Overflødighed", ogsaa landflygtige. I dyb Sorg over ikke at kunne opfylde Allahs Vilje og forskønne det jordiske Paradis, tyede de op til det himmelske, og fandt et Tilflugtssted i det unævnelige, som intet jordisk Øje har set.

Men der var ingen Brug for deres Virksomhed. Alt var fuldkommen skønt, vist og der manglede intet. De begyndte at kede sig og at længes efter Jorden med dens Mangler og Afvexlinger.

Saa besluttede de atter at drage ned til den og søge et Sted, hvor de kunde opslaa deres Pauluner, uden at henleve Tiden i uvirksom Ro.

Forsættet blev udført. De søgte og de søgte. Men overalt var der noget i Vejen. Der, hvor Skønheden havde Lyst til at dvæle, kunde Visdommen ikke finde sig tilrette, og Overflødigheden med dens rige Grøde kunde ikke trives paa de Steder, hvor Visdommen ønskede at rejse sine Templer.

Efter megen Vandring frem og tilbage, standsede de en Dag i Minas Dal, hvor Barydas-Floden har sine Kilder. De standsede og talte sammen om det daarlige Udbytte af deres Forsøg paa at naa et fælles Maal.

„Lad os skilles ad, mine Søstre," sagde Visdommen efter en Pause. „Det bæres mig for, at den enkelte lettere vil finde det rette Sted, hvorfra vi kunne virke i Forening. Om et Aar mødes vi atter her i Minas Dal. Allah forunde Eder Held og Glæde!"

De tre himmelske Jomfruer bøjede sig for hverandre. Saa droge de hver sin Vej.

* * *

Aarets Kredsløb var tilende. „Jeg har fundet! Jeg har fundet! Jeg har fundet!" Saa lød det paa engang fra de tre Søstres Læber, da de atter hilsede paa hverandre i Minas Dal. „Hvor? Hvor? Hvor?" Saa lød det atter. Men ingen af dem hastede med at svare. De frygtede for en længere Skilsmisse end det Aar, hvori de hver for sig havde søgt det lykkelige Sted paa Jorden, der kunde forene deres Virksomhed.

Endelig brød Visdommen Tausheden:

„Ser I, mine Søstre, det Bjærg der, knap en Dagsrejse nord for Minas Dal? Dets øverste Del er af Natu-

rens Haand dannet som et Altar og til Jordens første Altar har det ogsaa været indviet. Dèr ofrede Kain og Abel; dér dræbte Kain sin Broder, og det altarformede Bjærg bærer endnu Mindet om Jordens første Blodskyld. Men det uskyldige Blod, som var strømmet, udbredte en Fylde af Frugtbarhed, og Allah lod efter sin uransagelige Vilje, Naadens Kilder risle hen over den uhyre Skyld, indtil Vandløbenes Rigdom fra det mørke Bjærg mødtes med Barydas' milde Vover fra Minas Dal. Men desuagtet er Stedet forblevet øde og forladt. Menneskenes Børn have frygtet Mindet om Jordens første Blodskyld og have derfor ikke turdet bygge her. Nu ere Aarhundreder gaaet hen over den, og nu vil jeg, efter at have set og undersøgt saa mange af Jordens Egne, opslaa mit Paulun her. O mine Søstre, hvis I kunde forblive her og hjælpe mig at bygge Byen, fra hvis Templer jeg vil udgyde min Aand og hvis Lærere jeg vil besjæle!"

„Dette er jo just Stedet, som jeg, efter al min Vandren og Søgen, har udkaaret mig," sagde Skønheden glædestraalende. „Hvor skulde jeg nogensinde finde et, der passede bedre for mig? Naar Du, o vise Søster, fylder Templer og Læresale med Din Aand, og gyder Din Kraft i de Rettroendes Hjærter, saa vil jeg slynge mit Belte om Templer og Læresale, om Haver og Lunde, og jeg vil gøre denne Plet til den skønneste paa Jorden."

Men Overflødigheden smilede og sagde: „Vise Søster! Skønne Søster! Det er dog mærkeligt som vi i Dag ere enige. Thi just dette Sted, hvor Frugterne gløde og Jorden er gjennemrislet af de rige Vandløb, er det, som jeg har kaaret til min fremtidige Bolig. Naar Visdommen taler i Templerne og Skønheden straaler fra Paladser og Haver, saa bliver det min Sag at skænke al den Rigdom af nærende Vækster og herlige Frugter, af alt, hvad der styrker, vederkvæger og ernærer Mennesket, til den By, hvis Navn skal bevares gennem tusinde Slægtled som Asiens straalende Dronning."

Saa toge de tre himmelske Jomfruer Stedet, Syd for Altarbjærget ved Barydas' Vande og de herlige Findscha-Kilder, i Besiddelse. Dèr udspændte de deres Telte og sloge sig til Ro.

* * *

Dette er, efter den gamle Legende, Begyndelsen til Damaskus*), som Du, o Vestens Datter, har ønsket at høre.

Men Den, der som jeg, Dervishen, der elsker at fortælle, har levet Rækker af Aar i den herlige Stad, Den véd ogsaa, at om de, for Aartusinder siden udspændte Telte end længst ere forsvundne, saa bygge og bo de himmelske Jomfruer dog endnu bestandig i den: Skønheden troner endnu den Dag i Dag ved de herlige Kilder, i de pragtfulde Bygninger, i Havernes Blomsterflor og Kioskernes Marmor-Bassiner; Visdommens Tanker have strømmet fra Omijadernes herlige Moske og fra Sheikernes Lærestole, mens Digtekunst og Videnskab blomstrede, mens den skarpe Damascenerklinge væbnede Troens bedste Kæmper og det purpurrøde Damask smykkede Herskernes Troner med en Pragt, som ingen anden By i Verden har kunnet frembringe, og mens Overflødighedens rige Fyldehorn gav Næring baade til dem, der syslede med Religionens Mysterier, med Digtekunstens og Videnskabens Skatte og med Kunstens mangeartede Frembringelser.

Men Nord for Byen ligger det mørke Altarbjærg, med det alvorsfulde Minde om Jordens første Blodskyld. Derfor var det, at Visdommen bestemte, at Damaskus aldrig som andre Byer nogensinde i Tidernes Løb skulde skifte sit Navn, Blodbægret. Hvor herligt og skønt der end er i den, hvor megen Jubel og Glæde der end skal udgaa fra den, saa skal den dog bestandig i sit Navn bære Erindringen om det uhyre Alvor, som fra først af knyttede sig til Stedet, hvor den blev anlagt, det Alvor, uden hvilket de Lærdes Tanker let blive spidsfindige og unyttige, uden hvilket Skønhedens Smykker blive til ødsel Tant, og Overflødighedens Rigdom fører til blødagtig Svaghed.

Saa lød Visdommens Ord for Aartusinder siden. Men for at Du, o Vestens Datter, tilfulde skal indse hvilken Rang den af de himmelske Jomfruer anlagte Stad indtager blandt de af Allah elskede Byer, vil jeg fortælle dig endnu en lille Historie.

Valmuen.

Der var opstaaet stor Strid i Planteverdenen. Fire af de nyttigste og skønneste Vexter vare blevne uenige om, hvem af dem, der i højeste Grad var til Gavn og Glæde for Menneskeslægten.

*) Dimischk-esch-Schâm.

Vinstokken, hvis rige Drueklasser stak frem mellem det herligt formede Løv, sagde:

„Hvo af Eder vil ligne sig med mig? Jeg fryder Øjet. Jeg glæder Hjærtet. Min Kraft skænker Digteren Begejstring; jeg oprejser de Nedtrykte og bereder Lægedom for de Syge. Jeg er en af Livets Grundkræfter. Lad ingen forsøge paa at maale sig med mig!"

Men den dejlige, fuldt udsprungne Rose sagde:

Jeg indrømmer Dig stor Magt, o Vin! Jeg véd, at Du glæder Hjærterne. Jeg véd ogsaa at lige fra Kong Salomons Dage og indtil Hafiz, den begejstrede, have Jordens største Sangere prist Din Kraft. Men hvad vilde dog Vinstokkens Gaver være, dersom ikke Kærlighedens Rose straalede? Jeg er den ædleste, den mest ophøjede Følelses Sindbillede. Min fine Farve er Jomfruens Rødme ved det første Elskovsord; min Duft er det uudsigelige, som ingen kan beskrive, men som enhver i Sandhed Elskende fornemmer med Fryd, og min Torn er det hellige Panser, uden hvilket Rosen ikke var Rose, og Kærligheden ikke Livets største og helligste Magt. O Vinstok, Du og jeg kunne slutte os sammen, men Du maa indrømme mig den første Plads. Jeg er ældre end Du, thi jeg stammer fra Edens Have, men Dig kende Menneskene blot fra Noahs Tid."

Da smilede Oliventræet, hvis bleggrønne, støvfarvede Løv hverken havde Vinstokkens Fylde eller Rosens duftfulde Glans, og sagde halvt medlidende: „Jeg holder ikke af at strides med Eder, thi jeg véd, at jeg er af guddommelig Oprindelse, at jeg er Visdommens eget Træ. Men spørg I blot den lærde Forsker, hvad han vilde gøre uden den Olje, der lyser for ham i Granskningens stille Timer? Spørg Dyret, hvis Fødder ere ømme og hovne af Ørkenvandringer, hvormed dets Smerter skulle stilles. Spørg de Syge og Saarede, spørg enhver, der trænger til aandelig og legemlig Vederkvægelse og Forfriskning! Véd I, hvad de alle som En ville svare? I Oliventræet er Lys, Næring, Lægedom og Vederkvægelse. Da Allah lod det Træ opvoxe af Jordens Skød og helligede det til den evige Visdom, da skænkede han Menneskeslægten Planterigets største og uundværligste Gave."

Men Dadelpalmen ragede højt op over Vinstokken, Rosen og Oliventræet. Den stod i stille Majestæt og sagde med rolig Overlegenhed:

„Det er godt nok med Vin og Kærlighed; det er

ogsaa godt med Lægedom, Forfriskning og med den Oplysning, der udgaar fra Granskerbordet, for hvilken det blege Oliventræ vil gøre sig til Sindbillede. Men uden det nærende Brød*) kunne alle Eders Fortjenester dog intet nytte. Hvo kan leve af Vin og Begejstring? Ender man ikke med at blive slappet og udmattet? Hvem har Kærlighed og Skønhed nogensinde bragt gennem de øde Ørkener? Men mine Frugter, med det lædskende Brødstof have været Vandrerens Trøst, naar han ellers havde maattet forsmægte. Min Næring er den sødeste og sundeste, min Skønhed som Træ overgaar baade Vinstokkens og Rosens. Hvor Allahs Maane straaler og Østens Sol skinner, kan Oljen i Forskerens Natlampe godt undværes, og det Træ, der kalder sig selv „Visdommens", er for mig ingenlunde Symbolet paa Jordens Oplysning. — Jeg indrømmer Eders Fortjenester o Vinstok, Rose og Oliventræ, jeg indrømmer Eders Gavers Betydning, men jeg, Dadelpalmen, er ligefuldt den største, den nyttigste, og den mægtigste!"

Saa stredes de frem og tilbage. Men ingen af dem blev visere eller bedre deraf. Thi da de alle fire vilde være den ypperste, saa hørte enhver af dem kun sin egen Mening og forblev aldeles døv for de andres Grunde.

Men den tusindaarige Platan, det store og ærværdige Træ, under hvis Krone Slægt efter Slægt havde søgt Skygge, blev ked af at høre paa den ufrugtbare Strid.

„O, I Daarer," udbrød den tilsidst, „véd I ikke, at alle Allahs Gaver ere gode, og at det bør Eder at takke for, hvad enhver af Eder har modtaget? Men for at kue Eders Hovmod, vil jeg nu fortælle Eder om den Plante, hvis Kraft er stærkere end Vinens, hvis Farve er skønnere end Rosens, den Plante, der giver et stærkere Lys end Oliventræets klareste Olje og hvis Smag er sødere end Dadelpalmens Frugter."

De fire Stridende lyttede til denne for dem underlige Tale. Men tilsidst udbrød de i Kor: „Sig os, o Du Tusindaarige, hvad det er for en vidunderlig Plante, saa at vi alle kunne bøje os for den."

„Det er Valmuen," svarede Platanen." Har Din Drue, o Vinstok nogensinde frembragt den Synernes Rus,

*) Den tørrede Dadel indeholder et fortrinligt Næringsstof, og de med denne Frugt stoppede Sække udgjorde, især tidligere, en vigtig Del af Handelskaravanernes Udrustning.

som Valmuens Saft formaar at skænke? Den løfter Mennesket over Jorden og fører det til Profetens Paradis. Og sig mig saa, o Rose, om Din smukke Farve kan maale sig med det Purpurtæppe, som Valmuens straalende Blomster breder over Marken, og Du, nyttige Oliventræ, og Du, nærende og fortræffelige Dadelpalme, siger selv begge, hvad I kunne stille mod den Glemsel af al jordisk Nød, som Valmuens mildnende og nærende Sødme bringer de stakkels Dødelige? Hører derfor op at strides! Takker Allah for de skønne og nyttige Gaver, som han har skænket Eder og anerkender Valmuen for Eders straalende og mægtige Herskerinde."

* * *

Dette er, o Vestens Datter, Fortællingen om de stridende Planter. Men nu kommer dens Anvendelse paa de af Allah højt elskede og rigt begavede Byer, der ogsaa ofte have stridt sammen, om hvem af dem der var den ypperste.

Istambul*) er Vinstokken blandt Østens Stæder. Brussa med det fine Væv af de fineste Stoffer og de henrivende Kvinder, der gemmes bag Haremets Staaltraads Gittere, er Rosen, hvis Skønhed ogsaa bærer sit Tornepanser. Adrianopel ligner det nyttige, lægende og, trods dets blege Farve, oplysende Oliventræ, og Enhver, der har levet i Kairo, véd at Dadelpalmens søde Frugt, Ørkenens Brød, er dens Symbol. Men Damaskus, Visdommens, Skønhedens og Overflødighedens By, med de herlige Templer og de liflige Kildevæld, forener i sit Skød Istambuls, Brussas, Adrianopels og Kairos Skatte. Den er Stædernes straalende Valmue, thi hvo, der har nydt Damaskus, har ikke blot Vinstokkens, Rosens, Oliventræets og Dadelpalmens Gaver, men berøres ogsaa af Paradisets Herlighed og glemmer alt andet.

Derfor hilse vi den som Asiens Dronning, de tre himmelske Jomfruers hellige Stad, Damaskus, Østens purpurfarvede Valmue.

*) Konstantinopel.

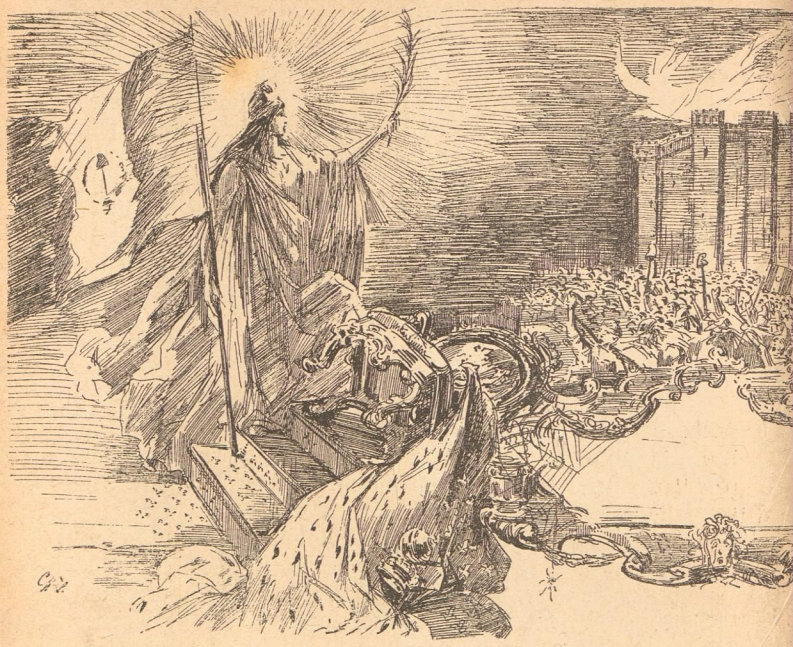

To Kvindeskæbner

fra Revolutionstiden.

Af Adolf Langsted.

Med Illustrationer af Carl H. F. Schmidt.

Overalt — saa langt som Trikoloren vajer og Marseillaisen synges — forberedes Hundredeaarsfesten for den store franske Revolution. Det er nu snart hundrede Aar siden, at Frihedsideerne, disse Ideer, der skulde blive saa skæbnesvangre for enhver, der slugte dem ufordøjede, vakte Befolkningen af Aarhundreders Dvale til Selverkjendelse og Selvforsvar. De satte Lidenskaberne i Oprør, al den bundfaldne Bærme kom op i

Sindene, Hævnlyst og Nag bredte sig Landet over som hærgende Farsot. De fandt et klingende Udtryk i Marseillaisens Ord og elektriserende Toner, som i deres Tjeneste bleve usynlige Vinger, hvorpaa de fløj Verden om.

Afsted, I brave Marseillaner!
Nu op til Kamp, hver Frankrigs Mand!
Tyranniets blodige Banner
:,: Vajer over vort Fædreneland :,:

Disse Toner have sunget Revolutionen ind i mange enfoldige Hjærter; de have rejst den undertrykte imod Undertrykkeren, den ubemidlede imod den bemidlede, den utilregnelige imod den tilregnelige, den gjældbundne imod hans Kreditor, Tjeneren imod hans Herre, Arbeideren imod hans Arbeidsgiver, Undersaatten imod hans Konge, Trikoloren imod det gamle Liljebanner. Folket havde været langmodigt; hvert Aar havde lagt en ny Centnervægt paa dets Skuldre; det havde tiet og taalt; — det havde ladet sig udpante for at Kongen kunde bygge et Utal af Slotte, det havde ladet sig afklæde for at Hoffet og dets Dignitarer kunde klæde sig i Purpur og kosteligt Linklæde, det havde ladet sig udhungre for at Adel og Gejstlighed kunde fraase i Vellevnet, det havde ladet sig forarme for at de høie Herrer kunde faa Bugt med deres stedse lige bundløse Gjæld! — Nu var Maalet fuldt. Høirøstet krævede man en ny Tingenes Orden; det gamle skulde ryddes af Vejen men om Maadehold kunde der ikke være Tale. Ethvert beskyttende Dige, som Vedtægt og gammel Fordom dannede, havde de nye frigjørende Ideer sløjfet, og uhindret skyllede Revolutionens Stormflod ind over det ulykkelige Land. Det, som kunde være blevet en Befrielse, blev derfor en ny Usurpation, idet Folket usurperede Kongens Magt, ligesom han tidligere havde usurperet Folkets. Det var i Virkeligheden kun en Rollebytning. Forglemmende Skriftens Ord: „Hævnen hører mig til, siger Herren," tog det ophidsede Folk sig selv til Rette og gav sig selv til egenmægtigt at tyranniſere „Tyrannerne." Deraf denne endeløse Blodsudgydelse, dette forgelige Utal af uskyldige Ofre; Folket var ikke længer sig selv mægtigt; det rasede som om en Dæmon var faret deri, alt Bundfaldet og Bærmen kom op i det; ærreløse Mænd førte det store Ord paa Tribunen og i Retssalen, faldne og ryggesløse Kvinder dansede halvnøgne rundt

om Dødskarrerne, der daglig førte Hundreder af Mennesker til Skafottet.

Det er ikke Stedet her at skildre den store franske Revolution — det er desuden gjort saa ofte og saa udmærket andetsteds, — men jeg vil forsøge at vise den afspejlet i to Kvindeskæbner, der forskjellige som Nat og Dag kun havde ét tilfælles, nemlig Udgangen, den sørgelige Udgang.

Grevinde Du Barry.

Ludvig XV begyndte at blive gammel, og det skjønt Aarene endnu ikke kunde tynge ham. Han havde brudt sit Helbred i en Kjæde af Udsvævelser, bortødslet sit Lands Formue i tomme Forlystelser og tilsat de sidste Rester af sin kongelige Værdighed i slet Selskab. Han kunde have nok at bebrejde sig, og han gjorde det trolig; det var ikke paa Anger det skortede ham, men paa en kraftig Vilje til at slaa ind paa en bedre Vej. Han havde forvandlet sit prægtige Slot: Versailles til et Slags Sultan-Serail, hvis Galleri af indtagende Kvinder næppe mere formaaede at lokke et Smil i hans matte, udslukkede Øjne. Han var led ved andre, dog maaske mest ved sig selv; han havde levet et Liv, hvis Indhold havde været idel Forfængelighed, derfor stod der nu kun at læse paa hans Ansigt: Lede og Foragt. Og dog skulde han i sit Livs Aften føje en ny Skandale til den lange Række, hvormed han havde forarget det franske Folk, en Skandale saa oprørende, at den ikke blot skulde latterliggjøre ham, men forkrænke den Kongeværdighed, som en Gang skulde tages i Arv af hans retskafne Søn. Ved som en gammel og udlevet Mand at ophøje et simpelt Fruentimmer, Jomfru Johanne Bécu, til Grevinde Du Barry og lade hende anvise Værelser paa Versailles, beskæmmede han ikke blot sig selv og den Værdighed, han beklædte, men Frankrig og det Folk, hvis Konge han var. Det var derfor ikke underligt, om Ludvig XV, som en Gang havde faaet Tilnavnet „den folkekjære", endte med at blive Gjenstand for hele Folkets Spot. Det gik endog saa vidt, at der i 1771 blev omsendt et Flyveskrift med følgende Bøn, tilegnet „Hans meget kristelige Majestæt":

„Vor Fader, du, som er paa Versailles; helliget vorde dit Navn; dit Rige er i Forfald; din Vilje sker

lige saa lidt paa Jorden som i Himlen; giv os vort daglige Brød, som du har berøvet os; forlad dit Parlament, at det fremmer dine Interesser, ligesom du forlader dine Ministre, at de forraade dem; buk ikke under for den fristende Du Barry, men fri os for din Djævel af en Kansler". —

Johanne Bécu var født den 19. August 1743. Som forældreløs Pige blev hun i sine første Aar opdragen paa Fattigvæsenets Bekostning og senere anbragt i St. Anna-Klosteret. Da hun blev voxen, fortæller man, at hun for at tjene sit Brød rejste rundt paa Landet og faldbød Uldvarer, men snart fik Ansættelse som Jomfru i et stort Modemagasin i St.-Honorégaden i Paris. Efter hvad man kan skjønne, har den lille kjønne Butiksjomfru ikke været noget Dydsmynster. Iblandt de mange fornemme Kunder, hun stiftede Bekjendtskab med, var den letfærdige Grev Johan Du Barry, et af disse Verdensbørn, som der er fuldt op af i alle store Hovedstæder. Han fattede Kjærlighed til hende, ødslede af sin Rigdom paa hende og hædrede hende med Navnet: Frk. Engel. Denne Engel gav han Forsædet ved alle de Spille-Soiréer og Banketter, han gav i sit Palais. Dér bleve mange Hofkavalerer opmærksomme paa hendes sjældne Skjønhed og smittende Lune, og det varede ikke længe, før Frk. Engel blev indført paa den lange Aspirant-Liste ved det kongelige Maitresse-Serail. Man tænkte sig, at hun maaske kunde opnaa et Døgns Gunst, at hun — som saa mange — vilde forsvinde, efter et Øjeblik at have sværmet i den hemmelighedsfulde Hjortepark, men man tog fejl. Den forhenværende Modehandlerinde skulde erobre den ophøjede Plads, som nu i fire Aar havde staaet ledig efter Markisen af Pompadour. Og hvorledes kunde vel denne simple, udannede Pige vinde denne Sejr? — Ved ikke at efterabe Hofdamerne eller at smigre Monarken under et paataget Væsen, men ved at optræde som den, hun var: som en rigtig Kurtisane med al den usminkede Friskhed og al den raa Munterhed, som høre det Haandværk til. Ludvig XV, som forlængst var mæt og træt af vamlende Smiger og galant Hoftone, følte sig henrevet. Han overøste sin nye Maitresse med en Regn af Guld og Juveler, og besluttede at gjøre hende til Frankrigs, ja, Europas første Kvinde.

For at være kongelig Maitresse maatte Frøkenen først og fremmest have et passende Navn. Kongen maatte da

se at finde en Mand til hende, som mod rundelig Betaling vilde laane Navn og derpaa skyndsomst igjen forsvinde bag Kulisserne. Hendes gamle Tilbeder: Grev Johan Du Barry kunde synes den nærmeste, men han var lovlig undskyldt, desformedelst han var gift. Han havde imidlertid en ugift Broder, der var som selvskabt til dette Hverv. Denne, Grev: Vilhelm Du Barry, var kun slet ret Sø-Officer og levede i Toulouse med sin Moder. At kalde ham til Paris, vie ham til Ludvig XVs Maitresse, stikke en antagelig Sum Penge til ham og sende ham sporensstregs tilbage til Toulouse, var den letteste Sag af Verden. Ægteskabskontrakten blev underskreven i Nærværelse af de stedlige Myndigheder, Vielsen fandt Sted i St. Laurents-Kirken i Auteuil og et Par Dage efter rejste Brudgommen tilbage til sit gamle Hjem, mens Bruden ilede med at indstallere sig paa det kongelige Slot. Ludvig XV havde mistet sin elskelige Dronning Marie Leczinska et halvt Aar i Forvejen; han begræd hende ikke længe.

Den Lejlighed i andet Stokværk, som blev Grevinde Du Barry anvist, udgjorde en Række Toiletværelser, det ene prægtigere end det andet. Taffeluret i hendes Sovekammer forestillede de tre Gratier holdende en Sølvskive, hvorpaa en Amor angav Klokkeslettet med en Guldpil. Grevindens Værelser overgik langt baade Prinsessernes og Dronningens i ødsel Pragt. Lejligheden paa Versailles viste sig imidlertid snart at være for indskrænket for den nye Maitresse; Hans Majestæt skænkede hende et anseeligt Hotel i Paris, hvor hun kunde installere sit Tyende og sine Equipager. I Begyndelsen af 1769 modtog hun 100,000 Francs i livsvarig Rente fra Staden Paris, og 10,000 i Rente fra Landskabet Bourgogne. I Juli samme Aar overraskedes hun af sin gavmilde Tilbeder, der blev mere og mere indtaget i hende, med det smukke Slot: Luciennes. Grevinde Du Barry føler sig smigret; hun er nu naaet saa vidt, at hun har samme Tjenerskæng, samme Rigdomme og samme Indflydelse som Markisen af Pompadour. Hun er ung, smuk og forførerisk med blaa Øjne, brune Øjenbryn, blondt Haar, en lille græsk Næse, rosenfarvede Læber og en Hud som det fineste Atlask. Der spiller et overgivent Lune i hendes Øjne, og det bløde Smil, der bæver om hendes Mund, virker ligesaa betagende paa hendes Omgivelser som en Fes Tryllestav.

Grevinden modtog i sine private Værelser Kur af

Hertuger, Ministre, Gesandter og Fyrster. Da den svenske Konge Gustav III besøgte det franske Hof i 1771 forærede han Grevinden et Guldhalsbaand til hendes Skjødehund. Om det saa var Kronprinsessen, den dejlige Marie Antoinette, saa maatte hun — for sin Svigerfaders Skyld — vise hende en vis Hyldest. Nu tronede hun paa det skjønne Luciennes, et rent Fepalads med Marmorvægge, guldindlagte Søjler, persiske Tæpper, kinesiske Møbler, sachsisk Porcelain og Sværme af Colibrier og Pappegjøger i Bure af Guldfiligran. Af alle Grevindens Mærkværdigheder var der dog næppe nogen, som tiltrak sig større Opmærksomhed end hendes sorte Negerdreng: Zamore, som hun selv havde opdraget og holdt over Daaben. Denne optraadte i forskjellig Dragt, snart som en vild med spraglet Skjørt, Koralhalsbaand og vajende Fjer i Haaret, snart som middelalderlig Page, snart som skrammereret Tjener med Allongeparyk. Denne hendes Yndling, der i Grunden kun var at betragte som et Stykke levende Legetøj, drømte ingen om en Gang skulde blive hendes Judas.

Her paa Luciennes elskede Ludvig XV at besøge sin Veninde. Her kunde han kaste Regeringens Byrde af sig og forfriske sit tunge Sind ved lange Spasereture i Parken og den smukke Omegn. Naar det saa led mod Solnedgang, søgte han op paa Terassen for Enden af den lange Lindeallé og fortabte sig i Beskuelsen af den storartede Udsigt, som der udbredte sig for hans Blik. Ude i Horizonten skimtede han Slottet St. Germain, Ludvig XIVs Vugge, og Spirene paa St. Denis-Kathedralen, de franske Kongers Grav, hvor han nu snart skulde hvile hos sine Fædre, længere borte i en diset Taage Paris, denne skjønne, men oprørske By, der næsten forekom ham en Trussel. Det var paa denne Terasse, at Ludvig XV søgte at glemme, at glemme sin egen Alderdom, og en Alderdom, om mulig end mere sørgelig, det franske Monarkis.

I Aaret 1774 døde Ludvig XV efter et langt og smertefuldt Sygeleje. Af den nye Regering blev Grevinde Du Barry en Tid forvist til et Kloster i Nærheden af Meaux, men erholdt snart Tilladelse til at vende tilbage til sit kjære Luciennes. Hun førte stadig Hus i stor Stil, næsten et Slags Hof. De fleste af hendes mange fornemme Forbindelser bleve hende tro, og hun modtog ikke sjældent Besøg af notable rejsende og udenlandske Gesandter. Da til Ex. Kejser Joseph II af Østrig kom til Versailles

for at gjæste sin Søster: Dronning Marie Antoinette, aflagde han Visit paa Luciennes og spaserede længe i Haven med Grevinden under Armen.

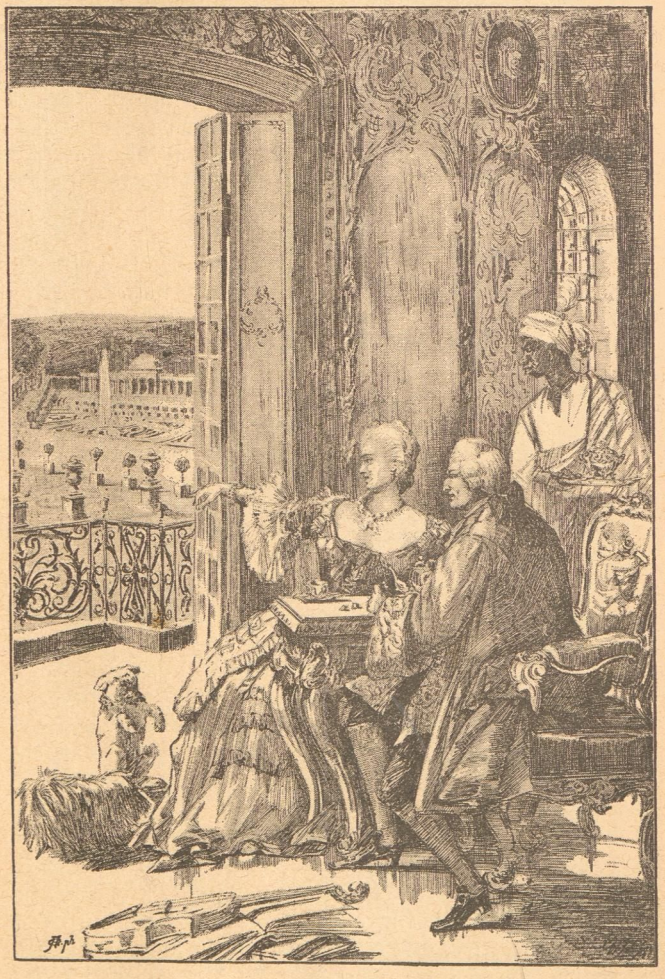

Den smukke Du Barry gjorde snart en ny Prise i den unge, indtagende Adelsmand: Hertugen af Brissac, hvis ridderlige Væsen og sjældne Tapperhed næsten var

blevet et Mundheld ved Hoffet. Om hans lidenskabelige Kjærlighed til Grevinden siger en fransk Forfatter: Den var saa uskrømtet, saa glødende, saa besjælet, at man tøver med at fælde Dom over den Kvinde, der har kunnet gjøre sig værdig dertil. Efterat have afvæbnet selv sine Fjender ved sit personlige Sindelag, troede Grevinden at kunne se en lys og lykkelig Fremtid i Møde, men, naiv som altid, gjorde hun Regning uden Revolutionens Springflod, der skulde komme som en Tyv om Natten og oversvømme alt.

Men da Ulykken stod for Døren og bankede paa, fornægtede Du Barry hverken Hoffet eller Monarkiet. Folkets Datter blev Royalist til det sidste, i det hun kjendte sine Pligter som Grevinde og forhenværende „kongelig" Maitresse. Hun havde ikke været uværdigere til at adles end at hun fuldt vel forstod Ordsproget: „Noblesse oblige*)".

Efter Stormen paa Versailles i Oktoberdagene 1789 modtog hun gjæstfrit en Afdeling saarede Gardister paa Luciennes, tilsaa og forbandt egenhændig deres Saar og gav dem en god Forplejning. Dronningen takkede rørt for denne Venskabstjeneste, og Ludvig XVs Maitresse tilskrev sin fordums Rivalinde følgende Svar: „Disse unge saarede ere kun nedslaaede over ikke at være faldne for en Fyrstinde, saa ophøjet som Eders Majestæt. Det, som jeg gjør for disse tapre, er kun lidt mod hvad de fortjene. Jeg trøster dem, og jeg nærer stor Agtelse for deres Saar ved Tanken om, at de have reddet Eders Majestæt. Luciennes staar aldeles til Eders Raadighed. Er det ikke Eders Velvilje, jeg skylder, at jeg igjen har faaet det tilbage. Alt, hvad jeg ejer, skylder jeg den kongelige Familie; jeg er for taknemmelig til nogen Sinde at kunne glemme det. Den afdøde Konge tvang mig — med en vis Forudfølelse — til at modtage mange Værdigjenstande; det er mig en Ære nu at kunne forstrække Eder dermed, da I har saa mange og store Udgifter. Vær forvisset om, at jeg tilbyder Eder dem af mit ganske Hjærte."

I 1791 opholdt Grevinde Du Barry sig en Tid lang hos sin nye Tilbeder paa Hotel de Brissac i Paris. Tyve benyttede imidlertid Lejligheden, gjorde Indbrud

*) „Adel forpligter."

paa Luciennes og bortførte Grevindens Juvelskrin med hele dets kostbare Indhold til England. Aaret efter blev Hertugen af Brissac myrdet i et Folkeopløb i Versailles; han efterlod et Testamente, i Følge hvilket Du Barry skulde have en betydelig Sum som Erstatning for Juvelerne, hvis Tab han indirekte havde forskyldt.

Tyveriet skulde ikke des mindre blive skæbnesvangert for Grevinden. Hun var uforsigtig nok til at opslaa Plakater paa Luciennes og i Omegnen med følgende Proclama: „To tusend Louisdorer udloves. Diamanter og Juveler mistede ved Tyveri." Og derpaa fulgte en Opregning af: Brillanter, Perler, Emailler, Rubiner, Saphirer, m. m. Republikanerne, de saakaldte Friheds- og Lighedsmænd bleve opmærksomme derpaa; — de forestillede sig, at Grevinden igjennem Aarene havde ophobet uhyre Rigdomme, at Luciennes var en Guldgrube, hvoraf Royalisterne kunde øse for lang Tid.

Rædselsperioden var netop begyndt, Ludvig XVI henrettet og Kongedømmet styrtet. Da var det, at Zamore, denne utro og utaknemmelige Tjener, hvis Sjæl var endnu sortere end hans Hud, i Grevindens Fraværelse, indgik en Sammensværgelse med sine Medtjenere mod sin Frue og Velgjørerinde. De sammensvorne solgte hende til Revolutionsmændene, idet de anklagede hende for Convents-Tribunalet som Højforræder mod Folket, hvis Ære hun havde krænket og hvis Penge hun havde forødt.

Da Grevinden i Foraaret 1793 kom hjem til Luciennes fra en længere Udenlandsrejse, fandt hun Slottet beslaglagt, og uden at erholde nærmere Forklaring herpaa, blev hun arresteret og under Bevogtning af en Afdeling Gendarmer ført til Paris. Dér hensad hun nogle Dage i det berygtede St. Pelagia-Fængsel, hvor hun fik anvist samme Celle, som den ulykkelige Dronning Marie Antoinette kort før havde beboet. Dér hørte hun Rygterne om Demoleringen af St. Denis og Kongegravenes Plyndring, og hun gruede ved Tanken om, hvorledes Ludvig XV's og hans berømmelige Forfædres Lig, vanhelligede og forhaanede, vare blevne revne op af deres Kister og kastede i en Fællesgrav.

Saa blev hun den 6. December om Morgenen slæbt for Tribunalet, denne Domstol, som kun kjendte én Straf, nemlig Døden. Flere af hendes gamle Tjenere med Zamore i Spidsen rode op og vidnede imod hende. Grev-

inden tabte Fatningen, besvimede og maatte bæres ud. Næsten affindig af Skræk tilbragte hun Resten af Dagen og den paafølgende Nat i Sjælekvaler. Hun anraaber Vagterne, omfatter deres Knæ, siger, at hun vil gjøre store Afsløringer, aabenbare, hvor hun gjemmer sine Smykker og tiloversblevne Juveler paa Luciennes, idet hun tror, at hvert Ord lægger et Sekund til hendes Liv. Men Bødlen venter; hun maa afsted.

Hun sættes bagbunden paa Dødskarren og rasler afsted til Guillotinen. 6 Uger i Forvejen var en anden Kvinde kjørt samme Vej paa samme Befordring. Skjønt hun havde laant en Skuespillerindes aflagte Kjole for at møde anstændig til Henrettelsen, havde der været udbredt en Ro og en Højhed over hele hendes Skikkelse, der nok som vidnede om, at Dronningen var Marie Antoinette „i Kjødet baaret", og ikke „i Klæderne skaaret". Hendes uskyldigt udøste Blod dækkede som en anden Purpurkaabe hendes Skuldre.

Grevinde Du Barry kunde ikke saa frimodig se Døden under Øjne. Hun hulkede som et Barn og opfyldte den kolde Luft med hjærteskærende Skrig. Idet Karren ruller forbi Palais Royal, ser hun forbauset op og — gjenkjender det Modemagasin, hvor hun som ung Pige har staaet i Butiken. Hun skifter Farve ved dette Syn; hvorfor var hun blevet Grevinde Du Barry? hvorfor var al denne Ulykke kommen over hende? Hun fordobler sine Skrig: „Lad mig leve, lad mig leve, og jeg giver alt mit Gods til Nationen!!" En iblandt Pøbelen svarer: „Du giver ikke til Nationen, hvad der tilkommer den; Tribunalet har konfiskeret dit Gods". En anden vender sig om imod ham og giver ham et Drefigen. Den dødsdømte fortsætter: „Venner! Venner! jeg har aldrig gjort nogen noget ondt; i Guds Navn! frels mig, frels mig!!" Endelig gjør man Holdt paa Place Louis XV, den Plads, hvor en Gang Monarkens Statue havde tronet, men hvor nu Guillotinen ventede hans Maitresse. Klokken er halv fem. „Skaan mig! skaan mig!" klynker hun til Bødlen, idet han griber efter Rebet, hvori Faldøxen hænger, „ikke endnu, ikke endnu! Naade! Naade . . ."

Øxen falder; Grevinde Du Barry er ikke mer.

Historien er lærerig; men den er alvorlig som Virkeligheden og Livet selv.

Ved den Tid, da Arrestordren gjorde en brat Ende paa Grevinde Du Barrys omflakkende og bevægede Liv, undfangede en ung Kvinde ved Navn Charlotte Corday den dristige Plan ved et Mord at ville frelse sit Fædreland.

Hun havde levet et stille og tilbagetrukkent Liv oppe i Hjærtet af Normandiet i den ærværdige By Caen, hvor hun boede i Huset hos en gammel, svag Tante. Hun var af adelig Slægt og dertil Tragediedigteren Corneilles Barnebarn. Hun var stille og beskeden i sit Væsen, men skjøn som en Romerinde. Det svære, mørkebrune Haar, der i lange Krøller ombølgede det udtryksfulde Ansigt, udgjorde hendes eneste Smykke; hun var altid tarvelig klædt, gjærne i en mørk Klædeskjole med et hvidt Fichu, bundet overkors, og til Hovedbedækning en opkrammet graa Filthat eller den klædelige Pibekappe, som senere kom til at bære hendes Navn. Hendes Stemme havde en saa fortryllende Klang, at Folk, som havde hørt hende tale, endnu ti Aar efter kunde mindes det som en liflig, uforglemmelig Musik.

I sin Ensomhed havde hun fordybet sig i Læsningen af Verdensliteraturens største Værker, særlig interesserede hun sig for historiske og philosofiske Skrifter. Hun havde i en al for ung Alder slugt mange for mange Bøger, uden ret at fordøje deres Indhold, og hendes af Naturen sværmeriske Sind var saaledes blevet overspændt. Fra sin Barndom af havde hun været overladt til sig selv, sjældent været sammen med andre unge, men haft al for megen Tid til at pleje sit Hang til Grublerier, det var derfor ikke underligt, at Alvoren tidlig havde mærket hendes Pande.

Saaledes var Charlotte Corday, da Revolutionen bankede paa Døren og plantede sin blodige Standart ogsaa i den Afkrog af Verden, hvor hun levede. Charlotte erklærede sig for Girondisterne, det moderate Parti, hvorimod hun — som næsten alle brave Borgere i Caen — nærede lige stor Modbydelighed og Ringeagt for de vilde Republikanere: Sansculotter og Jakobiner, hvis fornemste Leder den Gang var Marat, Redaktøren af Frihedsbladet: „La Liberté". Denne Mand, der henlevede et ryggesløst Liv i det sletteste Selskab, havde vidst ved sit smudsige Organ at tilrive sig en uhyre Indflydelse paa Folkets bredere Lag og derigjennem haft væsentlig Andel i Konge-

dømmets Fald og Ludvig XVI's Henrettelse; intet Under derfor, at hæderlige og uhildede Borgere i ham saa en ny Tyran. Charlotte begræd i sin Ensomhed Frankrigs Ulykke og alle de uskyldige Ofre, som Revolutionen daglig krævede. Hun lovede sig selv at ville hævne dem og selv med Opofrelse af sit eget Liv at frelse mange andres. Længe var hun i Tvivl om, hvilken Forbrydelse Fædrelandet krævede af hende og mod hvem Forsynet havde bestemt, at den skulde rettes. Robespierre og Danton optraadte i Conventet som farlige Medbejlere til Marats Popularitet, og hun vaklede en Tid lang uden at kunne tage nogen endelig Beslutning. Da rygtedes det, at Marat havde udstedt nye Proscriptionslister, i Følge hvilke Lyon skulde bøde med 2500 Ofre, Marseille med 3000, Paris med 28000 og Bretagne med 3000. Navnet Marat var ensbetydende med Døden, man gjennemisnedes af Skræk ved Tanken om det som ved Tanken om et Dødsbudskab; det for som en Løbeild Landet over og strøg Farven af mange blomstrende Pigekinder, men der var én ung Pige, paa hvem det virkede anderledes end paa de øvrige; det var Charlotte Corday. Hun hverken blegnede eller gjøs; hun bluedes over dette Navn som en Skændsel, en Vanære for den Nation, hun tilhørte, og det Land, hun elskede over alt andet her paa Jorden. Derfor farvede Harme og Skam hendes Kinder rødere end sædvanlig, og da hendes gamle Tante en Dag spurgte hende, hvorfor hun saa saa alvorlig og forgrædt ud, svarede hun: „Jeg begræder den Ulykke, som hjemsøger mit Fødeland, mine Forældre og os; saa længe Marat lever, ved ingen, om han ikke i Morgen skal dø". En Morgen, da Tanten traadte ind i Charlottes Værelse for at vække hende, saa hun en stor Bog ligge opslaaet paa hendes Seng. Hun havde sagtens læst i den til langt ud paa Natten. Tanten listede sig hen og kigede i Bogen; det var Bibelen, men hvor underlig til Mode blev hun ikke, da hun fandt den opslaaet paa Judiths Bog, hvor Charlotte med Blyant havde understreget det Vers: „Judith gik ud af Byen, smykket med en vidunderlig Skjønhed, Herren havde gjort hende saa skjøn til Israels Befrielse."

I de første Dage af Juli Maaned 1793 betroede hun sin Tante, at hun ikke længer kunde blive hos hende; hun vilde rejse til Amerika, hvor hendes emigrerede Venner havde tilbudt hende en sorgløs Existens i Bytte for de

ulykkelige Tilstande i Fædrelandet. Under dette Paaskud tog hun Afsked med sine bekjendte i Byen; sine kjære Bøger delte hun mellem sine Veninder, kun et Bind af Plutarks Historie beholdt hun for at tage det med; det vilde hun ikke undvære i sit Livs kritiske Øieblik.

Den 9. Juli tidlig om Morgenen skulde hun afsted. Hun omfavnede Tanten, takkede hende rørt for den Gjæstfrihed, hun havde vist hende gjennem saa mange Aar, og skyndte sig derpaa ned ad Trappen for at komme med Dagvognen til Paris. Paa Rejsen var hun tilsyneladende meget rolig; hun legede med en lille Pige, der sad ved Siden af hende i Vognen, og vakte ved sin Skjønhed og sit indtagende Væsen sine Rejsefællers udelte Sympathi. En af dem, en ganske ung Mand, lod sig i den Grad rive med af sine Følelser, at han pludselig udbrød: „Ak, hvis De vil gifte Dem med en ærlig Mand, saa tag mig". Om Middagen d. 11. Juni ankom hun til Paris og tog da ind paa Gjæstgivergaarden: „La Providence". Hun spiste kun lidt, gik meget tidlig til Ro og sov trygt til næste Morgen. Hun havde først tænkt sig at søge Marat i Conventssalen midt imellem hans Tilbedere og dér dræbe ham for alles Øjne. Tanken om mulig selv at blive flaaet af den rasende Pøbel skræmmede hende ikke, men i Løbet af Dagen gjorde hun den Erfaring, at Marat ikke mere viste sig i Conventet: hun maatte følgelig betjene sig af en List for at komme til ham i hans Hjem, hvor hans Drage af en Hustru bevogtede ham med ængstelig Nidkjærhed.

Den næste Dags Morgen lod hun sig vise hen til Palais-Royal. I Arkaderne om Slottet opdagede hun et Udsalg af Knive, hun skyndte sig derind, kjøbte en Dolk med Elfenbensskaft og skjulte den under sit Overstykke. Længere henne satte hun sig ned paa en af de Stenbænke, der endnu den Dag i Dag staa i Buegangene, og begav sig derpaa hjem til Gjæstgivergaarden.

Dèr lukkede hun sig inde paa sit Værelse og skrev følgende Billet, som hun personlig afleverede ved „Folkevennen"s Dør. „Jeg kommer fra Caen. Deres Kjærlighed til Fædrelandet lader mig formode, at De gjærne vil lære den sørgelige Forfatning at kjende, hvori denne Del af Republiken er stedt. Jeg vil forestille mig for Dem ved 1-Tiden, vær saa god at modtage mig og tilstaa mig et

Øjebliks Underholdning. Jeg giver Dem herved Lejlighed til at vise Frankrig en stor Tjeneste".

Marat modtog hende imidlertid ikke, men uden derfor at tabe Modet, vendte Charlotte hjem, skrev en ny Billet, hvori hun endnu mere indtrængende anholdt om Audiens, og skyndte sig ufortøvet tilbage til Marats Port. For snarere at blive indladt, havde hun pyntet sig med et korsbundet Silkefichu og sat nogle kostbare Kniplinger paa den normanniske Hue.

Marat boede i et Slags Pulterkammer, et værdigt Oplagssted for hans skamløse Aviser og Flyveskrifter. Her levede den saakaldte: „Folkeven", fra Morgen til Aften omgiven af Bogtrykkere i en Stank af Blæk og Blod. Det var henad Aften, at Charlotte Corday anden Gang bankede paa hans Dør. Madam Marat, der, skinsyg paa alle, mistænkte enhver, afviste den smukke Pige, hvis store, stolte Øjne ikke huede hende. Hun vilde allerede lukke Døren for hende, da Marat inde fra sit Værelse befalede, at man skulde indlade den Borgerinde, der havde anmodet om Audiens to Gange samme Dag. Marat plejede at tilbringe flere Timer af Dagen i Bad, og da Charlotte nu traadte ind, laa han i Badekarret og skrev med et uhøvlet Brædt til Underlag. Han var indhyllet i et smudsigt Lagen, af hele Personen saas kun hans plebejiske Hoved med det store, uredte Haar, det øverste af Brystet, Skuldrene og højre Arm. Han laa netop og skrev paa et Andragende til Conventet om hurtig Rettergang for Dronningen og den afdøde Konges Søster: Prinsesse Elisabeth. Marat gav sig strax til at udspørge hende om Forholdene i Normandiet. Hun gav korte, men efter Situationen vel afpassede Svar. Han beder hende om Navnene paa de til Caen flygtede Deputerede. Hun dicterer ham dem. Han skriver dem op, og da han er færdig, hvisker han med et skadefro Smil: „Det er godt; — om otte Dage skal de alle være paa Vejen til Guillotinen". Ved disse Ord drager Charlotte Corday Dolken frem af sit Livstykke og jager den med en overnaturlig Kraft indtil Hæftet i Brystet paa Marat. „Hjælp! Hjælp!!" raaber han og segner død tilbage i Karret.

Paa den døendes Skrig iler hans Kone og nogle Mandspersoner til; de kaste sig over Charlotte, og Madam Marat tramper paa hende, fraadende af Raseri. Vandet i Karret farves rødt af Marats Blod, og det sker ganske

ud, ſom om „Tyrannen“ var druknet i et Blodbad. Medens nogle ere beſkæftigede med at bære ham i Seng, gribe tililende Soldater Charlotte Corday og bagbinde hende med ſnærende Reb. Store Folkeſkarer ſtimle ſammen uden for Huſet og opløfte ſkingrende Veraab, der ſnart gjentages med tuſendtunget Echo over hele den ſtore Stad. Hidtil havde Charlotte forholdt ſig fuldſtændig tavs og ubevægelig, men alt ſom den raſende Pøbels Klager tiltoge, gled et Haanſmil hen over hendes Læber, idet hun udbrød: „Stakkels Menneſker! I kræve mit Liv! ſnarere ſkylde I mig et Alter, fordi jeg har befriet Eder fra et Uhyre? — Kaſt mig kun ud til de raſende, vedblev hun til de Soldater, der bevogtede hende „kunde de begræde ham, ere de fuldt værdige til at blive mine Bødler!“ —

Fra Marats Hus blev hun til Vogns ført til Abbediet og derfra kort Tid efter til det berygtede Fængſel Conciergeriet, hvor ogſaa Dronningen ſad. Under Forhørene i Conventet gav hun frejdige og fattede Svar.

„Gjenkjender I denne Dolk?“ ſpurgte man hende. „Ja“. — „Hvad har bragt Eder til at begaa en ſaadan Forbrydelſe?“ „Jeg ſaa en morderiſk Borgerkrig true med at ødelægge mit Fædreland; og da jeg var fuldt og faſt overbeviſt om, at denne Marat var Skyld i dets Ulykke, opofrede jeg mit Liv for at redde Frankrig“. „Nævn de Perſoner, ſom I have raadført Eder med om dette forbryderiſke Forehavende, hvortil I vel næppe ſelv har udfanget Planen“. „Ingen har behøvet at lægge Plan for mig. Jeg har ſkuffet min gamle Tante, hos hvem jeg boede; jeg har ſkuffet mine nærmeſte Slægtninge; ingen har vidſt om min Hensigt, ja ikke engang kunnet ane den“. „Hvem har da indgydt Eder et ſaadant Had til Marat?“ „Jeg har ikke behøvet andres Had; jeg har nok i mit eget; desuden udfører man kun ſlet den Plan; ſom man ikke ſelv har undfanget“. — „Hvad hader I hos ham?“ — „Hans Forbrydelſer“. „Hvad troede I at opnaa ved at myrde ham?“ — „Fred for mit Fædreland!“ — „I tror altſaa at have dræbt alle Marater?“ „Er En død, ville ſagtens de øvrige ſkjælve; — jeg har dræbt én Mand for at frelſe hundrede tuſinde, og hvad Løn har jeg derfor? at blive kaldet: en Morder!!“ —

Dommen faldt; den lød — ſom man kunde vente det — paa Guillotinen. Charlotte Corday blev ſkyndſomt ført tilbage til Conciergeriet. Hun følte ſig ſtolt ved

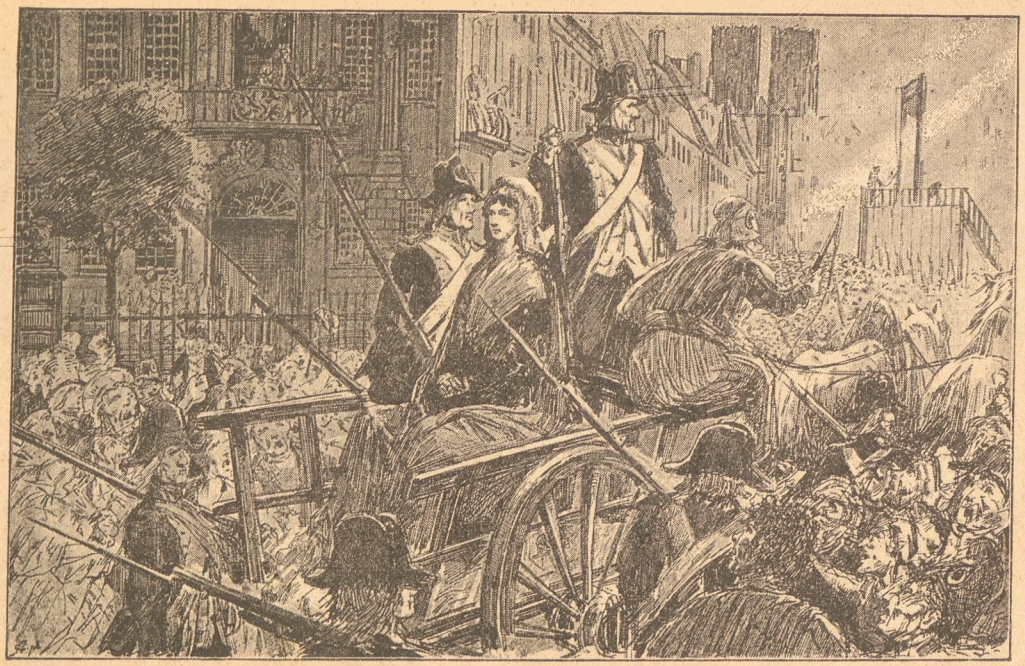

Tanken om her at bo under Tag med de sidste Girondister, disse fribaarne, begavede og veltalende Mænd, som hun havde set op til med saa megen Ærefrygt og Beundring, og for hvem hun havde haabet at bane Vej. Det var ikke lykkedes, i alt Fald ikke, som hun havde ment det; hun havde kun banet dem en Vej til Guillotinen.

Dødskarren rullede frem. Rolig og fattet besteg hun den under et forfærdeligt Regnskyl; Tordenskral overdøvede Allarmtrommens Hvirvler, og Himlen gjennemkrydsedes af Lyn. Hun lagde selv sit Hoved paa Blokken; — Bødlen slap Rebet, og Faldøxen gjorde en Ende paa hendes Liv. Idet hendes skjønne Hoved trillede i Sandet, tog en Bøddelknægt det op og gav det en Ørefigen. Da — rødmede til alles Skræk den dødes Kind, og Folket skammede sig over sine Bødler.

Saaledes døde Charlotte Corday. „Der er", som en fransk Digter har sagt, „Gjerninger, som Mennesket ikke kan dømme, men som uden Midler og Appel strax indstævnes for den højestes Dom. Der er Gjerninger, i hvilke Svaghed og Styrke, rene Hensigter og forbryderiske Midler, Vildfarelse og Sandhed, Mord og Martyrium ere i den Grad sammenblandede, at man ikke ved, om man skal kalde dem Velgjerninger eller Forbrydelser".

„Hvis er denne Grav?" sang Digteren Klopstock „det er Charlotte Cordays. Kom, lad os plukke Blomster og lad os sprede dem paa hendes Grav; thi hun er død for Fædrelandet. — Nej, nej! pluk ikke. — Kom, lad os opsøge en Grædepil og lad os plante den paa Grønsværet; thi hun er død for Fædrelandet. — Nej, nej! plant intet, men græd, græd, og gid Eder Taarer vare Blod; thi hun er død omsonst for Fædrelandet".

Ved Budskabet om Charlotte Cordays Domfældelse og Død, udbrød Vergniaud, den berømteste af de fangne Girondister: „Hun dræber os, men hun lærer os at dø!"

Ikke længe efter bleve de førte til Guillotinen, men idet de bestege Dødskarren, istemte de, alle som én, med begejstrede Hjerter Sangen:

Afsted I brave Marseillaner,
Nu op til Kamp, hver Frankrigs Mand!
:,: Tyranniets blodige Banner
Vajer over vort Fædreland. :,:

Paa Akkord.

Af Nikolaj Bøgh.

Med Illustration af Hans Tegner.

Kølt, i Ly for Dagen lummer,
tog en Knøs sin Middagsslummer,
slængt i Halm bag Loens Mur;

friske Øjne, Kinder røde,
skjælmske Smil og Læber bløde,
stode udenfor paa Lur.

En syv-otte Piger kjække
listed sig derind i Række,
og nu skulde Slaget staa!

Ret med meget listigt Væsen
kildred de ham under Næsen
med et lillebitte Straa.

Ho'det rejste han og snofted,
Haanden han til Værge løfted,
opslog Øjet paa engang;

og med Latter Pigeskaren
flygted bort som Lyn for Faren,
da fra Lejet op han sprang.

Knap begyndte Flugten, førend
han for Loen smækked Døren;
— dér i Fælden fast de sad!

Stolt han smilte til de Smukke:
„Jeg vil ikke ud Jer lukke,
„før I kysser mig paa Rad!"

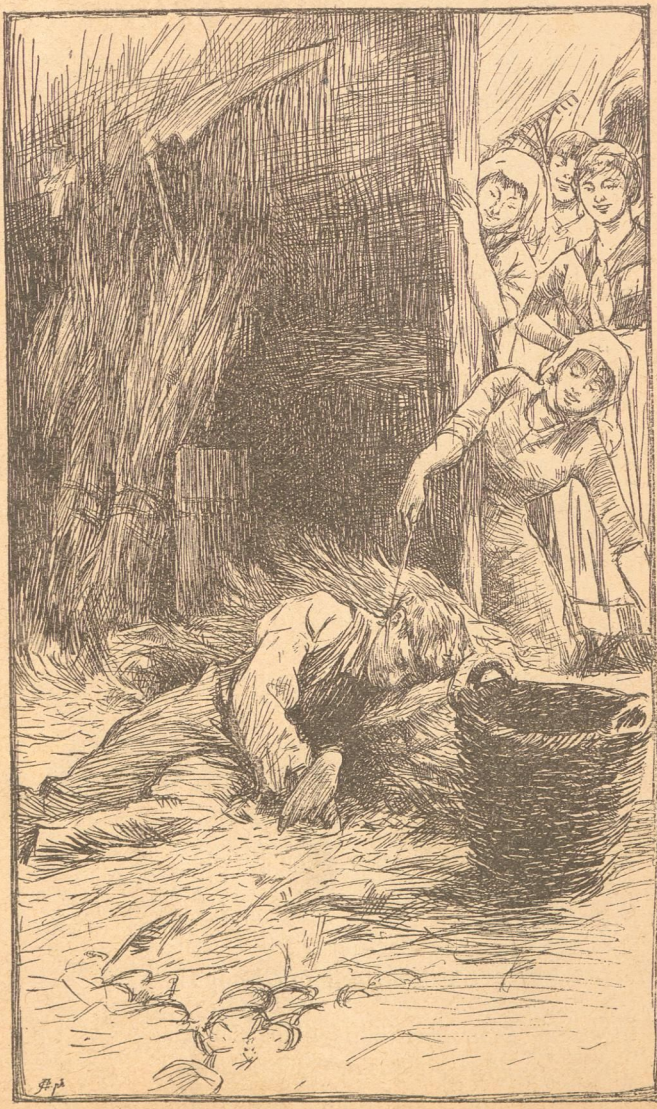

Nej, det vilde de da ikke;
og de stod med sænkte Blikke,
men i Smug de Alle lo;

og, naar han saa til dem kikked,
gjemte de sig strax for Blikket,
stod og saa' til Siden fro.

Men da sagde hun, den lille
Bodil med de Øjne milde:
„En for Alle bøde maa!"

Da saa hendes Blik han skued,
og det lyste, og det lued,
svarede han rask: „Lad gaa!

„Ikkun Et jeg mig betinger,
„det er det, at Den, min Finger
„peger paa, hun lystre skal!"

Ja, det ikke de da vidste;
men tilsidst de maatte friste
Skæbnens lunefulde Kald.

Og med Skjælmen i sit Øje
peged han med Et saa nøje
paa den samme Bodil hen;

angst og bly hun veg og blussed,
mens de Andre hende pudsed
mod den friske Ungersvend.

Aa, hvor var hun dog i Vinden,
stadig rødere blev Kinden;
nu hun saa', at smuk var han.

Og de Andre lo: „Du maa 'et!
„Du har selv det foreslaaet!
„Det kan meget godt gaa an!"

Under Latter, Leg og Trusel,
halvt i Angst og helt i Blusel,
kysted hun ham pigeblyt;

og, imens de Andre smiled,
ud ad Loens Dør hun iled,
gjemte sig i Havens Ly.

Der er Kys, som aldrig glemmes,
men saa inderlig fornæmmes
som en Sjælelængsels Bud:

Hvor Jasminen Blomster drysted,
snart igjen han hende kysted,
men — da kysted han sin Brud.

Fra Indianerlivet.

Seneca-Indianerne have en meget poetisk Begravelsesskik. Naar en ung Pige dør, fættes en Fugleunge i et Bur, hvor den omhyggeligt plejes, til den bliver saa stor, at den begynder at synge. Derpaa stille de Buret med Fuglen paa den afdøde Piges Grav, indvier Fuglen med Hilsener, Kys og Kjærtegn til den Hensovede og aabne derpaa Burets Dør for at gjengive Fuglen sin Frihed. Naar den da flyver bort og svinger sig højt op mod den blaa Himmel, tro de, at den ikke vil hvile Vingerne og ikke vil lukke sine Øjne, før den naaer til Aandernes Rige og der har overbragt den Hedengangne alle de Hilsener, Kys og kjærlige Ord, man gav den med paa Rejsen.

Menneskets Liv er som Staalet; — brug det, saa skinner det, lad det ubenyttet, saa ruster det.

Cato.

Af **Erik Bogh.**

Illustrationerne
af **Carl Schmidt**
og **Niels Wiwel.**

For omtrent Hundrede Aar siden skrev den østerigske Digter Aloys Blumauer en Trosbekendelse, hvori han skildrede Modsætningen mellem, hvad han trode, og hvad han vidste, og i den fandtes der to Vers, som omtrent vil de lyde saaledes i dansk Oversættelse:

Jeg tror, at Troen paa den givne Lære
Er Jordens Børn et himmelsk Ledebaand, —
At den i Nød og Fristelse vil være
Et Værn, en Frelse for den svage Aand.

Men ak, jeg ved, — med Blod staar det jo skrevet,
At denne Tro har under Korsets Flag
I atten Hundred Aar mer Ondt bedrevet,
End al Fornuft fra Verdens første Dag!

Det er en sørgelig Sandhed, der er udtalt i disse Ord, men den er uimodsigelig — i alt Fald for saa vidt,

som man vil erkende: at Overtro ogsaa er Tro, og at det er Tros-Iver, der har forledt de (efter deres egen Overbevisning) Rettroende til de Grusomheder, der af dem er udøvede mod de Anderledestroende.

Man skulde synes, at den kristne Oldkirkes Martyrer, der ikke af de forsmædeligste Dødsstraffe lod sig true til at kaste et Røgelsekorn paa de hedenske Altere, med deres Blod maaske have bevist den Sandhed: at en religiøs Overbevisning ikke lader sig fremtvinge, men næppe var den Lære, hvorfor de havde ofret deres Liv, blevet til Statsreligion, førend Kætterforfølgelserne afløste Kristenforfølgelserne. Lukas-Evangeliets smukke Lignelse om „den store Nadvere" hvorfra de Indbudne udeblev, og hvortil Tjenerne derfor fik Befaling til at hente Gæster fra Veje og Stier, blev nu anvendt til Krigsraab. Den gejstlige Øvrighed skrev „Compelle eos intrare!" — „Nød dem til at gaa ind!" — paa sin Stridsfane. Det var saaledes i Medhold af Kristi egne Ord, at man vilde „nøde" dem, der gik paa andre Veje, til at gaa ind i Kirken — ikke blot med indtrængende Opfordringer, men ogsaa med Ild og Sværd, hvorom der rigtignok ikke var talt i Lignelsen, og Følgen blev, at man istedetfor at bringe dem indenfor slog dem ihjel udenfor.

Hvor mange Menneskeliv de arianske Religionskrige, Korstogenes Gyseligheder, Kætterforfølgelserne og Inkvisitionen, Reformationskampene m. m. har kostet, lader sig ikke mere beregne, men i Millionvis maatte der regnes. Alene Albigenserkrigen kostede Frankrig 1,000,000 Indbyggere og Trediveaarskrigen bragte mindst ti Gange saa Mange Døden.

Fra Kætterforfølgelsen til Hekseforfølgelsen var der kun et Skridt, og dette Skridt tog Fanatismen med Lethed, ja næsten uden at kunne Andet. Hvem der ikke tilhørte Gud, maatte jo tilhøre Djævelen, og hvem der havde brudt sin Pagt med Himlens Herre, maatte have sluttet Forbund med Afgrundens Fyrste. Ved en saadan Overenskomst, hvorved Synderen fraskrev sig sin evige Salighed, maatte der gives Noget for Noget, og hvad var altsaa rimeligere, end at den Onde udstyrede sine Kontrahenter med en overnaturlig Magt til at gjøre Ondt, — det vil sige: at øve Trolddom. Der var saaledes al Sandsynlighed for, at de fleste hemmelige Trosfornegtere var Troldfolk, og det var derfor i sin Orden, at man for enhver

Pris og ved alle optænkelige Midler stræbte at opdage og udrydde disse Guds og Kristenhedens Fjender.

Udryddelsen af saadanne farlige Væsener kunde desuden paaregne langt mere Medhold og Medvirkning fra Folkets Side, end Henrettelser af skikkelige Personer, om hvilke man kun vidste, at der var noget Galt med deres Tro. I Frankrig og i Tyskland, hvor Kætterforfølgelsen var mindre populær end i Spanien og Italien, var der saaledes al Grund til helst at efterstræbe Kætterne i deres Egenskab af Hekse og Troldmænd.

I Kristenhedens ældste Tid havde man vel anvendt kirkelige Straffe for sorte Kunster, men allerede i Aaret 385 blev Spanieren Priscillian i Staden Trier dømt til Døden som „Kætter og Troldmand" — den Gang endnu mod Gejstlighedens Indsigelse. I det sjette Aarhundrede blev Døden den almindelige Straf for Hekseri og Trolddom, men da Kirken havde en hellig Rædsel for Blod, overgav i Reglen de gejstlige Domstole den Dømte til den verdslige Øvrighed, som saa efter Begæring lod ham (eller hende) lide „en ublodig Død", det vil sige blive levende begravet, indmuret eller brændt.

I Tiaaret 1230—40 havde Hekseforfølgelserne i Frankrig og Tyskland naaet en saadan Udbredelse, at intet Menneske var sikker paa sit Liv. Ludvig den Hellige havde udsat en Præmie af to Mark Sølv for hvert Kætter, der blev angivet, og Angivelse var omtrent det Samme som Domfældelse, thi da Pinebænken kunde anvendes uden Begrænsning, var der ikke ret Mange, som vedblev at benegte. Had, Pengegriskhed og Overtro i Forening afleverede Offere i Tusindvis, og selv for den mindste Skyld blev den Anklagedes Formue konfiskeret. Samtidig var den grusomme Fanatiker Konrad af Marburg bleven udnævnt til „Ketzermeister" i Tyskland, og mens der ikke fortælles ret meget om hans Kamp med Kætterne, foreligger der de forfærdeligste Beretninger om hans Jagt paa Hekse og Troldmænd. Hans Undersøgelser var korte og fyndige: Han spurgte kun, om den Anklagede bekendte sin Skyld. Var Svaret „Nej!" — blev Spørgsmaalet: om hun turde og vilde bære gloende Jern for at bevise sin Skyldfrihed — i saa Fald brændte hun sig og var derved erklæret for skyldig, i modsat Fald var hendes Vægring tilstrækkelig til at fælde hende. I den lille Stad Marburg blev der i de to Aar, hvori han rasede, brændt

80 Mennesker, og Forfølgelsen strakte sig over hele Tyskland. I Leyden, Strasburg, Erfurt, Krefeld, Goslar og mange andre Steder tændtes det ene Baal efter det andet. Mod Indbyggerne af Distriktet Steding (i det nuværende Oldenburg), der negtede at betale Tiende, prædikede han Korstog under Paaskud af, at de tilbad Djævelen, og da omtrent 1000 var nedhuggede i Kampen, og en utalt Mængde druknede derved, at Digerne blev gennemskaarne, maatte alle de i Slaget gjorte Fanger bestige Baalet. Det var først, da Kættermesteren begyndte at anklage den højere Adels Medlemmer for Trolddom, at nogle anklagede Riddere overfaldt og dræbte ham — hvorefter Paven lod ham kanonisere som Martyr og Helgen! —

Som det gik Konrad af Marburg, gik det et Par andre pavelige befuldmægtigede Hekseforfølgere. Den verdslige Øvrighed tog endogsaa Mod til sig og sendte en af disse Massemordere til Galgen, og hermed sagtnede Forfølgelsen i Tyskland for en Tid. Men Letheden af at bevise en Trolddomsanklage ved Hjælp af Pinebænken og Fordelen: at den Dømtes Formue altid blev konfiskeret, gjorde Hekseprocesserne til et alt for tjenligt Middel for rovgerrige Magthavere, til at de rent skulde gaa i Glemme. Da Philip den Smukke af Frankrig kom i Pengetrang, lod han sin hovedrige Skatmester anklage for Trolddom og hænge, for at komme i Besiddelse af hans Formue, og da den ikke forslog, beskyldte han Tempelherrerne for Djævledyrkelse m. m. og gav Ordre til at fremtvinge deres Tilstaaelse. I Paris alene døde 36 Riddere under og efter Torturen. Af 138, som lod sig skræmme eller pine til at aflægge den forlangte Bekendelse, blev 54, der siden tilbagekaldte den, brændte ved langsom Ild (1310), og fire Aar senere havde Stormesteren og tre af Ordenens Kommandører samme Skæbne.

Som sørgelige Exempler paa, at hverken de højeste Stillinger eller den mest pletfri Uskyld kunde frelse en for Trolddom anklaget Kvinde fra den hende tiltænkte Skæbne, vil to „Heksedrab" være tilstrækkelige: Agnes Bernauer, Hertug Albrecht af Bayerns skønne og dydige Gemalinde, der paa Grund af sin borgerlige Fødsel, mens hendes Mand var bortsendt, blev anklaget som Troldkvinde af dennes Fader og druknet 1435 — og Frankrigs Frelserinde, den helgenrene Jeanne Darc, der ligeledes dømt Heks blev brændt fire Aar tidligere.

Endnu i Aaret 1617 (under Ludvig XIII) anlagde man en lige saa taabelig som nedrig Hekseproces mod Enken efter den mægtige Marchal d'Ancre, Marie af Medicis Veninde, der naturligvis endte med, at hun blev brændt som en Troldkvinde, der ved Trylledrikke havde erhvervet Dronningens Gunst.

De store Hekseforfølgelser, der som sagt havde aftaget noget i den sidste Halvdel af 12-Aarhundredet, blussede i Løbet af det næste Cekel op til en hidtil ukjendt Heftighed. Paven Innocens VIII udstedte derfor sin berygtede Bulle over Heksevæsenet og bemyndigede de to Inkvisitorer Heinrich Institor og Josef Sprengler til med Benyttelse af ethvert Middel at udrydde denne Skændsel af Menneskeheden, og disse nidkære Troens Mænd skrev derfor i Forening den forfærdelige latinske Bog „Heksehammeren" (Malleus maleficarum), hvori der gives systematisk Vejledning til at opspore Heksene og aftvinge dem Tilstaaelse. Dette Værk, der pustede de forund vidt spredte Heksebaal op, saaledes, at Flammerne omspændte hele Evropa, blev ligesom den nævnte Bulle en sand „Skændsel for Menneskeheden," thi nu antog Raseriet en fuldstændig epidemisk Karakter. Nu havde man Sort paa Hvidt for Troldkvindernes Ugerninger samlet af deres egne Tilstaaelser og med det Samme en komplet Opskrift paa de Bekendelser, der skulde afpresses dem. Endvidere havde man ufejlbare Mærker, hvorpaa man kunde kende dem, saa man var sikret mod enhver Fejltagelse. Den Anklagede blev afklædt og prikket med Naale, og troede Bøddelen at have fundet en Plet paa hendes Legeme, der var følesløst, saa var det et „Stigma," et Djævlemærke, som var tilstrækkeligt Bevis mod hende — eller man satte hende paa en Vægtskaal, og dersom hun saa vejede mere eller mindre, end rimeligt var efter hendes Størrelse, var det ogsaa et Tegn paa Troldom — eller man lod hende bære Jernbyrd — eller man lod hende gaa med bare Fødder over et Antal gloende Plovjern, blev hun derved forbrændt saa var hun en Heks — skjøndt man snarere skulde tro det, hvis hun ikke blev det! — eller man underkastede hende Vandprøve: bandt Tommelfingre og Tommeltæer sammen overkors og hejsede hende ned i Vandet. Flød hun saa en Stund ovenpaa, var hendes Skyld bevist, og hjalp Djævelen hende gennem alle slige

Prøver, saa havde man jo endnu Torturens Overbevisningsmidler tilbage.

Det var derfor ikke underligt, at der allevegne tændtes Offerbaal til Overtroens Moloch I Kurfyrstendømmet Trier blev der i faa Aar anklaget 6,500 Personer for Troldom — i Stiftet Konstanz blev i 5 Aar 400 Mennesker brændte — i Genf blev der i 3 Maaneder domfældt 500 Kvinder — under en femaarig Forfølgelse blev der i det lille Stift Bamberg brændt 600 Hekse og i det ikke ret meget større Bispedømme Würzburg 900 —*) den franske Dommer og Retslærde Nicolas Remy roste sig af, at han i sit Distrikt havde bragt 900 Hekse ud af Verden, og i et eneste fransk Departement maatte 600 bestige Baalet under den gode Kong Henrik IV — en samtidig Historiker har optegnet, at i Egnen om det skønne Como blev der aarlig anklaget et Tusind Mennesker for Troldom, og af dem omtrent et Hundrede bragt til Baalet — og et Øjenvidne siger: at i det Brunswigske saa Retterstedet med de forkullede Pæle, hvortil Heksene havde været bundne, ud som en afbrændt Skov. —

Forstanden svimler over disse forfærdelige Lister, og det Spørgsmaal: „Hævede der sig da ikke en eneste Stemme mod disse afskyelige Justitsmord?" — er næsten unddgaaeligt.

Svaret lyder: „Jo! Der var Mange, baade Lægfolk og Lærde, der til forskellig Tid talte og skrev imod Heksevocesserne, der var endogsaa Enkelte som vovede helt at benegte Bloksbjergs-Sabbaternes Virkelighed, men det var Røster i Ørkenen. I Trosfager gælder jo ingen Fornuftbeviser, og Hekseriet var ved de utallige Tilstaaelser blevet til et Dogme, som det næsten var livsfarligt at bestride. Naar en enkelt fordomsfri Mand (f. Ex. Franciskanermunken Samuel de Casinis, Juristen Ulrike Molitoro og Lægen Johan Weier), til forskellige Tider udtalte sig mod disse Overtroens Udskejelser, saa rejste der sig en Hær af ortodoxe Modstandere, deriblandt desværre ofte Tidens lærdeste Mænd. Mellem den lille Skare af Fornuftens

*) Dette ulykkelige Sted synes særlig at have været hjemsøgt af Heksevocesser. Under en senere Forfølgelse, der varede i to Aar 1627—29 bragte det 157 Brændofre, deriblandt 14 Præster og 5 Kanikker, og endnu midt i forrige Aarhundrede 1749 blev en Nonne brændt.

Talsmænd, der blev overvældet i den ulige Kamp, kan saaledes nævnes Josef Losæus, der 1593 i Trier blev tvunget til at tilbagekalde sine „kætterske“ Udtalelser om Hekseprocesserne.

Reformationen bragte ingen Forandring i denne Retning. Luther trode jo selv at være Gjenstand for Djævleanfægtelser, Melanchton forsvarede Stjærnetyderiet til det Yderste og Calvins fornemste Medarbejder den theologiske Professor Beza bebrejdede endogsaa Parisерparlamentet, at det af Vantro betænkte sig paa at straffe Hekseri med Døden. Under Hegnoten Henrik af Navarra fortsattes Hekseforfølgelserne med den største Iver, og under Henrik VIII., Elisabeth og Jakob I. blev der i England brændt — 30,000 Troldmænd og Hekse!

Som en lysende Undtagelse fra Datidens reformerte Fyrster staar — i dette Punkt som i mange andre — „Tyrannen“ Kristian II., der forbød Heksebrændingen; men hans Forbud blev lige som de fleste af hans Fremskridtsforsøg virkningsløse under hans Efterfølgere, og der er næppe noget Spørgsmaal om, at hans gamle Raadgiverinde, Fru Sigbrit, vilde blevet en af de første „Troldkvinder“, der var bragt paa Baalet efter hans Bortrejse, hvis hun ikke havde frelst sig i Tide.

Hvor let en ilde lidt Kvinde kunde komme til at ende paa den Maade, ser vi af en Begivenhed, der tildrog sig under Reformationens Indfører Kristian III. En Søndag i Aaret 1557 fremkaldte et pludseligt Mørke en Panik i Nikolai Kirke, hvorved flere Mennesker kom til Skade. At dette kunde være gaaet ganske naturligt til, fandt man ikke rimeligt, og da det blev fortalt, at en gammel Kone, der Søndagen forud var blevet viet til en ung Mand, havde udstødt Trusler mod den Stimmel af Nysgerrige, som var nær ved at spærre hende Vejen til Brudeskamlen, saa fandt man det soleklart, at det maatte være hende, der havde fremkaldt Mørket og Ulykken. Hun blev altsaa anklaget, pint til at bekende og brændt — tillige med de Medhjælperske hun angav under Forhøret! —

Under Kristian IV, der var særlig stærk i Heksetroen, og saa nidkær i Forfølgelsen af al Trolddom, at han under Trediveaarskrigens Travlhed fra Tyskland skrev hjem til sin Kansler for gennem ham at indskærpe Øvrighederne den behørige Iver og Alvor i Forfølgelsen af de mange Hekse, der fandtes i Landet, kom Hekspro-

Hekſefart til Bloksbjærg.

cesserne i fuldt Flor. Den mest bekendte af dem er den ved Vartous-Præsten Brunsmans vidunderlige Beskrivelse forevigede Sag „Køge Huskors", der bragte 6 Kvinder paa Baalet, men den var hverken den største eller taabeligste. I København, Helsingør, Ribe og rundt om i Landet havde denne skandaløse Retssag sine — om muligt endnu grovere Sidestykker. Det gik saa vidt, at naar der hændte vore Orlogsskibe en eller anden Ulykke til Søs, kunde man ikke tænke sig nogen anden Aarsag dertil end Trolddom, og naar denne Forbrydelse saaledes var givet, var der altid en eller anden tjenstivrig Politimester eller Birkedommer, hvem det lykkedes at opdage de Skyldige ved at lægge et eller andet mistænkeligt Fruentimmer paa Pinebænken.

Da det f. Ex. viste sig, at den Flaade, der skulde føre Kongens Søster Prinsesse Anna som Brud til Skotland, ikke kunde modstaa Efteraarets Storme, blev Admiralens Klage over Skibenes mangelfulde Søstyrke underkendt, og Aarsagen til, at Togtet mislykkedes, som sædvanlig henført under Trolddomsrubriken. Og se! Man fandt straks de Skyldige — mærkeligt nok paa to forskellige Steder: 6 paa Fejø og 3 i København. Paa Pinebænken tilstod de ganske rigtig, at det var dem, der havde fremkaldt Stormen ved at blæse i nogle Lerpotter og hindret Skibenes Fart ved at lade Smaadjævle klynge sig til Kølen. De stakkels Kvinder, der ovre paa den lille Ø næppe har vidst et Ord om det mislykkede Togt, end sige haft Begreb, om hvorfor det maatte afbrydes, men først paa Pinebænken er blevne underrettede derom, maatte naturligvis lide Døden som Troldkvinder, og samme Skæbne havde deres københavnske Medskyldige, mellem hvilke der endogsaa var en Borgmesterfrue — Pinebænken kendte ikke til Personsansеelse!

De Ulykkelige, som maatte gennemgaa den ved alle Bøddelkunstens Opfindelser skærpede Tortur, bekræftede naturligvis Alt, hvad man lagde dem i Munden, og angav som Medskyldige, hvem det skulde være — naturligvis helst deres Uvenner! At deres Bekendelser var temmelig overensstemmende fulgte af sig selv. Enhver vidste jo, hvad de andre Hekse havde bekendt: de havde frasvoret sig alt Samfund med Gud, underskrevet en Kontrakt med Djævelen, lovet ham blind Lydighed, bolet med ham og deltaget i Hekkesabbaterne, hvis Program omtrent var ens

i alle Lande: man smurte en magisk Salve paa et Kosteskaft, en Ovnrager, et Bryggerkar eller en tom Tønde, besteg dette Befordringsmiddel, der nu gik op gennem Skorstenen og fløj afsted i Luften lige til det fastsatte Forsamlingssted — Hækkenfjæld, Blaakulla eller Bloksbjerg — hvor der blev danset og bedrevet alskens Uterlighed. Her præsiderede Overdjævelen i Skikkelse af en kolossal Gedebuk, der modtog Gæsternes modbydeligste Hyldninger ved Ankomsten og til Slutning gik op i Flammer efterladende en Bunke Aske, hvoraf enhver Tilstedeværende hjembragte en Haandfuld til Brug ved de sataniske Kunster, der skulde øves til Skade for andre Menneskers Heldbred og Velfærd.

Denne Lektie var gentaget og hørt saa ofte, at hysteriske og skørhovedede Kvinder, der blev paavirkede af Rædslerne ved Heksebrandene, let kunde gaa helt fra Sans og Samling og tro, at de selv havde oplevet, hvad de saa tidt havde forestillet sig og maaske drømt. Det var derfor ikke sjældent, at saadanne forvirrede Stakler frivillig angav sig som Hekse, og naar de gjorde det, blev de naturligvis troet paa deres Ord — de fleste Gale blev jo i gamle Dage ansete for at være besatte af onde Aander og behandlede derefter. I Hamborgs Daareanstalt mødte saaledes Stadens Bøddel en Gang om Maaneden for at piske de Besatte, i hvem Djævlene var mest uregerlige!

Det var først henimod Slutningen af forrige Aarhundrede, at de lovlige Heksedrab ophørte. Saa vidt vides foregik det sidste 1793 i Storhertugdømmet Posen. I vor Tid hører man kun, at den uvidende Almue i de mindst oplystes Landes mest afsidesliggende Egne sammenrotter sig for i Smug at dræbe formentlige Hekse. Bloksbjergsfarterne er over alt forviste til Æventyrenes Verden. Enkelte Steder i Sverig morer Smaapigerne sig vel med Skærtorsdag (der efter de svenske Sagn skulde svare til vor St'Hans Nat og Tyskernes Walpurgisnacht 1. Maj) at sende hinanden smaa bitte Efterligninger af Kost, Rager og Salvehorn til Blaakullafærden. Nu er det Løjer, men i Aaret 1669 forstod man ikke Spøg i det Kapitel — ikke en Gang for Smaapigernes Vedkommende. Da brændte man i Mora Sogn i Dalarne 23 Hekse og lod 36 Børn, som disse havde taget med sig til Djævlefesten, offenlig piske!

Man maa nemlig ikke tro, at alle Baldamer paa

Bloksbjerg var saa gamle og grimme, som det her afbildede Exemplar. De stygge „Hekse" trak af Misundelse mange unge og smukke Kvinder med sig paa Baalet, og dumme Elskere, der betragtede sig som forgjorte, angav ikke sjælden „fortryllende" Piger for Trolddom. Hos Sydlandenes Konstnere er det som oftest skønne vellystige Kvindeskikkelser og ikke udlevede Fejekællinger, man ser ride gennem Luften til Hekfesabbaten! —

Mærkværdigt.

Faderen. Din stammelige Knægt! Disse Beenklæder har jeg gaaet med hver Dag i over 10 Aar og første Gang Du har dem paa, efterat jeg med Bekostning har ladet dem sye om til Dig, kommer Du hjem med dem i Laser.

Breve

om og fra Oberst Helgesen,

Helten fra Frederiksstad.

1.

Hvad jeg kender af Hans Helgesens Levnetsløb indskrænker sig til nogle faa Ungdoms eller rettere Barndoms Erindringer.

Han kom fra Latinskolen, jeg tror anden Klasse, ind paa Krigsskolen og udnævntes, efter bestaaet Udgangs-

examen, til Officer den 1. Januar 1813. Han ansattes ved en af det telemarkske Regiments tvende Jægerdivisioner. Under Felttoget 1814 deltog Jægerdivisionerne i det mindste i en mindre Affaire, og jeg formoder ved Kjølberg Bro, da de hørte til Reservebrigaden. Saameget er vist, at jeg strax efter Felttogets Slutning hørte overalt om Jægerdivisionernes Bravour i det de under en Retraite midt i Kugleregnen paa Chefens Kommando holdt taktfast Fodslag. Ogsaa hørte jeg ved denne Lejlighed omtale Helgesens store Sikkerhed i at skyde med Riffel. Allerede som Cadet var han Byens første Skøjteløber, Skiløber, Svømmer, Voltigeur og Jæger. Af al Magt strøbte han efter at hærde sit allerede af Naturen kæmpestærke Legeme, ligesom Soldaterlivet og Soldatens Kald i det Hele var hans Ideal. —

Efter Fredsslutningen traadte Schleppegrell, Rye og Helgesen ud af norsk Tjeneste af ingen anden Grund end Antipatie imod Foreningen. De traadte alle tre, saavidt jeg veed, først i preussisk Tjeneste formodentlig dog som Frivillige og deltog, i det mindste Helgesen, efter hvad jeg har hørt, i Slaget ved Waterloo. Senere kom de i dansk Tjeneste og laa med det danske Auxiliairkorps i det nordvestlige Frankrig, i Vinteren mellem 1815 og 16. Paa Tilbagemarchen til Danmark forlod imidlertid Helgesen sit Korps, rejste tilbage til Frankrig og giftede sig med en Datter af en Brugsejer. Dette skete nok efter Aftale imellem dem, da hun forhen havde været nægtet ham af sine Brødre; men netop nu blev myndig. Efter hendes Død faldt imidlertid hele Formuen til Børnene.

I dette Øjeblik faar jeg af vor Ordonans, der var med i 1814 den Berigtigelse at Schleppegrell og Rye kommanderede hver sin af de tvende telemarkske Jægerdivisioner, og at det var ved Bodals Bro, at Ryes Division var med at dække Retraiten sammen med Staffeldts Jægerkorps; og paa nærmere Efterspørgsel at baade Ryes og Schleppegrells Division var med, — Helgesen stod ved den sidste — baade der og i Affairen ved Engdal og Sækkelund.

Kristiania den 28. Mai 1861.

Deres Th. Brock,
General.

Til Hr. Professor Rasch.

2. Noget om Helgesen.

Mit Bekjendtskab til Oberst Helgesen begyndte først under hans Ophold her i Kristiania i Aarene 36 til 1840. Han kom da fra Danmark, hvor han, efter at have forladt

Frankrig, havde opholdt sig i Nærheden af Rendsborg, jeg tror hos en Jæger, som havde forpagtet Jagten paa Megger Koog. Han havde Haab om at erholde en Ansættelse i den norske Armé, men da dette ikke lykkedes, søgte han at erhverve sig det Fornødne ved Informationer i Fransk. Da han fik at vide at jeg var den eneste som her dengang drev Jagten med Hønsehund, opsøgte han mig, og paa vore Jagtexcursioner stiftede vi det Venskab, som vedvarede saa længe han levede. Han fortalte mig sjeldent noget om sin Ungdom. Faderen, Hans Helgesen indkaldtes fra Sverig (rimeligvis fra Skaane) som Værkmester ved det Alunværk, som dengang var i Drift ved Oslo. Hans Moder, Karen Hansdatter var ligeledes svensk. Faderen var en overmaade stærk Mand. Da Sønnen i en tidlig Alder udmærkede sig ved Styrke og Smidighed sagde Faderen engang til Gutten: „Javist er du stærk for din Alder, men saa stærk som jeg bliver du ikke; thi 12 Aar gammel kunde jeg bære min Rugtønde." Disse Faderens Ord æggede Drengens Forfængelighed; han øvede sig i at løfte og bære Byrder, og da han var 12 Aar gammel sagde han til Faderen: „Nu er jeg lige saa stærk som dig, da du var 12 Aar." Han viste Faderen at han kunde bære Rugtønden og det op ad Stolpebodtrappen. — Min Morbroder, afdøde Provst H. O. F. Heyerdahl, som i 1806 var Mesterlectianer, da Helgesen blev indsat i Kristiania Latinskole, har fortalt mig, at han strax vakte Skolens Beundring som Gymnastiker, thi da han i Frikvarteret kom ned i Gaarden løb han lige hen til Klatrestangen entrede op ad den med et Egerns Færdighed og stillede sig paa Hovedet paa Knappen. Hans Færdighed i Skøjteløben — især i høje og lange Spring — skal efter Øjenvidners Fortælling have grændset til det utrolige. Helgesens Lyst stod til at blive Militær, og Faderen gav tilsidst efter for hans Ønske, saa at han gik ud af Latinskolen og blev optagen som Elev paa Krigsskolen. Vedlagte Oplysninger af afdøde General Theodor Broch medsendes. Helgesen satte stor Pris paa de norske Troppers Rolighed, Standhaftighed og Lydighed, som han havde Lejlighed til at erfare under de Skærmysler, som fandt Sted under det Tilbagetog, der ifølge den lagte Krigsplan fandt Sted tvertimod de Underbefalendes og Soldaternes Ønske, som var besjælede af Kamplyst. Da den Afdeling, ved hvilken han var ansat, havde under Skydeøvelserne seet Prøve paa hans Skydefærdighed, an-

modedes han ofte af Soldaterne under Skærmyslerne om at affyre deres Skud, som de troede vilde gjøre bedre Virkning, end naar det blev affyret af dem selv. — Han troede at de nordiske Folk (Skandinavierne) vare de letteste at danne til gode Soldater og navnlig ikke let vilde gribes af Panik, saa at de i denne Henseende vilde komme Englænderne nær. Med Hensyn til Slaget ved Ligny, hvori han deltog, da paastod han, at uagtet Franskmændene under Slaget havde trængt Preusserne noget tilbage, ansaa disse sig ingenlunde slagne, men brændte af Begjærlighed efter at fornye Kampen. Han omtalte et glimrende Angreb af Pommeranerne, hvori disses overlegne physiske Styrke gjorde sig gjældende ligeover for deres i denne Henseende svagere Modstandere. Pommeranernes Kolbeslag kunde Franskmændene ikke modstaa. Jeg antager at H. selv har deltaget i dette Angreb, da han omtalte det. Forresten synes jeg at erindre at, han angav at være ansat ved Bülows Armékorps, men vis derpaa er jeg ikke. Uagtet vor fast daglige Omgang i Løbet af et Par Aar faldt Talen sjælden paa hans Oplevelser som Kriger. Helgesen var en skarp Jagttager af Naturen og især af Fuglenes Levemaade og Sædvaner. Han var en stor Dyreven. Da jeg efter en henimod toaarig Fraværelse i Udlandet paa Hjemrejsen besøgte ham i Kjøbenhavn, hvor han opholdt sig efter at, han havde forladt Kristiania, beskjæftigede han sig med at dressere en ung Odder. Dette Dyr, som han det følgende Aar bragte med sig til Slesvig, blev en god Fiskefanger og Apportør. H. Rasch.

3. 2 Breve fra Helgesen til Rasch.

Kjære Rasch*).

Det er vel noget sent at skrive nu, at man har modtaget et Brev i Mai 1848, men det er bedre sent end aldrig. Dit Brev af 10. Mai 1848 ligger for mig, og man maa glæde sig nu at se realiseret, hvad vi dengang vel haabede, men som dog syntes og var vanskeligt nok, at den danske Armé, Skandinaviens Avantgarde, kunde holde Stødet af og faa Ledet sat i Lave. At jeg saa sjeldent har skrevet saavel til dig som til et Par andre fra hvem jeg dog i Særdeleshed ønskede at høre, kommer tildels deraf, at man i vore Dage skriver, troer jeg, mindre privat, siden der er kommen saa mange offentlige

*) Naturhistorikeren Professor Rasch.

Skribenter. En af disse, den gode Krogh, der i 1849 var med os som Frivillig beder jeg, at hilse paa det Bedste. For at skrive nu tildags, maa man have Tid nok dertil og dernæst noget særdeles at skrive om, og dette sidste er nu Tilfældet med mig, da Capitain Recke, der har udgivet vedlagte Bog, forleden Dag anmodede mig om at ville adressere den til en eller anden Bekjendt i Kristiania for ved denne igjen, at gjøre de Herrer Boghandlere opmærksomme paa Bogen, der vel ogsaa i Norge kan interessere, især Militaire. — For nogen Tid siden havde jeg den Fornøjelse, at se og hilse paa Statsraad Krogh og hans Søn Stiftsassessor Krogh, de have maaske bragt dig en Hilsen fra mig. Hav den Godhed at hils de Herrer, tilligemed mine øvrige Bekjendte og Venner i Norge.

Som Naturhistoriker vil det interessere dig, at jeg har haft en tam Odder i fem Aar, og at den var fuldkommen dresseret til at bringe mig den fangede Fisk. Den døde i 1846, og jeg fik da en anden, som ved Krigens Begyndelse havde faaet Stuedressur, da jeg saa forlod mit Kvarter for at drage i Krigen, blev den dræbt, og mine fire ypperlige Hunde stjaalne af det store Fædrenelands Sønner. At jeg har af Tydskerne faaet Tilnavnet „der Otterfänger" veed du formodentlig af Aviserne.

Ved Lejlighed vil jeg nedskrive og tilsende dig mine Jagttagelser om Odderne og deres Maade at fiske paa. At jeg fremdeles jager, naar jeg har Tid og Lejlighed kan du vel forestille dig; mine Hunde ere gode — 2 Hønsehunde og 2 Gravhunde, der tillige ere Støvere. Medens jeg var Kommandant i Slesvig befandt jeg mig mere tilfreds end her, da Egnen der var udmærket smuk, hvilket her ikke er Tilfældet — dog maa man saalænge man er Soldat lyde Trommen. Hav den Godhed kjære Rasch at lade mig høre et Par Ord fra dig.

Nær havde jeg glemt at sige dig, at jeg allerede paany, siden Februar Maaned, er i Besiddelse af en ung Odder, der under min Inspektion af min Karl er saavidt i Stuedressur, at den apporterer, og dens Apetit er ogsaa taalelig.

Rendsborg den 26. August 1852.

Med Højagtelse og Hengivenhed,

Helgesen.

4. Af et senere Brev til Samme, dateret Rendsborg den 19. April 1853.

— — Hvad mine egne Hønsehunde angaar da har jeg tvende, en Hund og en Tæve. Hunden er langhaaret brun og temmelig stor. Den blev mig tilsendt af Hertugen af Meklenborg efterat jeg paa hans Anmodning gratis havde afstaaet ham nogle mig tilhørende Bytte-Gjenstande, der havde tilhørt en ved Dybbøl falden meklenborgsk Garde Officer. Den er udmærket god og paa alt Slags Vildt. Tæven er ogsaa brun, stikkelhaaret af udmærket Race med kløvet eller saakaldet dobbelt Næse, Racen er bragt til Jylland af en Grev Rantzau, som man siger fra Frankrig. Der har jeg kun set meget faa deraf, og man siger der, at de stammer fra Spanien, hvilket jeg tror. Dette er jo for saa vidt ligegyldigt. Hovedsagen er at de ere fortræffelige og behøve kun at lære at apportere, Resten kan de selv, naar man fører dem endog kun ni Maaneder i Marken. For første Gang har disse tvende Hunde været parrede, og jeg havde naturligvis mange Liebhavere til Hvalpene, hvoraf jeg aldrig lader ligge mere end højest tre. Har jeg ingen anden Fortjeneste af Norge, saa kunde jeg dog ambitionere den, at skaffe jer en god Hønsehundrace; hvis du derfor synes derom, saa vil jeg næste Foraar, eller saaledes som det kan træffe, sende dig en Han og en Hunhvalv af denne Race, og I maa saa siden se til, at den ej uddør. En bedre Race har jeg aldrig set. Og nu gode Rasch Tusind Tak for det venlige Tilbud og gjæstfrie Indbydelse til at komme til Norge. Ogsaa haaber jeg med Guds Hjælp engang vel at kunne komme derhen. Men først maa Danmark komme i en fuldkommen ordnet Tilstand, og Europa komme nogenlunde i dets Folder, da du vel kan tænke, at hvis der endnu skulde knaldes løs paa Tydskland, at jeg da maatte være med.

Din hjerteligst hengivne Ven,
Helgesen.

Hr. Professor H. Rasch Kristiania.

M. Wirsel '87

Straffet Begjærlighed.

Til en Tegning af Niels Wiwel (se forrige Side.)

I lang Tid havde han gaaet der nede
og spekuleret i Ravnenes Rede,
og al Ting var forud betænkt og prøvet,
selv i at klatre han havde sig øvet.
Saa skred en Dag han frejdig til Værket.
Det lykkedes herligt; ubemærket
han hentede Æggene i sin Pose;
det gik aldeles som Fod i Hose.
Han gled just ned i det bedste Humør,
men saa — saa faldt han i Ravnens Klør.
Den kom med susende Vingeslag
og angreb med voldsomme Nakkedrag.
Vildt hugger den løs med Forbitrelsens Kræfter,
og den anden Ravn følger lige bag efter.
Om han faar Æggene hele ned,
ja, det er noget, som ingen véd;
men ét kan i Tvivl man ikke drage:
han selv kommer ikke hel tilbage.

J. K.

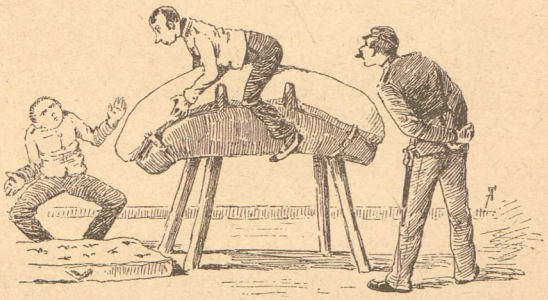

Sergeanten (til Rekruten, der i sin civile Stilling er Oberkellner o: Opvarter): „Naa da! — Gamle Oberserviet, Di' ska' kanskesens ha'e Drikkepenge for at komme helt over!"

En Mindekrans.

Du skal ej leve blot af Brød,
Men af hvert Ord af Herrens Mund —
Hver Kæmpehøj ved Belt og Sund,
Hvor Rosen nye Blade skjød;
Fra den Guds Stemme lød!

Carl Andersen.

Johan Nicolai Madvig.

Da Døden den 12. December 1886 efter en kort og tilsyneladende ikke farlig Sygdom pludselig kaldte J. N. Madvig bort, var det med god Ret, at Sorgen vaktes rundt om, ogsaa langt udenfor Danmarks Grænser. Thi Taknemligheden for alt, hvad man skyldte Madvig, vaagnede paa ny rigtig op, da man maatte skilles fra ham. Man vilde saa nødig give Slip paa ham, fordi man holdt af ham lige saa meget, som man beundrede ham.

Det var en Mand, der havde vundet Berømmelse for Lærdom, men ogsaa en Mand, hvis Evner vare komne Fædrelandet til gode paa anden Maade, da han sad i

Kongens og Rigets Raad, og endelig en Mand, hvem vort Universitet og vore Skoler skylde den største Tak.

Som mange store Mænds Liv begyndte ogsaa hans i tarvelige Kaar. Han var født paa Bornholm, i Svanike paa Dens Østside; hans Fader var Byskriver i den lille Kjøbstad, og hans Forfædre havde i et Par Led haft samme Embede. Madvigs Barndom falder i Begyndelsen af Aarhundredet (han var født den 7. August 1804), og han fortæller selv i sine Livserindringer meget om den Tid. Fra 1807 til 1814 var Danmark i Krig med England, fra 1812 til 1814 ogsaa med Sverig. Rigtige Krigsbegivenheder blev Bornholm ikke Vidne til; men Krigen følte dog paa flere Maader; visse Varer kunde man ikke faa, man maatte lave Kaffe af Ærter, og en Tid lang manglede man ganske Salt. En Ladning deraf blev taget af en Kaper og solgt ved Auction i Svanike, hvor hver Skæppe betaltes med 36 Daler i de gamle Courantsedler, som rigtignok ikke havde saa stor Værdi. Endnu værre var det, at al dansk Søfart var ophørt, saa at de bornholmske Sømænd ikke kunde faa Hyre. Til Erstatning udrustede de Kapere og gjorde ofte gode Priser, hvis Ladninger bleve solgte og skabte pludselige Formuer, som gjærne gik lige saa hurtig bort igjen ved letsindig Ødselhed; det forekom virkelig, at en saadan kortvarig Rigmand tændte sin Pibe ved Femdalersedler. I den strænge Vinter 1813 til 1814 var Bornholm i lang Tid helt afspærret af Is, og det var den Gang, man maatte sende Bud i Baad over Isen til Sverig for at faa at vide, om man endnu havde Krig med de svenske.

Tit var Nøden til Stede efter Statsbankerotten i 1813 og i de strænge Krigsaar; og det kunde af og til hænde, at de gode Bornholmere takkede deres Gud, fordi han havde sendt et Par „dejlige Vrag," hvis man havde nogen Fortjeneste ved Strandingerne. Byskriverens Familie var stor, og Faderen var i Slutningen af sit Liv sygelig; Kaarene vare derfor trange for dem. Sønnen Johan Nicolai, som tidlig havde Færdighed i at skrive og Lethed ved at forstaa det skrevne, begyndte derfor at hjælpe Faderen paa hans Contoir. I en Alder af omtrent tolv Aar kom han saaledes ogsaa til i Faderens Sted at være med ved Auctioner som Skriver. Medens han en Gang udførte denne Gjerning, kom Amtmanden til Stede ved Auctionen og spurgte Byfogeden, om det dog ogsaa gik an at betro den ganske unge Dreng Protokollen; men da

Byfogeden bad ham selv at lægge Mærke til Drengen, og Amtmanden havde iagttaget ham en Tid, erklærede denne sig tilfreds.

Lyst til at lære noget og Evne til at gjøre sig nyttig havde den unge saaledes vist, og Lærelysten førte til, at han begyndte saa smaat under Byfogedens Vejledning at læse til dansk juridisk Examen, skjønt han endnu kun var saa ganske ung (11 til 12 Aar). Men denne Forberedelse blev afbrudt ved Faderens Død (1816). I de tunge Tider derefter vaagnede hos Drengen den hæftigste Længsel og Attraa efter en højere aandelig Uddannelse, ligesom Forældrene allerede havde tænkt paa maaske at lade ham studere. Da lovede en rig bornholmsk Dame, Etatsraadinde Marie Kofod, at betale Halvdelen af Udgiften, som var nødvendig for at holde ham i en By med Latinskole, og Direktionen for de lærde Skoler tilstod fri Undervisning i Skolen, som det siges, efter Anbefaling af Biskop Münter, der ved en Visitats havde lagt Mærke til den opvakte Dreng.

Han kom da i Frederiksborg Latinskole og gik de laveste Classer igjennem paa et halvt Aar hver, medens andre brugte et helt dertil. Men det var ogsaa haardt Arbejde for den unge og uden synderlig Fornøjelse eller Adspredelse ved Siden af. Da han forlod Skolen for at tage Studentereexamen, som den Gang skulde tages ved Universitetet, blev han belønnet for sin Flid; han fik nemlig ved Examen Udmærkelse, den eneste, som blev givet i det Aar (1820), og han var kun 16 Aar gammel.

Med lignende Hurtighed og samme Udmærkelse tog han Embedsexamen og Magistergraden og blev da ansat ved Universitetet i en Alder af 22 Aar, først som Stedfortræder for en anden, siden i fast Stilling.

Med sin gamle Jærnflid og sit udmærkede Hoved fik han Bugt med det store Arbejde, der var lagt paa ham i den unge Alder. Den ene latinske Afhandling af ham blev udgivet efter den anden, og de læstes ogsaa udenfor Landet; de lærde rundt om fik Øjet op for den danske Videnskabsmands Dygtighed; og naar han fandt Fejl hos de fremmede, saa bleve de ikke altid skaanede af ham. Han blev en berømt Professor i sit Fædreland, og en ikke mindre berømt lærd i Udlandet. Vidt og bredt blev Madvigs „latinske Grammatik", som er udgivet mange Gange her hjemme og oversat paa tysk, engelsk, hollandsk, fransk, italiensk, portugisisk og flere fremmede Sprog. Denne Bog er altsaa brugt over en stor Del af

Verden og har i Danmark snart i halvhundrede Aar givet dem, som skulle gaa den lærde Vej, deres første Kundskab i Latinen. Madvigs Udgaver af latinske Oldtidsforfattere ere højst skattede; hans sidste store Arbejde var en udførlig Skildring af den romerske Stats Forfatning og Forvaltning.

Stor Flid og et godt Hoved høre til for at blive en stor Mand. Men der er endnu en Ting, som ikke maa mangle, det er at være sig selv, saa at man ikke fortaber sig i sin Lærdom eller sin Sysel, men bliver ved at være et Menneske med Hjærtet paa det rette Sted, naar det gjælder. Et saadant Hjærtelag havde Madvig. Han elskede sit Fædreland; dets Lykke og dets Sorger delte han med den varmeste Medfølelse. Han forlod sine Bøger for at blive Minister (1848), da Fædrelandet trængte til ham, og han var Minister i tre Aar, de for Danmark ærefulde Aar 1848 til 1851. I denne Stilling arbejdede Madvig tillige med Iver og til stor Gavn paa Ordningen af Skolevæsenet.

Ogsaa efter at have været Minister, da Madvig igjen havde optaget sin Professorgjerning, virkede han i mange Aar i det politiske Liv og blev deri altid sig selv tro, udtalte frit, hvad han mente, og dadlede, hvad der syntes ham forkert. Særlig Anseelse nød han som Formand i Rigsraadet i en Række Aar, indtil dette opløstes.

Den samme Kraft og gode Natur, som havde hjulpet den ganske unge Mand under hans vanskelige Arbejde, holdt sig til den sene Alderdom. Vi se ham som en kraftig Olding med usvækkede Aandsevner endnu i 1879 ved Universitetets Firehundredaarsfest staa paa Talerstolen i dets Festsal og modtage de fremmede udsendte, som bragte Lykønskninger til Højtiden. Ingen kunde være mere værdig til at indtage Forsædet ved den Lejlighed, i over 50 Aar havde Madvig virket ved Universitetet og skaffet det Anseelse; ingen dansk lærd levede, der var bekjendt som han over hele Verden; derfor blev der ogsaa sunget saa smukt om ham ved hans Bortgang:

Det skal vare, det skal vinde, der skal spire Blomst af Frø,
Han har virket, virket længe — alt for længe til at dø!
Os til Visdom og Beundring blev hans Aand og Hjærte skabt,
Og den Skjænk, som Herren giver, gaar i Evighed ej tabt

D. G. Monrad.

Nogle biografiske Træk af **Joh. Petersen.**

En Digter fra det forrige Aarhundrede — Ambrosius Stub — udtaler sin Betragtning over Tilværelsen i de livstrætte Ord:

Hvad vindes paa Verdens det vildene Hav?
Kun tusinde Farer i skummende Trav!
Jeg véd kun to Havne,
Bekjendte af Navne,
Den ene vor Vugge, den anden vor Grav!

Og som et malende Billede paa de menneskelige Tings Ubestandighed føjer han til i et følgende Vers:

Snart vippe vi oppe
Paa Bølgernes Toppe,
Snart nærmes vi Grunden i flyvende Spring!

Nu er det vel sandt, at Livet for Mange gaar som en Sejlads i smult Vande; men de Fleste ville give den gamle Sanger Ret, og næppe mindst den mærkelige Mand, hvis Navn staar at læse over disse Linier. Meget af hans Liv vil blive glemt, og meget deraf er maaske heller ikke værd at erindre; men de bratte Omvexlinger ville mindes; og da han kastede den skrigende Modsætning ind i sin Tilværelse og gik som Nybygger til Ny Zeeland efter at have været Danmarks Førsteminister i et af Fædrelandets mørkeste Øjeblikke, da indristede han sit Navn i Sagnhistorien; og den har en god Hukommelse for saadanne Træk, medens den lader de historiske Bindeled ligge. Hvor mange kjende vel Cajus Marius' Historie og hans Forhold til den romerske Stat? Men Alle mindes, at han en Gang som en ensom og forfulgt Mand vandrede om mellem Karthagos Ruiner!

Et lille Folk frembringer ikke mange store Begavelser, og alle de store Begavelser blive ikke store Mænd. Store Mænd fødes ikke, de blive kun til derved, at Tiden har Brug for deres Evner. Men mange store Begavelser naa aldrig saa langt frem, at Samtiden kjender dem og kan tage dem i sin Tjeneste — saa gaa de ubemærkede til Grunde. Mange naa frem, men i det afgjørende Øjeblik gribe de fejl, enten fordi de stole for lidt paa sig selv og

betages af Angst, eller fordi de stole for meget paa sig selv og betages af Svimmel — i begge Tilfælde er Faldet uundgaaeligt. Fejlen ligger som oftest deri, at saadanne Mænd ikke have kjendt Rækkevidden af deres Evner, ikke søgt deres Styrke i deres Begrænsning. En mindre Begavelse kan udrette store Ting, naar den véd, hvad den vil, og vil, hvad den véd og stævner fremad med et bestemt Maal for Øje; medens en fortrinlig Begavelse, der har spredt sig over mange Omraader, og synes lige skikket til at kunne udrette noget Eminent paa dem alle, taber sig ligesom Rhinens Løb i Sandet, fordi der ikke er en bestemt Villiens Energi, som tvinger Livsløbet ind i en bestemt Retning og holder det fast dèr fra Begyndelsen til Enden.

Der er ingen Spørgsmaal om, at Monrad var en stor Begavelse, lad os sige en sjælden Begavelse, maaske større end hans Samtidige Martensen. Og dog blev Martensen en større Mand end han. Ikke fordi han søgte sin Læsekreds i de større Lande eller var mere kosmopolitisk anlagt end Monrad; thi denne var ingenlunde national eller særlig dansk i den Betydning, hvori vi nu tage Ordet; nej, Sagen var, at Martensen koncentrerede sig og brugte sine rige Evner paa et eneste Omraade: Kirken; medens Monrad spredte sig og udrettede meget dygtigt paa mange Omraader uden at blive Mester paa et eneste. Hans Viden var spredt og hans Gjerning var spredt. Hans Hjerte var som Ridder Olufs i Kæmpevisen „delt i to", mellem hans Ungdoms-Brud og Elverpigen, der „slog ham ved hans hvide Kind" og viste ham sin hule Ryg, da han troede at have grebet hende! Derfor fik han aldrig Fred og blev aldrig nogen lykkelig Mand!

Ditlev Gothard Monrad blev født i Kjøbenhavn den 24de November 1811. Hans Fader blev nogle Aar efter ansat i et Embede i Norge, men nedlagde det kort efter og blev Gaardejer. Moderen døde tidligt, men Faderen maa være blevet en meget gammel Mand *). Naar han er død og hvor han er død, véd jeg ikke, og kan heller ikke

*) Jeg kan endnu erindre ham fra hans Ophold i Nykjøbing paa Falster, saadan noget som 1855—56. Han var meget opfyldt af Sønnens Berømmelse, og det var Ungdommens Fornøjelse at liste sig hen i Nærheden af den Gamle, der gik og smaasnakkede med sig selv og atter og atter gjentog: „Min Søn Monrath, min Søn Monrath!"

sige, hvormegen Forbindelse der var mellem ham og Sønnen. Men stor har den næppe været, da den unge Monrad allerede førend sin Konfirmation kom i Huset hos en Slægtning til Moderen, Kjøbmand Kornerup i Præstø, og derfra af Byens Borgere blev sat i Vordingborg Latinskole i Aaret 1826. Han kom i Huset hos Adjunkt Westengaard, der baade med Dygtighed og Kjærlighed tog sig af den rigt begavede Dreng. I Latinskolen blev Monrad dog ikke længe, da hans Plejefader blev forflyttet. Sygdom forhalede hans Dimission, men allerede i Efteraaret 1830 blev han dog Student med egregie og tog næste Aar anden Examen med samme glimrende Udfald. Han fik strax Bolig paa Regensen, og Theologien blev hans Studium.

I sin Studentertid udfoldede Monrad en saadan Jernflid, at han stundom læste sexten—atten Timer i Døgnet, og hans Kammerater, der ængstedes for, at en saadan Overanstrængelse kunde ende med Forskrækkelse, bleve derfor enige om til forskjellige Tider at afbryde ham, uden at han maatte mærke Hensigten med deres Besøg. Det var dog ikke alene selve Theologien, som var Gjenstand for hans ivrige Studium — alle de store Bannerførere i den tyske Filosofi fra Kant og til Hegel og navnlig den østerlandske Filologi især Hebraisk og Arabisk drog ham med sælsom Magt. Han læste „Tusind og en Nat" i Grundsproget, og hans senere Oversættelser af Hjob, Salmerne og Profeten Esaijas bære nokſom Vidnesbyrd om, at han ikke blev paa Overfladen. En Biograf fortæller, at han i Foraaret 1835, altsaa næppe 24 Aar gammel, var færdig med hele det gamle Testamente i Grundsproget, og hvad dette vil sige, forstaas bedst, naar man véd, at der til theologisk Attestats kun fordres opgivet en af Mosebøgerne og i det Højeste et Hundrede Kapitler af de poetiske og profetiske Bøger. Det var derfor intet Under, at Udfaldet af hans Embedsexamen blev egregie, og at hans Regenskammerater modtog ham med Begejstring, da han var færdig; thi ikke alene vare de stolte af ham, men han havde ogsaa iblandt dem vundet mange Venner, der skattede hans stille og fordringsløse Væsen og hans ærlige og trofaste Sind. Blandt disse Venner, som senere paa den ene eller den Maade vandt et Navn i Danmark, kan især nævnes: Grev Knuth, Hall, Frederik Barfod, Vilh. Birkedal og Historikeren Allen.

Et Par Aar efter tog Monrad Magistergraden (1838)

og fik strax Rejsestipendium som vordende Universitetsprofessor i østerlandsk Sprog. Hans Vej laa tilsyneladende klar og banet for ham, og havde han fulgt den, var han maaske blevet en lykkeligere Mand, end han blev, og Meget var maaske blevet anderledes for vort Fædreland, end det blev — da døde Frederik den sjette i 1839; de stærke politiske Rørelser begyndte, og fra Tusind og én Nats halvdrømmende Eventyrverden, hvis Skatte det var hans Agt at lægge frem for danske Læsere, blev han revet midt ind i den politiske Hvirvel, der fra nu af tog det meste af hans Hjærte fangen.

Det var en Vinteraften, da han kastede sin Tærning. Han havde besøgt sin Brud, en Datter af Murmester, Oberst Lytthans, og var just paa Vejen til sit Hjem, da han mødte en Skare højrøstede unge Mennesker, blandt hvis Stemmer han kjendte Frederik Barfods. Paa Monrads Spørgsmaal, hvad der var paa Færde, blev der svaret, at man var paa Vejen til det liberale Møde i Hotel d'Angleterre, som Hage og Orla Lehmann havde sammenkaldt; der vilde man, som Barfod sagde, „forføre Studenterne til at bede den nye Konge (Christian den Ottende) om en fri Forfatning, og naturligvis have dem til at danse efter sin Pibe — men nu gaa vi op for at modarbejde dem" — sluttede han — „og Du maa følge med!" Monrad vilde ikke, men Barfod tog ham under Armen og trak ham med sig.

Det var det unge Danmarks Kjærnetropper, som den Aften var fremme. Lehmann, Ploug og Hother Hage paa den ene Side — Madvig, Peter Kierkegaard, Barfod, Rasmus Nielsen og flere paa den anden Side — og længe stod Monrad og hørte til. Da besteg han selv Talerstolen, og skjøndt han var kommen for at modarbejde den konstitutionelle Strømning, der lededes af Lehmann og hans Venner, skete det mærkelige, at han kom til at afgjøre Kampens Udfald til Fordel for disse, og den næste Dag var han Medlem af den Deputation, som bragte Kong Christian den Ottende den første konstitutionelle Hilsen. Man véd, at der Intet opnaaedes; Christian den Ottende led ikke alle Tidens Frihedsrørelser, men for Monrad var Tærningen kastet: han ombyttede Pennen med Sværdet, det stille Studerekammer med den politiske Arena, hvor der vankede braadne Pander, og Videnskabsmandens fredelige Liv med en evig Uro, der først endte, da han lukkede sine Øjne i Døden.

Thi fra nu af frembyder Monrads Liv et mærkeligt Billede

af Omvexlinger og Svingninger mellem politisk og gejstlig Virksomhed og Arbejde i Skolens Tjeneste. Allerede i 1839 udgav han „Flyvende politiske Blade Nr. 1", et Slags politisk Trosbekjendelse, hvori han i et noget højtravende Sprog, men iøvrigt ret træffende peger paa Statens Brøst og angiver Midlet til at afhjælpe dem som en inderlig Sammenslutning mellem Regering og Folk. Og det var just ikke lempelige Ord, han brugte: „Udvortes Afhængighed, Tendens til indvortes Sønderlemmelse og uhyre Svækkelse i finansiel Henseende — det er den sørgelige Treenhed, som er det fremtrædende ved det danske Monarkis nuværende Tilstand" — saaledes karakteriserer han Danmarks daværende Forhold, og Billedet er just ikke lysteligt. Trylleordet, som skulde løse al denne Elendighed og Forvirring og løfte Folket ud af den „dybe Døsighed og Dorskhed, som har været udbredt over det ganske Land og under hvilken man har været skamløs nok til at sige aabenbart: Hvortil Soldater? Danmark er saa lille; Danmark lever ved de fremmede Magters Naade", — Trylleordet er en Konstitution! „Jeg ved det vel — udbryder han (pol. Flyvebl. Nr. 2) i den Tids noget hastemte Stil — at der bliver mumlet i de høje Sale: Tro for Guds Skyld ikke, at Danmark ønsker en Kunstitution; det er kun nogle usle Døgnblade, det er kun nogle elendige højrøstede Skrigere, det er kun nogle ubesindige, larmende Drenge, som ved højttravende Talemaader forlede Landets tro Børn til at underskrive det, de hverken have tænkt eller følt; men jeg ved ogsaa, at de, der tale saa, ere Daarer!" Og saa fremdeles. Havde Monrad allerede paa Studentermødet henledet den akademiske Ungdoms Opmærksomhed paa sig og lært at kjende sin Tales Magt, saa blev han nu ved sine Flyveblade end mere bekjendt blandt Befolkningens bredere Lag; men han naaede ogsaa at faa en Pressesag paa Halsen, der kostede ham 200 Rdlr. og et Aars Censur. Saa stiftede han og flere Andre Studentersamfundet, der skulde bære den ny Tids Ideer frem, men blev forbudt af Kongen og Konsistoriet, og i Begyndelsen af 1840 traadte han ind som en af „Fædrelandet"s Udgivere. Skjønt han leverede flere dygtige Bidrag til Bladet — mærkelige nok iøvrigt for en Mand med hans Uddannelse og Fortid, i det et af dem handlede om „de holstenske Chausseearbejder", et andet om „Skat paa Formue og Lejlighed" — saa synes den journalistiske Virksomhed ikke ret at have passet for ham, og han

blev der kun et Aarstid, for, som der sagdes i Afskedsordet, at kunne hengive sig helt til literære Sysler. — I de nærmest følgende Aar synes det, som om Monrad havde i Sinde at lægge Storpolitiken paa Hylden og offre sig for den kommunale Virksomhed, thi han blev Borgerrepræsentant, Medlem af Direktionen for Borger- og Almueskolevæsenet i Kjøbenhavn, gjorde en Udenlandsreise i 1843, skrev en Brochure om Skolevæsenets Ordning i flere store protestantiske Stæder med Forslag til dets Reorganisation i Kjøbenhavn, og havde vistnok gjort sig Haab om at faa den nyoprettede Post som Skoledirektør i Hovedstaden. Men en Anden blev foretrukken for ham — rimeligvis af politiske Grunde, og dermed var Adgangen til en passende Virksombed i Skolens Tjeneste foreløbig lukket. I den følgende Tid var han optaget af sin Gjerning som Borgerrepræsentant og holdt nogle politisk-historiske Foredrag, indtil han i Aaret 1846 efter Grev Knuths Indstilling fik Præstekaldet Vesterulslev paa Lolland. Texten til sin Ordinationstale havde han taget af Pauli Ord: „Jeg skammer mig ikke ved Jesu Kristi Evangelium“, og det kan være, at der ligger noget Mere heri end noget rent Tilfældigt; det er muligt, at Monrad ikke uden svær Kamp er gaaet til den stille Landsbypræstegjerning, og at der i hans højtstræbende Sjæl, maaske ogsaa i Venners Udtalelser har ligget en Tvivl, den han ligesom trængte til at bekæmpe ved højlydt at slutte sig til Apostlens baade ydmyge og frejdige Ord — i hvilket som: Monrad blev en nidkjær og dygtig Præst for sin Menighed i den korte Tid, han var der; men det var kun som en fredelig Oase i hans stærkt bevægede Liv: næppe halvandet Aar efter sin Ansættelse drog han bort og saa først Vesterulslev igjen som Stiftets Biskop. Hermed gik det saaledes til: I Begyndelsen af Januar 1848 døde Christian den Ottende, og Frederik den Syvende „besteg sine Fædres Throne“ for at bruge et monradsk Udtryk. Ved en meget skarp Kritik af det kongel. aabne Brev af 28. Januar 1848 henledte den stille Landsbypræst paany Opmærksomheden paa sig, og Kjøbenhavn, der saa ofte havde støttet ham og beundret ham, valgte ham til Stænderdeputeret i Marts 1848 og satte ham ind i „de erfarne Mænds Raad“, som skulde gjøre Udkast til en Forfatning. Begivenhederne vexlede imidlertid hurtigt i de Dage: for de erfarne Mænds Raad blev der aldrig Brug; Oprøret brød ud; den slesvigholstenske Deputation kom til Kjøben-

havn; det store Kasinomøde fandt Sted og Dagen efter de Tyvetusindes Tog til Kristiansborg; det gamle Ministerium blev afskediget og Martsministeriet blev dannet — Altsammen i Dagene fra den 17de til den 24de Marts; men ud af de stærke Dønninger og hidsende Situationer gik Monrad som Martsministeriets Kultusminister. Da var han kun 36 Aar gammel!

Allerede hen paa Efteraaret maatte Martsministeriet vige uden at have sat sig betydelige Mærker i Danmarks Historie, men Monrad havde „smagt Magtens Sødme", hvad han aldrig glemte; dog er det vist ikke med Urette, at man tillægger ham den væsentligste Andel i Affattelsen af Danmarks Riges Grundlov (5te Juni 1849). Fra Ministertaburetten besteg han Lolland-Falsters Bispestol i Foraaret 1849, og det kan ikke siges, at den meget unge Biskop just blev modtagen med stor Sympathi. Hele hans gejstlige Virksomhed og Erfaring havde indskrænket sig til 15—16 Maaneders Landsbypræstegjerning, og hans politiske og kommunale Fortjenester kunde vel ikke særlig kvalificere ham til en Bispestol. Men Monrad havde en sjælden Evne til at kunne vinde Folk, naar han vilde, og det skal siges til hans Ros, at faa af Danmarks Bisper have et saa godt og æret Navn i deres Dioces som han og erindres med saa megen Agtelse og Beundring, skjøndt kun faa have været saa strænge som han. Men maaske netop derfor. Hans Embedsmænd vare aldrig sikkre for ham. Tidlig og silde var han paafærde i Kirke og Skole. Han visiterede uden foregaaende Melding, og ikke sjældent traf det sig, at han en Søndag midt under Gudstjenesten i en Landsbykirke traadte ind og satte sig i en af de fjerneste Stole for at høre Prædikenen. Var der Noget at bemærke, sagde han det sjældent direkte, men hans knusende Ironi var ofte langt bittrere at tage imod. Der fortælles hundrede Anekdoter i den Anledning. „Der var stor Forskjel paa den første og den sidste Halvdel af deres Prædiken, Hr. Pastor", sagde han engang efter en Visitatsgudstjeneste, „sig mig, hvorledes bærer De Dem ad med Udarbejdelsen?" — „Aa", svarede Præsten, „den første Halvdel skriver jeg ned; til Slutning taler jeg gjerne som Helligaanden kommer over mig!" „Naa", svarede Monrad med sit skalkagtige Smil, „maa jeg saa gjøre Dem den Kompliment, at Deres egen Prædiken var en hel Del bedre end den Helligaands"! I Skolen gik det lige saadan. Det

H·P·HANSEN sc

J. N. Madvig.
Thomas Lange.

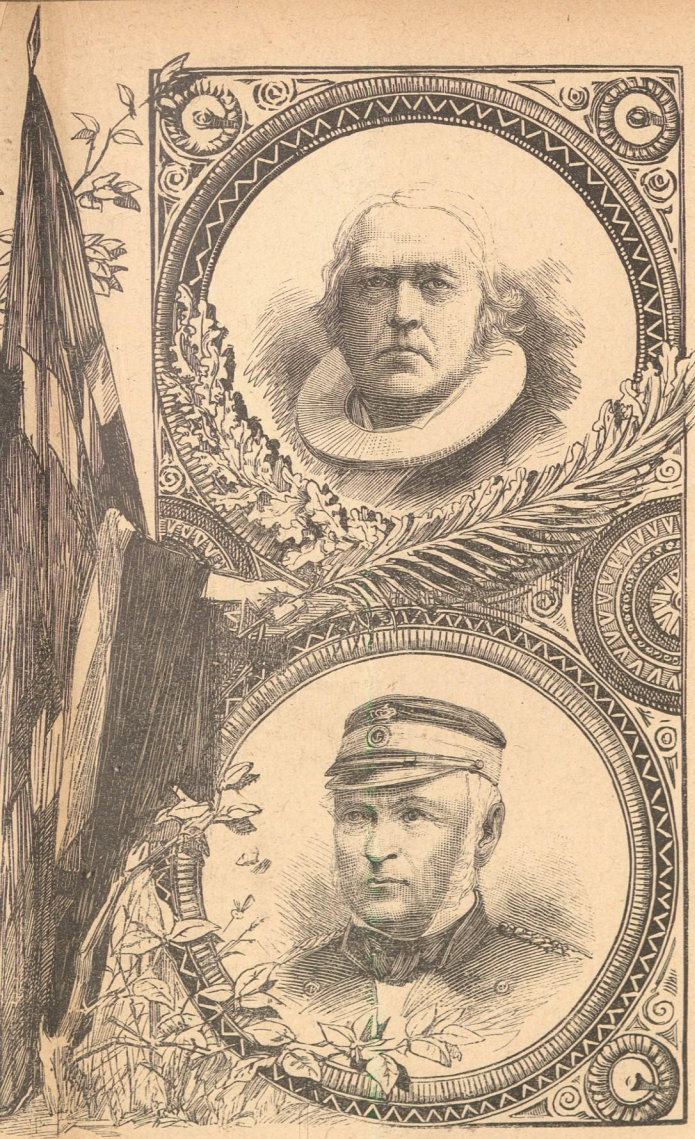

D. G. Monrad.
Edouard Suensson.

var hans Fornøjelse selv at examinere Børnene, og mangen ulykkelig Lærer satte han saaledes til Vægs, at han vidste hverken ud eller ind. Mod Taabeligheder og Latterligheder var han ubarmhjærtig ironisk og kunde være ligefrem fortvivlet drilagtig; men Flid og Dygtighed paaskjønnede han i høj Grad og glemte aldrig den virkelige Fortjeneste, hvor han fandt den. Engang præsenterede han en ulykkelig svagtbegavet Landsbyskolelærer for Amtmanden som „en enestaaende pædagogisk Dygtighed i mange Miles Omkreds"; tre Søndage paa Rad mødte han i en Landsbykirke, hvor der paa Grund af Præstens Forsømmelighed var Messefald hvert Øjeblik, og tvang Præsten, ved atter og atter at træffe ham in flagranti, til at søge sin Afsked; snart var han ved Langelandsbeltet, snart var han ved Grønsund, en Ræbsel for de Forsømmelige, men en Velsignelse for Stiftet, hvor snart baade Kirke og Skole kom i en fortrinlig Tilstand. Og til Trods for sin Strænghed imod de Enkelte, taalte han dog ikke, at nogen gik hans Gejstlighed for nær. Da saaledes en vigtig Hofmand en Gang halvt fortroligt, halvt uforskammet, havde peget paa en tilstedeværende Præst med de Ord: „Der staar et af Deres Faar, Deres Højærværdighed!" svarede Monrad: „Nej, der tager De fejl, Deres Højvelbaarenhed, det er en af mine Hyrder — det er Dem, der er et Faar!" — Og saadan kunde der fortælles i det Uendelige: Altid var han slagfærdig, oftest bidende, altid overlegen!

Paa Grund af sin skarpe Opposition i Rigsdagen imod Ministeriet Ørsted blev Monrad afskediget fra sit Bispedømme i Aaret 1854. Han udtalte rigtignok i Rigsdagssalen, at han var sig den Fare bevidst, han som Embedsmand løb ved at stille et Mistillidsvotum til Ministeriet; men det er dog bleven sagt, at hverken han eller Andre troede, at Regeringen vilde vove et saa uhørt Skridt som at afsætte en Biskop af politiske Grunde. Ministeriet vovede det dog og gjorde Skridtet helt ud ved et Par Maaneder efter at besætte den ledige Bispestol, hvad Monrad vistnok heller aldrig har tænkt vilde ske — og han var nu atter ledig paa Torvet. Han slog sig da paany til Skolen; hans Ven Hall, som imidlertid var bleven Minister efter Ørsteds Afgang, fik oprettet et Overskoledirektør-Embede for ham, og i nogle Aar berejste Monrad Danmark og visiterede Skolerne — en Gjerning, som utvivlsomt laa godt for ham og vilde have tilfredsstillet Enhver anden

end ham.*) Men hans urolige og higende Aand fik ikke Fred, førend han selv kunde gribe Statens Ror, og efter forskjellige Omvexlinger fra 1854 til 63 „nu i Sorg og nu i Glæde, nu i Fald og nu i Sæde", blev han endelig i December 1863 Konseilspræsident. Kaldet dertil blev han ikke; det var ham selv, der i Danmarks mørkeste og vanskeligste Tid tiltroede sig Evner til at styre det slingrende Statsskib og tilbød den uforsøgte Konge sin Tjeneste som den, der magtede at tage det op med de truende Storme fra Syd. Det var vistnok hans Mening som en anden Kardinal Mazarin, støttet af Kongens fulde Tillid og baaren af Folkets Samstemning, at udføre et Storværk, hvorom der skulde tales viden om; og at han ikke var til Sinds at dele Hæderen med andre, derom vidner hans Ministeriums Sammensætning; thi hans Kolleger vare alle dygtige og hæderlige Mænd, men der var ikke en eneste politisk Kapacitet imellem dem. Men det gik ikke, som Monrad havde tænkt: Hans Forudsætninger vare falske, thi han havde i Virkeligheden hverken Kongens eller Folkets Tillid — saa maatte Resultatet blive derefter. Og det blev derefter. Hans politiske Drømmerier taalte ikke de fremvældende Begivenheders barske Dagslys. Han havde maaske Mazarins Klogskab og Snildhed, men han manglede de Hundredetusinde Bajonnetter bagved sig og forstod ikke, at et Folks Begejstring og Tro paa sin retfærdige Sag kan opveje de bristende Kræfter. Thi der kom ikke et lyst, løftende eller frimodigt Ord fra Regeringen til Folket i denne tunge Tid. Mørk Modløshed og oprørende Ligegyldighed laa som en afskyelig Mare over Land og Folk: Ulykkesbudskaber og Lister over de massakrerede Brødre og Slægtninge kunde man hver Dag finde i den røde Bygning i Slotsholmsgade; men Konseilspræsidenten sad som en Sfinx og lod Folket om at løse hans Ministeriums Gaade. Lad saa være, at Monrad, naar Alt kommer til Alt, kun var en Personifikation af den Selvtillid og Overvurdering af egne Kræfter, som i de Dage var et Særkjende for det danske Folk; selv om hans Skyld derved i nogen Maade formindskes, og selv om han gjorde Alt i den bedste Mening, maa det dog ikke glemmes, dels at han bedre end nogen Anden var i Stand

*) Oprettelsen af det monradske Kursus (1855 viser tilfulde, hvilket Øje han havde for Lærerstandens Tarv.

til klart at kunne overse Forholdene fra Begyndelsen af, dels at det var ham selv, som uopfordret havde paataget sig det uhyre Ansvar, der tilsidst førte til hans Fald og Danmarks Sønderlemmelse. Uden Deltagelse saa Folket ham falde; og at Kongen heller ikke har taget blidt paa ham ved Afskedsaudiensen, synes at fremgaa af Kammerherre Carlsens Ord til mig en halv Snes Aar senere: „Monrad kom ud fra Kongen som en sønderknust Mand. Jeg har aldrig set ham saadan, hverken før eller senere."

Saa gik han i frivillig Landflygtighed — bort fra det Folk, som han i ubillig Vrede kaldte for „et raaddent Folk". Men forinden han drog bort fremlagde han for den danske Menighed sine Oversættelser af Esaijas, Hjob og Salmerne, mægtige og beaandede Arbejder, der bedre end noget andet viser, hvor Monrad egentlig hørte hjemme. Og i det korte Forord tog han Afsked med Fædrelandet i disse Linier: „De Faa eller de Mange, der maatte have nogen Velvillie for mig, beder jeg bevare den i Trofasthed!" De Ord indeholde et levende Billede af hans Stemning. Paa Ny Zeeland levede han og hans Familie Nybyggerliv; men efter et Par Aars Ophold vendte han tilbage (1869). Politiken havde han tilsyneladende opgivet og blev Sognepræst til Brøndbyøster og Vester, hvor han tilbragte et Par fredelige Aar, indtil han i 1871 paany blev Biskop over Lolland-Falsters Stift. I dette Embede døde han den 28de Marts 1887, men hans Kjærlighed til Rigsdagsvirksomheden fornægtede sig alligevel ikke*), og han havde i adskillige Aar Sæde i Folkethinget. Her var hans Indflydelse imidlertid forbi. Engang imellem kunde endnu hans gamle Tordenrøst lyde ud over Forsamlingen, men uden stor Nytte; han blev ikke forstaaet, og de Forsøg han gjorde paa at samle det Spredte, lykkedes ikke. Evner som Fører havde han vel; men hverken Regeringspartiet eller Oppositionen havde fuldkommen Tillid til ham, og det var vist i det Hele et umuligt Arbejde som Forholdene dengang vare i Repræsentationen. Stille og fredelige vare hans sidste Aar — vidt forskjellige fra Manddomsalderens Storme

*) Dr. Carl Ploug har fortalt mig et betegnende Træk i den Anledning. Da Monrad efter sit Fald skulde se at finde en Stilling herhjemme, spurgte han Dr. Ploug: Skal jeg nu søge Præstegjerning eller stille mig til Folkethinget? Jeg raadede ham til det sidste, sagde Ploug, skjøndt jeg mente det første, for jeg vidste jo, at han ikke kunde blive fra Politiken alligevel!

og Uro; dog tror jeg forvist, at han i dem naaede langt nærmere end i de tidligere Aar mod Virkeliggjørelsen af sit Livs Ideal: „Den Største af Eder skal være de andres Tjener." Men Ingen har naaet dette Maal tilfulde uden *Han*, som udtalte Ordene, men som fornægtede sig selv og blev lydig til Døden!

Monrads Liv blev kun Brudstykker, og hans Forfatter-virksomhed til Trods for det meget Dybe og Tankevægtige, han har givet, ogsaa kun Brudstykker — Nok til at vise hans store Evner, men ogsaa nok til at vise, hvad der manglede ham. Det kan være, at han havde Ret, naar han sagde, at hans Biografi kun kunde skrives ud af Statsraadsprotokollen. Maaske indeholder den Nøglen til adskilligt Gaadefuldt i Monrads Væsen; kan hænde, man ogsaa der vil kunne læse sig til baade hvad han vilde, men ikke magtede, og magtede, men ikke vilde. Dog — lad dette være nok! Maaske er det allerede for Meget; — i Forhold til Opgaven selv dog altfor lidet; næppe stort mere end Brudstykker. Har jeg stundom set for mørkt, maa Kjærlighed til Fædrelandet være min Undskyldning; vil Nogen finde Farverne for lyse, da maa min gamle Kjærlighed til ham og min Beundring for meget af det, han som religiøs Forfatter har givet, træde i Skranken for mig. Thi han forstod den Kunst at sætte baade Tanker og Hjærter i Bevægelse, og navnlig hans Prædikener ere til Trods for deres mange Besynderligheder, enestaaende ved den dybe Menneskekundskab, der lyser ud af dem. Men han skrev dem ogsaa *efter* sit Exil, og jeg tror, at de ville blive ved at leve i lang Tid og bære Vidnesbyrd om ham, naar det meste andet er glemt. Den, der én Gang havde hørt ham, glemte ham vanskeligt, ikke alene fordi han kunde sætte Tankerne i Bevægelse, men end mere fordi han ofte kunde kaste en skærende Dissonans ind i Foredraget, og derved ligesom aandelig gjennemrystede sine Tilhørere. Og jeg taler her af Erfaring. Thi det er nu fire og tredive Aar siden, da jeg som fjortenaars Dreng i Nakskov Kirke hørte ham med et truende Blik udtordne til Menigheden det Spørgsmaal, der godt kunde sættes som en Overskrift over hele hans Liv: „*Hvor staar det skrevet, at Du skal være lykkelig?*" — De Ord har jeg aldrig kunnet glemme!

Edouard Suenson.

(„Hekla"s Kamp med „v. d. Tann".)

Af O. Lütken.

Naar Edouard Suensons Navn nævnes, retter Tanken sig uvilkaarligt mod Helgolands-Bugten og Kampen d. 9de Maj 1864, der for bestandig vil sikre hans Navn mod Forglemmelse i vor Marines Historie. Denne Begivenhed er saa ofte og saa udførligt bleven skildret saa vel i Skrift som i Tale; her skal i korte Træk fortælles om en anden Affære — Ødelæggelsen af Dampskibet „v. d. Tann" — der under den første slesvigske Krig gjorde Suensons og „Hekla"s Navn kjendte Landet over.

„Hekla" hørte til Kommandør Steen Billes Eskadre i Østersøen. Eskadrechefen havde paa Stationen ved Fehmern den 17de Juli faaet Underretning om, at det nævnte fjendtlige Skruedampskib Dagen forinden var staaet gjennem Fehmer-Sund paa Veien til Neustadt. Som Følge heraf blev „Hekla" sendt ind paa Neustadter-Bugten for at holde Øie med det.

Den 20de Juli om Morgenen opdagede man „v. d. Tann", der under Damp stod over imod Travemünde. „Hekla" jagede strax, men Forspringet var saa stort, at den danske Orlogsmand ikke fik Skud, og Fjenden slap i god Behold indenfor Tønden ved Travens Munding og stod videre op til Lübeck. Men her i denne rent tydske By vilde man ikke tillade Oprørsskibet at blive liggende og gav det Ordre til atter at forlade Havnen. „v. d. Tann" maatte saaledes allerede næste Aften slippe sit Fristed og gik tilsøs, da det blev mørkt, for at forsøge langs Kysten at liste sig op til Neustadt.

Det lykkedes imidlertid ikke, for „Hekla" var ogsaa samme Aften i Farvandet.

Kapitain Suenson havde i Skumringen forladt Stationen ved Burgtiefe og var nu ved Midnatstid inde paa Bugten ved Neustadt i Haab om at træffe Flygtningen.

Klokken kunde vel være omtrent 12, da den Vagthavende ombord i „Hekla" fra Broen mente at kunne se Dampskibsrøg inde under Land. Kursen blev ændret indefter, Kikkerterne kom frem, og snart var man paa det Rene med, at den sene Nattegjæst var en lille Damper, der arbeidede sig frem klods under Kysten i Skyggen af det høie Land.

Det kunde ikke være andre end „v. d. Tann“. Der blev strax slaaet „klart Skib“ ombord i „Hekla“; Folkene mødte ved deres Kanoner, og et Varselsskud sendtes i Retning af den fremmede Damper. Som Svar lød et Hurra inde fra Kysten, og omtrent samtidigt faldt to Skud fra den næsten usynlige Fjende, som ramte med en forbausende Sikkerhed. Det ene Projektil slog ned ved den agterste Bombekanon paa Dækket, hvor det dræbte 1 og saarede 3 Mand, det andet gik gjennem Skibssiden ind i Fyrbødernes Lukaf og kvæstede en Mand.

Situationen ombord i „Hekla“ var efter disse to første Træffere ikke uden Alvor. Skuddenes Præcision viste, at selv om Fjenden, skjult af Landet, næppe kunde skimtes fra „Hekla“, laa den danske Orlogsmand ude paa Bugten med Skrog og Reisning skarpt afstegnet imod den rene Natteluft som den bedste Skive for „v. d. Tann“s Kanoner. Det var derfor nødvendigt at gaa Fjenden nærmere paa Livet, saa at Folkene kunde komme til at rette deres Kanoner imod et Maal, som de kunde se, og Kapitain Suenson dampede ogsaa langsomt indefter, skjøndt Vandet grundede op, for hver Gang Loddet blev hevet.

Han var selv paa Kommandobroen; den vagthavende Officer var gaaet op paa den ene Hjulkasse, hvorfra Udsigten var friere ind imod Kysten. Chefen vilde under denne korte men spændende Seilads indefter paa Bugten sige noget til Lieutenanten; han lagde sin Haand paa Skulderen af ham for at vække Opmærksomhed, men traf den til sig med de Ord: „Jeg tror, Gud forlade mig, De ryster!“ —

Den Vagthavende erklæ[illegible]gnok, at han ikke følte nogen som helst Engstelse, men det frelste ham ikke for strax paa Stedet at faa en Tilrettevisning, som han rolig tog imod i den Formening, at Øieblikket ikke egnede sig til yderligere Forklaringer.

Chefen var imidlertid gaaet over paa den anden Side. I den halvlyse Sommernat saas hans høje Skikkelse oppe paa Hjulkassen, hvor han med den korte Natkikkert til ét Øie saa ind imod Land, og kort efter hørte man ham sige med sin dybe, klangfulde Stemme: „Jeg tror, Gud forlade mig, jeg ryster selv.“ —

„Ja, hvis Chefen ogsaa ryster,“ — svarede Lieutenanten, — „saa kan Hr. Kapitainen tro, at det maa komme fra Hjulkassen.“

„Hekla" havde skudt under Indseilingen paa Bugten, blot for at Folkene ikke skulde staa ledige ved Kanonerne, men nu var man hinanden saa nær, at de danske Kugler begyndte at ramme.

Kapitain Suenson havde taget Landgrunden saa nær, som det vel overhovedet var muligt med et Skib af „Hekla"s Dybgaaende; han sloges med kun $1^1/_2$ Fod Vand under Kjølen, og brugte sine Kanoner saa bravt, at „v. d. Tann" Kl. $1^1/_2$ stod i Brand. I Skjæret fra Flammerne troede man at kunne se, at det fjendtlige Dampskib stod paa Grund. Der blev derfor holdt inde med Skydningen; et Fartøi affendtes til Brandstedet, og „Hekla"s Chalup fandt „v. d. Tann" grundstødt, forladt af sin Besætning og saa hæftig i Brand, at Ilden ikke længere stod til at slukke. Kort efter sprang det brændende Skib i Luften, og ud paa Morgenstunden var Vraget nedbrændt til Vandgangen.

Affæren med „v. d. Tann" gjorde Suenson kjendt som „Hekla"s raske Chef, men da han i Mai Maaned ifjor døde over 80 Aar gammel, fulgtes „Seirherren fra Helgoland" til Jorden med Sympathi og Taknemlighed fra et helt Folk.

Den Formiddag, da den gamle Admiral blev ført fra Holmens Kirke til Søetatens Kirkegaard, var der en egen Stemning over Byen. Man havde en bestemt Følelse af, at den Folkemængde, som stod i Gaderne, hvor Ligtoget bevægede sig, mindedes en anden Maidag for 22 Aar siden, en Dag hvor Solen ogsaa skinnede varmt og foraarsagtigt og hvor Befolkningen ogsaa flokkedes om ham. Det var den Søndag Formiddag i Krigsaaret, da Nordsø-Eskadren efter den hæderlige Affaire ved Helgoland stod Sundet ind og ankrede paa Inderrheden. Tusinder af Mennesker havde paa denne Dag fyldt Langelinie og Toldboden, Farvandet havde vrimlet af flagbehængte Skibe og Baade og Folkemassernes Hurraraab havde lydt igjennem Salutskudene, da Kongechaluppen viste sig i Bomløbet og tog Veien ud til Fregatten „Niels Juel", hvor Suenson modtog Storkorset af Kongens egen Haand.

Stemningen paa disse to Maidage var saare forskjellig, men ved begge Leiligheder blev den baaret oppe af den samme Følelse, et Udslag af Taknemlighed fra et helt Folk mod den Mand, der under en ulykkelig Krig havde faaet Dannebrog til at vaie med Seir paa Søen.

Thomas Lange.

Et Livsbillede af Sigurd Müller.

Gjennem saa godt som hele Thomas Langes Digtning lader sig fra først til sidst en enkelt Grundtanke spore: Den Aand, der raader i Naturen, og den, som lever i Mennesket, staar i et fast og evigt Forhold til hinanden; Barnet fødes med visse Anlæg, men hvorledes disse skulle udvikle sig, derpaa have Naturomgivelserne, under hvilke den unge voxer op, en stor, om end hemmelighedsfuld Indflydelse. Tusende Strænge ere fra Fødselens Stund spændte i Barnets Bryst, men i hvad Toneart de en Gang skulle klinge, det afgjøres først og fremmest af de Akkorder, som, udgaaede fra „Naturens store Orgel", bringes til Bevidsthed og vække Stemning i de unge Aar. Man kan undersøge hvilket som helst af Langes ejendommelige Arbejder: overalt vil man træffe Skikkelser, hvis Væsen er bestemt i Kraft af den Natur, der har fostret dem. Og selv var han i al sin Færd og Digtning et Vidnesbyrd om sin ledende Tankes Gyldighed.

Som ganske lille Barn blev han fra Hovedstaden, hvor han var født den 30te November 1829, bragt over til sit „egentlige Hjem", til Jyllands Vestkyst; der boede i en Række af Aar hans Moder, Enke efter en velhavende Embedsmand, hos sin Broder, Præsten til Ho og Oxby, Andresen. Stille var der i Ho Præstegaard, der ligger nær Havet, mellem Blaavandshuk og den indre Vig af Hjerting Fjord; stille, øde og alvorlig var Egnen, helt tom og barsk, vilde vel en Øbo kalde den. Men for Drengen var Hjemmet og dets Omgivelser uendelig rige paa Tillokkelser. Inde var der varme Hjærter og gode Ord — Moderen, den gamle Bedstemoder med det kjærlige Sind og den dybe, religiøse Følelse, og den forunderlig milde, barnlig naive Præst, for hvem, som Digteren siger, „det onde var ikke til"; udenfor først Haven med de af Vestenvinden krøgede Træer og med Dammen, hvor det var saa morsomt at lade Smaaskibene sejle; saa de brede Lyngstrækninger, over hvilke Oxby Kirke hævede sit Straatag, saa Fjorden og endelig længst ude mod Vest det store Hav. Ja Havet, det var dog det bedste, hvad enten det laa i ophøjet Ro eller væltede sig i Braad og Brænding. Dejlig var for Drengen Vandringen der ud, først over Engene,

saa over Sand og mellem hvide Klitter; men skjønnest var det dog, naar han stod nær Havstokken og saa' ud mod Vest. Saa var det ham, som om han mere end nogen Sinde følte sig hjemme; alt, hvad han saa', fyldte hans Sind med stille Fryd, Tonerne fra Luft og fra Bølge gav Gjenklang i hans Bryst. Det var et Liv i Stemning, et Liv i evig Vexelvirkning med den Natur, han elskede, som Sønnen elsker sin Moder, — den, der vakte Anelser og Drømme i hans Sjæl og syntes ham at forstaa hver hans Længsel, hver hans Glæde og Savn.

Det faldt tungt paa ham, da han skulde bort der fra; i mere end et Digterværk har han senere skildret den Følelse, der kan gribe et Barn, naar det rykkes bort fra Stedet, til hvilket Minderne om dets første Glæde og Sorg ere knyttede. Han skulde til Viborg for der at undervises i den lærde Skole. Rejsen frembød Afvexlinger i rigt Maal, men kun lidet af, hvad han saa' paa Vejen, tiltalte ham; det var Egne, vidt forskjellige fra Hjemlandets; ved Synet af den første Skov brast han i Graad. Men da han var kommen til sit Bestemmelsessted — Moderen fulgte ham —, forsonede han sig hurtig med de nye Forhold. Viborg Hede var jo, ligesom Sandfladerne derhjemme, af alvorlig og storslaaet Karakter; ogsaa der var Ensomhed og Majestæt. Og inden føje Tid følte han sig desuden tiltrukken og optagen af det nye Arbejde.

I Skoletiden vaktes hans digteriske Sans, der hidtil kun havde ytret sig i vage, om end kraftige Stemninger, til Bevidsthed. Rektoren, den som Poul Møllers Ven og Biograf vel kjendte F. C. Olsen, var udstyret med ikke ringe Evne til at opfatte Poesien og lede andre til Nydelsen af den; endnu større Indflydelse udøvede dog Læreren i Dansk, Emil Wolle, en i høj Grad ejendommelig, vækkende Personlighed, paa den vordende Digter. I Viborg vandt Lange frem til Fortrolighed med vort Fædrelands ypperste Digtere; Ohlenschlæger og Ingemann, Andersen og Hauch hørte til hans stadige Læsning. Men frem for alle disse var der dog en, der stod ham nær: Jyllands Digter, St. St. Blicher. For Lange var fra hans tidligste Ungdom til hans sidste Dag Blichers Navn det højeste af alle dødeliges; til ham, den store, den ensomme Naturs uforlignelige Fortolker, følte han sig knyttet med et aandeligt Slægtskabs faste Baand.

I 1848 blev han Student; Aaret efter tog han

anden Examen og skulde saa studere Theologi. Hermed gik det dog foreløbig smaat; mange vare de Interessер, der optoge ham i Universitetsaarene. Den ikke ubetydelige Formue, han havde arvet efter Faderen, satte ham i Stand til at føre et uafhængigt Liv sammen med Venner, der delte hans Kjærlighed til Natur og Poesi og kunde finde Glæde i et muntert Lag. Snart begyndte han ogsaa for Alvor at dyrke Digtekunsten og lod et og andet trykke, deriblandt nogle smaa Satirer; den ene var et versificeret Indlæg mod en jævnaldrende theologisk Student, der havde rettet et usømmeligt Angreb mod Søren Kirkegaard, til hvem Lange mente at staa i dyb Taknemlighedsgjæld, den anden en Slags Novelle, kaldet Modepræsten; senere drev han Spøg med en af Datidens meget omtalte Bladkritikere. Hans tidligste virkelig ejendommelige Arbejde er imidlertid den lille Fortælling „Kirken med Straatag"; her skildrer han for første Gang Hjemmets Natur og dets Skikkelser med dyb Forstaaelse og i den vemodsfulde Tone, der senere mere end noget andet giver hans bedste Digtninge deres Præg. Saa fulgte et Par Bind med Smaastykker og endelig, i 1865, det Værk, som først vandt en større Læsekreds for ham, „Eventyrets Land". Maaske har han aldrig med større Sikkerhed og Dybde end her givet sin Opfattelse af Forholdet mellem Naturen og Menneskelivet Udtryk — det skulde da være i det fortryllende lille Stykke Naturmusik „De faldende Blade" —; selve Hovedfiguren, den gamle „Viking" og Degnen er stillet i Forhold til sine Omgivelser med en Styrke og en overbevisende Sandhed, der i vor Literatur næppe har noget Sidestykke uden netop hos Blicher.

Da „Eventyrets Land" udkom, var Lange allerede gift Mand; i 1856, Aaret før han tog sin theologiske Embedsexamen, havde han ægtet Fanny Gjellerup, den Kvinde, med hvem det undtes ham at dele et rigt velsignet Samliv i mere end tredive Aar. Tunge Dage lærte han dog ogsaa at kjende; ofte var han i sin Ungdom trykket af haarde sjælelige Lidelser, Anfægtelser, hvori vel hans tidlige Arbejden med Kirkegaards Skrifter ikke var uden Skyld; da det nævnte Hovedværk var færdigt, lod han det, mistrøstig som han var, ligge i længere Tid; han havde ikke Mod til at lade det trykke. Hvad der den Gang hjalp ham ud af Vaanden, var vel til Dels en længere Udenlandsrejte, der blandt andet førte ham til Rom, men dog vistnok endnu mere det

Forhold, hvori han traadte til den ædle og elskelige Landskabsmaler Thorald Læssøe. Denne blev for ham — som for saa mange andre — en trofast Støtte i al sjælelig Kamp; ved ham førtes han ogsaa ind i Kredse, hvor han modtog rig aandelig Oplivelse, blandt andet i Kunstnerparrets Jerichaus Hjem.

Med „Eventyrets Land" var det kunstneriske Gjennembrud fuldbyrdet; ved sit næste større Værk, „Aaen og Havet", 1870, tildrog Thomas Lange sig i endnu højere Grad Almenhedens Opmærksomhed. Æmnet betegnedes vel med en vis Ret som „uhyggeligt": et Barn, der ved at opdage sin Moders Brøde forarges og „tager Skade paa sin Sjæl"! Men den dybe, alvorlige Følelse, hvormed det i sig selv grufulde var magtet, bar i Forening med Skildringens storladne digteriske Fylde ud over Uhyggen og gjorde Digtningen til en hel Tragedie i Prosa. Senere fulgte de mere eller mindre værdifulde Værker „Romatniske Skildringer", „De lyse Nætter", „Et Symposion", — med særlig fine Naturbilleder — „Nyt Liv", „En Kjærlighedshistorie" og flere; den rige Forfattervirksomhed afsluttedes med „Jagtselskabets Historie", der først forelaa trykt efter Digterens Død. Til denne Almanak har han ofte givet Bidrag, som Læserne maaske ville have i venlig Erindring.

Den sidste Snes Aar af sit Liv tilbragte Thomas Lange i Fred og Glæde. Lykkelig var han i sit Hjem og med sine Venner; en vid Kreds paaskjønnede ham; ogsaa fra Offentlighedens Side vistes der ham Anerkjendelse, saaledes at han baade opnaaede „Digtergage" og Professortitel. Jævnlig foretog han Rejser, dels i Udlandet, hvis Natur dog aldrig kunde tilskynde ham til digterisk Virksomhed, dels til Vestkysten og Heden; var han hjemme, færdedes han saa meget som muligt i Mark og Skov; særlig elskede han Egnen om Lyngby med de stille Søer; til Furssøen har han skrevet et af sine smukkeste Digte. „Moderne" Digter i dette Ords sædvanlige Mening var han jo ikke; selv kaldte han sig med Rette en „Fuldblods Romantiker": Det er først og fremmest den vemodsfulde Stemningsfylde i Naturmaleriet, der bærer hans Digtning oppe, om han end til sine Tider ogsaa i Henseende til levende Skildring af menneskeligt Sjæleliv har opnaaet betydelige Resultater.

En Desertør.

Skitse af **Carl Munsmann.**
Med Illustrationer af Axel Thiess.

Han var en flot Karl, kgl. Hof- Tapet- og Sadelmagersvend Jens Iversen Jensen.

Paa Sessionen havde intet af Maalene været for lille, og nu marscherede han afsted i stram Garderuniform med Huen paa tre Haar og de bejsede Hænder skjulte i et Par Handsker, som heller ikke vare for smaa.

I Søndagmorgenens Stilhed drønede hans Skridt i Gothersgades Fliser. Hvergang han gik forbi en Butik, kiggede han opmærksomt derind, og i Spejlglasruden saa han en statelig Skikkelse med rødmusset Ansigt og en vældig Knebelsbart. Det Syn blev han aldrig kjed af. Det var som om hvert Vindue var opmærksomt nok til at forøge Billedet med en ny Skjønhed.

Han drejede ned ad Regnegade.

Nu var han snart ved Maalet, den elskede Josefines Bopæl.

Det var ikke uden Anstrengelse, at han havde vundet hendes Hjærte. Konkurrencen havde været haard.

Barbersvenden ligeoverfor med det udenlandske Navn Leuser havde ogsaa gjort Haneben til Josefine.

Navnet havde en Klang, som nok kunde være en Torn i Øjet paa en født Jensen.

Saa fik Tapetmagersvenden Plads hos en Hofsadelmager. Det var en Forfremmelse, hvis Virkning strax sporedes. Og saa kom Sessionen. Leuser blev Sygepasser, Jensen Gardist. Dermed var Slaget vundet, „Byldesugeren" var stukket ud.

Der var stor Glæde oppe i Nr. 18. Fatter og Madammen trykkede den tilkommende Svigersøns Haand, og Josefine, der i den sidste halve Time uafbrudt var faret frem og tilbage til Vinduet som en Høne til Ædekassen, fløj ham med et Frydeskrig om Halsen.

Længe havde det været bestemt, at naar Vejret var godt, skulde de to Kjærestefolk tage til Sverig.

Endelig blev man færdig. Men der var ikke lang Tid at give væk og afsted gik det: „Farvel, farvel! god Fornøjelse! Bliv nu ikke forkjølet, pas paa den nye Hat, søde Fine!"

Med Hof- Tapet- og Sadelmagersvenden under den ene Arm og Madkurven under den anden svævede Fine afsted, og oppe i Vinduet laa de Gamle og viftede til Afsked.

Nede i Havnegade mødte de Leuser. Han saa tværs gjennem Jensen og hilste paa Josefine. Han tog til Huen, medens den lille Finger strittede ud fra den samlede Haand. Det klædte ham ganske godt. Josefine syntes saamænd slet ikke, han saae saa gal ud i Uniform. For Gardisten var „Pomadesmøreren" Luft.

Kjærestefolkene gik ombord paa „Malmø", der pustende og snøftende laa ved Bolværket. Havde de vendt sig om, vilde de have set et skummelt Smil, der spaaede deres Lykke ilde, spille om den forsmaaede Leusers Mund. Men de saa ikke tilbage. Henrykte ved hinandens Selskab toge de Plads paa en Bænk med Madkurven mellem sig.

Damppiben blæste hæst, og ud gled Skibet til Dans paa Voerne. Men paa Land stod den sønderknuste Frier og saa efter dem. - Hans Hævn var færdig. Medens den Begunstigede i intet anende Ro skulpede afsted ved Josefines Side, styrede Leuser sine ilsomme Fjed mod Telegrafstationen.

Han stod ved Pulten og klattede. Det gik saa langsomt, som vuggede han sig med Velbehag i sin Lidenskab. Ovenover stod med store, fede Bogstaver:

Hr. Poletibetjent Povlsen,

Helsenør.

Indholdet gav meget vigtige Oplysninger til den Paagjældende.

Det var første Akt.

Hævnen var sød, men dyr. Telegrammet kostede 50 Øre.

Ude i Sundet dampede „Malmø" afsted. Det lugtede stærkt. Flere Passagerer begyndte allerede at skule som Forbrydere eller strække Hals over Rælingen som Kyllinger, der skulle til at gale.

Josefine holdt sig tappert. Men Roserne paa hendes Kinder begyndte dog mere og mere at blive til Lilier. Pludselig erklærede hun, at hun ikke kunde holde den Stank ud, ligesom Jensen netop sad og nød Beuffteglugten fra Kjøkkenet.

For atter at opmuntre hende bestilte Gardisten hendes Yndlingsret: En Kop Chokolade med to Napoleonskager. Men ikke engang det fristede hende.

Lidt efter sad Jensen alene og spekulerede. Man skulde vist ikke tage ud og sejle med sin Forlovede. Det var ligesom noget af Duften gik af Kjærligheden.

Ensomheden gjør Folk til Filosoffer. Jensen beskæftigede sig virkelig med at tænke. Naar han om Dagen travede afsted paa Exercerpladsen, havde han ofte spekuleret paa, hvordan det dog kunde gaa til, at den gamle, indskrumpede Kone oppe i Gothersgade havde en saa blomstrende Datter som Fine. Vilde hun nogensinde komme til at ligne sin Moder? Det var dog umuligt, det kunde man da sige sig selv. Og nu da Fine gik, bleg som et Lig i Ansigtet, slog det ham, hvor hun lignede den gamle, rynkede Madam. Han kunde ikke faa det Syn ud af Hovedet.

Endelig lagde man til ved Helsingør, og Josefine viste sig atter paa Dækket.

„Er Du nu krabat, Fine, saa at Du kan tage Afsked fra Fødelandet, før vi ta'er Udgangsbilletten til Svenskeren?" spurgte Jensen opmuntrende.

Ude paa Brohovedet stode to Betjente med gule Egetræes Stokke, grønne Frakker, hvis Skøder viftede for Vinden, og et Øje i hver Haand — paa Knapperne.

„Hvad mon De skal?“ spurgte Fine.

„Inte forknyt Fine, det er jo mine Kolleger. Naar Politiet inte ka' klare sig, maa vi Soldater til. Det er ikke længere siden end som iforgaars, at jeg maatte hjælpe En af dem derinde med Hjælmene med at transportere en Drukkendiderik, skjønt han sparkede som en Tydsker. Men vi klarede ham.“

Saasnart Skibet havde lagt til, gik en af Betjentene ombord og talte sagte med Kaptainen.

Pludselig gik de lige hen mod de Forlovede. „Nu er den gal igjen“, hviskede Jensen.

Den ene af Betjentene, en gammel Fyr med misfende graa Øjne og Næse af en anden Farve, kom helt hen til Jensen og hviskede: „Vil De være saa god at følge med i Land uden at vække for megen Opsigt.“

Jeg forstaar Dem ikke rigtig Gamle“, svarede Gardisten i en fortrolig Tone, „er der No'en vi skal hanke op i?“

„Sikke noget Sludder, staa nu ikke der og spil Halloj, men tal høfligt til Politiet; ellers kunde det let blive en meget ubehagelig Historie.“

Da Forhandlingerne trak ud, kom den anden Betjent til.

Det var en ganske ung Mand med Spøtkrøller og Uniformshandsker paa. Han var meget højrøstet. Det var aabenbart interessant, at der var noget at bestille. Det var saa sjældent. „Vil De strax gaa med uden Brøvl. Der er indløben Telegram her til Politiet, at en Soldat har den Hensigt at desertere med dette Skib. Deres Billet er udstedt til Helsingborg. De ved vel, at De ikke maa forlade Landet i Kongens Klæder. Hva?“

Dermed trak han af med Soldaten gjennem Sværmen, der havde samlet sig omkring dem. Den Gamle sjokkede sagtmodig bag efter og dækkede Ryggen. Farten var saa hovedkuls, at Jensen slet ikke fik sagt Farvel til Josefine.

Hun greb Madkurven og styrtede efter ham. Hun løb efter den gamle Betjent og trak ham i Skjøderne og bad ham ogsaa arrestere hende. Hun vilde følge Jensen gjennem Fængsler og Pinsel. Thi hun følte sig som Heltinde.

„Nej, Dem har vi ingen Brug for“, sagde den Gamle mildt.

„Hvor skal han hen?“

„Ja, nu bliver han sendt til Kjøbenhavn.“

„Passer Gaden", raabte den Unge, der havde faaet Blod paa Tanden. „De staar jo og samler Opløb."

Der var sex Mennesker og en Hund.

Josefine vendte hulkende om.

Dampskibet var sejlet, det hører ikke til de høflige Folk, der vente.

Hun drev ind gjennem Marienlyst Have paa Lykke

og Fromme ned ad en dejlig grøn Alle med Skovbakker højt paa den ene Side og Sundet paa den anden.

Inde mellem Træerne satte hun sig med Madkurven og græd, saa Taarerne trillede ned i det rødstribede Lommetørklæde. At det skulde tage saadan en Ende!

Hun tog Servietten af Kurven og kiggede derned. Der laa de, alle de rare Sager, hvormed hun skulde have delikateret ham, og nu sad hun alene med sin Sorg og sin Mad.

Hun begyndte dog at spise, men det gik kun smaat, og Graaden perlede paa Pølsemaden.

Josefine havde læst endel Romaner af dem med mindst 1 Geværskud, 2 formummede Skikkelser og en Falddør i hvert Kapitel. I flere af dem var ogsaa forekommen en Desertør. Hvad det betød, var hun egenlig ikke rigtig klar over. Men det forekom hende, at den Slags i Reglen bleve arresterede og skudte.

Hvis Jensen blev skudt! Taarerne kom igjen, og den Tanke trøstede hende ikke engang, at han saa vilde komme i Søndagsbladet, og der vilde blive lavet en Vise om ham, hvori hun maaske ogsaa vilde blive nævnt.

„Her maa De ikke sidde, kan De ikke se, at det er privat", lød en barsk Stemme bagved hende. Hun saa op. Der stod en stor Mand i grøn Uniform, skulde hun nu samme Vej som Jensen?

Manden pegede bare ud mod Vejen, og Josefine sjokkede af ind i Marienlyst.

Hun satte sig paa en Bænk, og de fine, pomadiserede Opvartere, der stode med Servietten om Armen, gloede paa hende paa den mest uforskammede Maade og lod hende sidde. De kunde nok se, at det var en Fribillet.

Men efterhaanden gik Sorgen væk, og hun blev gnaven og ærgerlig.

Istedetfor at tilbringe en glad Dag saa at maatte trave ene omkring i en kjedelig Provinsby og tære paa en Madkurv, det var ikke morsomt.

Hvordan Dagen egentlig gik, det maa Guderne vide. Gade op og Gade ned drev hun afsted, indtil Damperen henad Aften kom derude med alle de glade Mennesker.

Den laa brummende ved Bolværket. Folk blev sat af, og Josefine kom ombord. Hun syntes, de saa paa hende allesammen.

Saasnart man var kommen lidt ud i Sundet, tog Lystigheden rigtig fat, og Passagererne begyndte at danse.

En Slagter, der hele Tiden valsede forkert med Haanden i Siden og Cigaren op i den venstre Mundvig, hængte i med en saadan Iver, at han plantede Albuen i Hornet paa en af Musikanterne, der med en paafaldende Færdighed spyttede to Fortænder ud paa Dækket. Han havde sikkert ladet Tandlægen møblere sin Spisestue.

Spillemanden erklærede imidlertid, at han ikke vilde mere, hvis han ikke fik en passende Skadeserstatning. Der blev strax sat en Indsamling igang, som ikke kastede saalidt af sig, og forskandset bag en Bastion af Kufferter, begyndte Musikken atter at spille op.

Josefine var ærgerlig. Hun havde ikke Øje eller Øre for Lystigheden. Naar hun nu kom til Kjøbenhavn, var der ingen, der kunde ledsage hende, og der kunde jo ske de forfærdeligste Ting paa Vejen fra Havne- til Regnegade.

Pludselig foer der en Krusning hen over Vandet, der kom en til, og det begyndte at skylle ned.

Passagererne krøb i en Fart i Skjul, overalt hvor der var det mindste Læ. Damperen arbejdede sig tungt afsted gjennem Bygen, og endelig lagde man til ved Land.

Hvor der saa koldt og uappetitligt ud. Selv Gaslygterne saa ud, som havde de Søvn i Øjnene.

Josefine mandede sig op og hoppede over Landgangsbroen.

Den Første, hendes Øje mødte, var Leuser. Der stod han stiv og strunk med en stor, rød Familieparaply. Hun kunde have faldet ham om Halsen. Æren og Hatten var frelst. Han bød hende Armen. Han var delikat nok til ikke at spørge hverken om det Ene eller det Andet.

Bøjede tæt mod hinanden, Arm i Arm med Familiestykket som diskret Vidne og Beskytter over Hovedet vandrede de igjennem de vaade Gader.

Hvor syntes Vejen dog ikke Barberen kort. Gid hun havde boet paa Frederiksberg.

Men da Parret naaede Nr. 18, hørte man en Lyd. Var det et Kys? Det var for mørkt til at se det, men da Leuser passerede Lygten, straalede hans Ansigt som en nyslaaet Tokilling.

Den næste Dag krydsede to Kjærlighedsopsigelser hinanden, dog med Forsikringen om stadigt Venskab. Og saaledes blev det.

Tre Maaneder efter var der Bryllupsgilde i Nr. 18. Det var Josefine og Barbermester Leuser. Kgl. Hof-Tapet- og Sadelmagersvend, Exgardist Jensen var med.

Han var sluppen meget naadigt fra „Udenlandsgeschigten", men vidste dog ikke, at „Pomadekrukken" var den egentlige Ophavsmand.

Selv havde han faaet nok af Josefine siden den Dag paa Vandet, men han var ikke blind for hendes gode Egenskaber og var heller ikke bange for at overdrive dem, da han selv var bleven hende kvit.

Med Erfaringens Autoritet holdt han Festtalen for Bruden, medens Josefine græd sine modige Taarer af Rørelse og Angerens Orm ubarmhjærtigt gnavede Leusers Samvittighed.

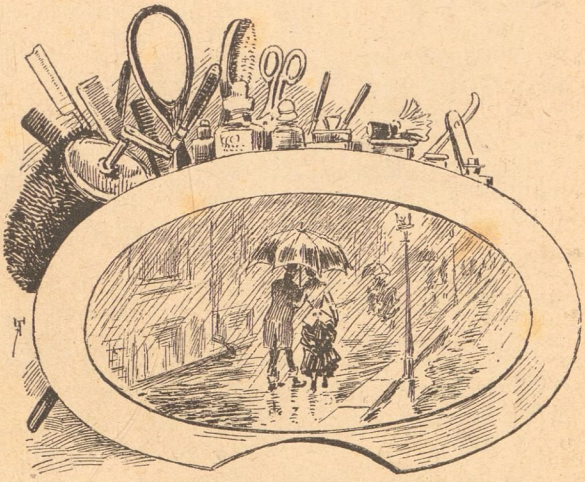

Strøtanker.

Hvis der er noget, som er skjønnere end Naturen, skjønnere end Kunsten, skjønnere end Videnskaben, saa maa det være Mennesket, der er stærkere end Modgangen.

65.936

Wisbech's

illustrerede Almanak

37te Aargang.

1889.

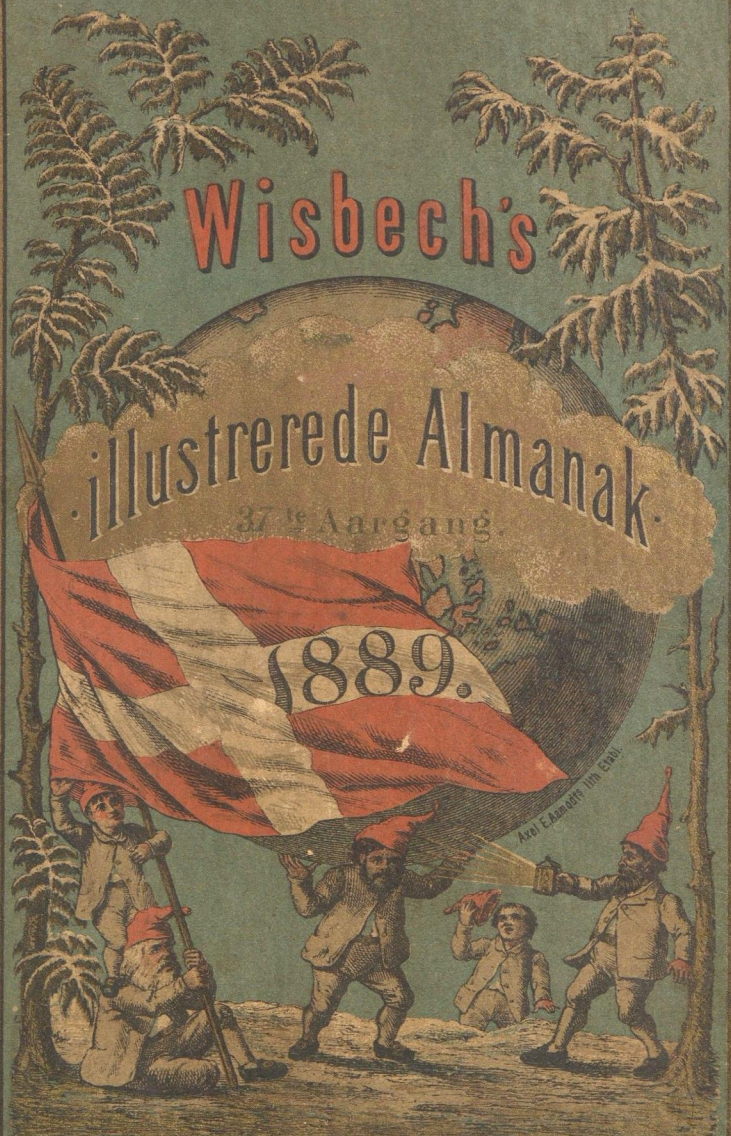

Med Bidrag af de bedste danske Forfattere

De ſmaa Naboer.

Efter Maleri af Prof. Exner.

Hekſefart til Bloksbjærg.

J. N. Madvig.
Thomas Lange.

D. G. Monrad.
Edouard Suensson.